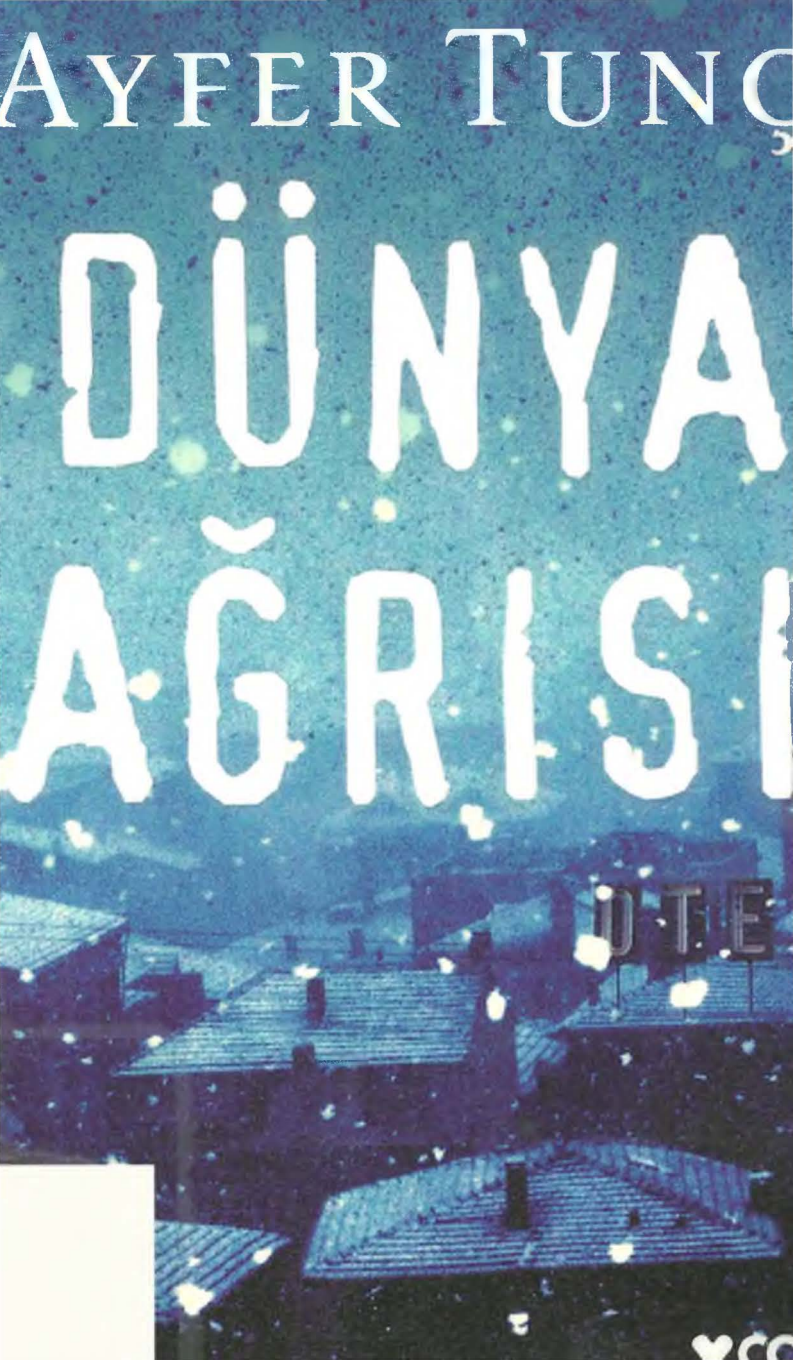
AYFER TUNÇ

DÜNYA AĞRISI

© 2014, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2014, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 20000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Mustafa Çevikdoğan

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)
Kapak resmi: © Shutterstock

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-1928-8

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

AYFER TUNÇ

DÜNYA AĞRISI

ROMAN

can

Ayfer Tunç'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek, 2005
Kapak Kızı, 2005
Aziz Bey Hadisesi, 2006
Evvelotel - Saklı, 2006
Mağara Arkadaşları, 2006
"Ömür Diyorlar Buna", 2007
Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, 2009
Yeşil Peri Gecesi, 2010
Suzan Defter, 2011

AYFER TUNÇ, 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında çeşitli edebiyat ve kültür dergilerine yazılar yazmaya başladı. 1989'da *Saklı* adlı yapıtıyla Yunus Nadi Armağanı'nı kazandı. 1999-2004 arasında Yapı Kredi Yayınları'nda yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001'de yayımlanan ve okurdan büyük bir ilgi gören *Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek / 70'li Yıllarda Hayatımız* adlı yapıtı, 2003'te Uluslararası Balkanika Ödülü'nü kazandı ve altı Balkan diline çevrildi. Tunç'un 2003'te Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi. Tunç'un ayrıca *Mağara Arkadaşları* ve *Evvelotel - Saklı* adlı kitaplarıyla, "*Ömür Diyorlar Buna*" adlı bir yaşantı kitabı, *Harflere Bölünmüş Zaman* adlı bir e-kitabı, *İkiyüzlü Cinsellik* adlı (Oya Ayman'la birlikte yazdığı) bir inceleme kitabı; *Kapak Kızı, Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, Yeşil Peri Gecesi* ve *Suzan Defter* adlı romanları vardır.

www.ayfertunc.com

1

Bir süredir rüyasında hep Cumhur'u görüyor. Dinozor kılığına girmiş, korkutucu, akıl almaz ölçüde çirkin. Yani otuz küsur yıl önce nasıldıysa öyle.

"Boynuzların var," dedi dün gece gördüğü rüyada.

Cumhur "Boynuzsuz şeytan olmaz," diye karşılık verdi.

Her gördüğünde eğri sırtı daha da eğriliyor Cumhur'un, zehirli dikenlerle kaplanıyor. İri, terli elleri biraz daha büyüyor, tırnakları giderek pençeye benziyor. Gözleri başlangıçta simsiyah iki boşluktan ibaretti, şimdi yerlerinde cehennemi andıran kıpkırmızı birer kor parçası var. Bedenine göre küçük olan kafası yine küçük; ama sarı, sivri dişlerinin arasında pis böcekler geziniyor. İltihaplı bir yaraya benzeyen, yeşilleşmiş ağzını açıyor.

"Unuttun mu?" diyor.

Sesi robot sesi gibi metalik, yankılı. Ağzının kenarlarından yapış yapış bir salya akıyor. Uzun, pütürlü dilini Mürşit'in yüzüne yapıştırırken tekrarlıyor.

"Unuttun mu?"

Mürşit her rüyadan unutmamış olduğunu bir kere daha anlayarak uyanıyor.

Doğrulup yatağın içinde oturuyor. Terden sırılsıklam, kalbi ağzında, nabzını alnında, göz boşluklarında hissediyor.

Bir zamanlar, on altı yaşında olduğu halde hâlâ ilkokulda okuduğu için aptal olduğunu düşündüğü Cumhur'dan delice korkardı ve bu korkudan hastalıklı bir haz duyardı. Otuz küsur yıl sonra, rüyalarına giren Cumhur'dan çok Cumhur'un hatırlattıklarından korkuyor. Bu seferki korkuda hazzın zerresi yok.

Şimdi hafızasından silerek zararsız bir hale getirmek için bir ömür harcadığı o vahşet gecesini düşünüyor ve Cumhur'un sıradan bir aptal olmadığını, deli kuvvetine sahip, biçimsiz bedeninin yarattığı korkuyu mükemmelen kullanacak kadar akıllı biri olduğunu anlıyor. Gerçi Cumhur'un varlığındaki bu şeye akıl demek doğru mu, emin değil. Ama etkileyici, hayvani bir şeydi, hatta şeytani.

Cumhur'un rüyasında birkaç kat artan çirkinliğinin, küçülüp insan boyu kadar kalmış, şeytani bir dinozora benziyor oluşundan kaynaklandığını otuz küsur yıl sonra, üstelik rüyasında fark etmesi saçma; ama her sabah uyanır uyanmaz rüya boyunca Cumhur'un kürek kadar diliyle yaladığı yüzünü yıkamaya koşması saçma değil.

Cumhur rüyalarına dadandığından beri hemen her sabah musluktan akan suyun önünde durup avuçlarına bakıyor. Ellerinde kandan eser bile olmadığı halde dehşetten titriyor.

Rüyasındaki Cumhur o kadar gerçek, dili o kadar pürüzlü ve günahı o kadar taze ki, sanki üstünden hiç zaman geçmemiş.

2

Bütün bunlar, rüyalarının zehirlenmesi yani, hep o genç Madenci'nin yüzünden. Onunla arkadaş olduğundan beri zihninde her gün yeni bir kuyu açılıyor sanki, işlediği ne kadar günah varsa hepsi yıllardır gömüldükleri derinliklerden çıkıyor.

Madenci konuşturuyor onu. Gerçi konuşturmak için bir şey yaptığı yok. Avluda, yanında oturuyor, beraber rakı içiyorlar sadece. Ama genç adamın varlığında anlaşılmaz bir şey var. Havadan sudan konuşurlarken hatırlamak istemediği anlar kelimelere dönüşüp boğazından fışkırıyor. Kelimelerin selini durduramıyor. Yüzyıllarca susmuş da nihayet acısını çıkarıyormuş gibi anlatıyor. Şükran'ı nasıl harap ettiğini anlatıyor mesela, yıllardır evinin yabancısı olduğunu, çocuklarına karşı sevgisizlik olmayan ama anlatması güç bir uzaklık hissettiğini ya da babasının ölüm yıldönümlerinde Atlantik'e gidip cebindeki son parayla tanımadığı insanlara rakı ısmarladığını, her gece babasına ölmekte geç kaldığı için küfrettiğini.

Bunları anlatırken sesinde herhangi bir pürüz, bir üzüntü belirtisi olmuyor, sıradan, doğal şeylermiş gibi anlatıyor. Anlattıkça içi boşalıyor, sonra boşalan yeri yoğun bir keder dolduruyor. Bu yüzden gecenin sabaha

yaklaşan saatlerinde evine dönerken bir şey yere çekiyor onu, ayakları müthiş ağırlaşıyor.

Anlattığı şeyler sadece küçük günahları değil. Her şeyi anlatıyor. İyi günleri, kötü günleri, kendi hikâyesini, başkalarının hikâyelerini.

Bir gece "Hikâyeler insanı kendi kuyusundan çıkarır, başkalarının kuyularına atar," dedi.

Madenci "Başkalarının kuyuları daha mı iyi?" diye sordu.

"İyi diye bir şey yok. Ama insan kendi hikâyesini bilir, kendi hikâyesinden sıkılır."

Kendi hikâyesinden sıkılmayı çoktan geçti, artık kahırlanıyor. Arkasında kalan yıllar boyunca yaşadığı ne varsa ona acı veriyor. Hayatı ona acı veriyor. Güzel şeyleri de unutmak istiyor. Güzel şeyleri hatırlamanın ertesi günü mahveden, yıkıcı bir tarafı var.

"Hafızası insanın düşmanıdır," dedi aynı gece. "Unuttum, kurtuldum sanırsın ama öyle bir şey yok. Yaşanmıştan kurtulmak yok. Toprağa girene kadar takip eder seni olmuş olan."

"Yapman gereken şeyler de var ama," dedi Madenci. "Toprağa girmeden önce muhakkak yapman gereken şeyler. Yapmazsan ruhun huzur bulmaz, intihar bile paklayamaz seni.. öyle şeyler."

Madenci'nin yüzüne baktı. Gri mavi gözleri uçurum olmuş, karanlıktan başka bir şey görünmüyor. Nasıl şeyler diye sorarsa kederinden ölecek sanki, sormadı bu yüzden.

"Yapacaksın o zaman," demekle yetindi.

"Yaptım zaten," dedi Madenci.

Der demez gölgeli yüzünde iki ince çizgi gibi duran dudakları sımsıkı kilitlendi.

Devam etsin diye bekledi, etmeyince itiraf zamanı-

nın henüz gelmediğini düşündü. Ama gelecek, mutlaka, ruh taşlaşmadıysa eğer, her günahın gömüldüğü derinlikten çıkacağı bir an gelir. Kendi günahı da, kolayca bağışlanabilecek kadar küçük günahları değil ama, hayatını zehirleyen büyük günahı hafızasının dehlizlerinde zamanını bekliyor. Bu yüzden gerekli gereksiz ne varsa anlatıp duruyor Madenci'ye.

Pehlivan'ın oğullarının sesleri duyuldu karşı evden, şehir dışındaki çiftliklerinden yorgun argın eve geldiler, perdesi aralık pencerenin önündeki masaya oturdular, karıları yemeklerini getirdi, yediler, ardından ışıkları söndü. Üst kattaki otel müşterilerinden biri gürültüyle camı kapattı. Arkalarında kalan caddeden eczacı Oktay'ın motosikletinin kesik pat patlarıyla geçtiğini duydular.

Mürşit, Madenci'nin yüzünde gördüğü acı nedeniyle dağılmıştı, kendini şehrin seslerine verdi. Oktay'ın bu saatten sonra kimse gelmez diyerek evine gittiğini düşündü. Ne zaman nöbetçi olsa öyle yapıyor, tezgâhın arkasındaki döner koltuğunda uyuyor, bazen müzik dinliyor, şarkıcıların arada ağdalı seslerle şiir okudukları tuhaf şarkılar, sonra telefonunu yazdığı kâğıdı kapıya asıp gidiyor. Gündüzleri de eczanesinde doğru dürüst durduğu yok. Kalfası askere gitti, yeni birini de almadı, kâğıt ikide bir kapıya asılmaktan aşındı artık, üstündeki yazılar okunmaz oldu. Hiç kimse Oktay'a nöbetçi olduğu gecelerde niye eczanede durmadığını sormuyor, sessizce kabulleniyorlar, herkes verilenle yetiniyor, üstünü arayan yok.

Şehrin seslerini dinlerken Oktay'ın hemen her gece karısını dövdüğünü ve bunu zevkle anlattığını, adamı hiç rahatsızlık duymadan dinlediğini hatırladı. İlk kez fark etti bunu. Oktay'ın dayak hikâyelerini sıradan bir olaymış gibi dinlemiş hep. Kendine şaşırdı, sonra şaşıracak bir şey yok diye düşündü, şiddet burada olağan bir hal.

Madenci'nin gelişiyle birlikte yalnız rüyaları zehir-

lenmedi, eskiden hiç dikkat etmediği şeyler de gözüne girer oldu. Sekiz senedir tanıdığı kuruyemişçi Şakir'in bir elinin yanık iziyle kaplı olduğunu da yeni fark etti mesela. "Ne oldu senin eline?" diye sordu. Şakir "Çocukken tandıra düştüm," dedi. Sekiz senedir sormak aklına gelmedi mi demedi.

Şükran'a hiç elini kaldırmadığını düşündü sonra; ne Şükran'a ne çocuklarına. Kimseye el kaldıracak hali olmadığı için kaldırmadı. İnsanın karısına el kaldıramamasının iyiye işaret sayılmayacağı bir hayatı var.

Sert bir rüzgâr esti, avludaki güdük ağaçların kuru cansız dalları hışırdadı. Önlerinden yarasaya benzer bir şey geçti hızla, bitişik avlunun kömürlük çatısının arkasında kayboldu. Bir kamyon inleyerek vites değiştirdi. Mahallenin başıboş köpeklerinden biri uludu.

İnsansız sesler sardı dünyayı, derken kaskatı bir sessizlik. Sanki şehir ölmüş.

Madenci birdenbire "Mecburdum," dedi. "Bana olanlar önemli değil ama Arzu'ya yazık oldu."

Gerisini getirmedi. Bu kadarını söylediğine bile pişman olmuş gibi, hızla yarım bıraktığı kebap paketini aldı, avlunun yıkık duvarının üstüne koydu. Tuhaf aralıklardan, gizli köşelerden çıkıp gelen kediler kebaba üşüştü gene.

Her gece kedilerin birbirleriyle hırlaşarak kalan kebabı yemelerini seyrederdi, o gece seyretmedi.

"Yorgunum," dedi. "Yatayım en iyisi."

İçeri girdiler. Lobi loştu, eşya bile uyuyordu. Mürşit dış kapıya gitti. Tam çıkıyordu, Madenci arkasından seslendi.

"Mürşit Abi!"

Mürşit durdu, dönüp baktı.

"Başkalarının kuyuları daha fena," dedi Madenci. "Elimde olsa kendi kuyumda boğulurdum."

Acı acı gülümsedi, sonra boşver der gibi bir hareket yaptı, merdivenlerde kayboldu.

O geceye kadar birlikte vakit geçiren iki adamdılar. Bu konuşmalardan sonra derin bir şey oldu aralarında. Mürşit, Madenci'nin yakışıklı yüzünde koyu bir gölge gördü, tanıdığı bir şeydi, aynada sık sık karşılaşıyordu bir benzeriyle. Böylece ikisinin de içlerindeki boşluğu benzer bir kederin doldurduğunu anladı. Onları birbirlerine yaklaştıran şey de bu oldu, keder. Aslında kederden çok günahlarının altında ezilmeleri.

O geceden beri ikisi de kendilerini ait oldukları galaksiden koparak uzaklaşan, yavaş yavaş sönen birer yıldız gibi yalnız ve yok oluşa yazgılı hissediyorlar. Bu yüzden anlaşıyorlar.

3

Sabah yine Cumhur'un dilinin pürüzlü, yapışkan hissi gidinceye kadar yüzünü yıkadı. Su buz gibiydi. Elleri, yüzü dondu. Ayakları çıplaktı, taşın soğuğu içine işliyordu. Evde bir tek oturma odasında soba yanıyor. Yatağa mı dönsün, sobanın başında ısınsın mı ya da otele gidip yıllardır birbirini takip eden boğucu günlerin bir yenisine mi başlasın, karar veremedi. Hepsi aynı ölçüde yorucu. Ruhunun yorgunluğu varlığının bir parçası oldu çoktandır.

Yüzünü kurularken içeriye kulak verdi. Mutfaktan karısıyla oğlunun sesleri geliyordu. Yanlarına gidinceye kadar neşeli konuşmaları devam edecek. O gelince susacaklar, Mürşit'in yüzündeki keder neşelerini solduracak. Yanlarına gitmedi bu yüzden.

Aynaya biraz daha yaklaşıp kendine baktı.

Bir süredir neşe yutucu biri olduğunu düşünüyor, yüzünde etrafındaki neşeyi çekip yutan bir kara delik var sanki. Ne olduğunu bilemiyor ama bir şey var. Belki burnunun iki yanından çenesine uzanan iki derin çizgi, belki ağzındaki asimetri, kaşlarının kırgın kıvrılışı ya da bakışlarındaki acı. Her ne ise, varlığında rahatsız edici bir şey var. Ne zaman aynaya baksa içi ağrıyor. Kendini boşlukta dönerek ona buna saplanan, sahipsiz bir hançer gibi his-

sediyor. Çevresindekilerin küçük dünyalarına zarar veriyor, sebepsiz kederiyle herkesi yaralıyor.

Şükran'ın "Çevirsene Özgür, yandı," dediğini duydu. Ekmek kızartıyorlardı, kokusu Mürşit'e kadar geldi. Buzdolabı açıldı. Özgür tereyağını çıkarıyor diye düşündü, tereyağlı kızarmış ekmeği çok sever. Şükran âdeti olduğu üzere televizyonu açtı, ev birden sabah haberlerini okuyan spikerin canlı sesiyle doldu.

Yine çok erken kalkmışlar diye düşündü Mürşit, hep erken kalkıyorlar.

O da bir zamanlar erken kalkardı.

Dünyadan henüz elini eteğini çekmemişken, hayat denen belirsiz ve cıva gibi akışkan şeyi hâlâ bir ucundan tutmaya çalışırken, oğlu üç dört yaşlarında, sarı kafalı, sevimli bir oğlanken, kızı insanı ağlatacak kadar masum bir çocukken, otel itibarını kaybetmemişken daha, bu yüzden iş bitmeyecek kadar çokken ve o hayatının çürüdüğünü, bir yere varmayan bu koşuşturmanın sonunda benliğinin kendisini terk edeceğini, geriye içinden yavrusu çıkmamış bir kuş yumurtasının çıtır çıtır kırılan, kurumuş kabuğu kadar değersiz bir şey kalacağını kabul etmeye yanaşmazken sabahları erkenden gözünü açardı. Yine de Şükran ondan önce kalkmış, camları açıp evi havalandırmış, kahvaltıyı hazırlamış, Özgür'e ekmek kızartıp tereyağı sürmüş olurdu.

Şükran çok gençti o zamanlar ve bakır rengi, ışıltılı saçlarını hep atkuyruğu yapardı. Mürşit geceleri karısının oyalı yemenisini çıkarıp su gibi akan gür saçlarını elinin bir hareketiyle çözmesinden, sonra başını sallayıp omuzlarına dağıtarak yatağa girmesinden hoşlanırdı. O yıllarda Şükran'a karşı daha başka, daha derin bir şeyler de hissetmesi gerektiğini düşünüyordu ama hissedemiyordu. İlkgençliğinin aşkı andıran, hafif duyguları sayılmazsa hiç

âşık olmadığı için tam ne hissetmesi gerektiğini de bilemiyordu, bu yüzden hissettiği kadarıyla yetiniyordu.

Evin neşesini yutmaya başlamamıştı daha. Gerçi o zamanlar evin pek de neşeli olduğu söylenemezdi. Babası hastaydı, her gün biraz daha kötüleşiyordu. Bu yüzden ev neşesiz, tatsız, bunaltıcıydı ama havasında bu bunaltıya uymayan, şaşırtıcı bir yaşama inadı vardı. Mürşit bu inadı fazla ısrarlı, hatta gereksiz buluyordu. Gerçi yaşamayıp ne yapılacağını da bilmiyordu, bunu pek düşünmek istemiyordu, düşünürse dayanamamaktan, içinin yine alıp başını gitme isteğiyle dolmasından korkuyordu. Kendini bütün sıkıntılara rağmen aksamadan yürüyen bu hayatın dışında tutuyordu sadece, sebebini kavramakta zorluk çektiği hayata uzaktan bakıyordu.

O bu yaşama inadının çok saçma olduğunu düşünürken Şükran berbat hayatından şikâyet etmeyi aklına bile getirmiyordu. Hayatı çözmüş, kabullenmişti çünkü, hayat böyle bir şeydir, eziyettir, sıkıntıdır, dertler bütünüdür, kaderin en sevdiği şey oyundur, felek kahpedir ve kahpe felekle, oyunbaz kaderle kavga etmenin bir faydası yoktur.

Her şeye yetişiyordu Şükran, yorulmak nedir bilmiyordu. Mürşit'in felçli babasına bakıyordu mesela, vücudunu sabunlu bezle siliyordu, yatak yarası olmasın diye pudralıyordu, bacaklarını yirmişer kez kaldırıp indiriyordu, sakallarını tıraş ediyordu, tırnaklarını kesiyordu. Babası yatağa düşünce kıblesini kaybeden annesinin huysuzluklarına gık demeden katlanıyordu. Eskiden güçlü bir kadın olan annesi dirayetini kaybetmişti. Şükran'ın aksine, başta kader olmak üzere her şeyden şikâyet ediyordu. Şükran bütün bu yorucu işlerin arasında çocuklarını da itinayla büyütüyordu. Hatta Mürşit'in birkaç ay arayla evlenen ve şehrin kendinden daha ölgün, daha çorak ilçelerine yerleşen iki kız kardeşinin dertlerine bile çare bulmak için çabalıyordu.

Mürşit en çok buna tahammül etmekte zorlanıyordu. Hasret'le Gurbet onun en büyük hayal kırıklığıydı çünkü, gittiği yerden onlar için geri dönmüştü, başlarında erkek lazım olduğu için. Babasının yerine geçmişti, ikisini de okutmak için didiniyordu. Ama Hasret ve Gurbet evlenerek evden kaçtılar, evin acı tortusunu ona bıraktılar.

Kız kardeşlerinin adları oldum olası çok saçma geliyor ona. İnsan kızlarına neden böyle acı duygular uyandıran adlar koyar ki? Babasına niye bu adları koyduğunu sordu bir gün.

"Çünkü evlenip gidecekler," dedi babası. "Bugün varlar, yarın yoklukları kalacak evde."

Gidecekler. Kız evlatlar gider, özgür değildirler, asla olmazlar ama yine de giderler, bir kafesten başka bir kafese. Erkek evlatlar kalır, evlerin özgür demirbaşlarıdır onlar.

Babasına, gitmek isteyen asıl benim diyemedi; başka bir kafese değil ama, bu kafesten sonsuzluğa gitmek istiyorum.

Gidemedi, sonsuzluk içinde kaldı.

Babasına kendi adını koyarken ne düşündüğünü sormadı. Gençliği boyunca yediği azarlardan biliyordu çünkü.

"Serserilik etme, adına layık ol, kardeşlerine yol göster."

Babasının bu sözünü her hatırladığında kendine hangi yolu diye soruyor. Hayat başı sonu belirsiz, bulut gibi dağınık, ansızın yön ve biçim değiştirme yeteneğine sahip bir şey. Hayat tanımlanamayan bir şey. Hatta belki sadece bir fikirdir hayat, daha ötesi değildir. Böyle tanımsız bir bulutta nasıl bir yol olabilir ki? Hem bir yol bulabilse önce kendi giderdi arkasında izini bile bırakmadan.

Babası ilk torunu olmasına ve çok sevmesine rağ-

men Elvan'ın adını pek önemsememişti, kız torundu sonuçta. "Güzel," demişti sadece, Şükran "Elvan olsun dedik baba, siz ne dersiniz?" diye sorduğunda. Ama Özgür doğduğunda hâlâ hayattaydı ve tümüyle çarpılmış ağzından güç bela bir cümle çıkmıştı.

"Oğluna öyle bir ad koy ki evladım, manasını ömrü boyunca taşısın."

Mürşit öyle yaptı ama koyduğu ad babasını hiç mutlu etmedi. Özgürlük babasının pek sevdiği bir şey değildi.

Hasret'le Gurbet adlarının yükünü kendileri taşımadılar, eve bıraktılar. Bu neşesiz evi, ikide bir ağlayan hasta babayı ve gözleri artık her şeyde ölüm ve acı gören anneyi Mürşit'le Şükran'a, daha çok da Şükran'a bırakarak gittiler, kendi hayatlarını kurdular. Sözde ikisi de severek evlendi. Bu aşkından ölürcesine sevmeler gerçek miydi, yoksa sıkıntı ve hastalık dolu evden kurtulmak için en kolay yol muydu Mürşit hiç emin olamadı bundan; ama yine de evlenip gidebilmeleri, kendi boktan hayatlarının iplerini ellerine almaları, içinde kendinden bile gizlediği bir kıskançlık bıraktı.

Babasının evinde oturuyorlardı o yıllarda. Babasının evinin mutfağı genişti, aydınlıktı.

Babası öldü. Ardından ölesiye huysuz annesi öldü. Şimdi daha küçük bir evdeler. İşler iyi gitmedi, babasının evini sattılar. Pek aydınlık olmayan, rutubetli bir eve kiraya çıktılar. Karanlık bir bulut gelip hayatlarının tepesine oturdu, yıllardır gitmiyor. Ama ne karısı ne çocukları görüyor bunu. Göremezler de. Çünkü bulut değil aslında, Mürşit'in bunalan, kararmış ruhunun bir yansıması.

Elvan'ı evlendirdiklerinden beri Şükran'la Özgür onu kahvaltıya beklemiyorlar. Sessiz bir anlaşma oldu aralarında. Mürşit'e evin reisi gibi davranmaktan vazgeçtiler. Evde bir şey kırıldı, çöktü. Zaten pek de sağlam olduğu söylenemezdi. Ama şimdi her şey dağıldı dağıla-

cak bir halde. Ana oğul her sabah mutfağa zorla sığıştırdıkları, üstü kavanozlar, poşetler, kap kacak dolu masada, diz dize oturup sahanda yumurtaya ekmek banarak, zeytin çekirdeklerini avuçlarına tükürerek, çay bardaklarında yağlı parmak izlerini bırakarak, mırıl mırıl konuşarak, birbirlerine güvenerek, yakınlaşarak, birbirlerine Mürşit'ten dert yanarak kahvaltı yapıyorlar. Mürşit'in onları kendinden uzaklaştıran amaçsızlığını, düzensiz düzenini sonunda kabullendiler. Ama kabullenmeleri acı çekmedikleri anlamına gelmiyor. Özgür'ün acısı gerginliğe dönüştü, Şükran'ınki sessizliğe. Elvan acı çekiyor mu bilmiyor, yıllardır kızıyla oturup konuştuğu yok.

Bazen kendini müthiş suçlu hissediyor. Kendi başına üstesinden gelemiyor bu hissin. Karısı bir şey söylesin, içini kaplayan bu ağrılı hissi gidersin istiyor.

"Şükran niye yüzün gülmüyor?" diyor.

Şükran eskiden "Gülüyor, niye gülmesin ki?" derdi. Ardından gülümsemeye çalışırdı. Bu hali Mürşit'in suçluluk hissini ikiye katlardı. Şükran artık cevap vermiyor, sadece eskimiş bir kırgınlıkla bakıyor. Yüzünde hep bir hüzün kalıntısı var. Mürşit bu suskunluğu, bu çaresiz kabullenişi kaldırmakta çok zorlanıyor.

Ona yüzünün niye gülmediğini sorduğunda somut, anlaşılır, makul bir tartışmaya zemin oluşturacak bir şey söylemesini, aralarında öfkeli de olsa bir hayat belirtisi doğmasını bekliyor. Ama mücadeleyle geçen bunca yıldan sonra Şükran'ın ona söyleyecek sözü kalmadı. Zaten söylese de Mürşit gereğini yapamaz. En fazlası sessizce çıkıp otele gider, karısı gene kendi mutsuzluğuyla baş başa kalır. Hem mutsuzluğunun asıl nedeni Mürşit, onun bu sonsuzca kederli hali.

Şükran'ın acı çektiği uykusunda belli oluyor en çok. Bir süredir tuhaf bir huy edindi. Uyurken bir kolunu havaya kaldırıyor "Ah!" diye derinden inleyerek bırakıyor.

Sanki uçurumun başında bir dala tutunmuş da gücü tükenince bırakıyor elinden. Kolu çoğu zaman Mürşit'in yüzüne düşüyor. Kaldırıp yavaşça yorganın üstüne bırakıyor, usulca okşuyor. Karısının kimbilir nasıl bir kâbusla titreyen gözkapaklarına üzüntüyle bakıyor, acısını gidermek elinden gelmediği için kahroluyor.

Bazen Şükran'ın kendi yüzüne düşüyor kolu, sıçrayarak uyanıyor. Mürşit "Bir şey yok Şükran, uyu," diyor "rüya gördün herhalde." Karanlıkta göz göze geliyorlar, acıklı bir şey oluyor. Karısının bu tuhaf huyunun farkında olduğunu ve utandığını anlıyor.

Şükran Mürşit'ten henüz nefret etmiyor, onu hâlâ seviyor. Ama Mürşit bu sevginin içinde bir yerde taşlaştığını, artık canlı olmadığını biliyor. Şükran onu çok eskide kalmış bir hatırayı sever gibi seviyor artık. Karısının ona duyduğu kırgınlık yıllar içinde bir tür hissizliğe dönüştü. Gece uyanıp göz göze gelmeleri sayılmazsa aralarında bir duygu alışverişi kalmadı. Normal hayatlarını yürütüyorlar, konuşuyorlar, yüksek sesle tartışıyorlar, hatta bazen seviştikleri bile oluyor. Ama sözleri de tenleri de birbirine değmiyor, yanlarından geçip gidiyor.

Bunun böyle devam edemeyeceğini bilmek Mürşit'i avutuyor. Yakında bana düşman olacak diye düşünüyor, hissizleşme böyle yapar insanı, önce sevgiyi taşlaştırır, değiştirir, sonunda düşman eder. Şükran'ın düşmanlığından korkmuyor, aksine onun sırtındaki sevgi yükünü tamamen kaldıracağı için seviniyor.

Karısını seviyor. Yalan değil, hakikaten seviyor, oğlunu ve kızını da. Ama onlara duyduğu sevgi kavanozda bir cenin sanki. Kalbinden parmaklarına kadar bütün unsurlarıyla tamam; ama ölü. Ne zaman öldü bu şey, ölü mü doğdu, niye böyle diye soruyor kendine.

Bazen bildiğini düşünüyor, duygusuzca, hatta zalimce açıklıyor. Diyor ki, beni bu dar hayata onlar mahkûm

etti. İçimdeki şeyi öldürdüler. Onlar dediği sadece karısı ve çocukları değil, onu saran her şey; ev, otel, diğer insanlar, şehir, dağlar hatta hava. Bunda biraz haklılık payı olsa da durumunu açıklamaya yetmiyor. Bu yüzden hiçbir cevap sorularının karşılığı olmuyor. Hayatının tamamı, hatta varlığının öncesi bile ailesine yaptığı bir haksızlık gibi görünüyor gözüne. Böyle zamanlarda içinin ağrısına dayanamıyor, rakı makı da kâr etmiyor. Eşya deposuna kapanıyor, karanlıkta yorgunluktan bitene kadar ağlıyor. Bu çok sık olmuyor. Sık olsa ya ölür ya da bir şekilde yenilenir. Ama ikisi de olmadığı için kederi her geçen gün artıyor.

Keşke karımın sevgisini minnetle kabul edecek kadar normal bir adam olabilseydim diye düşünüyor. Ama her sabah alıp başını gitmek niyetiyle uyanıp ancak iki yüz metre gidebilen, gecelerini puslu ve soğuk bir gökyüzünün altında, kederinden ölecek bir madenciyle rakı içerek geçiren ve kendi ölümünü hayal ederek zamanını tüketen bir adama normal denemez. Ruhu kanser oldu çoktan ama ölemiyor, bedeni içtiği onca sigara ve içkiye rağmen öküz gibi sağlam.

Şükran her sabah Elvan'a gidiyor, evlendiğinden beri. Kızı, bakışları tenkit kaynayan kayınvalidesine mahcup olmasın diye evini derleyip topluyor. Elvan'ın hamile kalmasını dört gözle bekliyor. Bir torunu olursa hüznünden kurtulacak, hayatının torununa bakmak gibi sahici bir amacı olacak. O zaman Mürşit'ten daha kolay nefret edecek, sevgisinin tümünü ona bağlı olan kişilere, çocuklarına ve torununa verebilecek, Mürşit'in ağırlığından kurtulacak.

Elvan arada bir kocasıyla yemeğe geliyor. Şükran gündüzden haber veriyor, soğuk bir sesle akşam evde olmasını istiyor. Mürşit kızını üzmek istemiyor. Bu yüzden sevmek için çaba göstermediği damadına tahammül etmeyi tercih ediyor.

Onlar geleceği zaman Madenci'ye "Kusura bakma, bu gece evde olmam lazım," diyor.

"Önemli değil," diyor Madenci.

O da madenden arkadaşlarıyla Atlantik'e gidiyor, kafa çekmeye, şehrin son meyhanesine.

Mürşit ertesi gün "Nasıldı?" diye soruyor.

"Berbattı," diyor Madenci.

İyi ki sen varsın anlamına gelen bakışlarından doğru söylediğini anlıyor. Madendekiler sadece iş konuşuyorlar çünkü para, altın, izin, mesai, vesaire.

Yemeğe geldiklerinde Elvan'ın bu mecburi ziyareti bir an önce tamamlayıp gitmek istediği yüzünden okunuyor. Diken üstünde oturuyor. Babasının akıl almayacak kadar boş konuşan kocasını küçümsediğini biliyor, belli etmesinden korkuyor. Haklı, Mürşit damadını küçümsüyor ama bir şey yapmıyor, sadece konuşurken gözlerine bakıyor. Çocuk gözlerine bakılmasına alışık değil, çok tedirgin oluyor, bakışlarını kaçırıyor.

Şükran'a kalırsa Elvan çok mutlu, neden olmasın? Kocası şehrin en iyi ailelerinden birinin oğlu, hali vakti gayet yerinde. Evine bağlı, içkisi kumarı yok. Elvan'ı da hoş tutuyor, üstüne titriyor. Boylu poslu, yakışıklı ayrıca. Daha ne olsun? Şükran damadının aptal olduğunu kesinlikle kabul etmiyor. Aptal olsa onca dükkânı, işi gücü idare edebilir mi? Kısacası kızının çocuk sahibi olmaktan başka hiçbir eksiği yok, yakında onun da olacağına, mutluluğunun tamamlanacağına inanıyor.

Mürşit kızının mutlu olup olmadığını bilmiyor. Bazen acaba gerçekten mutlu mu diye kendine soruyor. Ama sorusu hiçbir yere değmeyen, havada asılı kalmış bir nesneye benziyor. Kızıyla arasında zor, çözülmemiş bir şeyler var. Sormaya korkuyor, kurcalarsa gene haksız çıkacak. Hep haksız çıkıyor.

Bütün bunları düşünerek aynaya baktı tekrar. Bir suçluluk hissini daha kaldıramam dedi aynadaki yüzüne; Elvan'a, kızım bu geri zekâlı herifle gerçekten mutlu musun diye soramam. Değilim baba, senin yüzünden mutlu değilim, hiç olmadım derse kendimi öldürmem gerekir ama yapamam, elimden gelmez, gelmedi bugüne kadar.

Yüzü çok yaşlanmıştı, çökmüştü, birkaç günlük sakalı bembeyaz olmuştu. Kederle dolu gözlerine ve çevresindeki derin çizgilere hayatımla barışmanın bir yolu kalmadı mı diye sordu, çok mu geciktim normal bir adam olabilmek için?

Geç kaldığı belliydi, evi söylüyordu ona bunu, oteli, ailesi, çevresindeki yüzler, hepsi aynı şeyi söylüyordu, normal bir adam olmadığını.

Kapının açılıp kapandığını duydu, karısıyla oğlunun ayak seslerini, evden çıktılar. Şükran Elvan'a gitti, Özgür kimbilir nereye.

Titreyerek tıraş oldu alelacele, banyodan çıktı, yatak odasında hızla giyindi, mutfağa gitti. Şükran her zaman yaptığı gibi kahvaltılıkları masada bırakmış, kaynaya kaynaya suyu bitip de yanmasın diye çaydanlığın altını kapatmış. Böyledir o, küçük şeyleri hesap eder, büyük şeyleri de hesap eder. Şeffaf kapaklı kaplarda zeytin, peynir vardı. Reçelin üstüne çay tabağı kapatılmış. Arı mevsimi değil ki Şükran diye mırıldandı, hem bahçeli bir evde yaşamıyoruz artık, evimiz hayatımız kadar kara bir duvara bakıyor.

Bu hayat, ailemin benim berbat ettiğim hayatı bugüne kadar yürüdüyse ve hâlâ yürüyorsa Şükran'ın sayesinde diye düşündü, hayat tasavvurlarımız birbirine uymadı Şükran; ama bu senin kabahatin değil, senin talihsizliğin.

Çayı ısıtmaya üşendi, yarısı yenmiş taze ekmeğin ucunu koparıp ağzına attı, evden çıktı.

Yabancısı olduğu eviyle içinde ömrünün çürüdüğü oteli arasındaki iki yüz metreyi yürüdü, binaya geldi, içeri girmeden önce durdu, kapının camından içeri baktı.

Dedesi bu dört katlı taş binada şehrin ilk otelini açmıştı. Babası burayı şehrin en eski ve en güzel oteli yapmıştı. Mürşit'in zamanında otel bütün itibarını kaybetmiş, ayak takımının kaldığı berbat bir yer haline gelmişti. Şimdi oğlu yaşına başına bakmadan oteli eski görkemli günlerine kavuşturmak için onunla mücadele ediyordu. Dört kuşaklık zincirin tek zayıf halkası benim diye düşündü. Zincirden kopabilseydi oğlunun kaderini değiştirebilirdi. Buna hayıflanıyor en çok, kendinden yıllar önce vazgeçti, oğlunun ömrü de burada çürüyecek diye kahroluyor.

Camlı kapıyı açtı, kapıdaki çan takırdadı, içeri girdi, eşikte durup baktı: Bütün bu eşyanın bir araya gelişi ne kadar tuhaf.

Eşya biri zengin diğeri yoksul; ama ikisi de mutlu olmamış iki evin birbirine karışmış artıklarını andırıyordu. Babasının yıllarca oturduğu koyu yeşil kadife koltuk, sadece biri yanan iki bronz aplik, mermer tablalı el oyması ahşap konsol gibi güzel ve zarif mobilyalar ile ucuz naylon perdeler, çirkin süsler, duvarları kapkara ise boğan eski dökme demir soba aynı mekânın içinde, aynı zamanı yaşıyordu.

Şükran'ın Mürşit'ten henüz umudunu kesmediği zamanlarda pencere önüne dizdiği, Kibar'ın her gün mavi plastik bir ibrikle sulamayı iş edindiği, delice büyüyüp birbirine geçen, böylece yaz öğleden sonralarının yakıcı güneşini kesen inadına yeşil çiçekler, yenisi alınınca Özgür'ün lobiye getirip koyduğu, kumandası bozuk tüp-

lü televizyon ve ortası çöküк, rengi kaçmış kanepe lobiyi yoksul düşmüş, mutsuz bir evin oturma odasına benzetirken örtüleri lekeli masalar, dokusuna nikotin işlemiş teneke kül tablaları, duvara gelişigüzel çakılmış rafta duran okey takımları lobiyi kahvehaneye çeviriyordu.

Öyleydi de. Burası hem otelin döküntü lobisi hem mutsuz bir evin oturma odası hem de mahallenin en pespaye kahvehanesiydi.

Tüplü televizyon mermer tablalı ahşap konsolun üstündeydi. "Kiraz ağacından yapıldı bu, kıymetini bil," derdi babası. Yalnız konsolun değil, dedesinden kalma duvar saatinden ikide bir yağlanması gereken adi kapı menteşelerine, parazitli radyodan kullanılmaktan kısalmış çalı süpürgesine kadar evdeki veya oteldeki her eşyanın, ayrıca hayatın, günlerin, ailenin, ilişkilerin, şehrin, duyguların, hayatı yapan ne varsa hepsinin kıymetini bilmesini isterdi. Kendisinin kıymetini bildiği bu şeylere, biri kapanmış gözleriyle uzaktan bakarak on beş yıl geçirdi.

Mürşit bu konsol diye düşündü eşikte durmuş içeri bakarken, kiraz ağacından yapılma, el oyması bu konsol, İstanbul'dan içi kâğıt şeritlerle dolu tahta kutularda getirildiği yıllarca ağızdan ağıza anlatılan bu bronz aplikler ve saat başlarında vurmayı yüz yıldır ihmal etmeyen bu kahrolası saat, bütün bunlar bu şehirde nesli çoktan tükenmiş bir zevke ait. Zamanın seli geçti üstlerinden. Zamanın seli onun da üstünden geçti ve hurdaya dönmüş bu eşya hayatını eline alamadan tükettiğinin en inkâr edilemez kanıtı oldu.

Hiç buralı olmayan bir zevkin de küçücük bir izi vardı içerde. Camlı kapı her açılıp kapandığında onlarca yılın tozu yüzünden çınlamak yerine kuru kuru takırdayan Noel çanını yarım bırakılan bir baraj inşaatı için gelen ve otelde uzun süre kalan, Türkçeyi çat pat öğrenmiş ecnebi

bir mühendis vermişti babasına. Dindar bir adamdı, elinden İncil düşmüyordu. Mürşit hangi dilde yazılmış olduğunu merak ettiği bu İncil'e bir göz atmak istediğinde, babası "Aptesin var mı?" diye sormuştu, sonra "lüzumu yok," demişti, "Kuran değil ki bu. Hem bakıp da ne anlayacaksın?" Meraklara bile ipotek koyardı babası.

Mühendis ailesinin Noel'ini kutlamak için telefon yazdırmıştı. Bağlanmasını beklerken uyuyakalmıştı. Babası sabahın üçüne kadar telefonu beklemiş, bağlanınca adamı uyandırmıştı. Mühendis bu iyiliğe teşekkür etmek için çanı hediye etmişti, babası önce bir evirip çevirmiş, ne yapacağını bilememiş, sonra da kapıya asmıştı.

Kapıyı itip içeri girdiğinde takırdayan çana baktı. Bu çan ne kadar buraya aitse ben de o kadar aitim diye düşündü, bu çan burada duruyor yıllardır, ben de burada duruyorum, yıllardır.

Sanki ilk kez görüyormuş gibi cilası iyice aşınmış ahşap bankoya, üstünde "resepsiyon" yazılı tabelaya baktı. Neşeli bir tabelaydı, seksenli yılların hurufatıyla yazılmıştı, böyle bir mekânda bir tabelanın neşeli görünmesi gülünçtü.

Önü lambri kaplı ahşap bankoyla bu neşeli tabela olmasa birbirine asla uymayan bu eşyaya bakarak buranın bir yeddiemin deposu olduğuna yemin edebilirdi, şu şu şu hovarda bir zenginin evinden haczedilmiş, şu şu şu borcunu ödemeyip kaçan bir kahveciden, şunlarla şunlar da göçmüş bir evin kalıntıları.

Mekânı ona benziyordu kısacası. Onun gibi dağınıktı, tanımsızdı.

Ama Mürşit yalnızca dağınık ve tanımsız değildi, aynı zamanda amaçsızdı. Ona da vaktiyle herkes gibi bir amaç listesi verilmişti, bazılarını işaretlemişti, sonra hepsinden vazgeçmişti.

Küçük kapağı kaldırıp bankonun arkasına geçti, sün-

ger minderi iyice incelmiş koltuğuna oturdu. Hep aynı bunaltıyla geçen günlerden birine başladı.

İçeride sabah kalabalığı vardı. Civardan birkaç esnaf gazete okuyordu. Otel müşterileri çay içip tost yiyerek televizyona bakıyorlardı, bomboş gözlerle. Resepsiyon tabelasının neşesine inat, hepsi mutsuz ve talihsiz insanlardı, hiçbirinin yüzü gülmüyordu, dokunsan anlatmaya başlayacak ve hiç susmayacak kadar dertliydiler. Az sonra dağılacaklar diye düşündü. Hayatın başlarına sardığı ve yollarını birkaç geceliğine bu berbat otele düşüren dertlerinin peşine düşecekler. Hayatta kalmak için ellerinden geleni yapacaklar, canhıraş.

Nasıl bir inatsa bu yaşamak.

Merdiven altındaki çay ocağından gelen su sesini duydu, Kibar bardakları yıkıyor diye düşündü; kalın, küt, hissizleşmiş parmakları buz gibi suyun altında.

Madenci bir keresinde "Kibar deyince insan genç birini göreceğini sanıyor," demişti, "oysa adam Mısır mumyaları kadar yaşlı."

Kibar çok yaşlı gösteriyor ama değil aslında. Mürşit'ten birkaç yaş büyük, ellili yaşların ortasına anca varmıştır. Tahminen, çünkü tam kaç yaşında olduğunu kendi de bilmiyor. Mürşit'e babasından kalan, becerikli bir emanet. Ufacık, eğri büğrü bir adam, cüce denemez ama çok kısa boylu, omuzları dar, göğüs kafesi önc çıkık. Güzel güzel büyürken toprağı bozulduğu için büyümesi durmuş, güdük kalmış bir ağaca benziyor.

Çocukken ona Kibar Abi derdi. Babası hastalandığı için şehre dönüp otelin başına geçmek zorunda kalınca Kibar demeye başladı. Kibar yadırgamadı bunu, bekliyordu, hatta istiyordu, rahatladı. Yönetilmeye ihtiyaç duyan insanlardan o, kendi başına bir şey yapmaktan hoşlanmıyor, ille birinin ona yol göstermesini bekliyor. Ama

benim yol göstericiliğimden memnun olduğu da söylenemez diye düşünüyor Mürşit, iş güç biriktiğinde Kibar'ın yüzünde beliren, küçümsemeyle karışık hayal kırıklığından anlıyor bunu. Özgür askere gidip gelsin de otelin başına geçsin diye beklediğini biliyor. O zaman gerçek bir patronu olacak Kibar'ın, otel de otele benzeyecek.

Mürşit yıllar önce ona Kibar demeye başladı, çünkü dönüşünü kabullenmesi gerekiyordu. Kendini ikna etmesi, mutluluk diye bir şeyin varlığına inanmadığı halde, burada kuracağı hayatın kendini mutlu edeceğine inanması gerekiyordu. Artık gidemeyeceğini anlayınca bu da iyi bir hayat olabilir demişti, neden olmasın, çeşit çeşit iyi hayat var. Hem her şeyi yoluna koyduktan sonra, burada da iyi bir hayat yaşayabilirim. İyiden kastı anlamlı bir şeydi, refah bolluk sefa filan öyle şeyler değil. Nasıl bir anlamdı bulmak istediği, neye dairdi, bir fikri yoktu gerçi ama elde ettiğinde işte bu diyeceğini sanıyordu. Olmadı. Bugüne kadar hiçbir şey için işte bu dediği bir an bile yaşamadı.

Kibar ona Mürşit demiyor, başka bir şey de demiyor, hitap etmeden konuşuyor. Çok mecbur kalırsa ağzının içinde bir kelime yuvarlıyor; ama abi mi diyor, beyim mi anlaşılmıyor. Yaz kış tütün rengi kalın bir ceket giyiyor. Hayatta nefes almaktan başka hiçbir şeye ihtiyacı yokmuş gibi yaşıyor.

Mürşit "Git izin yap bugün," deyince sessizce gidiyor. Akşama kadar ortada görünmüyor. Sonra geç vakit aydınlık, pembeleşmiş bir yüzle dönüyor.

Döndüğünde "Nerdeydin?" diye soruyor. Merak ettiğinden değil, öylesine, konuşmuş olmak için.

Kibar "Hamama gittim," diyor.

Ama bir utangaçlık geliyor yüzüne, bakışlarını kaçırıyor. Mürşit kadınlara gittiğini anlıyor, gülümsüyor. Böyle anlarda tuhaf bir acıma, hatta şefkat hissediyor ona karşı.

Sayısız kırışığın haritaya çevirdiği yüzünde rengi belirsiz gözleri bilgelik mi, kötülük mü olduğunu yıllardır çözemediği garip bir ışıkla parlıyor. Belki ikisi de değildir, belki gözleri doğuştan parlaktır, zavallının tek güzel tarafı da bu zaten, insana gümüşü hatırlatan gözleri. Merdiven altında, çay ocağına bitişik, küçücük, penceresiz odada yatıp kalkıyor. Odadan çok bir delik, tıklım tıkış bir in aslında. Dayanılmayacak kadar pis kokuyor. Ama minyatür bir ev gibi bir yandan, minderler, küçük bir sehpada sürahi, bardak, hiç sesini duymadığı bir radyo var. Bir köşede eski gazeteler, ne işe yaradığı belli olmayan bir sürü çul çaput yığılı. Yatağın dayandığı duvarda havı dökülmüş, deseni seçilmez olmuş bir duvar halısı asılı. Tepeden sarkan ampule pet şişeden abajur yapmış.

Mürşit bazen ömrü otelin içinde, ayak işlerine bakarak tükenen Kibar'ın niye yaşadığını merak ediyor. Kendisinin niye yaşadığını merak ettiği gibi.

Müşterilerin bir keresinde ona niye hiç evlenmediğini sorduklarını duydu.

Kibar "Gençken param yoktu, sonra da ihtiyarladım," dedi.

Mürşit'e çok dokundu bu cevap. Zavallının gençliği babasının ona verdiği bu inde tükendiği için kendini suçlu hissetti. Bitmeyen bu suçluluk hissi zaten, ömrünü yiyip bitiren şey, yapamadığı her şey.

"Yukarıda, güneşli bir odaya taşın," dedi "yetti burda süründüğün."

Otel zaten dolu değildi hiçbir zaman, ne olur ki adamcağız biraz ışık görse.

Gözleri korkuyla açıldı Kibar'ın. Sanki alıştığı bu ini, bu dipte, çukurda geçen hayatını elinden alacakmış gibi korktu.

"Gideyim mi istiyorsun?" dedi.

Mürşit iyilik yapmak istemişti ama Kibar böyle anladı. Ne yapabilirdi ki?

Gözlerini karşıdaki sokağın sonunda görkemli bir duvar resmi gibi beliren Delidağ'a dikti. Lobide oturduğu köşenin en güzel tarafı bu manzara. Buradan Delidağ'ın kışın karla kaplı yüceliğini görebiliyor. Birdenbire dikleşen, sarp, vahşi bir dağ bu. Aydınlık, parlak günlerde zirvesine uzanan patikalar tek tek seçiliyor. Ama dağda havanın nasıl olduğunu kimse tahmin edemiyor, uzaktan göründüğü gibi olmuyor hiç. Avcılar güneşli diye çıkıyorlar mesela, yağmura fırtınaya yakalanıyorlar. Dağın havasıyla şehrin havası birbirini tutmadığı için Delidağ diyorlar. Mürşit'e kalsa İsyandağı der. Delidağ'ın bu tuhaf bağımsızlığı içinde sonuçsuz bir isyan duygusu uyandırıyor.

Dağa dalmış bakarken kendini evde buldu, yatağında. Şükran pencerenin önündeydi, üstünde uçuk mavi geceliği vardı. Işık arkasından geldiği için yüzü karanlıktaydı, bakır rengi saçları gençliğindeki gibi omuzlarına dökülmüş, yaşına rağmen hâlâ latif bir gövde. Hareketlerindeki ahenk Mürşit'e acı veriyordu.

Geceliğinin eteklerini toplayarak yatağın kenarına oturdu.

"Ben artık dayanamayacağım Mürşit," dedi "gidiyorum."

Mürşit'in içine bir bıçak saplandı.

Gün boyu defalarca saplanıyor bu bıçak. Hep böyle kendine acı veren, kısacık hayaller kuruyor. Normal bir adam olmadığı buradan belli. Normal insan haz veren hayaller kurar. O içine dolan kederi kendi çağırıyor.

Yaşamak istediği hayatın elinden alınmasının doğurduğu, nesnesi belirsiz bir kinin dengesini bozmuş olabileceğini düşünüyor. Annesi onu Şükran'la evlendirmek

istediğinde itiraz etmediği, hatta belli belirsiz bir yenilenme umuduyla kabul ettiği için kendini suçluyor. Her durumda, yaptığı ve yapmadığı her şey için kendini suçluyor. Evlenerek elini ayağını kendi bağladı, kimsenin hayatını tarumar etmeden gitme ihtimalini kendi yok etti.

Annesi konuyu ilk açtığında çocukluğundan beri tanıdığı Şükran'la mutlu olunabilir diye düşünmüştü. Şükran'la mutlu olabilirim diye düşünmemişti. Yıllar sonra tek avuntusu, Şükran'ın olabileceklerin en iyisi olması. Bu büyük bozgunun içinde hâlâ bir avuntu bulabilmesi de gülünç geliyor ona, bir o kadar da acıklı. Kaderini kabullenen insan kendine bir avuntu arar ve mutlaka bulur diye düşünüyor. Başından beri olmasa da bir süredir kendine karşı dürüst.

Kurduğu kısacık hayalde Şükran "Gidiyorum," diyor, gidiyor, ardında uçurum gibi bir boşluk bırakıyor. Mürşit bu boşluğa bir şey koyamıyor. İstediği şey Şükran'ın gitmesi değil. Başa dönmek istiyor o, en başa, otobüse binip İstanbul'a gittiği ilk güne. Hayatını yeniden yazmak istiyor, olmadı bu deyip yazdığı sayfaları buruşturup atmak, baştan başlamak. Bunun mümkün olmaması çok acı.

Âşık olmanın planlanabilir bir şey olduğunu sanmakla yanlış yaptığını biliyor. Şükran'la mutlu olunabilir, zamanla ona âşık olunabilir demişti. Oysa öyle bir şey yokmuş, aşk bir yıldırımmış, şanslıysan çarpılırmışsın, değilsen yanındakinin başına düşermiş.

Beklediği yıldırımın başına düşeceğini zannederek evlendiği gün, içinde sadece hafif bir kıpırtı hissedince aşkın bundan çok daha fazla bir şey olduğunu anlamalıydı. Anladı aslında; ama anladığı şeye inanmak istemedi. İnanırsa ailesini yüzüstü bırakıp gitmesi gerekirdi. Ne gidecek cesareti vardı ne de vicdanı elverirdi buna, o da

anlamazdan geldi. Hayatı yürütmenin en kolay yolu bu diye düşünüyor şimdi, anlamazdan gelmek, görmezden gelmek, duymazdan gelmek. Hayatı böyle devam ettirebiliyor. Olmuşları olmamış farz ederek ya da tam tersi.

Bu da iyi bir hayat olabilir dediği şey için elinden geleni yapmadı denemez, yaptı. En azından başlangıçta çok gayret etti. Otelle ilgilendi, patronluk taslamaya çalıştı, borçlandı, borçlarını ödedi, evlendi, çocuk yaptı, gene borçlandı, iyi kötü evine baktı. Ama kendini ne kadar zorlasa da mutluluğa inanmadı. Bir gün ansızın yazgısının bu şehri çevreleyen dağların arasında sonunu beklemek olduğunu anladı, anlayınca da her şeye boşverdi.

Özgür'ün sünnet günü oldu bu. Sabah içinde dayanılmaz bir ağırlıkla uyandı. Şükran'da abartılı bir telaş, evde bir koşuşturma vardı. Özgür elinde asası, bembeyaz peleriniyle dolanıyor, Elvan kendini büyümüş sanıyor, yüzünde genç kızlara özgü bir mahcubiyet. Hasret'le Gurbet bu mutlu gün onlarsız yaşanamazmış gibi erkenden damlamışlar çoluk çocuk. Hiç hazzetmediği kayınbiraderi çok bilmiş karısıyla aptaldan hallice kızlarını steyşın arabasına doldurup gelmiş. Ev tıklım tıklımdı, konu komşu, uzak yakın akrabalar, Şükran'ın değer verdiği kişiler. Kimse susmuyordu, herkes ona yapması gereken şeyleri söylüyordu. Yeterince sevinçli görünmediği için Şükran tarafından mutfağa çekilip azarlanıyordu, kız kardeşleri ve uyuz kocaları tarafından ayıplanıyordu, kayınbiraderi ve karısı tarafından küçümseniyordu. Asitli sözlerin yağmuru altındaydı. Kendini eriyormuş, damla damla akıp gidiyormuş gibi hissediyordu, içinden bağırmak geliyordu, halimi görmüyor musunuz?

Garip bir şey oldu, mutluluğa ve sevince dair zaten pek kuvvetli olmayan duygularını kaybetti birden. Kendini gezegenin dışına düşmüş, kaybolmuş gibi hissetti.

Sanki evine çok uzaktan, dünyanın dışında bir yerden bakıyordu; bu aşırı sevinci, tuhaf heyecanı anlayamıyordu. Mutluluğu yaşama yeteneği olmayan, insan formunda bir yabancı madde olduğunu düşündü o an. Buruşturulmuş bir kâğıt, kurumuş bir odun parçası, paslanmış işlemeyen bir motor gibi bir şey, böyle ruhsuz, hissiz, hareketsiz.

Zihninde, bugünü atlatmasıyla sona ermeyecek bir hayat serüveninin çeşitli aşamalarının yazılı olduğu bir levha belirdi. Bugüne benzeyen yığınla gün alt alta sıralanmıştı, gelecekte onu bekliyordu bütün dağdağası ve yorgunluğuyla; ürktü bundan.

"İyi değilim, yatacağım biraz," diyebildi sadece.

Gidip yattı, ertesi güne kadar da yataktan çıkmadı. Kaybettiği duyguların bir kısmı geri gelmedi. Bazıları geldi, belki de hiç kaybolmamıştı, bilemiyor. Çocukları için hâlâ üzülebiliyor mesela, Şükran için üzülebiliyor, ailesinin hayatını berbat ettiği için kendini suçlamaya devam ediyor. Ama sevinç ona hâlâ uzak bir şey. Yıllardır sevindiği hiçbir şey hatırlamıyor.

Oğlunun sünnetini mahvettiği için hiç kimsenin, en başta Şükran'ın onu affetmediğini biliyor. Hiçbiri yüzüne vurmuyor bunu, o gün yediği bir şeyin dokunduğunu, bu yüzden böyle davrandığını söylüyorlar; ama içten içe öyle olmadığını biliyorlar. Mürşit'in o gün gerçekten bir yabancı madde haline geldiğinin farkındalar, çünkü o günden sonra bir daha iflah olmadı.

Geri gelen hislerin onu daha da mutsuz etmekten başka bir işe yaramadığını düşünüyor. Tümüyle hissiz olsaydı belki daha kolay olurdu hayat.

Delidağ bulutlandı ansızın, zirvesi görünmez oldu.

Otel müşterilerinden ikisi merdivenlerden indi, Altınova'nın bir köyünden dün gelen abi kardeş. Büyük

olan elli yaşlarında, yapılı biriydi, serçeparmağında siyah taşlı gümüş bir yüzük vardı. Küçük olan zayıftı, arada kesik kesik öksürüyordu. Bakışları yerdeydi, abisinin arkasında kalmaya dikkat ediyordu. Bankoya yöneldiler. Mürşit hesap kapatacaklarını zannetti, alacak verecek bir şey var mı diye sormak için gözleriyle Kibar'ı aradı.

"Yok yok, burdayız daha," dedi büyük olan. "Mahkemeye gidiyoruz. Hayırlısıyla bugün çıkarıcaz biraderi."

"İnşallah," dedi Mürşit umursamazca.

En küçük kardeşleri karısıyla kaynanasını öldürmüş, kayınbabasını ağır yaralamış. İki senedir mahkemesi sürüyormuş. Dün akşam hikâyeyi anlattı. Mürşit belki bu farklıdır diye dinledi ama aynı çıktı, hep aynı çıkıyor hep aynı vahşet. Kadın ayrılmak istemiş, iki çocuğunu alıp babasının evine dönmüş, adam da arkasından gitmiş. Ufak oğlan içerdeki odada uyuyormuş. Büyüğü şeker almaya bakkala göndermiş. Karısı niyetini anlamış, çocuğunu göndermek istememiş. Ama tatlı yiyelim tatlı konuşalım demiş adam. Oğlu çıkar çıkmaz üçüne de basmış kurşunu.

Büyük abi açık konuşuyordu. Pervasızdı, kardeşinin tatlı yiyelim tatlı konuşalım dediğini söylerken gülüyordu. Cinayetlere ahlaki bir kılıf bile aramıyordu, kadının ayrılmak istemesi ölmesi için yeterliydi. Ama mahkeme yeterli bulmamış. Avukat hafifletici sebep lazım deyince cinayeti namus meselesi haline getirmek icap etmiş, kadının dostu vardı diyecek yalancı şahitler bulmuşlar mecburen. Avukat yine de işi garantiye almak istiyormuş, bu duruşmada da salıverilmezse akli dengesi bozuk diye rapor aldıracakmış, o zaman yüzde yüz çıkacakmış.

Büyük abi mahkemeye nasıl gideceklerini sordu. Daha önce Cumhuriyet Mahallesi'nde oturan amcaoğlunda kalıyorlarmış, son seferinde yenge surat yapınca

mecburen otele gelmişler. Ama yazmış bunu bir kenara, karısının ağzına iki tane çarpamayan amcaoğlu elbet bir gün eline düşermiş.

"Amcaoğlunun evi adliyeye yakındı," dedi "ama burdan yolu çıkartamadım."

Mürşit nesini çıkartamadın dedi içinden, yeni semtleri saymazsan şehir aşağı yukarı iki caddeyle beş sokaktan ibaret. Çık, Et Meydanı'na ilk rastladığına sor yeter.

Adamdan hoşlanmamıştı, serçeparmağındaki siyah taşlı yüzükten hiç hoşlanmamıştı, bu yüzden ağzını açıp da yolu tarif etmek istemiyordu.

Kibar geldi elinde çay tepsisiyle, canla başla tarif etti, hararetle hayırlı mahkemeler diledi, iki kardeşe moral veren bir yığın cümle etti. Onlar da bu gönülden gelen destekten memnun, ağızları kulaklarında çıkıp gittiler.

Mürşit Kibar'ın kendisini ilgilendirmeyen durumlarda bile mutlaka bir tarafı seçtiğini düşünüyor, ille güçlünün tarafında değil ama kendine yakın bulduğunun tarafında oluyor. Otel müşterileri de babasının oğulları sanki, bir gece kalan müşteriye bile anlamsız bir yakınlık duyuyor, dertlerini dert ediniyor kendine.

Bir tek peynirci hadisesinde farklıydı. O gece tuhaf bir adalet duygusu içindeydi. Bazen bunun vahşete tanık olmanın etkisi olduğunu düşünüyor, sonra kendi vahşet gecesini hatırlıyor, buz gibi oluyor, bütün bu düşünceleri kovuyor aklından.

Kibar çayını bankoya bıraktı. Bir adım attı, birden döndü.

"Nerdeyse unutuyordum," dedi. "Niyazi uğradı az evvel. Gene uğrayacakmış."

Niyazi otel için arapsabunu, çamaşır suyu, vesaire aldığı adam; yaz tahtaya al haftaya adamı.

"Uğrasın.. bakarız," dedi Mürşit.

Bakarız, para bulursak öderiz diye düşündü acı acı. Borcumuzdan kaçmıyoruz, hayattan kaçıyoruz; ama hayat da borç da yakamızı bırakmıyor. Dayanamadı sonra, Niyazi iyi adam, hiç sıkboğaz etmiyor onu. "Ne zaman olursa o zaman verirsin abi," diyor. Yüzünde daima mağdur, mahzun bir ifade var. İnsanın içinde ağlama isteği uyandırıyor. Hem yaz tahtayanın da bir haddi var. Cebindeki parayı çıkarıp baktı, içler acısı bir miktar, birazını ayırdı, kalanı Kibar'a uzattı.

"Götür şunu ver, kalanı da haftaya veririm, öyle söyle."

Tam anlamıyla patronluk edemiyorsa da Kibar'ı böyle ayak işlerine koşturmaya alışık, bundan bir rahatsızlık duymuyor. Bu düzeni o kurmadı. O kursa böylesini kurmazdı zaten. Ama artık ne değiştirmeye gücü var ne yıkmaya. Yıllardan ona kalan şeyleri bıkkınlıkla sürdürmeye çalışıyor sadece.

Kibar çıkarken yaşlı, zayıf, dişsiz bir köylü girdi içeri. Üstü başı dökülüyordu. Kirece mi basmış ne olmuşsa, ayakkabıları beyazlaşmış, pantolonunda yama üstüne yama var. Takma dişleri elindeydi, çat çat birbirine vuruyordu. Yeni yaptırmış; ama yanlış ölçü alındığı için dişetleri apse yapmış, takamıyormuş, ağzı alev alev yanıyormuş. Devlet hastanesindeki dişçi "Yarın tekrar gel," demiş. Ta Yalıncak köyünde oturuyormuş. Köye günde bir kere sefer varmış. Namussuz minibüsçü köyün içine de girmiyormuş, sapakta bırakıyormuş. Cebinde ancak bir minibüs parası kalmış, giderse bir daha gelemezmiş. Bu imansız doktorlar git gel diye diye iliğini kurutmuşlar. Geçen sene böbrek ameliyatı olmuş. Bir tarlanın parası gitmiş, gene de iyileşmemiş, hâlâ arada bir kan işiyormuş. Şimdi de bu gaddar dişçinin eline düşmüş işte. Sevabına bir gececik kalıverseymiş, odası eskiyecek değilmiş ya! Sabah erkenden kalkıp gidermiş.

Babası bu tipleri daha içeri girişlerinden tanırdı. Kovmazdı, hakaret etmezdi. Ama daha acımasızca bir şey yapardı. Garibanlar para vermemek için bu dişsiz ihtiyar gibi türlü hikâyeler anlatırlarken, babası gazete okuyarak, kayıt defterini yazarak, yapacak hiçbir şey bulamazsa karşısında kimse yokmuş gibi Delidağ'a bakarak konuşanı görmezden gelirdi. O kadar başarıyla görmezden gelirdi ki, zavallılar uydurdukları hikâyeleri şaşırırlardı, cümleleri ağızlarında parçalanırdı, sesleri giderek dağılırdı, sonunda yok olurdu.

Mürşit babasına bakarak nasıl yapabiliyor diye düşünürdü, nasıl karşısında kimse yokmuş gibi davranabiliyor? Dönüp baktığında adamın kaybolmuş olduğunu görürdü. Buharlaştı mı derdi, ne zaman çıkıp gitti? Daha şimdi buradaydı.

Babasının bedavacı dediği bu garibanlar hâlâ var. Otel itibarını kaybettikçe çoğalıyorlar üstelik. Eskiden ayda yılda bir olurdu, şimdi hemen her gün bir iki kişi para vermeden bir gece kalmak için bin türlü yalan uyduruyor.

Ama o, babası gibi yapmıyor, onları dinliyor. Çoğu zaman oda da veriyor. Bu yüzden geliyorlar zaten, otelin adı çıktı. Uydurdukları tutarsız hikâyeleri dinlemeyi seviyor. Gerçi hep aynı şeyler. Hepsinde bir hastane veya ameliyat var. Üst başları iyiyse paralarını çaldırmış oluyorlar, değilse çok fakir olduklarını söylüyorlar. Evlatları hayırsız çıkıyor hep, onları sokağa atmış oluyor, vesaire. Sıkışan insan ne güzel yalanlar söylüyor ne tuhaf şeyler buluyor diye düşünüyor. Hikâyelerden çok hikâyelerine inandırmak için ayaküstü uydurdukları ayrıntılar hoşuna gidiyor. Onu ikna etmek için sahte kalp krizi geçirenler bile oluyor. Hiçbir ayrıntının üstünde fazla durmuyorlar, inandıramadıklarını anlayınca hızla başka bir yalana geçiyorlar, birer cümlelik uydurma hikâyelerini zincir gibi birbirine bağlıyorlar. Tutarlılık gibi bir dertleri yok.

Bir saattir konuşan ihtiyar, Mürşit'i ikna edemediğini sandı, dişsiz ağzını bir karış açıp dişetlerinin yangısını gösterdi. Ağzından iğrenç bir koku geldi. Mürşit göz ucuyla baktı, çene kemiğini kaplayan etler kızarmış, dili sarı yeşil bir sıvıyla kaplı.

İhtiyar "Tuz var mı?" dedi.

Dişçi sabah akşam tuzlu suyla gargara yap demiş. Çocuklarından yakındı sonra. Evlenip giden kızları bir telefon açıp baba nasılsın demiyorlarmış. Torunları burnunda tütüyormuş. Bir de oğlu varmış, Yanık Ekber Camii'nin arkasında oturuyormuş. Ama işte, civciv yumurtadan çıkmış kabuğunu beğenmemiş. Vicdansız evlat hanımının ağzına bakıyormuş, öz babasını evine sokmuyormuş. Oğlu oğul olsa babasını başköşeye oturtur, otel köşelerinde sürünmesine göz yummazmış.

"Evladın var mı?" diye sordu.

"Var," dedi Mürşit.

"Şimdiden as kendini o zaman. Elden ayaktan düşünce evladın hayırsızı çok koyuyor insana."

Mürşit ürperdi. Evladın hayırsızı değil, kendini asmak fikri bulanık bir resim gibi kafasında canlandı. Daha önce kaç kere canlanmış bir resim, eskidi artık ama yine de her defasında etkileniyor.

İhtiyarın telefonu oynak bir türkü çalınca anlattığı hikâyeyi dinleyen müşteriler birden gülmeye başladılar.

"Otele verecek paran yok ama maşallah, şarkılı telefonun var emmi," dedi biri.

İhtiyar pişkindi, bozuntuya vermedi.

"Emanet," dedi yepyeni telefonu göstererek. "Muhtar yanında dursun dedi. Yoksa bunu alacak para bende ne gezer."

Kısaca konuştu telefonda, para meselesiydi, belli etmek istemedi. Mürşit'in anahtarlara baktığını görünce odayı kaptığını düşündü, sevindi.

"Allah tuttuğunu altın etsin," diye dua etmeye başladı.

O anda ihtiyarın arkasında Özgür belirdi.

"Hadi amca.. başka yere bak," dedi. "Otel dolu, boş odamız yok."

Mürşit oğlunun sesindeki kararlılıktan, sinsi zalimlikten acı duydu. Oğlu daha şimdiden dedesinin ruhsal kopyası.

Ama ihtiyar bu zalimliklere alışıktı, aldırmıyordu. İkna etmesi gereken kişinin Özgür olduğunu hemen anladı, ona ağız yapmaya başladı. Ahiretten bahsetti, omuzlarımızda oturup günahlarımızı sevaplarımızı yazan meleklerden. Müzikli bir ton vardı sesinde, sanki arka planda ilahi okunuyor.

"Sokakta kalmış bir ihtiyarı himaye etmenin sevabı çok büyük evladım," dedi.

Özgür'ün hiç aldırmadan kayıt defterini yazmaya başladığını görünce bozuldu. Ama çekip gitmedi, tavır yapmanın âlemi yok. Bir zamanlar kaymak tabakanın uğrak yeri olmuş olabilir; ama şimdi şehrin en ucuz ve sefil oteli burası. Çekişe çekişe pazarlık yaptı. Haline sinirli bir çeviklik gelmişti, sanki gençleşmiş ya da aslında gençmiş de Mürşit'e ihtiyar numarası yapmış gibi. Cebinden bir tomar para çıkardı, göstermek istemiyordu, saklayayım derken düşürdü, paralar yere saçıldı, hızla toparladı. Müşteriler daha çok güldüler. İhtiyar destenin içinden bir kâğıt para çekip uzattı, tamam mı der gibi baktı. Ama Özgür inatçıydı, put gibi duruyordu, ihtiyarın konuştukları parayı vermesini bekliyordu. Alınca zaferle anahtarı uzattı. Çarpışan iki yalan birbirinin üstüne yıkıldı böylece.

"Hani boş oda yoktu?" dedi dişsiz ihtiyar.

"Hani sende para yoktu?" dedi Özgür.

İkisi de bundan rahatsız değildi. Birbirlerini denediler, kazanan Özgür oldu. Memnundu, gülüyordu. Mürşit

oğlunun muzaffer yüzünde kazanmayı seven babasını gördü yine. Elleri ayakları soğudu.

Zuhal mi Zülal mi adını bir türlü öğrenemediği temizlikçi kadın geldi, haftalık temizliği yaptı, her zamanki gibi üstünkörü. Mürşit kadının kucağında çarşaf yığınıyla aşağı indiğini gördü.

Zuhal ya da Zülal "Mürşit Abi çarşaf az bugün, yıkamasam olur mu?" dedi.

Aklı evindeydi, bir an önce işini bitirip gitmek istiyordu.

Özgür babasının olur demesine fırsat bırakmadı.

"Olmaz," dedi sertçe.

Kadın suratını astı, "Birikirse daha az su gider.." diye mırıldandı.

Özgür duymazdan geldi. "Hava yağacak, çamaşırları bodruma as," diye talimat verdi.

Lobiye şöyle bir baktı sonra, aynı sefil müşteriler, aynı sefil babası, yüzünde bir mutsuz hal, çıktı gitti, internet kafeye gene, çoğunlukla orda oluyor.

Temizlikçi kadın kalan kirlileri de toplamak için yukarı yöneldi, her adımında ahşap basamaklar sarsıldı. Kadının geniş kalçalarının hareketlerini izleyen Kibar, Mürşit'in yanına geldi.

"Çok tembel bu," dedi. "Başkasını bulalım."

"Tembel ama ucuz," dedi Mürşit.

Kadın bu kez kirli çarşaflarla tıka basa dolu sepet kucağında, bodruma indi, yıkamaya. Kuruyan çarşafları yarın Kibar toplayacak. Masraflar iyice arttığından beri Mürşit dışarıya ütüye verme işini kaldırdığı için Özgür'le uçlarından tutup çekiştirerek katlamakla yetinecekler. Özgür çarşafları katlarken babasına duyurmak isteyerek söylenecek, Mürşit duymazdan gelecek.

Burada çamaşırları yıkayacak bir temizlik şirketi

yok, hiç olmadı. Bir zamanlar yedi otel bulunan şehirde ikisi birbirinden kötü üç otel kaldı sadece. Mürşit'inki sefillikte birinci, diğeri malum işler oteli, adı çoktandır kötüye çıktı, her gün baskın yiyor, üçüncüsü de Beyazıt'ınki.

Mürşit'in çocukluğunda, her gün, şimdi Mezbelik denilen Yaban Mahallesi'nden üç dört gündelikçi kadın gelirdi. Biri camları siler, biri odaları süpürür, birkaçı da bodrumdaki geniş taş teknede çamaşırları yıkardı. Kılıç gibi ütülenirdi çarşaflar, depoya üst üste yığılırdı. Babası kattan kata, odadan odaya dolaşarak temizliği denetlerdi. Okul tatilse yanında Mürşit de olurdu, babasının eli ensesinde, bir fırsatını bulup tüymesin diye. Çarşaflar beyaz, pikeler maviydi. Yağışsız havalarda avludaki iplere sıra sıra asılırdı. Şimdi çarşaflar yine beyaz, pikeler yine mavi ama renklerini anlamak mümkün değil.

Mürşit, Kibar'ın bir iki gece kalanların çarşaflarını değiştirmediğini biliyor. Müşteri gittikten sonra yatağı açıp bakıyor, temiz pak duruyorsa çarşafları gerginleştirip battaniyeyi örtmekle yetiniyor. Tembellikten değil, bir gece yatılmış çarşafı değiştirmeyi gereksiz buluyor, tertemiz duruyor işte, niye değiştirsin ki. Mürşit için hava hoş. Ama oteldeki bu ilkel işleyiş hatta işlemeyiş, bu boşvermişlik, kendi haline bırakma Özgür'ü çıldırtıyor. Babasına duyduğu öfkeden, Beyazıt'a duyduğu hasetten, gençlikten, yetememekten, idareyi eline alamamaktan kahroluyor, konuşurken sesi titriyor.

"Beyazıt'ın otelinde beş tane yıkama, beş tane de kurutma makinesi var," diyor. "Hepsi sanayi tipi. Bir pres ütüler var, aha şu masa kadar!"

Mürşit "Vardır, orası lüks otel," diyor.

Lüks olmadığını biliyor oysa. İnadına öyle söylüyor, oğlunun damarına basmak için. Ama Beyazıt'ın oteli kaloriferli en azından, daha temiz, müşterilerinin eli yüzü

düzgün, resepsiyonu sabaha kadar açık, birkaç adam nöbetleşe çalışıyor. Beyazıt hepsine maaşlarını tıkır tıkır ödüyor.

Onun oteli de babasından kalma. Mürşitlerinkinden birkaç yıl sonra açılmıştı. Babaları arasında şehir halkının ilgiyle izlediği tatlı bir rekabet vardı. Biri dolapları mı yeniledi, öbürü çarşafları değiştirirdi. Biri odaları mı boyattı, öbürü lobiyi donatırdı. Mürşit'in babası hastalanıncaya kadar böyle sürdü. Beyazıt'ın babası daha önce öldü, ansızın, kalpten. Mürşit'inki yıllarca süründü. Oğullar işleri devraldı. Ama Beyazıt onun gibi yapmadı, işe dört elle sarıldı. Çocukken de öyleydi. Ortaokulu aynı sınıfta okuyorlardı. Mürşit tatillerde, hafta sonlarında kaytaracak yer ararken, Beyazıt ders biter bitmez hevesle işe koşardı. Şimdi otelden başka, biri şehrin girişinde biri çıkışında iki benzin istasyonu var. Tuzlukaya Konakları'nın iki müteahhidinden biri. Et Meydanı'yla Mesire'deki büfeleri de o işletiyor. Belediye başkanıyla, valiyle, seçilmiş, atanmış, partici, eşraf kim varsa hepsiyle dost, yedikleri içtikleri ayrı gitmiyor.

Mürşit bazen kendisinin de Beyazıt ve şürekasının arasında farz ediyor, bir el boğazını sıkıyor gibi oluyor. Onlardan biri olmadığı için ferahlıyor. Hep birlikte hareket eden, birlikte yemek yiyen, birlikte toplantılar, kongreler yapan, şehrin iş hayatında ne olup biteceğine birlikte karar veren, hayata dört elle asılan bu adamlara hiç dayanası yok. Onların da Mürşit'in muhabbetine mazhar olamadıkları için üzüldükleri söylenemez. Dikkate almıyorlar onu, çoğu tanımıyor bile. Babasını tanıyanlar hayatını berbat ettiği için ona acıyorlar, Beyazıt mesela, karşılaştıkları zaman düşmüş birine bakar gibi bakıyor. Mürşit kendisine acıdıklarını biliyor; ama hiç üzülmüyor buna, bu adamların acıma hislerini dostluklarına tercih ediyor.

Özgür bunların çocuklarıyla arkadaş, ara sıra birlik-

te takılıyorlar, maç yapıyorlar, bilgisayar oyunu oynuyorlar. Birlikte vakit geçirdikleri zaman Beyazıt'ın oğlu otelleriyle övünüyor olmalı ki, Özgür darmadağın bir halde geliyor. Yüzünde çaresizlikle öfke birbirine girmiş oluyor, otele gelene kadar zihninde babasıyla kavga ettiği belli. Karşısına dikiliyor.

"Sen hauskipink diye bir şey duydun mu?" diyor, yüzünde on dokuz yaşına çok büyük gelen bir küçümsemeyle.

"İşine bak," diyor Mürşit ters ters, birasını kafasına dikiyor.

Özgür yılmıyor, öfkesini bastırmaya çalışarak babasına otele bir çeki düzen vermeleri gerektiği hakkında edepli ve coşkulu bir nutuk atıyor.

"Her şey bizim elimizde baba," diyor sonra yumuşak bir sesle ve umutla. "Bir gayret etsek var ya, Beyazıt'ın otelini bir ayda sollarız."

Mürşit, Delidağ'a bakıyor o sırada, yüzünde kirpik kıpırdamıyor.

Sözlerle yetinmiyor çocuk, internet kafeye gidiyor, otelciliğe ilişkin yazıları, turizm okullarının ders notlarını indirip basıyor. Önce kendi okuyor. Mürşit dudaklarının kıpırdadığını görüyor. Sonra kâğıtları babasının gözüne sokmak istercesine bankoya bırakıyor. Etkilenmesini bekliyor, belki meraklanıp okur, aklı başına gelir, oğlum biz ne yapıyormuşuz böyle der, bu nasıl otel işletmek? Ne ön büromuz var ne hauskipırımız. Çekin çekaut Allah'a emanet! Ama her defasında oğlunun umutlarını boşa çıkarıyor. Altı ıslak bira bardağını kâğıtların üstüne koyuyor inadına. Kâğıtlar lekeleniyor, buruşuyor. Özgür söylenerek topluyor.

"Otelcilik bilim oldu artık bilim, okulu bile var," diyor umutsuzca.

Babasına sözünü dinletmek için biraz daha büyü-

meyi bekliyor, en azından askere gidip gelmesi lazım. Askerden sonra yapacağı bir darbeyle oteli ele geçirecekmiş, buna kararlıymış. Annesine öyle söylemiş. Şükran anlattı bir gece, gülüyordu ama sesinde gururla karışık bir sevecenlik vardı.

Kâğıtların da sözleri kadar etkisiz olduğunu gördükçe öfkesi daha da artıyor Özgür'ün. Ama çok genç, çaresizlik hissi her şeyi bastırıyor. Kâğıtlarını bankoya tık tık vurarak düzeltiyor, elleri titriyor sinirden.

"Sade böyle zıkkımlan sen. Ayyaş!" diye söylenerek babasının yanından uzaklaşıyor.

Mürşit oğlunun sesini yükseltmeye cesaret edememesini, sobanın başında bir sandalyeye çöküp hırsından ağlayacak hale gelmesini acıyla izliyor. Şükran'ın çocukları iyi yetiştirdiğini düşünüyor, ikisi de terbiyeli, sabırlı çocuklar, bu yüzden içi burkuluyor en çok, Şükran'a yaptığı haksızlık yüzünden. İyi bir hayat Şükran'ın hakkıydı.

Özgür otele dair hayallerini Madenci'ye anlatıyor. Aralarında abi kardeş ilişkisine benzer bir şey var. Mürşit ikisini konuşurlarken gördüğünde Madenci'nin yüzünün acıları çeken bir süngerle kaplı olduğunu düşünüyor. Dinlediği her acı ya da çaresizlik adamın yüzünde birikiyor sanki. Özgür anlatıyor da anlatıyor, Madenci sabırla dinliyor, arada ufak tefek akıllar veriyor. Özgür'ün akıl aramadığını, sadece anlatmak istediğini biliyor, öğütlerini kısa kesiyor bu yüzden. Bazen Mürşit ikisine kulak veriyor. Oğlunun geleceğe dair hayallerinin daracık sınırları onu kahrediyor.

İşin başına bir geçsin, burayı sadece şehrin değil, bölgenin en şık oteli yapacakmış. Önce lobiyi adam edecekmiş. "Otel mi amele kahvesi mi belli değil," diyor. Lobideki eşyanın hepsini atacakmış. Eski püskü sandalyeleri, borularından zift damlatan sobayı, pis kahve masala-

rını, tavlaları, okey takımlarını, ne varsa hepsini. Çay ocağını kapatacakmış, bu bitli kahve müşterilerini kovacakmış, gitsinler nerede içerlerse içsinler çaylarını. Lobiye Beyazıt'ın otelindeki gibi bej rengi koltuk takımları koyduracakmış. Çanak anten taktıracakmış, kalorifer zaten Allah'ın emriymiş. Her odada telefon, televizyon, klima, hatta minibar olacakmış. Bir de web sayfası yaptıracakmış. İki yıllık bilgisayar mezunu bir arkadaşı var, ona taslakları çizdirmiş bile.

"Olur mu abi, Allah aşkına, sen söyle," diyor Madenci'ye. "Buranın en eski oteli biziz. Kendi web sayfamızın olması lazım. Şehir rehberinde bi satır bize yakışıyor mu?"

"Doğrusun Özgür," diyor Madenci "bi web sayfası şart."

"Turizm beyaz altın abi," diyor Özgür. "Güneydeki otellere bi bak, hepsi altın basıyor."

Altın bu şehirdeki herkes gibi oğlunun dilinde de en değerli sıfat.

Kibar'a da yol verecekmiş, onunla olmazmış bu iş.

"Mağdur etmem, o kadar vicdansız değilim," diyor. "Veririm eline üç beş kuruş tazminat niyetine, gitsin köyünde otursun, iyice ihtiyarladı zaten, bu yaştan sonra şehirde durup ne yapacak."

Resepsiyona da güzel bir kız oturtacakmış. Kız siyah mini etek, siyah ceket, tozpembe gömlek giymeli, yakasındaki rozette adı yazmalı, iyi derecede İngilizce konuşmalıymış. Altın çıktıktan sonra burası yabancılarla dolup taşacakmış, babası o zaman anlayacakmış otelin değerini. Lisedeki kitaplarını çıkartmış, arada İngilizce çalışıyor.

"Abi senin İngilizcen iyidir, fırsat bulduğumuzda pratik yapsak ya," diyor.

Madenci "Yaparız Özgür," diyor.

Henüz yapmış değiller.

Mürşit oğlunun ağır hayalci olduğunu düşünüyor; ama aptal olmadığını da biliyor. Özgür oteli yenilemek için çok para gerektiğinin farkında. Genç yaşta zengin olanlara imreniyor. Onlardan biriyle ortak olsam ne güzel olur diye düşünüyor.

"Otogarı işleten bi Tayfun Abi var mesela," diyor Madenci'ye. "Adamda bi para var aklın durur. O bi he dese var ya, altı ayda otelin kralı yaparım burayı."

Bugüne kadar yüz yüze iki kelime bile konuşmadığı, uzaktan efsanesini duyduğu Tayfun Abi evet demiş gibi hevesleniyor, neşeleniyor. Sonra göz ucuyla babasına bakıyor. Bu harabeyi otelin kralı yapmak için babasının ölmesini beklemesi gerektiğini bilmesi neşesini kaçırıyor olmalı ki kalkıp gidiyor.

Mürşit "Tayfun Abi dediği hırtın durumu yaş," diye açıklıyor Madenci'ye. "Emir aldığı adamlar yeterince kullandılar, şimdi perte çıktı; ama Özgür'ün bundan haberi yok."

Lobiye gelip gidenlerin anlattıklarına bakılırsa, Tayfun birkaç aya kadar hapse girmezse kaçacakmış. Karşılıksız çekten tut, ihaleye fesat karıştırmaya kadar hakkında açılmış onlarca dava varmış. Oğlu böyle adamlara özendiği için üzülüyor.

Bugün temizlikçi kadın biraz daha para versin diye sızlandı yine. Büyük oğlu askermiş, hela temizlerken kaymış, ayağı kubura girmiş, bileği kırılmış. Askeriyenin doktoru bir ay rapor verdiği halde vicdansız komutanı çocuğu rahat bırakmamış. "Revirde yatıp devletin ekmeğini yiyemezsin, memleketine git," diyormuş. Oğlu da gelmek istiyormuş; ama otobüs parası yokmuş cebinde. Anasını aramış "Kurban olayım para gönder," demiş.

Hayat çok pahalı. Otel her gün daha az dolarken

masraflar fena halde artıyor. Mürşit geçen hafta koridorlardaki her üç ampulden birini söktürdü. Şükran'a verdiği mutfak parasından da kıstı biraz. Yine de Zülal'i ya da Zuhal'i eli boş göndermedi. Bu seferlik fazla para verdi.

Kibar sinirlendi.

"Karı kandırıyor seni," dedi "askerde oğlu moğlu yok. Yalan makinesi mübarek. Her hafta yeni bir yalan atıyor."

Doğru, Mürşit de biliyor bunu. Zuhal, Zülal her hafta biraz daha para koparabileceğini umduğu yeni bir yalanla geliyor. Geçen hafta kocası patronun emanet ettiği tavukları kaçırmış, ya ödersin ya kapıya koyarım demiş patron. Bir önceki hafta kaynanası çay içerken çay kaşığını yutmuş, acilde bir röntgene dünyanın parasını almışlar. Ondan önceki hafta da Susuztepe minibüsü evlerine çarpmış, odanın duvarını yıkmış, tam da çereli pilavı ocaktan alıyormuş o sıra, divanda oturuyor olsaymış yaşamıyormuş.

"Bu mevsimde çereli pilav yapacak taze fasulyeyi nerden buldun?" dedi Mürşit, yalanını yüzüne vurmak için.

Kadın hiç renk vermedi.

"Ben kuru bamyayla yapıyorum," dedi.

Mürşit güldü, seviyor onun uydurduklarını, tutarsız, abartılı yalanlar ama alışılmadık, yaratıcı, kadın canla başla söylüyor üstelik.

Kadın fazladan para aldı gitti, yaptığı işin çoğu yarım diye Kibar söylendi gene. Özgür işlere karışır olduğundan beri Kibar'ın halinde bir tuhaflık var, Özgür kulağını mı çekti nedir, gizli patron oğluymuş, ona bilgi vermesi gerekiyormuş gibi davranıyor.

Zabıt kâtibi Çetin'in geldiğini görünce mesai bitmiş diye düşündü. Hiç fark etmeden akşam olmuş. Çetin sık sık okey oynamaya geliyor. Bazen arkadaşları oluyor ya-

nında, biri sessiz, silik bir adam, özel hastanede hastabakıcıymış, nadiren sesi çıkıyor. Öbürünün sağ eli bilekten kesik, marangozhanede çalışırken hızara kaptırmış; ama sol eli usta olmuş artık, taşları hepsinden daha hızlı diziyor. Genellikle üçü beraber geliyor, dördüncüyü lobide buluyorlar, illa oynayacak biri çıkıyor. Çetin otuz yaşlarında, neşeli bir adam, bekâr, evlenmeye de hiç niyeti yokmuş. "Bu zamanda ev geçindirmek akıllı işi değil," diyor. Konuşmayı seviyor, adliyede olan biten her şeyi anlatıyor; kim kaç sene yemiş, kim kime para yedirmiş, kim nasıl yırtmış. Anlattığı şeylerin bazıları ilginç, güzel de anlatıyor, taklit yapıyor, güldürüyor milleti.

Bugün yanında hastabakıcı yoktu, çolakla ikisi geldiler. Dipte bir masaya oturdular. Çetin "Var mı oynayan?" diye sordu. Kuruyemişçi Şakir'le kardeşi İsmail varız deyince dörtlüyü kurdular. Kibar okey takımını getirdi, masaya koydu. Çay istediler.

Şakir "Bugün ne vukuat oldu adliyede?" diye sordu.

Herkes Çetin'in ağzına bakıyordu, eğlenecek bir şey arıyorlar, burada eğlenecek fazla bir şey yok, başkalarının acılarından başka. Çetin canı konuşmak istemiyormuş gibi omzunu silkti. Kendiliğinden anlatmıyor, ısrar bekliyor. Şakir de biliyor huyunu, ısrar etti.

"Seksen yaşında bi adamı kızları dövdü," diye başladı Çetin.

"Niye?"

"Genç karı aldı diye."

Lobidekiler daha hikâyeyi dinlemeden gülmeye başladılar. Mürşit, ihtiyar bir adamın genç karı almasına mı gülüyorlar, yoksa kızlarından dayak yiyen bir babaya mı diye merak etti.

Hikâyenin gülünecek bir tarafı yoktu aslında. Akçiçek Mahallesi'nde, on iki daireli apartman sahibi olan bir ihtiyar yirmi yıl içinde altı kere imam nikâhıyla evlen-

miş, kızları ses etmemiş. Ama yedinciye resmi nikâh kıyınca kıyamet kopmuş. Üçü de torun torba sahibi kızları babalarının aklı yerinde değil diye dava açmışlar. İhtiyar inadına yirmi bir yaşındaki karısını koluna takmış, adliyeye rap rap yürüyerek gelmiş, dimdikmiş, bende hâlâ iş var demek istiyormuş. İki taraf da mahkeme salonunun önünde sessiz sedasız bekleşiyormuş, kızlar kapının bir yanında, baba ile karısı öbür yanında. Ama genç gelin rahat durmamış, kolundaki bilezikleri şıngırdatıp nispet yapmış, laf atmış. Karşılıklı sataşmalar, hakaretler derken birdenbire tekme tokat kavga çıkmış. Önce genç geline saldırmışlar; ama gelin toz olunca kızlar bir olup babalarını dövmeye başlamışlar.

"Sonra n'oldu?" dedi Şakir gülerek.

Çetin "N'olacak, ihtiyar öldü," dedi. "Polisin gelmesine fırsat kalmadan küt diye düştü. Bi de baktık ki gitmiş öte tarafa."

Bir sessizlik oldu, Şakir'in gülüşü ağzında kaldı.

"Ellerini büyük kızının başörtüsüne dolamıştı. Hem ana avrat sövüyordu hem de var gücüyle saçını çekiyordu. Kızı elini ısırınca bi çığlık attı, yere düştü. Eşhedü en la ilahe.. diye başladığını duydum, ama gerisini getiremedi. Kalpten gitmiş, öyle dediler."

Kaderden korkmuş gibi sustu, yüzü beyazlaşmıştı. Dinleyenler hikâyeye yeterince gülemedikleri için hayal kırıklığına uğramış gibi baktılar. Neşeli, komik bir şey anlatmasını beklediler. Ama Çetin başka hikâye anlatmayacağını belli eden bir havayla taşları dizmeye devam etti.

Lobiye bir suskunluk çöktü. Sessizlikte okey taşlarının şakırtısı arttı. Televizyonun sesini açtılar. Bir börekçi girdi içeri, kolunda camlı kutu, içinde patatesli börekler. İki kişi börek aldı. Otel müşterilerinden biri soba maşasının tersiyle ayakkabısının sallanan topuğunun çivisini çaktı küt küt. Pehlivan geldi tespih çekerek, birkaç kişiye

hal hatır sordu. Hafif kısa cümleli konuşmalar başladı. Bir inşaat ustası geldi, kazı kazandan para kazanmış, herkese çay ısmarladı. Kibar çayları dağıttı. Lobide uğultu arttı.

Koca bir gün geçti, hiçbir şey olmadı.

Mürşit için otuz küsur yıldır her gün, hiçbir şey olmadan, hiçbir şey yapmadan geçiyor. Bazen hayatını altüst eden şeyler oluyor ama çoğunlukla bir şey olmuyor. Düşünüyor, suçluluk hissinin dışında omuzlarını ezen şey doğuştan gelen ataleti, yıllardır hiçbir şey yapmadan öylece oturmanın yorgunluğu. Bedeni oturuyor ama kafasının içi kaynıyor, yorgunluktan beyninin duvarları yıpranıyor. Madenci'yle paylaştığı bir büyük rakının başına geçince biraz rahatlıyor ancak. Hayat zaten manen bir yük, bir de her gün para sıkıntısı ekleniyor buna.

Birkaç müşteri hesabını kapattı bugün, kasa bayağı sarsıldı. Pazar parası veremeyecek, Şükran gene mızıldanacak diye canı sıkıldı. Allahtan bir celep geldi, parasını peşin verip bir haftalığına banyolu bir oda tuttu. Pazarlık da yapmadı hiç. Formun meslek hanesine celep yazmış. Mürşit'in komiğine gitti, celeplik mi kaldı artık. Adamın parası vardı ama kılık kıyafeti berbattı, tıraşı uzamıştı, çok da kötü kokuyordu.

Daha odasına çıkmadan "Çaybaşı'na nasıl giderim?" diye sordu.

Kibar irkildi. "N'apıcan orda?" dedi ters ters.

"Birini görücem," dedi celep.

Kibar'ın yüzü gözü attı, cevap vermeden işine döndü. Celep şaşırdı, öyle anlamadan baktı bir süre, sonra odasına çıktı. Kibar homurdandı arkasından.

"Herif pezevenk yerine koyuyor bizi," dedi. "Karıya gidecek, adresi bize soruyor!"

Bir müşteri sobanın başında ayakkabılarını çıkarmış,

ayaklarını ovalayarak ısıtıyordu. Bir anlam veremedi Kibar'ın tersliğine.

"Ne karısı?" dedi.

"Umumhaneye gidecek umumhaneye!" diye bağırdı Kibar. "Çaybaşı'nda başka bir bok yok. Dışardan baksan çiftlik zannedersin ama içerisi kaynıyor."

Herkes biliyormuş oranın umumhane olduğunu ama kimse ses etmiyormuş, işletenler belediyecilere para yediriyorlarmış. Orda çalışan karılar gündüz vakti ortalıkta gezinip delikanlıları çağırıyorlarmış. Bir gün kan çıkacakmış bu yüzden.

"İyiymiş," dedi ayaklarını ovalayan adam, güldü. "Karılar güzel mi bari?"

Kibar sinirlendi, bir şey diyecek oldu diyemedi, gidip kapıyı ardına kadar açtı.

"Üşüyoruz lan," dedi adam. "Ört şunu."

Kibar "Havalansın biraz," dedi "dumanaltı oldu, görmüyor musun?"

İnadına bekledi kapının önünde, karılar güzel mi diye soran adam donuncaya kadar. Celep az sonra aşağı indi, yıkanmış, tıraş olmuş, takım elbise çekmiş üstüne, adama benzemiş. Mürşit'e belli belirsiz bir selam verdi, çıktı gitti. Kibar nefretle baktı arkasından. Celep ikindide geri geldi. Ne olduysa gittiği yerde, geldiği zamandan daha hüzünlü, daha kahırlı görünüyordu. Televizyonun karşısına oturup bir sigara yaktı.

Kibar "Bilader!" diye seslendi ters ters. "Bak orda ne yazıyor!"

Duvardaki posteri işaret etti: Burada sigara içilmez. Cezası 62 YTL.

"Söndür onu!"

Ama celep dişli çıktı, masada duran teneke kül tablasını kaldırıp gösterdi.

"Bu niye burda o zaman?"

İki kişi indi aşağı ağızlarında sigarayla. Masaya geçip oturdular, çay istediler. Celep sigara içenleri görünce arkasına yaslandı, Kibar'a bakarak güldü, sigarasının dumanını üfürdü.

Mürşit, Kibar'ın adama niye bu kadar zıt gittiğini merak etti. Sonra içerisi doldu, bir kalabalık, bir gürültü.

4

Kış geldi çoktan. Önce günler kısaldı. Işık dağların ardında daha çabuk kaybolur oldu. Sokak lambaları yandığında, henüz akşam ezanı okunmamış; ama çarşıdaki dükkânların çoğu kapanmış, şehre sessizlik çökmüş oluyor. Sanki her yıl akşam biraz daha çabuk iniyor, el ayak daha erken çekiliyor. Ya dağlar yükseldi ya da güneş küstü.

Mürşit iyi ki Madenci geldi diye düşünüyor, iyi ki ev tutmaya kalkmadı. Burada, onun bu hazin, bu acıklı otelinde kalıyor. İçinde kaynaşan, çarpışan kelimeler sese dönüşüp bir yere varabiliyor böylece. Yazmayı başaramadığı sözlerin bir dinleyeni var artık. Kelimeleri özgürlüğe kavuştu.

Madenci'yle tanışana kadar yaz kış, avludaki çardağın altına koyduğu muşamba kaplı masada tek başına içerdi. Çevresinde konuşmaya değer birini bulamadığı için kelimeler beyninde kanatlı böcekler gibi uğuldardı. Artık birlikte içiyorlar. Rakı alma işini sıraya bindirdiler, yetmişlik şişeyi bir gece biri alıyor, bir gece öbürü. Madenci'nin maaşı iyi, para biriktirmeye de niyeti yok, her gece masaya plastik kap içinde kebap koyuyor, Mürşit'e de plastik bir çatal uzatıyor. Ama Mürşit yiyemiyor, içi almıyor. Yiyeceği her lokma sanki onu hayata bağlayacakmış gibi geliyor, oysa bağlanmak istemediği şey hayat.

Madenci de pek farklı görünmüyor. Sanki kebap değil çamur çiğniyor. Öylesine mutsuz ki varlığının her parçası ölelim de kurtulalım diye bağırıyor.

"Abi bi çatal ye bari," diye ısrar ediyor.

Yemeği paylaşırlarsa içinde boğuldukları kederi de paylaşacaklarını sanıyor ama kederi paylaşmak acıyı azaltmıyor, arttırıyor.

Bazen yağmur tıpırdıyor tepelerinde. Havalar bozmaya başlayınca Mürşit kurumuş asma çardağının üstüne kalınca bir naylon attı, uçlarını asmanın vaktiyle dolandığı ahşap direklere bağladı. Sağlam bir tente olmadı ama en azından yağıştan koruyor.

Temmuz aşırı sıcak geçti, kabloları eriyen elektrik tellerinin tutuştuğu bile oldu, şehir tümden yanacak zannettiler. Ağustosta rakıya buz dayanmıyordu. Sonbaharın tatlı serinliği yerini acı soğuğa bırakınca buzsuz içmeye başladılar. Madenci'nin başına bere geçirip içi kürklü deri montunu giydiği akşam, Mürşit vakit geldi dedi, avlunun bir köşesindeki hurda yığından paslı bir peynir tenekesi çıkardı, Kibar'ın lobideki sobayı tutuşturmak için parçaladığı tahtalardan, kömürlüğe istif ettiği ince odunlardan bir ateş yaktı.

Geceleri ateş dolu tenekeyi aralarına koyuyorlar, ellerini uzatıp ısınıyorlar. Alevler gözlerinde oynaşıyor. Arada bir başlarını kaldırıp naylon tentenin kenarlarından gökyüzüne bakıyorlar. Yazın tente yokken, etraf tamamen karanlığa büründüğünde, kurumuş asmanın incecik dalları arasından yıldızları görebiliyorlardı ama artık gökyüzü kar taşıyan ağır bulutlarla kaplı.

Şehirde hayat anlaşılmaz bir şekilde değişiyor. Havada sık sık arızalı bir neşeyle yer değiştiren tuhaf bir keder var, bazen öfkeye dönüşüyor. Atlantik hariç, meyhanelerin tümü kapandı. Ona da sahibi Muhsin Abi raporlu deli diye dokunmuyorlar.

Muhsin Abi şehrin yerlilerinden, çok da sevilen biri. Hastalığı tam ne, nüksedince ne oluyor, bilen yok. "Hanım anlamasa kafayı üşüttüğümü, yanarsınız beyler," diyor, gülüyor. Karısı kapı yerine pencereden çıkıp yağmur oluğuna tutunarak aşağı inmeye başlayınca anlıyormuş iyi olmadığını, öyle söylüyor, yalan mı doğru mu bilmiyorlar, söylerken gülüyor çünkü. Kötüleyince oğlu alıp götürüyor onu, uzak bir şehirde bir hastaneye yatırıyor. Yokluğunda meyhaneyi garsonları işletiyor. Birkaç ay sonra çıkıyor, giyinip kuşanıyor, siyaha boyattığı saçlarını, ince bıyıklarını tarıyor, kapıya dikiliyor. "Her şey yolunda beyler, buyrun," diyerek müşterilerini karşılıyor.

Mürşit eskiden ara sıra giderdi Atlantik'e, hâlâ birkaç arkadaşı varken. Muhsin Abi'nin en dipte, yazarkasanın bulunduğu masada oturduğunu görürdü, önünde bir kadeh, birkaç meze, ilaçlarını yanındaki rafa dizmiş. "Nasılsın Muhsin Abi?" "Bomba! Bomba!" Ama sağlığı iyice bozuldu artık, deliliği bir yana, karaciğeri iflas etmiş diyorlar, bugün yarın ölür. Böylece bir zamanlar az çok şehre benzeyen bu yarı ölü şehirdeki son meyhane de kapanır.

Görünürde Mürşit'ten başka içen kalmadı. Ama eski sarhoşlar hâlâ sarhoş, çoğu kendi gizli köşesinde içiyor artık. Gene de tek başına içilmiyor. Bu yüzden eskilerin bazıları içki masalarında bir araya gelmek için yollar arıyorlar, buluyorlar da. Geceye doğru şehrin sapa sokaklarında sessiz bir hareket başlıyor. Kepenklerini indirmiş birkaç köftecide evlerine yatmadan yatmaya uğrayan ayyaşlar için gizli sofralar kuruluyor. Mezeler çok kötü ama fiyatlar yüksek. Talep çok ne de olsa. Mürşit de birkaç kere gitti bunlara ama pek sarmadı, para sıkıntısı vardı zaten. Sonra Madenci geldi, gerek kalmadı.

Herkesin bildiği bu sır lobide konuşuluyor bazen. Civar esnaftan bazıları dükkânını geceleri meyhaneye

çeviren köftecilerin zengin olduklarını söylüyorlar. Sözde suçluyorlar, eleştiriyorlar ama köftecilerin kazandığı paraya haset ettiklerini saklayamıyor hiçbiri, kıskançlık yüzlerinden okunuyor. Hepsinin aklından geçen aynı şey: Madem bende yok onda da olmasın. Kendilerine engel olamıyorlar, bu gizli meyhaneleri ihbar ediyorlar. İhbar edilen yer kapanıyor, sonra başka bir yerde yenisi açılıyor, yine gizlice.

Gençler biracı, rakı pahalı ne de olsa. Onlar dağıtım kamyonunu dükkânın önüne çekerek meraklı gözleri perdeleyen marketçinin deposunda, gazoz kasalarının üstünde, kuruyemiş ve cips paketleri açarak, şişeleri elden ele geçirerek, hayatı yemiş bitirmiş, sonra da kusmuşlar gibi içlenerek içiyorlar.

Özgür gece yarısına doğru çay içerek tavla oynayan, televizyon seyreden son müşteriler de esneyerek odalarına çıkınca kolları sıvıyor, Kibar'la birlikte çay bardaklarını topluyor, sigara izmaritleriyle dolu kül tablalarını boşaltıyor, oraya buraya çekilmiş sandalyeleri yerlerine yerleştiriyor, kapıyı açıp içeriyi havalandırıyor. Oğlunu canla başla çalışırken görmek Mürşit'in duygularını karıştırıyor. Babamın oğlu o olmalıydı diye düşünüyor, ben, oğlum gibi bir oğul olsaydım babam mutlu ölürdü; oğlum babamın istediği gibi bir oğul olduğu için ben mutsuz öleceğim.

Kibar işi bitince kapıda dikilip bir sigara içiyor efkârlı bir yüzle, izmaritini sokağa atıyor, odasına gidip yatıyor. Mürşit'le Madenci avluda rakı içiyor oluyorlar o sırada. Kibar yatar yatmaz horlamaya başlıyor, sesi ta avludan duyuluyor. İki uykusuz bu gamsız horultuya kulak veriyorlar, bir zavallının uykusunu kıskanıyorlar.

Özgür işi bittikten sonra çoğunlukla eve, bazen de marketçinin deposuna gidiyor. Babası gibi içkiye düşkün değil, kırk yılda bir içiyor, o da arkadaşlarına uymak için.

Bazen çakırkeyif oluyor; ama Mürşit sarhoş olduğunu henüz görmedi.

Özgür arkadaşlarıyla buluştuğunda ne yaptığını babasının bilmediğini sanıyor. Oysa Mürşit'in cümlelerin arkasındakileri okumak, farkında olmadan bırakılan işaretleri görmek gibi bir yeteneği var. Kendi ruhunun durgun sularına dalıp gitmiş bir adamdan beklenmez ama konuşulan şeylere kulak vermeyi seviyor, hikâye dinlemekten hoşlanıyor. Arada bir özleyip de kitaplardan okudukları sayılmazsa, bu silik insanların anlattığı canlı hikâyeler onun dışardaki dünyayla tek bağı.

Oğlu böyle bir şehirde sır saklamanın imkânsız olduğunun da farkında değil. Öğrenecek elbet, bir gün şehir dediği şeyin birbirini gözleyen sayısız gözden ibaret olduğunu o da anlayacak. Ama buna çoktan alışmış olacak ya da daha fenası başkalarını gözleyen sayısız gözden biri haline gelecek.

Epeydir Mürşit'in kulağına şehirde biraya esrarın eşlik ettiği geliyor. Başta Özgür için endişelenmişti, sonra dikkat etti, esrar içmesi muhtemel arkadaşlarıyla görüşmüyor, rahatladı. Ama aynı anda içinde bir yer sızladı. Oğlu yasak korku tanımasın, hayata iştahla saldırsın isterdi, merak etsin, kurcalasın, sınırları zorlasın. Öte yandan baba sonuçta, oğlunun başına bir şey gelecek diye ödü kopuyor.

Özgür'ü sadece gördüğü, imrendiği maddi şeylerin çektiği kanısında. Oğlunun isyankâr heyecanları olmadığını, bu şehri kafes gibi saran dağların ardında ne olduğunu hiç merak etmediğini düşünüyor. Oğlunun hayatı da hayalleri de bu kafesle sınırlı olduğu için üzülüyor. Daha on dokuz yaşında yaşlanmaya başlayan bir oğlum var diye düşünüyor. Şükran buna olgunluk diyor, oteli Mürşit'e rağmen çekip çeviren oğlu çabucak olgunlaştığı için gurur duyuyor. Oysa Mürşit'e göre bu daha oluşma-

dan çürüme, ama böyle düşündüğünü Şükran'a söylemiyor, söylerse aralarındaki mesafe daha da açılacak diye korkuyor.

Esrar bazen onun da aklını kurcalıyor, kederini hiçbir şey dindirmediği için. Şehrin karanlık işlerine bakan birkaç serseriye esrar getirenlerden biri olduğunu tahmin ettiği bir kamyoncu var, ara sıra otele geliyor. Yük bulamadığı veya işinin aksi gittiği olursa bir hafta kaldığı oluyor. İri yarı, göbekli, gözleri kanlı bir adam, elleri nasırdan meşine dönmüş. Sırtında hep aynı kirli, kareli gömlek var. Akşamları kebapçıya gidiyor, yemek yiyip geliyor, ağzında bir kürdan, doğruca odasına çıkıyor. Bir süre sonra iniyor. Mürşit adamın halinde bir durgunluk, bir gevşeme görüyor. Kanlı gözlerinde herhangi bir ifade kalmamış, bomboş. Kendini kanepeye bırakışında huzur diyemeyeceği bir sakinlik okunuyor. Çekti herhalde diyor.

Bir keresinde ne içiyorsan ondan bana da ver diyecekti neredeyse. Adam bir haftadır otele postu sermişti, kamyonu bozulmuş, parça bekliyormuş. Kırk yıl önce de böyle parça beklerdi kamyoncular, hâlâ bekliyorlar, bu şehirde ileri giden pek bir şey yok. Belki de adamın işine geliyordur kamyonun bozulması, karanlık yollarda direksiyon sallamaktansa mecburi bir dinlenme oluyordur. Her ne ise, kamyoncu yine kanepenin ortasına oturmuş, boş, süzgün gözlerle tavana bakıyordu, sanki tavanda güzel bir film oynuyor. Mürşit sonsuz kederinin ilacı kamyoncunun cebindeymiş gibi yanına gitti, oturdu. Adamın evrende kaybolmasına, derinlere dalmasına imrendi, kamyoncunun daldığı yerin boşluk olduğunu biliyor oysa.

Bu kederli halinin bir iki kişinin dikkatini çektiğini biliyor. Ama sadece duyarlı olanlar fark ediyor bunu, sebepsiz ya da sebepsiz sanılan kederin ne olduğunu bilenler. Pehlivan böyle biri mesela. Derin bakışlı gözlerinde

bazen kendininkine benzer bir keder okunuyor. Yetmişi çoktan geçti ama hâlâ dinç, dimdik yürüyor. Her gün en az otuz tane sardığı basma tütün yüzünden duvarlara dayanıp boğulurcasına öksürdüğünü görmese, Mürşit hiç ölmeyeceğini düşünecek. Mahallede Pehlivan'a dayı diyorlar, emmi diyorlar, hacı olmadığı halde hacı diyorlar ama o sadece Pehlivan diyor. Sanki başka bir şey derse ihtiyar gözlerindeki o derin bakışı kaybedecek, düşkünleşmiş bir pehlivan karikatürü olacak.

Madenci'nin gelişinden önceki sene, bir sonbahar gecesi tek başına avluda demleniyordu yine. Uzaktan uğultu halinde müzik sesi geliyordu. Belediye şenlik, festival bir şey uydurmuş, İstanbul'dan şarkıcı türkücü getirtmiş, Et Meydanı'na sahne kurulmuş, mikrofonlar, hoparlörler. Herkes meydanda toplanmıştı. Otel müşterileri de gitmişti, kimse yoktu ortalıkta. Şarkıcılar Beyazıt'ın otelinde kalıyor diye Özgür çok buruktu, Beyazıt'ın oğlu şarkıcının birine CD'sini imzalatmış. Özgür için mesele imzalı CD değildi, oteldi, otel müşterisiydi; ama Mürşit gene anlamamış gibi yaptı.

"Bırak oğlum böyle boş işleri," dedi.

"Dolu olan ne?" dedi Özgür, gözlerinde ansızın parlayan bir kıvılcımla.

Cevap beklemiyordu, döndü gitti. Mürşit'in içi sızladı, Özgür'ün burulmasından çok, kendini babasına benzettiği, onun gibi davrandığı için. Rakısını alıp avluya çıktı.

İçinde hep o derin boşluk ve boşluğu dolduran ağrıyla içerken arkasında bir ayak sesi duydu, Kibar'ın topuklarına bastığı ayakkabılarının sürünen sesine benzemiyordu, ondan başka da avluya gelen olmaz. Dönüp baktı, Pehlivan gelmiş, çıplak ayaklarında naylon hela terlikleri, bir elinde tespih, öbüründe bir kâse üzüm. Hâlâ yaz sıcağı hüküm sürdüğü halde gömleğinin üstüne solmuş, lacivert bir hırka giymişti. Üzümü masaya koy-

du, köşedeki hurdaların arasından bir sandık alıp geldi, yanına oturdu.

Babası oteli dedesinden devralıp adam ettiğinde, karşı arsada Pehlivan'ın altında ahırı olan, iki katlı, cumbalı, eski mimari tarzı bir evi vardı. Karısı hayattaydı, gençti, bahçeye bembeyaz çarşaflar yayar, tarhana kuruturdu. Büyük oğlu evlenme çağına gelince Pehlivan o güzelim evi yıkıp daha geniş, iki katlı, betonarme bir ev yaptı. Küçük oğlu nişanlanınca üçüncü katı çıktı. Şimdi çatısı yapılmamış bina dördüncü katı çıkmasını bekliyor.

Pehlivan'ı kendini bildi bileli tanıyordu ama sadece üç beş cümleyle hatır sorarlardı karşılıklı, bir gün bile oturup konuşmuşlukları yoktu, bu yüzden ihtiyarın gelişine şaşırdı.

"Bizimkiler çoluk çocuk festivale gittiler," dedi Pehlivan. "Gelinler bile durmadı evde."

Mürşit "Benimkiler de gitmiştir herhalde," dedi. "Ne anlıyorlarsa bu gürültüden.."

"Gençler, kanları kaynıyor."

Kibar da konsere gitmişti, çay ocağında kimse yoktu. Mürşit çay getirecek oldu ama Pehlivan uykusu kaçar diye istemedi. Bir bardak suyu yudum yudum içerken işten güçten dert yandı. Rençperler tarlayı derin sürmemişler, buğdayına sinek dadanmış. Bu sene hasat düşecekmiş. Küçük torunu ortaya başlayacakmış; ama okumayacağım diye tutturmuş, babası bir temiz dövmüş, zor almışlar elinden. Özgür'ü sordu, ne zaman askere gideceğini.

Mürşit "İki buçuk senesi var daha," dedi.

Havaların hâlâ sıcak gitmesinden konuştular, belediyenin milletin parasını şarkıcılara yedirdiğinden, burası için fazla pahalı olan Tuzlukaya Konakları'ndan ev alanlarda akıl olmadığından, hastalardan, düğünlerden, ölenlerden, kalanlardan.

Konuşulacak şeyler bitti. Sustular. Pehlivan meydandan gelen türkülere hiç benzemeyen bir türkünün sözlerini mırıldandı içli içli, müziksiz.

"Acı kavak senin meyvan yeyilmez. Yârin sırrı yâd ellere verilmez. Güzel durur iken çirkin sevilmez.."

Bakıştılar, buruk bir havayla gülüştüler, ikisi de karardı sonra. Sustular bir süre, uzaktan gelen müziği dinlediler.

Pehlivan "Senin için ağrıyor," dedi.

Mürşit içinin ağrısından konuşmak istemiyordu, anlatabilmek için bomboş sözler edecek, kimsenin anlamayacağı, sıkılıyorum işte, sebebi yok diyecek, başka ne söyleyebilir ki. Ama ihtiyarın gözlerinde bunca yıllık karısında bile rastlamadığı bir anlayış gördü. Kendini tutamadı.

"Çok," dedi inleyerek.

"Dermanı yok mu?"

"Sebebi yok ki dermanı olsun."

Yıllar önce unuttuğu bir sebebi vardı aslında, bu ağrıya hafızasının dehlizlerine gömdüğü günahının neden olduğunu belli belirsiz hissediyordu; ama kırk yıldır hatırlamamak için elinden geleni yapıyordu, sızlayan içini kurcalamıyordu, kurcalarsa ruhundaki çıban patlayacak, zaten zor dayandığı dünya tümden irine batacak.

Anlayamazsın der gibi baktı, rakısından içti bir yudum. Pehlivan içini çekti.

"Bilirim," dedi. "Kızımdan.. onun da hep içi ağrırdı.. sebepsiz."

Mürşit, Pehlivan'ın ölmüş kızının acısını hâlâ çektiğini anladı, şaşırdı. Halbuki ihtiyarın hiç ölmeyecekmiş gibi yaşadığını düşünüyordu, kendince bir neşeyle, inatla, hasat hesabı, ürün hesabı, arazi hesabı, ilaçlama, gübre, yevmiye hesabı yaparak, dünyaya eliyle koluyla sarılarak.

Pehlivan tabakasını çıkardı, ikisine de birer sigara

sardı. Sapsarı, altın rengi bir tütün, yaprak halinde alıyor, akşamları oturup tahta üstünde ince ince kıyıyor, elli senedir. Yaktılar, Pehlivan daha ilk nefeste uzun uzun öksürdü, asmanın dibine tükürdü.

Et Meydanı'ndan gelen ses yükseldi, bu kez moda bir şarkı, ikisinin de bilmediği. Rüzgâr sesi mahallenin üstünde gezdiriyordu, ses bir yükseliyor, bir alçalıyordu.

"Camiye gitsen.." dedi Pehlivan "dua, namaz iyi gelir."

"Gittim," dedi Mürşit. "Bir faydası olmadı."

Pehlivan "İlaç gibi," diye mırıldandı. "İlaç bile inanırsan yarar diyorlar."

Mürşit keşke inanabilseydim diye düşündü, inanmak dayanak olabilir, sonsuz hayata inanmak bu kısa ama acılı dünyaya tahammül etmenin en mümkün yolu. Ama elinden gelmedi, başaramadı; içinin huşuyla dolması, ağrının yerini huşunun alması umuduyla her gittiğinde, caminin uçuk yeşil boyalı duvarlarına bakakaldı; içinde aynı ağrıyla dolu aynı boşluk, kuru bir iskelet sanki bedeni. Boşluk gitmiyor, başka şeyle de dolmuyor.

Pehlivan'ın bunu anlamış olmasına şaşırdı, herkes kadar inanıyormuş gibi davrandığını sanıyordu; en fazlası farzı sünneti tümden boşlamış, inancı epeyce gevşek biriymiş gibi. O derin bakış diye düşündü. Pehlivan'ın derin bakışlarının bir hikmeti varmış, insanın içini okuyormuş.

"Sana faydası oldu mu?" diye sordu niye sorduğunu pek de bilmeden.

Pehlivan elinden düşürmediği tespihini kalbine değdirdi.

"Hayattayım," dedi. "Yarı bu hayattayım, yarı öteki hayattayım." Sesi hafifledi. "Vaktimizi bekliyoruz işte, ama gelmiyor."

Mürşit ona da faydası olmamış diye düşündü.

Başlarını kaldırıp gökyüzüne baktılar. Herkes meydana, konsere gittiği için evlerin ışıklarının çoğu sönüktü, sokağın lambaları harap otelin ve gecekondu irisi bakımsız apartmanların arkasında kaldığı için avluya herhangi bir ışık düşmüyordu. Karanlıkta yıldızlar devleşmiş gibi geldi Mürşit'e, gözlerini dikmiş bakarken. Dünyanın dışından, milyonlarca yıl uzaktan ona bakan bu yıldızlar evrenin akıl almaz sonsuzluğunu değil, bu dünya üzerindeki yalnızlığını, yabancılığını, gereksizliğini hatırlatıyordu ona, içini ürpertiyordu. Haline gülesi geldi birden.

"Gökyüzünde yalnız gezen yıldızlar.." dedi, acı bir alayla.

"Yeryüzünde sizin kadar yalnızım," diye tamamladı Pehlivan, güldü.

İyi yaşamış, çok gezmiş, dünya görmüş adamdı; ölümünü beklediği halde zamanın ipini hâlâ elinde tutuyordu.

Onlar yıldızlara bakarken müzik sustu, meydandaki eğlence bitti.

Birden arkalarında kalan sokakta gürültü başladı. Konser dağılmıştı, insanlar kalabalık gruplar halinde konuşarak, gülüşerek evlerine dönüyorlardı. Otel müşterileri geldiler, odalarına çıktılar, kapılar açıldı kapandı, pencereler açıldı, kapandı, hayat sesleri. Pehlivan'ın evinin ışıkları yandı.

"Benimkiler döndü," dedi "ben de gideyim artık.."

Oturduğu sandıktan kalktı, bir şey söyleyecekmiş gibi baktı, söylemedi. Sevecenlikle Mürşit'in omzuna dokundu, gitti.

Otelde gürültü iyice arttı. İkinci katta kalan iki kardeşten biri telefonla annesiyle konuşmaya başladı. Çekmediği için avazı çıktığı kadar bağırıyordu, babasının ameliyatı iyi geçmiş, merak edecek bir şey yokmuş. Öbür kar-

deş çekirdek yiyordu, kabuklarını aşağı tükürüyordu, biri rakı bardağına düşünce Mürşit'in tadı kaçtı. İçeri girdi.

Kamyoncunun otele ilk gelişiydi, adamın lobide oturduğunu gördü, gözleri tavana dikili, başka bir dünyaya gitmiş sanki. Sonra kulağına geldi adamın şehre esrar getirdiği.

Kamyoncu fazla sık gelmeye başladı. Ayda bir iki, mutlaka düşüyor. Eski hapçılardan bir manifaturacı Hakkı var, belli etmiyor ama müşterisi olmuş anlaşılan. Eskiden otelin önünden bile geçmezken haftada bir uğrayıp kamyoncuyu sorar oldu. Kibar, Hakkı'yı kamyoncuya para verirken görmüş, çok tedirginmiş, parayı çaktırmadan verirken sağa sola bakıyormuş.

"Başka ne işi olacak Allah'ın kamyoncusuyla?" dedi. "Esrar alıyor."

Mürşit "Sen kendi işine bak," diye tersledi. "Sana ne elâlemin aldığından verdiğinden."

Madenci de esrardan bahsetti. Bir akşam işçilerin kaldığı barakaya girmiş, içerisi buram buram kokuyormuş.

"Toplanmış içiyorlardı," dedi. "Beş dakika durdum, havadan sudan laflayıp çıktım. Gencecik çocuklar hepsi, ürkütüp tatlarını kaçırmak istemedim."

"Nasıl anladın?" dedi Mürşit. "Açıkta mı içiyorlardı?"

Madenci "Ben içeri girince sakladılar," dedi. "Görmedim. Ama kokusunu tanıyorum, üniversitedeyken denemişliğim var."

"Ben de İstanbul'da okurken aramızda konuşurduk arkadaşlarla," dedi Mürşit. "Bulsak da bir denesek diye."

Madenci hayretle sözünü kesti.

"Sen İstanbul'da mı okudun?"

Çok şaşırmıştı, gri mavi gözlerinde canlı bir bakış vardı. Ama birden gözlerini kaçırdı. Mürşit, onu üniver-

siteye yakıştıramadığını belli ettiği için utandığını anladı, anlayışla gülümsedi.

Madenci "Ne okudun?" diye sordu.

"Felsefe. Bitiremedim ama."

"Niye?"

Mürşit hemen cevap veremedi, içinin sızısı durulsun diye bekledi biraz.

"Babam felç oldu," dedi. "Mecburen döndüm."

Hayatına şekil veren mecburiyetler geçti aklından. Bunlara bir de bitmek bilmeyen suçluluk hislerini ekledi, sonuç şu anda olduğu şey: hiçlik.

Acı bir geçmiş doldu içine. Üniversiteyi kazandığını öğrendiği gün, suçluluk hissinin yerini hiç iyileşmeyen, derin bir kırgınlığın aldığı tek gündü. O günden başka böyle narin bir yerinden kırıldığını hiç hatırlamıyor. Postacı felsefeye girdiğini gösteren kâğıdı getirdiğinde, babasının yüzünde beliren anlatılamaz derinlikteki hayal kırıklığıyla başlayan o sonuçsuz yolculuğun acısı hiç dinmedi.

Babası aferin oğlum diyeceğine "Tahsil edecek başka şey bulamadın mı?" demişti. Tükürür gibi bakıyordu yüzüne. Mürşit'in sevinci bir an sürdü. Bahşiş bekleyen postacı getirdiği kâğıdın müjde olmadığını anlamıştı, usulca sıvıştı. Kibar zor anlarda olduğu gibi yok olmuştu yine. Lobide kimse yoktu, baş başa kaldılar.

Babasına söyleyecek ağır, okkalı, bir cümle aradı o gün; öyle bir cümle söylesin ki babası hayatı boyunca unutmasın, içinde yara olsun. Bulamadı. Bulsaydı hayatında bir şey değişir miydi, en azından bitmeyen bu sızı daha dayanılır olur muydu ya da babasının hakaret dolu bakışlarının altında başını eğmek yerine başını kaldırmak onu başka bir adam yapar mıydı, hâlâ bilemiyor.

Bildiği tek şey babasının taş, kendisinin ateş olduğu. Birbirlerine etki etmediler. Babası, hancı değil yolcu ol-

mak istediğini asla anlamadı. O da babasını anlamadı, oteli ayakta tutmasını niye bu kadar çok istediğini.

İkisi de günü ortadan bölen bir şey olmamış gibi işe güce devam ettiler o gün. Ama yatak odalarında annesiyle babası arasındaki gönderirim göndermem kavgası günlerce sürdü.

Babası "Hadi doktor mühendis olmayacak, bari iktisat okusaydı da otelde işe yarasaydı," diyordu. Annesi de Mürşit'in seçiminden pek mutlu değildi. Ama yine de "Okusun da ne okursa okusun," diye diretiyordu. Babası sonunda kabullendi. Kabullenmekten çok Mürşit'ten vazgeçti.

"Hadi git.." dedi "git oku da başın göğe ersin.."

Böylece aralarındaki zoraki bağ koptu, baba oğuldan çok birbirlerine karşı mecburiyet oldular. Ama kader Mürşit'in ipini çok kısa tutmuştu, onu İstanbul'a göndermesiyle geri getirmesi neredeyse bir oldu. Birbirleri için mecburiyet olan baba oğul, birbirlerinin cezası haline geldi. Mürşit babasının eseri olan oteli işletmek zorunda kaldı, babası da eserinin Mürşit için hiçbir değeri olmadığını acıyla izledi. Yıllarca izledi ve ağladı. Oysa ağlayan erkeklerden tiksinirdi.

Mürşit yıllarca babasının ölmesini istediği için kendinden nefret etti, aynı zamanda bir türlü ölmediği için de babasından nefret etti. Babası inadına ölmedi, yıllarca, Mürşit ölmesini istediği için ölmedi.

Kırgınlığı dinmediyse de babasını sürekli ağlarken görmekten çok acı duydu. İçinden bir yerden, kanıyla, etiyle ilişkili bir yerden ona bağlı olduğunu hissetti ama bu bağı zihninde, başka bir boyutta tazeleyemedi. Bu yüzden içi çürüdü.

Madenci'ye bunlardan bahsetmedi o gece.

İlk zamanlarda hep gündelik şeylerden konuşuyor-

lardı. Mevsimlerin tadının kaçtığından, bütün kötülüklerin anasının para olduğundan, siyaset yapmak için mide gerektiğinden. Pek de konuşmaya değer bulmadıkları bu sığ muhabbet sadece birkaç gün sürdü. Sonra başka şeylerden söz eder oldular, çağlardan, ağaçsız dağların ölüleri hatırlattığından, şefkat, tevekkül, kanaat gibi bilindiği sanılan ama zor tarif edilen şeylerin kaybolduğundan.

Yazdan beri hemen her gece konuşuyorlar. Konuşmaktan yoruldukları için susuyorlar, sıkıldıkları için değil. Bazen öyle uzun konuşuyorlar ki, birbirlerine iyi geceler deyip ayrıldıklarında, Yanık Ekber Camii'nin müezzini sabah ezanını okumak üzere evinden çıkıp yola koyulmuş oluyor.

Madenci duygusal taşlaşma çağına geçtikleri kanısında. İnsanın giderek daha az kelimeyle konuştuğunu, incelikli duyguları daha az hissettiğini, bu ikisinin arasında kesinlikle bir ilişki olduğunu düşünüyor.

Mürşit hak veriyor. Madenci gelene kadar beyninde dönüp duran kelimelerin çoğu ağzından çıkmış değildi. Nasıl çıksın ki? Beni böyle ağır ağır bitiren şey, hamurumdaki melaldir dese mesela, kim anlayacak ki onu? Ya da hayat ve ölüm iki ucundan ateşe verilmiş bir ip gibi karşıt yönlerden yola çıkarlar ve karşılaştıkları yerde macera sona erer dese, kim karşılık verir? Zaten dinlemek istemezler. Buralılar en çok durgun huzurlarının bozulmasından korkarlar. Soyut olasılıklar hakkında konuşmazlar. Olmuşu konuşurlar ancak, değiştirmenin imkânsız olduğu, yaşanmış bitmiş şeyleri, onları da tahrif ederek, çalkantılı bir dedikodu, şehrin üstünden esip geçmiş bir rüzgâr olarak.

Burada hayat çok kısa bir zamanın içinde geçer. Dün, dünden önceki birkaç gün, şimdi ve biraz da yarın, o da gelecek zaman kipinin en basit örnekleriyle: gelecek, yapacak, edecek. O kadar.

Eskiden, gençken yani, ara sıra kendi kendine konuşur gibi böyle tuhaf şeyler söylerdi. Şükran o zamanlar dikkatle gözlerinin içine bakarak dinlerdi, anlıyormuş gibi yapardı. Mürşit karısının onu anlamadığını, hatta tam anlamıyla dinlemediğini bilirdi. Şükran kendi âleminde yarattığı, yaratıp âşık olduğu bir adama bakıyor olurdu. Ama insanın kendi âleminde yarattığı kişilerin de bir ömrü var. Tasavvur gerçeğe dönüşmeyince solup gidiyor.

Şükran Mürşit'ten somut sorularına vereceği somut cevaplardan başka bir şey duymak istemiyor artık. ---Tamirciyi aradın mı?---Özgür aradı.---Gelecek miymiş?---Ona sor.---Pazar için para bırakacak mısın?---Bıraktım ya!---Bu kadarcık mı?---Bu kadarcık.

Böyle şeyler.

Madenci'nin Mürşit'ten sekiz yaş küçük olduğu daha en başta ortaya çıktı. Yaştan baştan bahsederken bir yakınlık oldu aralarında. Kaydını yaparken nüfus cüzdanını almıştı, ama bakmadan bir köşeye atmıştı, defteri Özgür doldursun diye, bayılıyor zaten doldurmaya.

"Neydi adın?" dedi. "Kusura bakma, sormuşumdur belki ama kafa kalmadı artık."

Madenci "Sormadın," dedi. "Adım Uzay."

"Uzay. Vay be.. Anan baban amma iddialı bi isim koymuşlar sana."

"İddialı insanlardı.. gençken tabii.."

Mürşit tabii dedi içinden, kim iddialı olmaz ki gençken.

"Sana Uzay mı diyeyim, mühendis mi?"

"Madenci de."

"Niye?"

"İddiasız."

Daha o gece anlamıştı Madenci'nin de içinde bir ya-

nardağ olduğunu. Genç adamın yüzüne yerleşmiş olan teessür ona kendi içindekini hatırlattı.

Madenci'nin güzel bir adam olduğunu düşündü, kederin yakıştığı adamlardan. Uzun boylu ama narin görünüşlü. Yüzüne dökülen saçların arasında tek tük beyaz teller ışıldıyor. Bir mühendis için yüzünün hatlarını fazla ince buldu, şairane bir havası vardı. Griye çalan mavi gözlerinde tuhaf bir şey gördü. Sanki ağlayacak da gözyaşları akmadan katılaşmış, gözlerinin önünde bir tabaka halinde camlaşmış, ağlayamıyor. Parmağının ucuyla bir fiske vursa cam kırılacak, acı gözlerinden şelale gibi üstüne fışkıracak.

"Evli misin?" diye sordu.

Bir sessizlik oldu. Neden sonra cevapladı Madenci.

"Evliydim."

"Mutsuz muydun?"

Madenci öyle bir yutkundu ki, bunun bildik bir mutsuzluk olmadığını hemen anladı; derin, acılı bir şey var arada, belli. Madenci güzel gözlerinin bütün hüznüyle Mürşit'e baktı. Bir şeyler anlatacak gibiydi, ağlamakla gülmeye çalışmak arasındaki o nazik ve acıklı hal içinde kaldı bir süre. Ansızın konuşmaktan vazgeçti.

"Yarın başmühendis gelecek," dedi. "Madene erken gitmem lazım.. Yatayım en iyisi."

Gitti. Mürşit arkasından baktı, anlatmanın zamanı gelmemiş demek ki. Anlatabilmek için anlatılacakların olgunlaşmasını beklemek lazım. Bir acıyı zamansızca anlatmak dokusunu bozar, beklemek lazım.

Mürşit, kendine mühendis yerine Madenci diye hitap etmesini isteyen, zehir gibi akıllı bu genç adamın altın şirketinin ofisinde oturup deve yüküyle para kazanmak yerine toprağının bir yerinde altın olması ihtimaliyle aklını kaçıran bu kasvetli şehre gelmesinin, burada

kendini dağlara vurmasının bir kaçış olduğundan emin. İnsan, ruhuna batan bir bıçakla yaşıyor olmasa, boğuntusundan kurtulmak için kendine yeni boğuntular icat eden bir şehre niye gelsin?

Madenci neler yaşadığını anlatmıyor.

"Olacak olan oldu," diyor sadece.

Ama bir gün acı olgunlaşacakmış, o gün Mürşit'e hikâyesini anlatacak, sonra kendini vuracağı başka bir dağ, kaybolup unutulacağı başka bir şehir bulacakmış. Hayatındaki her şey felakete gitmiş. Felaketi önleyememiş, zaten önlemek istemiş mi emin değilmiş. Öyle diyor. Şimdi boynunda bir yer seğiriyormuş, başı bağımsızlığını ilan etmiş.

"Yaşanmıştan kurtulmak yok. Unutup kurtulmak yok. Toprağa girene kadar peşini bırakmıyor yaşanmış olan."

5

Sabah Kibar'a para verdi.

"Git gazete al bana," dedi.

Kibar topukları ezik ayakkabılarını sürüyerek çıktı. Gazete almak için Et Meydanı'na gitmesi lazım. Yakındaki bakkal gazete satmayı bıraktı, para kazandırmıyormuş.

Şehirde her gün bir şey eksiliyor.

Kibar az sonra geldi, alakasız bir gazete getirdi.

"Bir tek bu kalmış," dedi.

Gazeteci "Öbürleri fazla gitmiyor, az getiriyoruz, çabuk bitiyor," demiş.

Şehir eksilmekle kalmıyor. Bir el şehrin ve hayatın üstünden kalın bir zımpara geçiriyor, bir şeyler düzleşiyor, yok oluyor. Mürşit alıştı artık. Eksilmeye alıştı.

Gazeteyi karıştırdı. *Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan* bu geniş, bu 1071'den beri bizim olan topraklarda yaşanmış sayısız katliamdan birinin yıldönümüne dair bir haber gördü, iç sayfalarda bir yerde, birkaç satırdan ibaret. Haber güvenlik gerekçesiyle anma törenlerinin yasaklanması hakkındaydı. Polis yollara barikat kurmuş, katliam kurbanlarının anısına karanfil bırakmak isteyenlere geçit vermemiş. Aynen böyle diyordu haberin başlığında: Polis geçit vermedi.

Cumhurlardan oluşan korkunç bir güruhun günahsız insanlara yaşattıkları vahşetin de, kendisinin Cumhur'la ve başka Cumhurlarla bir olarak günahsız bir hamala yaşattığı vahşetin de üstünden otuz küsur yıl geçmiş. Kalbinin gümlediğini hissetti: Bu günahı bunca yıl nasıl taşıyabildim ben?

Eskiden ne zaman ülkenin bir yerinde yeni bir katliam yaşansa, sebebini hatırlayamadığı, daha doğrusu hatırlamaktan delice korktuğu ani bir acı içini kaplardı. Hızla hafiflerdi neyse ki. Birlikte yaşamaya alıştığı diğer acıların, varlığıyla bütünleşen müzmin kederin arasına karışıp kaybolurdu. Bu kadar hızlı hafiflemese yaptığı baskı yüzünden kalbi durabilirdi. Belki daha iyi olurdu diye düşünmeden edemiyor, ailesi olmasa, çocukları olmasa kalbinin durması çok yerinde olurdu. Bir günahı yıllarca hafızanın dehlizlerinde taşımak, cehennemi dünyada yaşamak demek.

Acının kaynağını hatırlamaktan yıllarca korktu, ama sıcak bir eylül gecesi bir şey oldu. O gece günahı hafızasının duvarlarını yıktı; şimdi gırtlağını, ağzını, dilini zorluyor. Yaşananları unutamayacağını anladı. Şeytanı, günahı, Cumhur'u anlatmak, bu vahşetin anısını sırtından indirip ortaya koymak istiyor.

Ne olacaksa olsun.

Cumhur rüyasına ilk defa 9 Eylül gecesi, sabaha karşı girdi.

Gayet iyi hatırlıyor, çünkü onu tepeden tırnağa titreten, hafızasının patlamasına yol açan bir olay olmuştu. Madenci'yle rakı içiyorlar ve kuzeyde, otuz kilometre ileride bir altın madeni açılacağı duyulduğundan beri şehir halkının aklını kaçırdığından bahsediyorlardı.

Bu tuhaf hal ikisinin de epeydir dikkatini çekiyordu. Sanki ara sıra gökyüzünden bir el uzanıyor, havaya neşe

tozu serpiyordu. Halkta delimsirek bir sevinç, aptalca bir iyimserlik vardı. Şehrin zavallı ticaret hayatı şimdiden canlanmıştı. Kazanılacağı şüpheli bir para düşünmeden harcanıyordu. Aklını tümüyle kaybetmemiş olanlar bile gelecekten umutluydu. Yoksul hastalara kapıyı gösterip arkalarından "Geberin lan, yaşadığınız kabahat," diye söylenen eczacı Oktay bile kapılmıştı bu coşkuya, millete veresiye ilaç vermeye başlamıştı, veresiye defteri hızla doluyordu ama hesaplar kapanmıyordu.

Muhasebeci Cevdet'e göre altın tabii ki doğrudan ceplerine girmeyecekti ama geliri şehrin ekonomisine katılacaktı, bu da hepsinin zenginleşmeleri demekti. Cevdet çok yakında ülkenin gözbebeği olacağına inandığı şehrin aslan payını kapmak istiyordu, işini gücünü boşlamış, emlakçılığa gözünü dikmişti, şehrin giderek küçülmesinin doğurduğu işsizlik nedeniyle terk edilen pasajlardan ucuza dükkân kapatmaya başlamıştı.

Mürşit'e göre delilikti bu ama zaten herkes az çok delirmişti. Biri tarlasının altın tarlası olduğuna inanıyordu, kendi kendine kazıp altın arıyordu. Öbürü bahçesindeki kuyuya iniyor, çıkardığı taşı toprağı madene götürüyor, içinde altın var mı yok mu öğrenmeye çalışıyordu Birileri internette dolaşan bor hikâyesini altına uyarlamıştı. Dünyanın en büyük altın rezervinin burada olduğunu, düşman devletlerin zengin bir ülke olmayalım diye bugüne kadar çıkarılmasını engellediklerini; ama devletimizin güçlenerek altını çıkarmaya karar verdiğini iddia ediyorlardı.

Bazılarının altının halka dağıtılacağından hiç şüphesi yoktu. "Kanun çıkarılmış, yarısı bize verilecekmiş," diyorlardı.

Delidağ'a açılan sokağın ucunda, karanlık bir bodrumda oturan Saffet bunlardan biriydi. Aylardır işsizdi. Madenin dağıtım müdürünün kayıt yaptığını, adını yaz-

dıranlara hanesindeki kişi sayısına göre altın dağıtılacağını söylüyordu. Listeye erken yazılmak lazımmış, sona kalanlar çok bekleyecekmiş. Kayıt parası alınıyormuş, ama sonra hesaba eklenecekmiş. Saffet'in beş çocuğu vardı, evinde ancak pazar artıklarıyla tencere kaynıyordu ama anasının kefen parası diye kenara koyduğu üç beş kuruşu elinden almış, adını listeye yazdırmıştı. İş aramıyordu artık, tüpçüye "Dağıtıma çıkayım," diye yalvarmıyordu. "Bi omuz at da harçlık vereyim," diyen camcıya yüz vermiyordu. Sanki altından hissesine düşeni alması an meselesiymiş gibi, gelip bir sandalyeye kuruluyor, bacak bacak üstüne atıyor, Kibar'a "Bi şekerli kahve yap bana," diyordu. Kibar uzaktan para işareti yapınca kasılıyordu. "Hesaba yaz," diyordu "bugün yarın altının parası dağıtılacak, o zaman ödeyeceğim."

Madenci çok uğraştı ama madende dağıtım müdürü diye biri olmadığını, liste filan yapılmadığını, anasının kefen parasını bir dolandırıcıya kaptırdığını Saffet'e anlatamadı. Saffet altının halka dağıtılacağına inanmıştı bir kere, dolandırıldığını kabul ederse çıldırması gerekirdi. Çıldırmamak için bekleyecekti, aylarca yıllarca altını bekleyecekti.

Bir de Cuma diye bir yarı deli musallat olmuştu Madenci'ye. İkide bir yoluna çıkıyordu, bacaklarına sarılıp "Beni madende işe al," diye yalvarıyordu. Oysa madene işçi alınmıyordu, mevcut işçilerin çoğu şirketin daha önce çalıştığı adamlardı. Madenci, Cuma'ya elinden bir şey gelmediğini anlatamıyordu. Cuma dinlemiyordu, bağırarak arabasının peşinden koşuyordu ya da kendini önüne atıyordu, Madenci, Cuma'ya çarpmamak için sertçe fren yapmak zorunda kalıyordu, bir gün çarpacak, adamın ölümüne sebep olacak diye korkuyordu.

Şehir halkı altının zenginleştireceği bir geleceğin beklentisiyle içmeden sarhoş olmuştu.

Öte yandan polis kayıtlarına yansıyan bıçaklı kavga sayısı üç katına çıkmıştı. Altın geciktikçe sabır ve tahammül azalıyordu. Bu arızalı neşe yerini sık sık gözü kara kavgalara bırakıyordu. Pehlivan'ın bitişiğindeki apartmanda oturan Yaşar Komiser çok şikâyetçiydi bundan, karakolda huzurlu bir gece geçiremez olmuşlardı. "N'oluyor bu millete kardeşim?" diye söyleniyordu, yine bir kavga ihbarı alıp olay yerine giderken "daha altın çıkmadan kafayı yediler."

Böyleydi durum. Altın herkesin aklını başından almıştı.

Madenci hayal kırıklığının çok büyük olacağı kanısındaydı.

"Evet, altın var," diyordu. "Ama rezerv çıkarılmaya değecek kadar büyük mü belli değil. Hem çıkarılsa bile bunun beş on kişinin iş bulması dışında şehre bir faydası olmayacak. Hatta daha kötü olacak her şey, toprak zehirlenecek, yoksul ruhlar yavaş yavaş, acı çekerek ölecekler. Ben de bunun azabını çekeceğim."

9 Eylül gecesi polisler peynirciyi yakaladılar.

Birkaç ay önce, dükkânının önüne çıkardığı peynirlerin kokusu oteldeki müşterileri rahatsız ediyor diye Özgür'ün leğenlerini tekmeleyip devirdiği adamın, altınlarını vermediği için üst katında oturan yeni gelini öldürdüğü, cesedini madende bir çukura attığı söyleniyordu. Polis madende arama yapmış, kadının çürümeye yüz tutmuş cesedini bulmuştu.

Havada alışılmadık bir gerginlik vardı. Şehrin sinirleri fena halde bozulmuştu.

Peynirci birkaç ay önce, leğenlerini devirdi diye Özgür'ü Mürşit'e şikâyete gelmişti. Sigara almaya gittiğini, döndüğünde leğenlerini devrilmiş bulduğunu söyledi.

Küstahtı, dilinin ucunda her an ortaya saçmaya hazır olduğu bir yığın küfür duruyordu.

Mürşit oğlunu korumaktan çok peynircinin küstahlığından rahatsız olduğu için diklendi.

"Özgür'ün yaptığı ne malum?" dedi. "Dükkânda değilmişsin ki."

Peynirci ânında geri adım attı.

"Komşular söyledi," dedi, sızlanır gibi. "Görmüşler. Ana avrat küfretmiş, gitsin boklu peynirlerini başka yerde satsın demiş, leğenlere de basmış tekmeyi. Altı kilo peynir mundar oldu."

Mürşit parası neyse vereyim diyecekti tam, biliyor çünkü, oğlu yapmıştır, tam ona göre bir hareket. Şükran'a da anlatır, sen arka çıkmaya devam et daha, oğlun oteli yöneticem diye haydut kesildi milletin başına, haberin yok der. Elini kasaya attı.

Peynirci Mürşit'in durumu kabullendiğini hissetti, tekrar eski küstah haline döndü.

"Oğlunu bi elime geçireyim," dedi "dayaktan geberticem, bilesin."

Mürşit elektrik çarpmış gibi sarsıldı. İki şeyi aynı anda ve aynı şiddette yaşadı. Çok sık oluyor bu onda, birbiriyle çarpışan karşıt duyguların aynı anda hücumuna uğramak. Birden kan beynine sıçradı, yerinden fırladı, peynircinin yakasına yapıştı.

"Oğluma elini sürersen elini kırarım," dedi.

Adamı öyle bir sarstı ki yaptığına kendi bile şaşırdı, hiç âdeti değildi böyle şeyler. Ama aynı anda oğlundan utandığı için de kıpkırmızı kesildi. Leğenleri tekmelemesinden çok, bunu peynirci orda yokken yaptığı için.

Peynircinin ödü koptu, zaten çelimsiz bir şeydi, düşecek gibi sallandı. Mürşit üzüldü bu sefer, yakasını bıraktı.

"Zararın ne kadar?" dedi yumuşak bir sesle "söyle vereyim."

"Bir kısmını yıkadım, kurtardım, ama lorlar gitti, hep çamur olmuş."

Mürşit biraz para verdi. "Üstünü yarın gel al," dedi.

Peynirci gitti.

Özgür geldi sonra. Yaptığından gurur duyduğu belliydi. Mürşit'in öfkesi geçmişti, izi kalmıştı sadece. Öfkesi böyleydi onun, fazla uzun yaşamıyordu, onda hiçbir duygu fazla uzun yaşamıyordu.

"Adamın ekmek parası," dedi. "Yazık günah değil mi?"

Özgür birden parladı.

"Bizim ekmek paramız n'olacak? Peynirlerin sidikli kokusu ta buraya geliyor, müşteri kalmadı otelde."

Mürşit oteldeki müşterilerin peynirlerden daha kötü koktuklarını düşündü. Yoksulluk ve çaresizliğin dayanılmaz bir kokusu var, ayda yılda bir yıkanıyor olmanın yol açtığı bir koku değil bu, daha derin, daha içerden, sessiz bir çığlık gibi, yoksulluğun damgası gibi, yoksullar kokularıyla işaretleniyor, bu koku insanın içini eziyor, insanı uzaklaştırıyor onlardan, yoksullardan ve itilmişlerden.

Özgür babasına gereken cevabı vermiş olmanın rahatlığıyla cep telefonunu çıkarmış, mesaj yazıyordu. Mürşit erkek olmayı önemseyen oğlunun canını yakmak istedi.

"Bir dahakine erkek ol," dedi. "İlle bir şey yapacaksan adamın gözünün içine baka baka yap. Yüreksizler gibi arkasından iş çevirme."

Mürşit sözlerinin Özgür'ün ağırına gittiğini sandı.

Sonraki günlerde peynirci leğenlerini dükkânın önüne çıkarmaz oldu, Özgür de adamla ahbaplık etmeye başladı. Mürşit barıştılar diye düşündü, sözleri etkili olmuş demek ki, belki Özgür özür dilemiştir, peynirci de affetmiştir.

Günler sonra fark etti, Özgür'le Kibar'ın otel müşterilerine peynir sattıklarını. Cebinde iyi kötü parası

olanlara adi peynirleri köy peyniri diye kakalıyorlar. Peynirciyle anlaşmışlar, işbirliği yapmışlar, barışmalarını iki taraf için de kârlı bir hale getirmişler. Mürşit'in hiç aklının almadığı şeyler bunlar.

9 Eylül günü polis öğle sıralarında geldi. Sağa sola peynirciyi sordu. Adamı iki gündür gören olmamıştı, dükkânı da kapalıydı. Polis çekip gitti, daha doğrusu gitti sandılar, meğer gözcü bırakmışlar.

Mürşit'in tesisatçıya ödenecek senedi vardı o gün. Üçüncü katın su borusu patlamıştı, her yanı basan su aşağı katlara da akınca bütün borular değişmişti, büyük masraf çıkmıştı. Mürşit parasını garantiye almadan parmağını oynatmayan tesisatçıya mecburen senet vermişti. Senedin son günüydü, saat üçe geliyordu ama paranın yarısını bile denkleştirememişti daha. Canı her zamankinden daha fazla sıkkındı. O elini eteğini çekmeye çalıştıkça hayat üstüne yürüyordu.

Özgür geldi. Mürşit oğlunun hesabı kitabı takip ettiğinin farkındaydı, gizli gizli defterlere baktığını biliyordu. Her şeyden haberi vardı, kime borçlular, kimden alacaklılar, otelin neresi dökülüyor, nelerin acilen yenilenmesi lazım, hepsini biliyordu, oteldeki her bir aksama yüzünden babasının başının etini yiyordu. Karşısına dikildi.

"N'oldu senet?" dedi. "Ver parasını gidip yatırayım."

Mürşit "Para yok," dedi.

Çok sıradan, çok önemsiz bir şey söylemiş gibi söyledi bunu.

Lobi doluydu o gün.

Lobi, lobi değil mahalle kahvesiydi, her zamankinden daha pespaye, daha döküntü bir mahalle kahvesiydi. Ama Mürşit kimseyi suçlayamazdı, bu hale gelmesine kendi göz yummuştu.

Otuz küsur yıl önce, babasının hastalığının ilk aylarında, Kibar "Şuraya iki masa atsak da gelene gidene çay versek, üç beş kuruş kazanırız," demişti, Mürşit de kabul etmişti. Üç beş kuruşa değer verdiğinden değil, hayır diyecek kadar değer vermediğinden kabul etmişti.

Her şeye peki diyordu o sıralarda. Babası yakında iyileşecek nasıl olsa, o da İstanbul'a dönecek, yaşamak istediği hayata kaldığı yerden devam edecek.

Kibar önce iki masa attı, eski sandalyeler geldi bir yerlerden, masaların çevresine kondu. Sonra merdiven altını işaret etti. "Bi ocak kursak ya şuraya," dedi "böyle çaydanlıkla olmuyor."

Mürşit ona da peki dedi.

İş giderek büyüdü.

Müşteriler soluklansınlar, otelin ikramı kahvelerini içsinler diye babasının koydurduğu zarif koltuklar duvar dibine itildi, ortayı kahvehane masaları kapladı. İçerisi bugün hemen hiçbiri hayatta olmayan bilmiş ihtiyarlar sürüsüyle, dükkânlarını çırağa bırakmış ağzı kalabalık, aylak adamlarla doldu. Zaman içinde iskambil kâğıtları, tavlalar çıktı ortaya, masalara çuha örtüler örtüldü. Gelip gidenler değişti. Otel müşterileri civar esnafın arasında kayboldu.

Kahve lobiye kök salmıştı, Mürşit görmüştü ama ses çıkarmamıştı.

Bir gün bir baktı, Kibar tost makinesi bulmuş bir yerlerden, fırından bir torba beyaz tost ekmeği gelmiş, sucuklar, kaşarlar dilimlenmiş. Millet kuru kuru çay içmek istemiyormuş, hem tost çaydan daha çok kazandırıyormuş.

Hayata olan hıncını Kibar'dan çıkarmamak için kendini zor tutuyordu. Kime sordun da kurdun bu düzeni demek istedi ama demedi. O düşünsün. Babam iyileşince ocağın da kahvenin de hakkından gelecek nasıl olsa,

kıymetli lobisini bu hale getirdiği için Kibar'ın canına okuyacak.

O böyle kendini avuturken lobi lobilikten çıkmış, tıkır tıkır işleyen, tam teşkilatlı bir kahvehane olmuştu. Yalnız lobi değil otelin tamamı yolgeçen hanına dönmüştü. Çünkü idareyi doğru dürüst okuyup yazamayan, ancak iki haneli rakamları toplayıp çıkarmaya aklı eren Kibar'ın eline bırakmıştı. Babasının sabahın altısında gittiği işe öğleye doğru ancak gidiyordu. Bazen hiç gitmiyordu. Gittiğinde de bir işe yaramıyordu. Kimsenin hesabını doğru dürüst tuttuğu yoktu. Kimin kaç gece kaldığını bile bilmiyordu. Namuslu insanlar sandığı müşterilerden bazıları bu başıboşluğu seziyor, hesaplarını ödemeden tüyüyorlardı. Kibar'ın dikkati olmasa giderken sabah akşam tost yiyip çay içtikleri ocağa da borç takmış olacaklardı.

Mürşit'in içi sürekli uğulduyordu o sıralarda, içi durmadan konuşuyordu, onu ait olduğuna inandığı yere çağırıyordu. Gitmesi bir otobüs biletine bakıyordu. Her sabah evden çıkıp garaja gidiyordu, otobüslere bakarak gitmekle kalmak arasında kararsız, uzun vakitler geçiriyordu. Ama başını alıp gidemiyordu. Devrilmez bir ağaç sandığı babası altına sürgü konulan, çorbası ağzının kenarından akan bir zavallı olmuştu, ilaç ve kolonya kokuyordu, yarım saat doğrulup oturabildiğinde mutlu oluyordu, oturmadığı zamanlarda yattığı yerde ağlıyordu. Kardeşleri vardı sonra, kahredici bir umutsuzlukla babasının hasta yatağının çevresinde pervane olan Hasret'le Gurbet ve annesi, gözlerindeki bütün yaşama sevinci sönmüş annesi.

Babasının ölmesi on beş yılını aldı, annesinin ölmesi on altı.

Lobiyi kahveye çevirme fikrinin annesinden çıktığını çok sonra öğrendi. Gözüne ipten kazıktan kurtulmuş

serseriler gibi görünen kalabalığı def etmeye kalkınca.

Kibar'a "Vazgeçtim," dedi bir gün. "Burası otel, kahve değil. Söyle gitsinler, başka kahve bulsunlar kendilerine."

Kibar "Maişet ne olacak?" dedi.

"Ne maişeti?"

Kibar o zaman anlattı annesinin "Koca yer, boş duracağına bir işe yarasın," dediğini ve bu eski püskü sandalyeleri onun gönderdiğini, iskambil kâğıtlarıyla tavlayı onun akıl ettiğini. Annesi otelciliği bile sindiremeyen oğlunun kahveciliği hiç sindiremeyeceğini düşünmüştü, bu yüzden fikrini sadece Kibar'a söylemişti.

Annesi babasının hayatının eserinin içine etmiş, ama bunu babasından gizlemişti. Annesi hayatı çekip çevirmek için başka yol bulamamıştı, buna mecbur kalmıştı. Mürşit annesine kızamıyordu. Kibar'ın harıl harıl işlettiği kahve günlük masrafları çıkarıyordu. Kibar kazanılan her kuruşu annesinin eline sayıyordu. Hasret ve Gurbet lisede okuyorlardı. İyi yaşamaya, düzenli harçlık almaya alışmışlardı. Terbiyeli kızlardı, Mürşit'ten bir şey istemiyorlardı, ihtiyaçlardan söz edildiğinde sessizce başlarını öne eğiyorlardı. Annesi kızlarının mahzun olmasına dayanamıyordu. Babaları hastalandı diye boyunları bükülsün istemiyordu. En ufak bir şeyleri eksik kalsa suçlar gibi Mürşit'e bakıyordu.

Şükran karşı mahallenin en güzel kızıydı, henüz evlenmemişlerdi.

Üstelik babası hastalanmadan kısa süre önce yine Beyazıt'la yarışa girmiş, oteli tepeden tırnağa yenilemişti. Değiştirilmedik ne bir yastık yüzü ne bir çekmece bırakmıştı. Odaların bazılarını yıkıp genişletmiş, yarısına duş koydurmuş, binayı baştan aşağı boyatmıştı. Çift kanatlı ahşap kapının yerine camlı kapı yaptırmış, üstüne de mühendisin hediyesi Noel çanını asmıştı.

Babası Beyazıt'a büyük fark atmıştı, şehrin en eski

otelini şehrin en eski ve en güzel oteli yapmıştı. Ama uçan kuşa borçlanmıştı. Alacaklılar babası hasta diye birkaç ay sabretmişler, sonunda kapıya dizilmişlerdi. Otele gelip onlarla karşılaşmak istemiyordu. Evden çıkmaya da mecburdu öte yandan. Annesinin hayal kırıklığıyla dolu bakışlarına maruz kalmak ağırına gidiyordu.

Her sabah erkenden evden çıkıyordu. Ama çoğu zaman otel yerine Muharrem Gazinosu'na gidiyordu. Gündüzleri çay bahçesiydi Muharrem Gazinosu. Serin serin esen aynalı kavak ağaçlarının altındaki masalardan birine oturup saatlerce kitap okuyordu, okurken otele gitmeyi tamamen unutuyordu. Otele gittiğinde de İstanbul'daki kitapçıya telefon ediyor, yeni çıkan kitapları, dergileri ısmarlıyor, kardeşlerinin ihtiyacı olan parayı kitaplara yatırıyordu. Annesi kitapları görmesin diye otelin adresini veriyordu. Postacının geleceği saatlerde Kibar'ı dışarı işe gönderiyordu, ona yaptığı tek patronluk buydu.

Bahar ilerlemişti, kavakların pamukçukları uçuştukça hülyaları ve özlemleri artıyordu. Özlemleri arttıkça içi ağrıyordu.

Annesi Mürşit'in bu eğreti halinin farkındaydı, gitme arzusuyla dolu olduğunu görüyordu. Bir gün ona uzun bir nutuk attı. Evin direği artık oydu. Sağ tarafı tutmayan babasının doktor ve ilaç masraflarından, kız kardeşlerinin ihtiyaçlarından, evin geçiminden, otelin idaresinden, hayattan, hayatın her bir ânından, şimdiden ve sonradan, bugünden ve yarından Mürşit sorumluydu. Kazık kadar adamdı. Başını kitaplardan kaldırıp babasının yerini almalıydı.

Annesi ağır konuşuyordu, onu hassas bir yerinden, aile sorumluluklarından vuruyordu.

Babası evin en güneşli odasında çarpılmış ağzıyla yatıyor, onları dinliyor, gözleriyle ve çıkardığı acıklı seslerle annesini onaylıyordu.

Nutkun sonunda, babam iyileşinceye kadar dayanmalıyım dedi kendine, borçlar bitene kadar, hayat yoluna girene kadar dayanmam lazım.

Babası iyileşmedi, borçlar bitmedi, hayat yoluna girmedi. O da ait olduğunu sandığı yere dönemedi.

9 Eylül günü bir ay önce tesisatçıya verdiği senedin ihbarnamesine bakarken böyle bir geçmişten geldiğini düşünüyordu.

Lobi kahve uğultu içindeydi, televizyon açıktı. Herkes peynirciyi konuşuyordu. Konuştukça merakları artıyordu, ayrıntıları bilmek istiyorlardı. Ama Özgür'ün aklı son günü gelen senetteydi.

"Ver şu kâğıdı," dedi babasına. "Ödeyeceğim."

"Para yok oğlum para. Nasıl ödeyeceksin?"

"Dayımdan borç alacağım."

Mürşit'in içinde bir volkan patladı. Ama derin bir sessizlik içindeydi. Nevrinin döndüğünü kimsenin anlamasına imkân yoktu.

Yağdan parlayan kel kafasıyla, hesapçı ve sinsi bakışlarıyla, ikide bir serçeparmağıyla kaşıdığı kulağıyla, kepekli pul pul yüzüyle, ütüsüz gömleği, gömleğini geren göbeği, her fırsatta yan cebinden çıkarıp saydığı para tomarı, elinde çevirip durduğu akıllı telefonu, araba anahtarları ve küçücük bir cesaret bulsa Mürşit'i aşağılamaya, hakaret etmeye hazır haliyle kayınbiraderi gözlerinin önünde belirdi. Kayınbiraderiyle aynı gökyüzünün altında yaşamak bile yeterince acı vericiydi. Ona değil para, selam bile borçlanmak istemiyordu.

Kayınbiraderiyle veya ona benzeyen başkalarıyla bir ilişkisi olsun istemiyordu.

Sanki gidilecek başka yer, beyni emilecek başka kimse kalmamış gibi karşısına geçmiş oturan, başsız sonsuz cümlelerle oteli adam edip daha çok para kazanması

için akıl veren bu adamlarla, sabah uyandıklarında başını alıp gitmek arzusu duymayan bu normal insanların hiçbiriyle herhangi bir ilişkisi olsun istemiyordu.

Ama her yerdeydiler. Yerleşmiş bir hastalık gibiydiler. Onlardan kurtulmak imkânsızdı.

Şehre bu şekli onlar verdi diye düşünüyordu. Ya da her gün değişerek çocukluğundaki alçakgönüllü halini kaybeden şehir onları bu hale getirdi. Bilmiyordu, belki biri diğerine neden olmuş değildi, ikisi bir arada olmuştu. Şehir adamları, adamlar şehri aynı anda değiştirmişlerdi. Sonuçta nasıl olmuşsa olmuştu, bir şeyler değişmişti. Bu adamlar her fırsatta akıl vererek, inanmaya zorlayarak, söylenerek, kemirerek, fit sokarak, laf geçirerek rahatsız etmekten zevk alıyorlar diye düşündü, kayınbiraderim de bunlardan biri.

Oturanlara baktı. Yufkacı, telefon bayii, muhasebeci, kuruyemişçi, elektrikçi, berber, birkaç işsiz, birkaç aylak, birkaç serseri, birkaç hırt, garibanın garibanı birkaç otel müşterisi. Pehlivan vardı bir tek aralarında içinin ısındığı, ikindi namazı için camiye gitmeden önce çay içmeye gelmişti.

Özgür'ün ihbarname kâğıdını vermesini beklediği kısacık ânın içinde bu adamları, şehri ve zamanı uzun uzun suçladı. Aynı anda babasının zamanında da böyle olduğunu hatırladı. Belki sözler bu kadar başıboş, bu kadar hoyrat değildi ama özünde aynıydı.

Babası da onlardan biriydi, kendinde herkese akıl verme hakkını gören adamlardan.

Eskiden de böyleyse değişen şey ne diye düşündü.

Ama asıl soru şuydu: Ne zaman tükenecekler?

Tükenmeyecekler. Umudunu çoktan kaybetti. Hâlâ geliyorlar, onu normal bir adam olmaya zorlamaktan vazgeçmiyorlar.

Bu yüzden yıllardır ağızlarını her açtıklarında, onla-

ra babasının bedavacılara yaptığını yapıyor, görmezden geliyor. Ama rahat durmuyorlar, onu azdırmak umuduyla Beyazıt'ın otelinden bahsediyorlar en çok. "Dün bir otobüs müşteri indi, Beyazıt kapıda karşıladı, ellerini sıktı," diyorlar veya "Beyazıt bodruma sauna yaptıracakmış, müşterisi iki katına çıkacakmış," veya "otele üç yıldız almış, kapıya tabela koydurmuş."

Bazen "Sen de hamam yaptır," diyorlar. "Bir yıldızın bile yok, otelini bok götürüyor, kendini bilen niye buraya gelsin?"

Beyazıt'la yarışa girsin, hırs yapsın, kapışsın istiyorlar. Bunlar horoz dövüştürmeyi de severler, köpek dövüştürmeyi, insan dövüştürüp seyretmeyi çok severler.

Mürşit hepsini susturacak bir akla sahip olduğunu biliyor; ama gözlerini Delidağ'a dikip duymazdan gelmeyi daha kolay buluyor. Üstelik görmezden gelmenin zevk veren bir tarafı da var. Tepkisizliği onları çok sinirlendiriyor. Tuhaf bir tonla istikbalini Allah'a havale ettikleri anlamına gelen, verdikleri akılları dinlemiyor oluşunun yanına kalmayacağını ima eden sinirli sözler ediyorlar, sonunda ne halin varsa gör der gibi aniden kalkarak, küçük işsiz dükkânlarına, geçimlerini zar zor sağladıkları tezgâhlarının başına dönüyorlar. Ama vazgeçmiyorlar. Mürşit'in tepkisizliğini yarım günden fazla akıllarında tutamıyorlar. Ertesi gün gene geliyorlar, gene Beyazıt'ı ve içeri adım atmaya cesaret edemedikleri otelini övüyorlar. "Kültür müdürüyle anlaşmış," diyorlar "şiir akşamları onun otelinde yapılacakmış, lobiye de klima taktırmış."

Peynircinin yakalandığı gün bu fitçiler, kemirgenler, köpek dövüştürmeyi sevenler gözlerini televizyona dikmiş, Kibar'ın çay getirmesini beklerken iştahla evlenme programına bakıyorlardı. Programdaki kadın memeli, cilveli bir şeydi, bir türlü koca beğenmiyordu. Kadına

dalmışlardı, peynirciyi unutmuşlardı, Mürşit'e bulaşmayı ihmal etmişlerdi. Özgür'ün sesi yükselince dikkat kesildiler.

"Dayımla konuştum diyorum. Protesto olmasın, getir, ödeyeyim dedi. Ver şu kâğıdı."

Fitçilere gün doğdu. Gene akıl verdiler. Yabancısı değilmiş ki, kayınbiraderiymiş. Ondan borç almayacakmış da kimden alacakmış. Adamın bok gibi parası varmış hem, domuzdan kıl koparsa kârmış. Yeryüzünün aynı noktasını paylaştığı için kadere lanet ettiği bu adamların hararetli destekleri Özgür'ü daha da cesaretlendirdi.

"Ödemeyelim de icra mı gelsin baba? Bittik be! Şu halimize bak. Her yer dökülüyor. Sana kalsa burası da gidecek elimizden, sokaklarda sürüneceğiz. Bunu mu istiyorsun? Sokağa mı düşelim istiyorsun?"

Oğlu hayat tecrübesiyle dolmuş da taşmış gibi konuşuyordu. Sözleri ağzına büyük geliyordu, sözleri biçimli, çocuksu ağzının kenarlarından kusmuk gibi taşıyordu.

Kemirgenler, fitçiler, ısırıkçılar şehvetle lafa karıştılar.

"Oğlun doğru diyor," dediler.

"Oğlun senden daha akıllı," dediler.

Mürşit'in gidişinin gidiş olmadığını, bu akılla giderse sonunda başını taşlara vuracağını söylediler.

Aslında hepsini kovması, sefil bir kahvehane haline gelen lobiyi eski günlerine, babasının tuttuğunu koparan, yalnız otelin değil, şehrin idaresini bile eline almaya hazır zamanlarına geri döndürmesi gerekiyordu. O zamanlar, babası gibi olması için gereken mayanın hamurunda bulunmadığını anladığı ve zihnini babasına göre boş ve yararsız şeylere kaptırdığı zamanlardı.

O günden bugüne otuz küsur yıl geçmişti. Kahveyi tekrar lobi yapmak için otuz küsur yıl gecikmişti. Bu saatten sonra hiçbir şey yapamazdı. Kimseyi kovamazdı, ne otelinden ne hayatından. Hem atalet onun karakte-

riydi. Bunca yıldır gidememişti, gideceği de yoktu. Bir ömürdür öylece duruyordu, olduğu yerde durup buharlaşarak yok olmayı bekliyordu.

Gözünü dağa dikti, ne Özgür'e ne diğerlerine cevap verdi.

Ama susmadılar. Bataklık kurbağaları gibi vırakladılar. Kulağından girip iliğine kemiğine kadar ulaşan, onu hasta eden, ölümcül bir uğultu oldular. Bu kemirgen dişlerle dolu ağızlar aralıksız konuşurken çıkıp gideyim diye düşündü, kendimi dağlara vurayım, Madenci öyle yapıyormuş, dağlar ona iyi geliyormuş, belki bana da gelir.

O sırada Pehlivan'ın sesini duydu.

"Uzatmayın artık," dedi Pehlivan. "Adam almayacağım diyorsa vardır bir bildiği. Borç işi mahremdir, karışılmaz."

Durdular, başlarını salladılar. Pehlivan'dan çekinirlerdi. Hak da verdiler ayrıca. Maddi borç ilişkisi ilişkilerin en nazik olanıydı, karışılmazdı.

Kibar bir tepsi taze çay getirdi. Konuyu unuttular, çaylarını alıp tekrar televizyona döndüler. Memeli kadın koca adaylarından biriyle cilveleşiyordu.

"Böyle karı adamı ipe götürür," dedi yufkacı.

"Böyle ipe can kurban," dedi berber.

Güldüler.

Özgür, baba olan oymuş, ne yapılacağına karar vermesi gereken kendisiymiş gibi kâğıdı elinden çekip aldı birden. Çıktı gitti. Mürşit oğlunun bunu yapmasını istiyor olmalıydı ki boş bulundu. Çok sık boş bulunuyordu. Yapılması gereken bazı şeyleri o karar vermeye fırsat bulamadan başkaları yapıyordu, böylece karar vermek zorunda kalmıyordu. Korkaklık gibi görünen, Şükran'ı için için hasta eden bu boşvermişlik hayatını kolaylaştıran tek şeydi, yaşadığı şeye hayat denebilirse.

Özgür akşam ezanı okunduğu sırada muzaffer bir

yüzle geri döndü, pulu yırtılmış senedi havalı bir hareketle çekmeceye attı. Takdirini kazanamadığı babasını sinirlendirmek istedi.

"Dayım arabasını verdi," dedi "arkadaşlarla gezicez biraz."

Kot montunun kollarını dirseklerine kadar sıvamıştı, elindeki anahtarlığı sallayarak babasına meydan okuyordu. İnce ince gülümsüyordu. Bundan sonra böyle demek istiyordu, sen burada patron olamadığına göre, sen evde baba olamadığına göre, bundan sonra senin olduğun her yerde benim borum ötecek. Oysa çok gençti daha, Mürşit'in haline tavrına bir babalık gelse hemen omuzlarını kısıp çocuklaşacak kadar.

Özgür, sakalları daha ayva tüyü, çocuksu sevimliliği burnunun ucunda duran oğluydu onun. Kendine, onu hizaya sokacak bir baba arayan oğluydu. Her fırsatta, Mürşit'e göre çok daha varlıklı bir insan müsveddesi olan dört kız babası dayısına sokulan, ondan güce, paraya dair öğütler alan, dayısının babası hakkındaki küçümseyici ama dikkatli eleştirilerini sessizce sineye çektiğini görür gibi olduğu oğluydu.

Mürşit oğlu için başka bir hayat hayal ediyordu. Oğlu nefes aldığı her an bunu reddediyordu. Oğlu adına çektiği üzüntüyü anlatamamanın acısı içini dolaştı.

"Dikkatli kullan," dedi "ehliyetini daha yeni aldın."

Bu cümleyle baba oldu, oğlunun ona meydan okuyan hali darmadağın oldu.

Peynirciyi o gece bire doğru, gizlice dükkânına girerken yakaladılar. Kaçacakmış, kasada yüz lirası varmış, onu almaya gelmiş.

Madenci'yle avludaydılar gene, şişeyi çoktan yarılamışlardı. Yazdan kışa, kıştan yaza birden geçmeyi huy edinmiş havada erken bir sonbahar tadı vardı. Serin bir

esinti çıkmıştı, Mürşit'in soluk gömleğini, Madenci'nin tozlu tişörtünü belli belirsiz havalandırıyordu.

Madenci gün aşırı rakı aldığı bakkalı anlatıyordu.

Bakışları kederli, genç bir adammış bakkal. Bıyıklıymış, yüzü külrengiymiş. Başka bir çağda yaşasa ya da Tolstoy'un romanlarında filan, pekâlâ yakışıklı, neşeli biri olabilirmiş. Bu zaman ve mekân yüzüne acınası bir hal veriyormuş. Rakı şişesini tezgâh altında hızla gazeteye sarıyor, öyle çıkarıp uzatıyormuş. Bazen adamın annesi sandığı, el örgüsü yeşil bir yelek giyen, başını beyaz bir tülbentle örten bir kadın oluyormuş tezgâhta, şişeyi bakkaldan daha hızlı sarıyormuş gazeteye, siyah bir poşete koyup uzatıyormuş. Parayı alırken Madenci'nin eline dokunmamaya, yüzüne bakmamaya dikkat ediyormuş.

O gün yaşlı kadının bakkalın annesi değil, karısı olduğunu öğrenmiş, çok şaşırmış. Kasketli, öfkeli bir adam girmiş içeri "Beyin nerde?" diye sormuş. "Köye gitti," demiş kadın "odun kestirecek."

"Kadının sesini ilk kez duydum," dedi. "Sesi çok gençti ama yüzü çok daha yaşlı gösteriyordu."

Mürşit "Buralarda kadınlar çabuk yaşlanıyor," dedi "yükleri çok ağır."

Şükran'ı düşündü sonra, o da çabuk yaşlandı, Mürşit'i taşımaktan.

"Bu memleketin her yerinde kadınlar çabuk yaşlanıyor," dedi Madenci.

Mürşit genç adamın yüzünde bir an parlayıp geçen bir acı gördü. Anladı, bir kadın meselesi Madenci'yi işlediği günaha iten.

Yeni gelin cinayeti sabahtan beri konuşuluyordu. Ama ikisi kendi âlemlerine dalmışlardı, şehri heyecana boğan olayı çoktan unutmuşlardı. Sirenleri duyunca hatırladılar, dışarı fırladılar.

Mürşit sokağın halini görünce şaşırdı. Eskiden şeh-

rın meydana yakın seçkin bir yeriyken, Yeni Çarşı Caddesi'nden sonra gözden düşen, birbirine yakın yapılan çirkin binalar nedeniyle iyice daralıp cadde olmaktan çıkan, ömrünü geçirdiği sokak insan kaynıyordu. Gecekondudan hallice apartmanlarda oturanlar uyanmış, çoluk çocuk sokağa üşüşmüştü. Otel müşterileri camlara çıkmıştı. Kadınlar pencerelerden sarkmış, ne olduğunu görmeye çalışıyorlardı. Kibar kapıya dayanmıştı, uzaktan olup biteni seyrediyordu.

Pehlivan sırtında pijama, ayağında terliklerle evinden kalkıp gelmişti. Mürşit yaşlı adamın torunlarının başka çocuklarla birlikte taş topladıklarını gördü. Eğri büğrü kaldırımların kırık parçalarını söküyorlar, üstünkörü kapatılmış çukurların kenarlarındaki asfalt tümseklerini koparıyorlardı. Hallerine anlam verecek zaman bulamadı. Bütün sokak daha önce görmediği genç yüzlerle doluydu, bazılarının ellerinde sopalar vardı. Sanki bütün sokak elektriğe tutulmuştu, dünya fazla hızlı dönüyordu, yer sallanıyordu.

Bu manzara hafızasına bir şey yaptı.

Nereden çıktığını henüz anlamadığı ama eski zamanlarından çıkıp geldiğini belli belirsiz hissettiği acayip görüntüler kaos halinde zihnine hücum etti. Netleşmiyordu ama yok olmuyordu da, öylece bulanık, birbirine geçmiş korkunç resimler halinde gözlerinin önünden akıyordu. Hali çok tuhaftı. Ama kendi halinden bir şey anlamıyordu.

Peynirci hakkında rivayetler artmıştı. Öfkeli ağızlarda cinayete tecavüz eklenmişti, adamın gelmişi geçmişi, dini imanı baştan aşağı sorgulanıyordu.

Mürşit zihnindeki kaos görüntülerinin etkisinden çıktı. Suç böyle bir şey diye düşündü, asla kendisiyle sınırlı kalmaz, geçmişi de ortaya döker, yeniden yazar, kuyruğuna başka şeyler takılır, devasa bir günah haline gelir.

Niye bunu düşündüğünü anlamadı. Zihninden geçen düşüncelere şaşırdı.

O sırada polisler kaçmaya çalışan peynirciyi dükkânının önünde kıstırdılar.

Beklenmedik bir şey oldu, adam elindeki peynir bıçağını boğazına dayadı.

"Yaklaşmayın, keserim kendimi!" diye bağırmaya başladı.

Sokak dalgalandı.

Mürşit burada oturanları tanıyordu. Yakın mahallelerden gelenlerin de çoğunu tanıyordu. Ama bir araya gelerek oluşturdukları bu güruhu tanımıyordu. Komşuları, halim selim görünen insanlar olmaktan çıkmışlardı. Hepsini tek bir vücut yapan tehlikeli bir şeyin eline düşmüşlerdi. Bir kıvılcım bekliyor gibiydiler, bir işaret, sanki bir düdük çalınacak ve harekete geçecekler. Katilin gerçekten peynirci olup olmadığını merak etmiyorlardı. Ortada öldürülmüş bir yeni gelin, bir tecavüz iddiası, gelinin altınları ve bir zanlı olması onlara yetiyordu. Peynirci her sabah selamlaştıkları adam değildi artık. Bütün o selamlar, ayaküstü ahbaplıklar yok olmuştu. Eli sopalı gençlerin bağrıştıklarını duydu. Polisin bu şerefsiz caniyi kendilerine vermesini istiyorlardı. Cezasının yarına kalmamasını, o anda, orda, kendi ellerinden verilmesini istiyorlardı.

Mürşit birden gördü neler olacağını, ucu sivri, beyaz bir taşla patlatılan gözü hatırladı. Kalbinin boğazına çıktığını hissetti. Kalbinin gırtlağını geçip ağzından dışarı fırlayacağını; toz kalkmasın diye ikide bir sulanan çamurlu kaldırıma düşeceğini; yerde, çer çöp arasında kesik tavuk başı gibi çırpınacağını; galeyan halindeki bu ayakların altında ezileceğini sandı. Kalbi bedeninin dışında bir yerde çırpınırken gözleri yaşanan manzaranın tek bir ânını bile kaçırmıyordu.

Kalabalık nefesini tutmuştu, sahneye çıkacağı ânı bekliyordu.

Polisler peynirciyi yakalamayı ağırdan aldılar. Kesin çözümden yanaydılar, temizlikten. Kalabalığın beklediği işareti ne zaman vermelerinin uygun olacağını düşünür gibiydiler.

Polis olacak olan olsun der gibi beklerken, birkaç genç öne atıldı, eli bıçaklı peynirciye saldırmak için fırsat kollayan kalabalık dalgalandı. Kalabalığın peynirciyi lime lime etmesi an meselesiydi.

Pehlivan birden peynircinin üstüne yürüdü, adamın yüzüne şiddetli bir tokat attı. Tokadın şaklayan sesi kalabalığın üstünde dolaştı, evlerin duvarlarına, pencerede durmuş seyreden kadınların yüzlerine çarptı.

Pehlivan "Gebertmek lazım seni ama kanun var!" diye bağırdı.

Nefes nefeseydi. Çizgili pijamasının önü açıktı, içinden beyaz atleti görünüyordu, ayağındaki naylon hela terliklerinden birinin atkısı kopmuştu, tek tarafını sürüklüyordu. Pehlivan'la peynircinin hali hem çok acıklı hem çok gülünçtü. Peynirci kendini sıradan bir mahalle kavgasında sanıyordu. Haksız yere tokat yemiş de mahallenin yazısız anlaşması bozulmuş gibi küs bakıyordu. Eğilip yere düşen bıçağını almak isteyince Pehlivan böğrüne bir tekme savurdu.

Peynirci karnını tutarak kendini yere attı.

"Anam! Anam! Anam!" diye haykırmaya başladı.

Abartıyordu, kendine acındırmak istiyordu.

Pehlivan durdurduğu kalabalıktan birkaç adım ileride tek başına dikiliyordu, nefes alırken göğsü körük gibi inip kalkıyordu.

Polisler Pehlivan'ı tuttular nazikçe.

"Amca tamam bırak, bizim işimiz," dediler.

Pehlivan polislerin fırsattan yararlanıp kaçmaya kal-

kan, ama ancak iki adım atabilen peynirciyi yakalamalarını bekledi. Peynircinin bileğine kelepçe takıldığını gördü.

O zaman "Asın bunu!" diye bağırdı. "Böyle mikropları barındırmayın aramızda."

Pehlivan'ın arkasındaki kalabalık olduğu yerde dalgalandı, artık taşkın değildi, o kritik an geçmişti, peynircinin yediği tokat çoğunu yatıştırmıştı. Ama yine de bir şey yapmaları gerekiyormuş, bu yüzden huzursuzmuş gibiydiler.

İki polis peynirciyi arabaya bindirirken, çocukların taş yağmuru başladı. Kırık kaldırım parçaları, asfalt kırıntıları peynircinin üstüne yağdı. Mürşit Pehlivan'a baktı, o da taş atıyordu peynirciye, küçük taşlar, vazifemizi yapalım taşları.

Polis arabası yumrukların, taşların, bağrışmaların altında hareket etti. Öldürülen yeni gelinin mahallesinden gelen eli sopalı gençler arabanın peşinden koştular bir süre, acayipleşmişlerdi, eğlence arar gibi bir halleri vardı. Peynircinin suçuyla alakası olmadığı halde dine, imana, bölünmez bütünlüğe dair sloganlar attılar. Toplandılar, bağırdılar, bağırmaktan yoruldular.

Sonra duruldu ortalık. Kadınlar pencerelerden çekildi, herkes yavaş yavaş evine, mahallesine dönmeye başladı. Kalabalık yeterince tatmin olmadan dağıldı. Zevkten başlarını döndüren yok etme arzuları kursaklarında kaldı. Hiçbir şey olmamış gibi sessizleşti sokak.

Madenci "Yüzün sararmış," dedi "içeri girelim de bir yudum su iç."

İçeri girerlerken Kibar, Mürşit'in kolunu tuttu birden.

"Katilin o olduğunu nerden biliyorlar?"

"Bilmiyorlar," dedi Mürşit "umursamıyorlar."

Madenci "Katil o olsa ne fark eder?" dedi öfkeyle. "Adamı linç etmeye kalktılar."

Kibar'ın ifadesi değişmedi, kendine göre bir adalet beklentisi vardı, peynirci gerçekten katil mi değil mi bil-

mek istiyordu. Yarın kahveye gelenlere ona göre muamele edecekti. Katile cezasını vermek istemişlerse başka, masum birini cezalandırmak istemişlerse başka. Ama bir cevap alamamıştı, yarın kime nasıl davranacağını bilemiyordu.

Mürşit ve Madenci avluya döndüler.

Esinti dinmişti, tatlı sonbahar serinliği yerini bunaltıcı bir sıcağa bırakmıştı. Mürşit'in sırtından ter süzülüyordu, gömleği sırılsıklamdı. Bu ter sıcaktan değil, kalbimin yüzünden diye düşündü. Kalbi çıkmak için yuvasını zorladıkça kaburgaları, göğüs kasları, sırtı kalbini yerinde tutmak için olağanüstü bir güç harcamıştı. Bedeni kalbini yatıştırmaya uğraşmaktan bitap düşmüştü. Ellerinin titrediğini göstermemek için rakı kadehine bir süre dokunamadı.

Madenci'nin soğukkanlılığı yerini korkuyla karışık derin bir hayrete bırakmıştı.

"Korkunçtu," dedi "korkunç bir geceydi."

Mürşit'in gözlerinin önünde yine o kaotik resimler, çok eski bir zamandan çıkıp gelen, çok daha korkunç görüntüler uçuşuyordu. Bir el sivri bir taşla bir gözü patlatıyordu, oluk oluk kan akıyordu, kırılan kemiklerin sesini, bir kadının ağlayışını, bir çocuğun çığlığını duyuyordu. Bütün bunları bir araya getirmek istemiyordu. Yaşadıklarını hatırlamaktan çok korkuyordu, hatırlamamak için var gücüyle görüntüleri kovmaya çalışıyordu.

Peynirciyi konuştular, yüz lira için yakalanmayı göze almasını, yüzünde ne acı ne pişmanlık olduğunu, polisleri gitti sanıp yakalandığı için kendine kızmış gibi göründüğünü.

"Bence kalabalığın onu linç etmek istediğini anlamadı," dedi Madenci. "Polis arabaya bindirirken, ne olmuş yani bir kadını boğdumsa, niye bu kadar büyüttünüz der gibi bakıyordu etrafına."

Mürşit peynircinin aslında kendisini linç etmek isteyenlerden farklı olmadığını düşündü. O da o güruhtan biriydi. Zanlı başkası olsaydı, kalabalığın arasında yer alacaktı, polise caniyi bize verin diye bağıracaktı. Sonra da evine gidip uyuyacaktı, ertesi gün dükkânını açacaktı, peynir satacaktı.

Yaşar Komiser'in anlattıklarına göre, o gece karakolda yeni gelini boğarak öldürdüğünü itiraf etmiş. "Çok altını vardı," demiş. "Yarısını istedim, vermedi." Boğduktan sonra cesedi omzuna atıp bir kat aşağı indirmiş, kendi evindeki çekyata yatırmış. Sonra gidip komşusu manavdan steyşın arabasını ödünç almış. "Bu gece Apardı'ya mal götürmem lazım," demiş. Yeni gelini madene götürüp bir çukura atmış. Polisler "Madem derdin altındı, niye tecavüz ettin?" diye sormuşlar. Çok şaşırmış. "Etmedim," demiş "vaktim yoktu, birileri gelmeden altınları bulmam lazımdı. Evi altüst ettim, ama bulamadım."

Gelinin kocası o gün altınları bozdurmuş meğer. Nakliyeciymiş, eski kamyonetin arızasından gına gelince yenisini almak istemiş.

Peynirci cinayeti nasıl işlediğini anlatırken insanı korkutacak kadar sakinmiş. Her gün yaptığı ve anlatmaktan sıkıldığı bir işmiş gibi anlatıyormuş. "Biri görür, huylanır diye gece yarısına kadar bekledim. Battaniyeye sardım, omzuma attım. Belim koptu indirene kadar."

Yaşar Komiser "Adamın aklından zoru vardı, iki tokat atıp bırakacağımızı sanıyordu," diye anlattı. "Başta sakindi ama kocanın altınları bozdurduğunu öğrenince çıldırdı."

Peynirci, gelini boş yere öldürdüğü için değil, öldürmekte geç kaldığı için çıldırmış.

"Maç vardı," demiş "bir gece önce televizyonda maç vardı. Yenildi pezevenkler, yenileceklerini bilseydim seyretmezdim, o gece hallederdim işimi."

Otopsiden sonra gelinin göğsüne oturulduğu için kaburgalarının kırıldığı, ama tecavüze uğramadığı ortaya çıktı. Kimse inanmadı buna, inanmak istemediler. Peynirciyi linç etmeye kalkmalarının haklı bir sebebi olmalıydı, sadece bir kadını öldürmüş olması yetmiyordu. Gerekçeyi hemen buldular, gerekçe bulmakta çok mahirdiler. Gelinin kocası para yedirmiş, tecavüzü rapordan çıkarttırmış dediler. Namus meselesiydi, göz mü yumsaydı diye konuştular.

O gece bunları bilmiyorlardı. Sonra öğrendiler. Yaşar Komiser anlatınca.

Karşı pencerelerden televizyon ışığı geliyordu. Pehlivan'ın peynirciye taş atan torunları yetenek yarışmasını seyrediyorlardı.

"Asıl ürkütücü olan şu çocuklar," dedi Madenci "az önce peynirciyi taşlayarak öldürmek istiyorlardı, şimdi unutmuş gibiler."

Mürşit "Unuttular zaten," dedi.

Dili damağı kurumuştu, su içti. Madenci şişeyi kaldırıp baktı, ne kadar kalmış diye.

"Birer duble daha çıkar," dedi.

Sesinde hayatın bu olaydan önceki gibi olmasını isteyen bir sabırsızlık vardı.

Ortalık sessizdi, çıt çıkmıyordu. Işıkların çoğu sönmüştü. Avluya bakan pencerelerin ardında yaşayanlar az önce pek de tanımadıkları bir insanı öldürmeye bu kadar yaklaşmamışlar gibi yataklarına girmiş, mışıl mışıl uyuyorlardı.

Mürşit bu insanların uykularının kıskandırıcı olduğunu düşündü, gamsızlıklarının delirtici olduğunu. Burada hayat denen rezalete, musibete, felakete tahammül etmek için gamsız olmak şarttı. Duygusuz olmalıydı insan. Aklı, vicdanı felç olmalıydı.

Madenci birden "Ramazan boyunca selamlaştık," dedi.

"Kimle?"
"Peynirciyle."
Tuhaf bir şey anlattı sonra.

Sabahları madene giderken karşılaşıyorlarmış. Buraya geldiğinden beri arabasını onun dükkânının önüne park ediyormuş çünkü. Peynirci onu görünce toparlanıyor, aşırıya kaçan bir saygıyla selam veriyormuş. Ramazan boyunca pek konuşmamışlar, merhaba-merhaba o kadar.

Bayramın ilk günü şehri dolaşmaya çıktığında, peynirciyle bayramlaşmak istemiş ama dükkânı kapalıymış. İkinci gün açıkmış, ama peynirci ortada yokmuş. Üçüncü gün uğraşmamış artık, rastlarsam bayramlaşırım diye düşünmüş. Bütün sokaklarını arşınlaması yarım gün süren şehirde görmedik yer bırakmadığı için iki kilo baklava alıp madene gitmeye karar vermiş. Dağlarda dolaşırım, işçilerle hoş beş ederim demiş. Tam arabasına binecekken peynirci dükkânından çıkıp yolunu kesmiş.

"Abi bayramın mübarek olsun," demiş, bayramlaşmışlar.

Peynirci lavaşa sarılı, kötü kokulu bir peynir uzatmış.

Madenci adamın ellerinin çok kirli olduğunu fark etmiş, leğenlerinin üstünde sırtları yeşil yeşil parlayan iri sinekler uçuşuyormuş, peyniri yenecek gibi değilmiş. Ama bayram sabahı adamı kırmak istememiş. Lavaşı almış, parasını vermek için elini cebine atmış.

"Ayıp ettin ama, ikram bu," demiş peynirci.

Madenci adamın tatmasını beklediğini görünce mecburen lavaşın ucundan ısırmış. Peynirin keskin, güzel bir tadı varmış, damağına yapışıyormuş, hoşuna gitmiş.

"Çok güzel," demiş. "Tuluma benziyor, ne peyniri bu?"

"Karnıyağlı deriz," demiş peynirci "mayalandı mıydı, sığır işkembesine basarız, orda üç dört ay bekler, tadını alır."

Madenci sığır işkembesinde zamanını bekleyen bir peynir yediğini düşünmüş, kusacak gibi olmuş.

İkramlar bir süre devam etmiş. Bir sabah lavaşı yine maden yolunda camdan atmak üzere elinde tutarak arabasına binerken peynircinin arkasından seslendiğini duymuş. İkram faslı bitti diye düşünmüş, adam haklı, ayıp ettim, her sabah beni besleyecek değil, arada bir alışveriş yapmak lazım. İşçilere götürmek için peynir almak istemiş. "Bana iki kilo karnıyağlı tartsana," demiş. Peynirci duymamış ya da oralı olmamış. "Ne zaman çıkacak bu altın?" diye sormuş. Sesi sabırsızmış, sinirliymiş, bir gözü şiddetle seğiriyormuş. Madenci "Var mı yok mu, onu bile bilmiyoruz daha," deyince çok sinirlenmiş. "Nasıl yok lan? Var!" diyerek Madenci'nin yakasına yapışmış. Elleri mengene gibiymiş, öfkeden dudakları titriyormuş, seğiren gözü durmuyormuş, hali çok ürkütücüymüş. Madenci'nin yalan söylediğini, altının varlığını ondan gizlediğini iddia etmiş. "Toprak altın dolu!" diye bağırmış. "Herkes biliyor, toprak altın dolu!" Madenci yakasını güç bela kurtarıp arabasına binmiş, gaza basmış. Dikiz aynasından baktığında peynircinin arabanın peşinden koştuğunu görmüş, hâlâ "Toprak altın dolu!" diye bağırıyormuş.

"Altının insanı günaha sürükleyen çekiciliğine kafayı takmıştı," dedi. "Delirmişti. Altından başka bir şey düşünmüyordu."

Kibar geldi o sırada, elinde bir kâse üzüm.

"Pehlivan bi küfe gönderdi," dedi "müşterilere dağıtayım mı?"

Mürşit "Dağıt," dedi "kalmasın."

Kâsedeki üzümden bir tane attı ağzına, gene aynı ekşilik.

Madenci kurumuş asmaya bakıyordu. Çıplak, kuru dallar birbirine dolanmış, tek tük koruklar üzüm olama-

dan salkımlarında büzüşüp kurumuştu. Asmanın dibinde yıllardır kabartılmamış toprak çiğnenmekten betonlaşmıştı.

Mürşit kâseyi Madenci'nin önüne itti.

"Bu dökülgen üzümü," dedi. "Pehlivan'ın bağından. Bizim buraya mahsustur, salkımında durmaz, hemen tanelenir. Yemelik değil aslında, çok ekşi ama rakıyla idare ediyor."

"Linççinin üzümünü mü yiyeceğiz?" dedi Madenci sinirli bir havayla.

"Linççi mi?" dedi Mürşit, şaşırdı, gergin bir sesle açıkladı. "Pehlivan'ın hakkını yeme. O tokadı atmasaydı polis kalabalığın elinden zor alırdı peynirciyi."

"Ne diyorsun abi? O başlattı!" dedi Madenci.

"Hayır durdurdu. Tokat atarak kalabalığa bundan fazlası yok dedi. Kanun var diye bağırdı. Polislere söylüyordu, kanunu asıl onlara hatırlatıyordu."

Madenci bu savunmayı dinlemek istemiyormuş gibi sinirle güldü. Halinde Mürşit'in ilk kez gördüğü bir hiddet vardı.

"Pehlivan iyi adamdır," diye devam etti. "Sözü dinlenir. Onun hareketinin üstüne hareket olmaz."

Madenci "İyi ki olmadı," dedi alaylı bir gülüşle. "Adama taş attılar. Polis arabasının peşinden koştular. Delirmiş gibiydiler."

"İşte ancak o kadarını yapabildiler."

Madenci bir süre Mürşit'in yüzüne baktı.

"Anlamıyorum," dedi.

Gerçekten anlamıyordu. Bir üzüm tanesi aldı eline, evirip çevirdi, Mürşit'in sözlerinden ikna olmasa da kabullenmiş gibi attı ağzına, yüzü buruştu.

"Çok ekşi bu," dedi.

"O yüzden dağıtıyor ya," dedi Mürşit, "tatlı olsa satardı."

Madenci güldü birden. Bir şeyler yumuşadı havada, ısındı.

"O kadar da iyi bir adam değilmiş."

"Melek demedim ki."

"Pehlivan mı gerçekten?"

"Gençliğinde pehlivandı."

Efsane güreşçiydi Pehlivan, Mürşit'in çocukluğunda o da delikanlıydı. Oturak kündesi çok meşhurdu. Genç-ken kasabaları dolaşıp güreştiğini, önüne her çıkanı yendiğini anlattı Madenci'ye. Babası hayranıydı. Oturma odasında kispetli bir resmi asılıydı.

"Hatta bir sene Kırkpınar'a gitti, yağlıgüreşlere. Gitmeden önce herkesle helalleşti. Niye diye sordular, yenilirsem dönmem dedi. Gitti, altın kemerle döndü. Kazandığı parayı pavyonlarda yedi ama."

"Ne iş yapar?"

"Çiftçi. Şehirde oturuyor ama köylerde çok tarlası var. Bir sürü rençper çalıştırıyor, oğulları duruyor başlarında. Susuztepe ile Yolvermez'in arasındaki büyük bağın da sahibi. Bağa doğru dürüst baktığı yok. Ama ihmal ettikçe mahsul inadına artıyor. Üzümü sofralık değil, çok ekşi, alıcı çıkmıyor. O da şarap fabrikalarına satmamak için bedava dağıtıyor. Dayanamamaktan korkuyormuş, öyle diyor. Paranın yüzü yumuşaktır, zayıf ânıma denk gelir, satıveririm, iyisi mi dağıtayım gitsin diyor. Eskiden şarapçı marapçı demez, satardı. Hatta bir vermut fabrikası vardı güneyde bir yerlerde. Ordan her yaz Mercedes arabalı bir adam ayağına gelir, bağın mahsulünü daha korukken peşin paraya alırdı. Şimdi her sene mahsul olgunlaşınca elden çıkarmak telaşına düşüyor, şıracılara, pestilcilere yalvarıyor, kimse almayınca parasını cebinden verip hamal tutuyor, küfelere yükletip sadaka niyetine Mezbelik'e gönderiyor, kalanı da işte böyle, konu komşuya dağıtıyor."

Madenci "Hacı mı?" diye sordu.

"Değil," dedi Mürşit. "Her sene niyetleniyor ama nedense hâlâ gitmedi."

Güldü Madenci, sesi buruklaştı.

"Belki daha işleyecek günahı vardır."

"Vardır, kimin yok ki," dedi Mürşit. "Eskiden küfelik oluncaya kadar içerdi. Ama kızı intihar ettikten sonra tövbe etti, o gün bugündür içmiyor."

İntiharı duyunca Madenci'nin yüzünde bir şey patlayıp dağıldı, kapkara oldu yüzü.

"Niye intihar etti kızı?"

"Yaşamak ağır geldi herhalde, ne bileyim. Sevda dediler ama değil. Olsa bilirdik."

"Değilse niye sevda dediler ki?"

"Bir tek sevda yüzünden intihar edenleri affediyorlar da ondan. Sen hiç borç yüzünden intihar edenin arkasından türkü yakıldığını duydun mu?"

"Kızı güzel miydi?"

"Ne güzel ne çirkin, sessiz, soluk bir kızcağızdı," dedi Mürşit. "Ama yoktu sanki, burnunun dibinde duruyor olsa fark etmezdin. Çirkin olmaktan daha beter bir şey bu, fark edilmemek."

"Pehlivan kızını sever miydi?"

"Çok. Oğullarına göstermediği ihtimamı gösterirdi. Buna rağmen yaşama arzusu verememiş. Öyle dedi cenazesinde. Bir kere dolu dolu güldüğünü göreydim, o bile yeterdi diye ağladı. Doğuştan kederli bir kızdı. Tek tük de olsa isteyeni çıkıyordu. Ama kendisini değil, babasının malını mülkünü istediklerini biliyordu. Gururuna yedirip hiçbirine olur demedi. Zaten otuzu geçince mal mülk hatırına bile isteyeni kalmadı. Ardında bıraktığı kâğıda baba çok yoruldum yazmış. O kadar. Başka tek kelime yok. Pehlivan acısına dayanamaz, çok geçmeden ölür sandık, ama tersi oldu. Sanki kızının yaşayamadığı yılları ömrüne ekledi."

"Nasıl intihar etti?"

"Yolvermez'in uçurumuna atlamış. Ölüsünü jandarma çıkardı yukarı. Bütün kemikleri kırılmış. Çıkaran astsubay kızı kaldırdık, bir çuval çakıl taşı gibi sedyeye koyduk dedi. Gasilhanedeki kadınlar cenazesini yıkarken fenalık geçirmişler. Kemikleri bilye gibi oynuyormuş ellerinin altında."

Madenci'nin bakışlarının gölgelendiğini fark etti. Yapılması gereken şeylere dair belirsiz sözlerini hatırladı, yapmazsan intihar bile paklayamaz seni dediğini. Korktu onun için, anlatsın istedi. Ama Madenci fazlasıyla suskundu yine, içini yakan şey her neyse, anlatacak gibi görünmüyor.

Mürşit nasıl konuşabiliyoruz ki biz hâlâ diye düşündü, bu gece tanık olduklarımızdan sonra nasıl rakı içebiliyoruz, hatta nefes alabiliyoruz?

Ama insan böyle dedi sonra. İnsan yeryüzü kadar ağır bir yükü bir kadehin başında sırtından indirebiliyordu, hiç böyle şeyler olmamış, o korkunç an hiç yaşanmamış gibi zamanın kuyruğuna takılıp gidebiliyordu. Tamam, eksiliyordu, tükenmekle arasında bir adım kalıyordu ama devam edebiliyordu.

Cumhur henüz rüyasına girmemişti, günahı zihninin aydınlığına çıkmamıştı ama kafasında bir şey uğuldamaya başlamıştı, deprem öncesinde yeraltından gelen sesler gibiydi ve kaynağını bilemediği için müthiş korkutucuydu.

Karşılara baktılar. Yarışma programı bitmişti. Pehlivan'ın ışığı sönmüştü, peynirciye taş atan torunları da yatmıştı. Otelin üst kattaki odalarından birinin penceresi açıldı, biri aşağıya bir izmarit attı, ateşi birkaç saniye kıpkırmızı parladı, sonra yavaşça söndü. Ortalık tamamen sessizliğe gömüldü. Gözlerini diktikleri, iç içe geçmiş, türlü hayat atıklarıyla dolu, biçimsiz ve perişan avlular karardı.

Madenci "Çocukların var senin," dedi ansızın.

Cümlesi taş gibi düştü aralarına. Madenci buna imreniyor muydu, yoksa karanlık ve zorlu bir şeyi mi işaret etmek istiyordu, Mürşit anlayamadı.

"Var," dedi. Sesi karşılığı verilemeyen bir sevgi ile yitik bir şeye duyulan özlem arasında bir yerden geldi, onu içinde bulundukları ânın çok uzağına attı, zamanın dışında bir yere. "Niye söyledin ki bunu?"

"Ne bileyim.." dedi Madenci. "Yani.. yaşaman lazım. Öyle değil mi?"

"Senin yaşaman lazım değil mi?"

Madenci omzunu silkti.

"Bilmiyorum," dedi.

"Yaşamanın bir sebebi yok," dedi Mürşit. "Sebebi biz uyduruyoruz. Yaşamak bu demek, hayat denen bu şeyi sürdürebilmek için sebep yaratmak."

"Yani aslında bir anlamı yok diyorsun."

"Aslında hayat diye bir şey yok diyorum. Bizim hayat dediğimiz bir şey var."

Madenci, Mürşit'e baktı, düşünceli gözlerle. Bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açmıştı, sanki bir araya gelmek istemeyen kelimeleri toparlamaya çalışıyordu. Ama derin bir nefes almakla yetindi.

Mürşit tuhaf bir şey hissetti, sıcak ama ağrılı, hakiki bir dostluk duygusu. Olgunlaşınca kendiliğinden dalından kopan bir meyva gibi, derin bir acı düşecek aralarına, kelimeler halinde. Zamanı gelince. Bu kelime selinden sonra, birbirlerini bir daha hiç görmeyecek olsalar bile ayrı şehirlere düşmüş ikiz kardeşler gibi, birbirlerini hissedecekler.

Gece tanık oldukları olayın ruhsal yorgunluğu ikisini de sarmıştı. Mürşit ayakta duracak hali kalmadığını düşündü. Şükran, peynircinin başına gelenleri duymuştur. Hayatın böyle sıradışı anlarını paylaşmak eşleri bir-

birine yakınlaştırır. Normal insanları tabii, hayata devam etmek için kendine sebep uydurmak ihtiyacı duymayanları. Mürşit normal bir adam olmadığı için Şükran ona bir şey sormayacak, sokakta ne olup bittiğini başkalarından öğrenmiş, sonra da yatıp uyumuş olacak.

Madenci yorgunluğun Mürşit'in omuzlarına çökmüş olduğunu gördü.

"Çok geç oldu," dedi. "Hadi gidelim de yatalım artık. Bu gece nasıl uyuyabileceksek.."

Mürşit'in cevabını beklemeden her zamanki gibi yarısını yiyebildiği kebap paketini aldı, avlunun kireç boyası çoktan dökülmüş, yıkık duvarının üstüne koydu. Kediler kebaba üşüştü yine. Avluyu lobiye bağlayan alçak geçitten geçtiler. Lobi neredeyse karanlıktı, bronz apliklerden biri yanıyordu sadece, o da çevresinde ışıklı bir halka yaratıyordu ancak.

Madenci "İyi geceler," dedi merdivenlere yönelirken.

Mürşit "Sana da," dedi "Allah rahatlık versin."

Madenci vermiyor ki der gibi baktı, karanlıkta kayboldu, bastığı ahşap basamaklar gıcırdadı bir süre.

Mürşit dedesinden kalma, beni kaldırıp atın diye bağıran, eski koltuğa oturdu. Ayakları eve gitmek istemiyordu. Bir sigara daha yaktı. İçini dayanılmaz bir ağlama isteği dolduruyordu; ama gözleri acıyacak kadar kuruydu. Bir süre öylece oturdu. Sigarası bitince kalktı. Camlı kapıyı açıp çıkarken Noel çanı takırdadı gene. Yürümeye başladı. Kendini ağustos sanan eylül gecesinin içinde adımları müthiş ağırlaşmıştı. Sanki yerçekimi artmıştı, bir ağrı bacaklarının bütün gücünü alıp götürüyordu.

Eve geldiğinde, kayınbiraderinin bu şehir için pahalı sayılan arabasını kapının önünde gördü. Yine aynı anda iki şey hissetti, yine iki karşıt duygunun çapraz ateşinde kaldı.

Kayınbiraderinden ve ona ait her şeyden tekrar tiksindi.

Aynı anda oğlu eve dönmüş olduğu için rahatladı.

Başka türlü bir insan olmasını hayal ettiği oğlu eli sopalı güruhun içinde yer almadığı için ferahlamıştı. Özgür aralarında değildi. Ama ya bir dahakine olursa? Bu şehir durmayacak ki. Bu şehrin içinde bir canavar uyuyor.

Cumhur'u ilk o gece rüyasında gördü. Dinozor kılığında. Fırlak sarı dişleri yerli yerinde, hatta daha da uzamış.

"Unuttun mu?" dedi Cumhur, salyalı ağzıyla.

Mürşit unutmadığının ilk kez farkına vardı. Rüyasını dayanılmaz bir dehşet duygusu kapladı. Kalbi acıdan kor haline geldi, varlığını yaktı. Bunca yılı unuttum diye kendini kandırarak yaşadığını anladı, yaşamanın yolunu böyle bulabildiğini.

Sabah uyandığında Cumhur'un pürüzlü diliyle yaladığı yüzünü tırmalarken buldu kendini. İğrenç, yapışkan salyasını tırnaklarıyla derisinden çıkarmaya çalışıyordu. Hemen banyoya koştu, yüzünü uzun uzun, ovalayarak, kazıyarak yıkadı. Aynada yüzüne baktı, tırnaklarının bıraktığı kanlı izler.

Tekrar uyumamak, uyuyup da tekrar Cumhur'u görmemek için yatağa dönmedi, mutfağa gitti, pencerenin önünde saatlerce oturdu. Hava sıcaktı, güneş şehri kalın bir tabaka halinde kaplayan ağır, nemli bir pusla birlikte doğuyordu, ama Mürşit dehşetten titriyordu. Hafızası yere düşüp patlamış bir bavul gibi açılmıştı, yıllar önce yaşadığı ve yaşattığı her şey karmakarışık bir halde ortaya saçılmıştı.

Güneş yükseldi, ortalık iyice ısındı. Şükran ve Özgür uyandılar. Mürşit'in yüzü kanlı izlerle dolu, ter içinde, mutfak masasında oturduğunu görünce korktular, kalbine bir şey oldu sandılar.

"Bir şeyim yok," dedi. "Uyku tutmadı."

Şükran korkmuştu. "Yüzüne ne oldu?"

Omuzlarını silkti, söyleyecek bir şey aradı. Tıraş olurken yaptım dese sakalları iki günlük duruyor. Kavga ettim dese kim inanır? Ataletin, arası iki yüz metreden ibaret olan eviyle oteline mıhladığı bir adamın biriyle kavga etmesi hayatında bir devrim olduğu anlamına gelir. Şükran rahat bırakmaz, Özgür de öyle, ısrar ederler, anlattırmaya çalışırlar.

"Kötü bir rüya gördüm," dedi. "Yüzümü tırmalamışım."

"Hayırdır inşallah. Ne gördün?"

"Hatırlamıyorum."

Cumhur'dan söz etmedi.

Ertesi gece rüya görmeyince işkencenin bir seferlik olduğunu sandı. Ama birkaç gece sonra tekrar gördü, sonra tekrar, tekrar, tekrar. Böylece Cumhur rüyalarına yerleşti. Şimdi her gece olmasa da iki gecede bir mutlaka şeytanını görüyor.

6

Özgür babasının bira bardağını her gördüğünde alıp tezgâhın altına koyuyor, içki içtiğini yabancı gözlerden saklıyor aklınca. İçmiyormuş gibi yapsın istiyor, içenlerin çoğu öyle yapıyor çünkü. Oğlu bu kof, bu sahte hayata nasıl bu kadar erken uyum sağladı, yalanla yaşamanın yollarını kimden öğrendi, bilmiyor.

Herkes yalan bir hayat yaşıyor, ama tek acı çeken benim diye düşünüyor. Yine kendine acıyor, zayıf çünkü, kendine acımanın zayıflığın en belirgin işareti olduğunu biliyor. Gidemiyor. Gitmeye kalksa varacağı bir durak da yok. Gençliğini dolduran gelecek hayalinin gerçekleşeceği ülke hiç var olmamış. Var sanmıştı. Varmanın yıllarını alacağını ama sonunda hiçbir şey yapmasa bile varacağını sanmıştı. Yanıldığını anlaması için yaşlanması gerekti.

Biz, ben ve benim gibiler niye gidemiyoruz diye düşünüyor, sadece zayıflıktan mı?

Madenci gitmiş ama vardığı yer Mürşit'in yanı, yine kendi gibi birinin.

Hafızasının duvarlarını yıkan vahşet gecesinin her ânını hatırlıyor artık. Engellemek için ne kadar çırpınsa da gördüğü rüyadan sonra görüntüler sıraya girdi. Günahı başı sonu belli bir film gibi akıyor gözlerinin önünden.

İçinde kıyasıya bir kavga var. Bir yanı anlatmak isti-

yor, öbür yanı tekrar unutmak. Anlatmakla günahından kurtulamayacağını biliyor; ama sır olmaktan çıkarsa belki Cumhur'dan kurtulur, rüyaları temizlenir. Tekrar unutmaya çalışmanın boşuna olduğunu anladı çoktan ama bir yanı anlamak istemiyor.

Açılan kapıdan buz gibi bir rüzgâr esince dönüp baktı. Otelde kalan biri içeri girdi. Gençten, kavruk, ezik bir adam, yürüdükçe hışırdayan naylon bir mont giymiş. Otele niye geldiğini söylemiştir mutlaka ama Mürşit hatırlamıyor. Buraya gelenler niye geldiklerini mutlaka söylerler. Dert söyletir çünkü, hele buraya gelenleri uzun uzun söyletir. Bütün yeşilliği Et Meydanı'na dikilmiş ve bir türlü büyümeyen birkaç fidanla kenar mahallelerdeki boş arsaları bürüyen otlardan ibaret olan, ufukları kararmış, parksız, kelebeksiz, arkadaşsız bu şehre ve tel tel dökülen bu sefil otele tatil yapmaya gelecek değiller. Bu zavallıların hayatın sırtlarına yüklediği dertler karşısında yapabildikleri tek şey şikâyet etmek, Mürşit'in yaptığı gibi. Tek fark, onun şikâyetinin muhatabı kendisi.

Adam kapıyı açık bıraktı. Sobanın başında oturanlar ters ters bakınca mahcup bir yüzle dönüp kapattı.

"Hava buz buz!" dedi özür dilercesine, geçip bir sandalyeye ilişti.

Yaşı belirsiz biri "Mübarek bi yağ be!" dedi.

Asker parkasına benzer, kaba bir palto vardı üstünde.

Eski püskü ceketinin yakalarını kaldırmış genç bir adam pencereden baktı.

"Yağsa yumuşayacak da niyeti yok," dedi.

Diğerleri de katıldılar konuşmalara, hep beraber soğuktan yakındılar bir süre, böylece ezik adamı aralarına kabul ettiklerini gösterdiler. Ezik adam börek paketini açtı "Buyrun," diyerek hepsini davet etti. Öbürleri köfte ekmek almışlar, asker parkalı birkaç lahmacun sardırmış.

"Sağol," dediler. Arpaçaylı Orhan'ın pis dükkânında bile yemek yiyecek durumu yok hiçbirinin. Dışardan bir şeyler alıp geliyorlar, lobide sobanın başında oturup yiyorlar.

Mürşit onları izlerken gözlerinin ve dudaklarının uçlarının aşağıya baktığını düşündü, hayatın bu adamları yere çektiğini. İnsanın yaşlandıkça kısalmasının nedeni bu, kemiklerin kısalmasıyla ilgisi yok, yerçekimi denen şey dünyanın yorgunluğu aslında, bizi yere çeken şey dinmeyen bu yorgunluk.

Börek yiyenlerden biri "Çay nerde kaldı?" diye seslendi. Kibar bir tepsi çayla geldi, dağıttı. Çay bardakları daima elleriyle çalışan bu adamların avuçlarında kayboldu. Bardaklar mı çok küçük, adamların elleri mi fazla büyük diye sordu kendine. Biri televizyonun sesini açtı. Haberleri seyretmeye başladılar.

Kıyamet haberi vardı televizyonda. Genç bir muhabir gözünü kameradan ayırmadan neşeyle anlatıyordu. Şirince diye bir köye çok sayıda turist gelmesi bekleniyormuş. Maya kehanetine göre iki gün sonra kıyamet kopacakmış. Ama sırtı Maden Dağı'na dayalı Şirince'ye bir şey olmayacakmış. Çünkü dağ "M" harfi şeklindeymiş, kıyamet sırasında ortası yarılacak, içinden bir gemi çıkacak, o sırada Şirince'de olanlar bu gemiye binip kurtulacaklarmış. Şirince esnafı turistler için program yapmış. Mayalarla ne ilgisi varsa, Hazreti İsa'yı da dahil etmişler, programda son akşam yemeğiyle İsrafil'den sur dinletisi bile var. Muhabir bir lokantacıya mönüyü sordu. Lokantacı saydı: Ateş çorbası, şeytan dolması, cehennem pilavı. Muhabir kendini tutamadı, güldü. Öbür dünyayı bile gülünçleştiren bu konuşmaya Mürşit de güldü. Ama seyredenler gülmedi. Akıllarının karıştığını hissetti. İnanıyor olamazlar diye düşündü. Olabilirler mi?

Nihayet içlerinden biri, askerdeki oğlunu görmeye

gelen çürük dişli amca "Hadi len!" dedi. "Kıyametmiş! Rabbim hazreti peygamberimize bile bildirmemiş ne zaman kopacağını da bunlara mı bildirmiş!"

O gülünce diğerleri de cesaretlendi, dalga geçmeye başladılar. Ama incecik bir korku zihinlerinin dibinde duruyordu gene de, ya gerçekten koparsa? Kıyamet alametleri hakkında konuşmaya başladılar. "Deccal çıkınca kopacakmış," dedi biri. Bir başkası "Binayla zina artınca," dedi. Üç ayda bir dağıtıma gelen, otelin gedikli müşterisi perakendeci Azmi de aralarındaydı.

"Onlar alamet değil," dedi. "Asıl alamet başka."

Azmi'ye göre kıyametten hemen önce Fırat'ın suları çekilecekmiş, nehir yatağından küp küp altın çıkacakmış. Kıyamet işte o zaman kopacakmış. Asıl alamet buymuş. Mürşit güldü, altınla kafayı bozan bu şehre de ancak böyle bir alamet yakışır diye düşündü. Televizyon başka bir habere geçti, konuya ilgileri dağıldı, dertlendiler gene, para hesabı yapmaya başladılar. Azmi sövdü saydı. Cuma günü gel ödeyeyim diyen borçlusu arazi olmuş, patron tahsil etmeden gelme diyormuş. "Nerden bulayım adamı?" dedi. "Evini mi basayım? Ne yapayım?"

Dün akşam rakıyı Madenci almıştı, bugün sıra ondaydı. Kibar'a para verdi.

"Git bi yetmişlik al gel," dedi.

Özgür olsa "Koridor ışıklarına para yok ama rakıya var, di mi?" diye başlar.

Var, bir tek ona var. O da olmasa geçip giden günlere dayanamayacak. Mümkün olsa kalan ömrünü şu anda isteyene verir. Almam diyen bir Allah'ın kulu da çıkmaz. Herkes pek seviyor hayat denen bu sıkıntıyı, kimsenin ölesi yok.

Madenci geldi, elinde yine kebap poşeti vardı. Avluya çıktılar. Ateş dolu tenekeyi aralarına koydular ama

pek fayda etmiyordu. Soğuk yüzlerini bıçak gibi kesiyordu. Pus çökmüştü, karşı pencereler bile görünmez olmuştu.

"Bu gece ayaz fena," dedi Mürşit "üşürsen söyle, içerde devam ederiz."

Madenci "Buranın yerini tutmaz ki," dedi. "İçerde şimdi bi sürü adam.. Hem burda gökyüzüne bakıyoruz."

Kebap paketini açtı. Sokağın başındaki Arpaçaylı Orhan'dan almış yine. Orhan'ın dükkânı çok pis; ama en lezzetli kebabı da o yapıyor. Masaları doğru dürüst sildiği yok, kapının dibinde böcek ölüleri oluyor her zaman. Ocak devrildiği için yangın çıktı bir keresinde, masa sandalye ne varsa cayır cayır yandı. İs duvarların içine nasıl işlemişse, ne kadar badanalansa da kusuyor, büyük koyu renkli dalgalar var duvarlarda, insana hasta ciğerleri hatırlatıyor.

Gerçi diğer kebapçıların da pislik konusunda Orhan'dan aşağı kalır halleri yok. Şehir gelecekten vazgeçti, bıraktı kendini, her yerde bir çöküş var. İnsanları bir tek altın fikri ayakta tutuyor. O da olmasa herkes topluca intihar edecek sanki.

Madenci, kebapçının pisliğine fazla aldırış etmediğini söyledi. Ama bu akşam garson gözünün önünde bir müşterinin tabağında kalan sumaklı soğanı temizlerin durduğu kaba sıyırınca dayanamamış. "Soğan verme," demiş Orhan'a. "Domates biber ver." Onlar pişiyor ne de olsa, ateş iyi kötü temizlemiştir.

"Sefil bir hayat yaşıyor olabiliriz," dedi ikisini kastederek. "Ama müşterilerden arta kalan soğanları yiyecek kadar da düşmedik, öyle değil mi?"

Acı acı güldüler.

Kebabı ikiye böldü yine, Mürşit'e ye diye işaret etti.

"Ben hayır demekten bıktım, sen ısrar etmekten bıkmadın," dedi Mürşit.

Madenci güldü, kebabın yarısını pidenin arasına koydu. Konuşmadan yedi bir süre.

"Peynirci ölmüş ha?" dedi.

Mürşit şaşırdı. "Duymadım. Nasıl olmuş?"

"İçerde şişlemişler."

"Sen nerden duydun?"

"Madende konuşuyorlardı. Gene iyi dayandı, hadiseden sonra üç buçuk ay yaşadı dediler."

Mürşit bekliyordu bunu. Gerçi kendini astığını duyarız diyordu. Adam geline tecavüz etmediğine kimseyi inandıramadı.

Madenci "Dışarda linç edemediler, içerde bitirdiler işini," dedi.

Hala kızgındı.

Aklından katliamlar geçti Mürşit'in, kırımlar, linçler. Geçmişte kalanlar, gelecekte gününü bekleyenler. Cehennem geçti aklından. Dünyanın hâlâ soğumadığını düşündü. Katılaşmış kabuğunun üstünde sefil hayatlarını yaşadıkları bu gezegenin çekirdeğinin hâlâ kızgın bir eriyik olduğunu, cehennemin dünyanın uzağında, bilinmeyen soyut bir yerde değil, tam ortasında, ayaklarını bastıkları toprağın altında bulunduğunu, ortak cehennemlerini dünyanın çekirdeğinde, kendi cehennemlerini kendi çekirdeklerinde taşıdıklarını düşündü.

Tanrı'nın elinin dünyayı içi pelteleşmiş bir meyva gibi ikiye yardığını hayal etti, ortasından taşan kızgın cehennem lavları onu yuttu.

Cumhur gitmeyecek artık rüyalarından, beyninin çekirdeğine yerleşti.

Madenci kebabını yarım bıraktı, plastik çatalla biraz bulgur pilavı yedi. Ucuz kâğıt peçeteyle ağzını sildi, bir sigara yaktı. Aklından bir şeyler geçiyordu, acı, kötü bir şeyler. Güzel kaşları çatılmıştı, kirpikleri titriyordu.

"Yedi günde yüz elli ölü.." diye mırıldandı.

Mürşit başına bir taş inmiş gibi sarsıldı. Göz göze geldiler. Kendi gözlerindeki dehşeti Madenci'nin gözlerinde görebiliyordu.

"Nerden çıktı.." diye kekeledi.

"Maraş'ın yıldönümüymüş bugün," dedi Madenci. "İnternette gezinirken rastladım."

"Sen hatırlamazsın ki, yaşın tutmaz."

"Hatırlıyorum."

"Orda mıydın yoksa?"

"Hayır. İstanbul'daydım. Ama bir fotoğraf görmüştüm, babamın çalıştığı gazetede."

Kendine dair, çok acı bir şey anlattı.

Beş yaşındaymış. Anneannesi ameliyat olacakmış. Annesi hastaneye, refakatçi kalmaya gitmiş. Babası gececi yazıişleri müdürüymüş, gece çalışıyormuş. Evde başlarında duracak kimse yokmuş. Bu yüzden halası, ablasıyla onu alıp kendi evine götürmeye gelmiş. Ama o gitmek istememiş. Babasının boynuna yapışmış, seninle gelicem diye bağıra bağıra ağlamış. Sonunda pes etmişler. Ablası halasıyla gitmiş, o da babasıyla gazetenin yolunu tutmuş.

Aynı bugünkü gibi çok soğuk, pis bir akşammış, yerler buzdan çıtırdıyormuş, arada bir kar atıştırıyormuş. Durakta epeyce dolmuş beklemişler, ayakları donmuş beklerken. Ama gene de mutluymuş, gazeteyi çok seviyormuş. Babası simitçiden bir sürü simit almış. Gececilerin âdetiymiş, gazeteyi bağladıktan sonra çay içip simit yerlermiş.

Gazetede akşam gevşekliği varmış. Sessizmiş ortalık, herkes işinde gücündeymiş. Gece çalışanların sayısı az olduğu için masaların çoğu boşmuş. Babasının sekreteri ona oynasın diye bir sürü kâğıt kalemle bir zımba vermiş. O da boş masalardan birine oturmuş, daktiloyla oynamış, kâğıtları delmiş, resim yapmış. Gece yarısına

doğru babası kaloriferin önünde iki koltuğu birleştirmiş, onu yatırıp üstüne paltosunu sermiş.

Uyurken birden telefonlar deli gibi çalmaya başlamış, teleksler coşmuş, koşuşmalar, bağrışmalar duymuş. Korkuyla uyanmış. Gazetede büyük bir hareket varmış. Bütün masalar gündüzcü gazetecilerle dolmuş. Herkes ya bağıra bağıra konuşuyor ya da telaşla daktiloda haber yazıyormuş. Sigara dumanı kalın gri bir bulut halinde odadan odaya dolaşıyormuş. Herkesin yüzünde korku varmış. Çok kötü bir şey olduğu belliymiş.

Küçükmüş; ama ülkede her gün korkunç şeyler olduğunu biliyormuş. Anne babası olup biten bu korkunç şeyler hakkında ona ve ablasına duyurmamak için fısıltıyla konuşurlarken, o oyuncaklarıyla oynar gibi yaparak onları dinliyormuş. Bir gün babasına bu korkunç şeylerden korkması gerekiyor mu diye sormuş. Babası telaşlanmış, gerekmediğini, korkacak bir şey olmadığını anlatmış uzun uzun, oğlunun içindeki belirsiz korkuyu gidermek için elinden geleni yapmış. Ona mutlu şeylerden bahsetmiş, geleceğin güzelliğinden. O da bu korkunç şeylerin çok uzakta bir yerlerde olduğuna, onlara bir zarar vermeyeceğine inanıp rahatlamış.

Ama o gece olan korkunç şey her neyse yakınlarda bir yerde olmalı diye düşünmüş, uzakta olsa babası bu kadar endişeli görünmezmiş.

Gazetede herkes o kadar meşgulmüş ki onu unutmuşlar. O da binada dolaşmış, odadan odaya gezmiş. Sabaha karşı bir masanın üstüne yığılmış, onlarca siyah beyaz fotoğraf görmüş. Birini alıp bakmış. Ölü bir çocuk resmiymiş bu. Fotoğrafta kendisiyle aynı yaşta, çıplak bir çocuk cesedi yerde yatıyormuş. Cinsiyeti anlaşılmıyormuş; ama saçları omuzlarında olduğuna göre kız çocuğu olmalıymış. Zayıfmış, gözleri kapalıymış, uyuyor gibiymiş. Yatırıldığı sedye gibi bir şeyden taşan elinin par-

makları yumuluymuş. Çırılçıplakmış, sadece kasıkları üstünkörü örtülüymüş.

Ölü çocuğa bakarken birden babası yanında belirmiş. Fotoğrafı elinden aldığı gibi masaya, diğer fotoğrafların arasına atmış, onu kucaklamış. Hızla tuvalete gitmişler. Babası yere çökmüş, onu ensesinden sımsıkı, acıtacak kadar sıkı tutup göğsüne bastırmış. Ağlamaya başlamış. Öyle şiddetle ağlıyormuş ki gözyaşları Madenci'nin ensesinden içine akıyormuş, sırtı buz gibi soğuyormuş. Babasının bu halinden korkuyormuş, babasına bir şey olacak, babasız kalacak diye korkuyormuş.

Ertesi gün halası onu almaya geldiğinde hiç itiraz etmemiş. Çıplak ölü kız çocuğunu bir an önce unutmak istiyormuş. Ama yürürken çocuğun yumuk elini sırtında hissediyormuş. Halasında kaldığı günler boyunca ağzını açmamış, doğru dürüst bir şey yememiş. Halası anne babasından ayrı kaldığı için bu kadar mahzun olduğunu sanmış. Oysa çıplak ölü kız çocuğunun resmini aklından çıkaramıyormuş. Ablasına bile bahsetmemiş, anlatırsa resimden hiç kurtulamayacağını sanıyormuş.

Sonra anneannesi iyileşmiş, hastaneden çıkmış, hepsi eve dönmüşler. Hayat görünürde eskisi gibi olmuş. Ama ailece yedikleri ilk öğle yemeğinde her zamanki neşelerinden eser yokmuş. Radyoyu açmamışlar. Babası eve gazete getirmiyormuş artık.

Yemeğin ortasında, annesi kendini tutamamış.

"Yedi günde yüz elli ölü," demiş. "Çoğu çocuk ve kadın üstelik."

Babası başıyla onu ve ablasını işaret edince annesi susmuş. Ama ağlamamak için kendini öyle zorlamış ki acıdan ölecekmiş neredeyse. Madenci bu kez annesine bir şey olacak diye korkmuş. Bir süre sessizce yemeklerini yemişler. Sadece çorba tabağında çınlayan kaşıkların sesi duyuluyormuş.

Madenci birdenbire "Yüz elli ölü çocuk.." demiş "bizim eve sığar mı?"

Anne babası dehşetle birbirlerine bakmışlar.

"Yemeğini ye oğlum," demiş annesi, sakin bir sesle söylemek için kendini zorladığı belli oluyormuş.

Ablası ilkokuldaymış, matematiği çok seviyormuş, her şeyi matematik problemi haline getirmeye bayılıyormuş, zaten annesi gibi matematik öğretmeni olmuş sonunda.

"Yedi günde yüz elli çocuk ölmüşse bir günde kaç çocuk ölmüştür?" diye sormuş.

"Kızım yemeğini ye," demiş annesi, ellerinin titremesi yüzünden kaşığı tabağın kenarına vuruyormuş, vurdukça çın çın diye bir ses çıkıyormuş.

Ablası inadına devam etmiş.

"Bir sınıfta otuz çocuk varsa, yüz elli ölü çocuk kaç sınıf eder?"

"Yemeğini ye!"

"Yüz elli bölü otuz eşittir beş. Beş sınıf dolusu ölü çocuk eder."

"Kızım sus!" demiş annesi. Bağırmış. "Sus sus sus suuuus!"

Ablası ağlamaya başlamış. Ağlamaktan çok korku çığlığına benziyormuş sesi, insanın kanını donduruyormuş. Susmuyormuş. "Beş sınıf dolusu ölü çocuk!" diye haykırıyormuş.

Yemeklerini bitirememişler, boğazlarından geçmemiş. Ablası o akşam ateşlenmiş, birkaç gün hasta yatmış. Annesi günlerce durup durup ağlamış, babasının ağzından tek söz çıkmamış. Çok uzun sürmüş ailesinin toparlanması.

"Çocuğun cesedi niye çıplaktı, bilmiyorum," dedi. "Daha önce hiç ölü görmediğim halde bunun bir çocuk ölüsü olduğunu nasıl anladım, onu da bilmiyorum."

Mürşit kaskatı kesilmişti. Bütün eklemleri kilitlenmişti, dişleri birbirine geçmişti, gözleri patlayacak gibi ağrıyordu. Madenci'nin hikâyesine uzaktan ilişen günahı beyninin duvarlarını tırmalıyordu. Kulaklarında korkunç bir uğultu vardı. Cumhurlardan oluşan bir güruhun uğultusu, yeryüzünde bir insan topluluğunun çıkarabileceği en korkunç ses.

"Rakamlar duyguları uyandırmaz," dedi Madenci. "Yüz elli dedin diye kimse dehşete kapılmaz, yediyi duyunca kimsenin gözlerine yaş dolmaz. Ama beş sınıf dolusu ölü çocuk cümlesi korkunçtur."

İçinin kavrulduğu belliydi, gözleri ölü çocuğun üstüne yığılmış başka cesetlerle doluydu.

"Zalimlikten öte bir şey," diye devam etti. "Ölü kız çocuğu çırılçıplaktı, kasıklarına dertop edilmiş bir giysi konmuştu sadece, bacaklarının arasından ip gibi dizlerine uzanıyordu. Ama çocuğu örtmüyordu, aksine görüntüyü daha acımasız, daha vicdansız, daha dayanılmaz bir hale getiriyordu."

Masada duran yün eldivenini ateşe tuttu, ısıtıp yüzüne bastırdı.

"Muhabirin o anda aklından ne geçtiğini merak ediyorum," dedi. "Muhakkak dehşete düşmüştür. Taş kesilmiş de olsa kalbi olan birinin bu manzarayı görüp etkilenmemesi mümkün değil. Ama merak ediyorum. Muhabir insanlığından utanmış mıydı o anda, yoksa tarihe geçecek bir fotoğraf çekiyor olmanın sevinci mi dolmuştu içine."

Sustu. Şehrin uzaktan dalga dalga gelen sesleri kesildi. Avluyu derin bir sessizlik kapladı. Ölüm sessizliği. Mürşit katılaşmış parmaklarını güç bela çözerek bardağına rakı doldurdu, bir dikişte yarısını içti. İyi ki rakı var diye düşündü, iyi ki var, acıyı unutturmuyor ama insanı donuklaştırıyor, tahammüle faydası oluyor.

Madenci yedi günde yüz elli ölü cümlesiyle hafızasına kazınan o haftayı unuttuğunu sanmasının tuhaf olduğunu ama şimdi üstünden bunca yıl geçtikten sonra, en dehşet verici ayrıntılarıyla, üstelik derin bir acıyla hatırlamasının daha da tuhaf olduğunu söyledi.

Mürşit'in üstüne zihnindeki patlak bavuldan çıkan görüntüler yağdı tekrar. Gözlerinde ışıkları titreyen sokak lambaları belirdi. Ayaklarının dibinden kan akıyordu, çamurlu kaygan toprağı hissediyordu. Hava ekşiydi, bozuktu, ter, çöp ve kan kokuyordu. Elini kaldırdı, ateşin ışığında uzun uzun baktı. Ucu sivri, beyaz bir taşı kavramış eli.

Madenci'nin anlattıkları günahının ortasına atmıştı onu. Ben de yaşadım diye düşündü, bu başarısız unutma tecrübesini, unutmak istedim, ama olmuyor, unutulmuyor.

"Ne zaman hatırladın?" diye sordu.

"Bugün.. İnternette tekrar görünce."

Aslında daha önce iki kere görmüş aynı resmi. Biri olayların yaşandığı hafta içinde. Babası ve arkadaşları çıplak ölü kız çocuğunun fotoğrafını basmamışlar. Ama başka bir gazete basmış. Halasında kaldığı günlerin birinde parka giderlerken bir bakkalın önünden geçmişler, bakkal bu fotoğrafın olduğu gazeteyi mandalla ipe asmış, kocaman renkli resimli, vur patlasın çal oynasın gazeteleriyle birlikte. O zaman görmüş, gördüğü an ayağı taşa takılmış, yüzüstü yere kapaklanmış. Deli gibi ağlamış. Halası düştüğü için ağladığını sanmış, öpmüş, okşamış, teselli etmeye çalışmış ama boşuna.

Yıllar sonra üniversitede okurken görmüş. Son sınıftaki devrimcilerden biri kantinde bir sürü eski gazete fotokopisi unutmuş bir gün. En üstte çıplak ölü kız çocuğunun fotoğrafının olduğu nüsha duruyormuş, gözü ilişmiş, resmi bir yerlerden tanıdığını düşünmüş. Ama o geceyi zihninde nasıl bastırdıysa, konusunu tamamen

unuttuğu, eski, siyah beyaz bir filmden parçalar hatırlar gibi hatırlamış.

"Hayal meyal bir şeyler canlanmıştı gözümde," dedi. "Babamla birlikte gazetedeydim, bu resmi görmüştüm; ama ne zamandı, ne olmuştu? Hatırlamıyordum. Sadece çıplak ölü kız çocuğu."

Kantinde, fotokopiye gözü iliştiğinde hafızasını zorlamadığını söyledi.

"Belki zorlasam hatırlardım. Ama korktum ya da huzursuz olmak istemedim, bilmiyorum. Arkadaşlarımla eğlenmeye gidecektim o gün. İnsan, çıplak ölü kız çocuğunu aklında tutarak eğlenemez. Gene de arada bir gözümün önüne geldi. Her defasında daha da silikleşti, derken iyice kaybolup gitti."

Bakışlarıyla yeri, duvarları, avluyu, avlunun ötesindeki evlerin solgun ışıklarını, kavruk ağaçların siluetlerini taradı. Mürşit, Madenci'nin gözlerinin irileştiğini gördü, sanki camlaşmış tabakanın arkasında çağlayanlar var, gözyaşları kafasının içinde ordan oraya akıyor. Eliyle zihnine dolan düşünceleri kovmak ister gibi bir hareket yaptı. Gözlerinde anlaşılmaz duygular kaynaşıyordu. Birden garip bir şekilde aşkı andıran, sevecen, bir yanıyla buruk bir gülümsemeyle ateşi üfledi.

Sustuğunda anlattığı hikâyeye tam uymayan, yabancı bir şey vardı yüzünde. Acı veya günah karşındakinin içinde bir yerde betonlaşmışsa, ömrünü tümüyle ceza haline getiren bu kaskatı betonu parçalayıp içinden çıkarmak istediğinde elleri kan içinde kalacaksa kişinin, soramazsın diye düşündü Mürşit, anlatılanla yetineceksin.

Bir el kafatasının içini erimiş kurşunla dolduruyordu, başı dayanılmayacak kadar sıcak ve ağırdı, beynini dünyanın çekirdeğindeki cehenneme çekiyordu. Tanrı'nın eli dedi, günahımın cezasını erimiş kurşundan bir cehennem halinde başımın içine dolduruyor.

Madenci rakısından arka arkaya pek çok yudum içtikten sonra "O resim bugün tekrar karşıma çıkınca kalbim yerinden oynadı," dedi. "Hani birden bir sancı girer bir yerine, öleceğini sanırsın, aynı öyle oldu."

Resmi ekranda büyüttüğünü anlattı, uzun uzun baktığını, beş yaşındayken baktığı gibi. Kendini ansızın hafızasını örten kalın bir örtü kaldırılmış gibi hissettiğini, her şeyi, bütün ayrıntıları hatırladığını söyledi.

"O gece içime dolan dehşetin hatıralarımdan süzülüp çıkarılmış olduğunu bugün anlıyorum," dedi. "İyi de kim çıkardı? Nasıl? Babam o gece gördüğümü unutmam için elinden geleni yapmış olmalı. Ama benim de payım var. Beş yaşında bir çocuk, siyah beyaz bir fotoğrafta gördüğü dehşetten ancak hiç görmemişçesine unutarak kurtulabilir."

Mürşit on iki yaşında bir çocuk da ancak öyle kurtulabilir diye düşündü, gördüklerini değil üstelik yaşattıklarını. Seyretmek suça ortak olmaktır ama işlemekten daha kolay bağışlanır. Yaşattıklarını hiç yaşatmamışçasına unutarak kurtulabileceğini sanır bir çocuk. Ama unutmak diye bir şey yok, unuttuğunu sanmak var, çocukluk mazeret olamıyor.

"Haklısın," dedi Madenci. "Senin dediğin gibi. Yaşanmış olan insanı mezara kadar takip ediyor. Hortladı işte. Ama merak ediyorum, yıllar boyunca bu dehşeti zihnimin neresine gömdüm ben? Nerde sakladım?"

Mürşit kendi hafızasını bataklığa benzetti. Hafızası günahını daha derine gömdükçe vicdanı daha çok ağrımıştı. Vicdan herkeste olmayabilir mi diye düşündü, Cumhur'da mesela, yok muydu? Bende az da olsa varmış ki içimde bir yer öldüresiye ağrıyor. Beyninin çekirdeği uğulduyordu. Madenci geldiğinden beri bir muhatabı olan kelimeleri beyninin duvarına vuruyordu. Beyninin zarı incecikti, yırtılacaktı, bu yırtıktan beyni akacak, kanla dolmuş toprağa karışacaktı.

Sabah atıştıran kar asmanın tepesindeki kalın naylonun üstünde incecik birikip donmuştu, naylon hafifçe sarkmıştı. Rüzgâr estikçe ağır ağır sallanıyordu. Mürşit amaçsızca ateşe bir odun daha attı, maşayla karıştırdı. Madenci'nin gözlerindeki kor kayboldu. Parmağını ıslak tozla kaplı masaya sürdü, muşambanın altın gibi parlak sarısı çıktı ortaya, üstündeki beyaz papatya desenleri belirdi.

Madenci o korkunç haftanın utancını taşımakta çok geç kaldığını, bu gecikmenin onu daha da utandırdığını, bu yüzden daha önce hiç hissetmediği türden bir acı çektiğini söyledi.

"Fakültedeyken, o gazeteyi gördüğümde utanmalıydım," dedi. "Merak etmeliydim, ne oldu, niye oldu diye. Yapmadım. Eğlenmeyi seçtim."

"Herkes gibi."

"Ama nasıl unutabildi herkes? Bunu, öncekileri, sonrakileri. Nasıl hiç yaşanmamış gibi devam edebilirler?"

"Senin dediğin gibi. Duygusal taşlaşma çağı."

"Ama bir bedeli olmalı bu taşlaşmanın."

"Var," dedi Mürşit "lanetlendik."

Kimse bu günahları sahiplenmiyordu. Ortada bırakılmış, sahipsiz günahlara kimse aldırmıyordu. Polis kurbanların anısına karanfil bırakmak isteyenlere geçit vermiyordu. Çıplak ölü kız çocuğunun ruhu tepelerinde haykırıyordu, ama dünyanın kendi çevresinde dönüşünün gürültüsü öyle yüksekti ki, kız çocuğunu kimse duymuyordu.

"Çürüyoruz," dedi Madenci. "Ruhumuz taşlaştı, ama bedenimiz çürüyor. Öyle ya da böyle, daha toprağa girmeden çürüyoruz. İğrenciz, kokuyoruz."

Dünya bir an Tanrı'nın parmağının ucundaki bir çıban gibi göründü gözüne, Tanrı parmağını bir bastırsa çıban patlayacak, çürümenin kokusu bütün evrene yayılacaktı. Dünya denen çıban öyle tehlikeliydi ki bütün

evreni zehirleyebilirdi. Taşlaşma çağında dünya bir nefes bile iyileşecek gibi görünmüyordu. Vicdana, utanca, bağışlanma isteğinin dayanılmaz azabına ihtiyaç vardı. Ama taşlaşan ruhlara azap işlemiyordu.

"Topluca işlediğimiz günahlar bedeli ödenmedikçe ikramiyesi gelecek haftaya devreden piyangoya benziyor," dedi. "Bir gün hepimize büyük ikramiye çıkacak, o zaman topluca günahlarımızın altında kalacağız."

Acı bir soğuk yüzlerini ısırıyordu ama içlerindeki yangın yüzünden üşüdüklerinin farkında değildiler. Karşılara baktılar, zayıf ışıkları geceye dağılan pencerelere. Pehlivan'ınkiler kararmıştı. Yaşar Komiser'inkinden sarılı turunculu televizyon ışığı sızıyordu, arada mavileşiyordu.

"Hayat kayaç katmanları gibi parçalarına ayrılan, değersiz bir kütledir," dedi Madenci.

Mürşit hayatının yıllar önce parçalandığını düşündü. Parçalanmış hayatı değersiz bir kütleye dönüşeli çok olmuştu. Ama insan, hayatın bir yerinde iyi kötü bir bütün olmak istiyordu, kırık dökük de olsa bir bütün ya da ona yakın bir şey. İnsan bu yüzden hatırlıyordu her şeyi, zamanı gelince istemese de parçaları bir araya getiriyordu. Ama zaman içinde pek çoklarının ruhu taşlaşmış oluyordu, çoğunluk bir şey hissetmiyordu, çoğunluk aynada kendine baktığında gördüğü sahte bütünden hoşnut kalıyordu.

Cumhur'un rüyasına girmesinin bir işaret olduğunu düşünüyor şimdi. Ortağı olduğu vahşeti onun varlığında cisimleştirdiğini, günahını ona yüklemeye çalıştığını anlıyor.

7

Yazları cömert, yeşil yapraklarıyla Et Meydanı'nı gölgeleyen, şehri şehirleştiren, güvenli bir yuva yapan çınarlar yıllar önce kesildi, topraktan sökülemeyen köklerinin üstüne katı ve kara bir asfalt döküldü.

Babasının hastalığı nedeniyle hayatının değiştiğini ister istemez kabullendiği sıralarda oldu bu; ama tam ne zamandı hatırlamıyor. Şehirde kaybolup giden şeyleri fark edemeyecek kadar meşguldü. Şükran'la evlenmeyi kabul etmişti, kız kardeşlerine bütün abilerin koyduğu türden yasaklar koymuştu, evin ihtiyaçlarını tespit etmeyi, Kibar'ı denetlemeyi ihmal etmiyordu. Noterle, banka müdürüyle, vergi dairesindeki memurlarla tanışmıştı. Doktordan babasının hastalığının seyrine dair bilgileri annesi değil, o alıyordu. Çevresinde ona muhtaç kadınlardan ve artık bir işe yaramadığı için erkek sayılmayan babasından oluşan bir dünya kendi kendine kurulmuştu, bu dünyayı işleten santral oydu, enerjiyi o dağıtıyordu.

Bu günlerin birinde İstanbul'a gitmesi gerekti.

İstanbul onun için, bir zamanlar diyemeyeceği kadar kısa bir süre önce geleceğe açılan kapıydı. Mürşit bu kapıyı kendi rızası sandığı bir duyguyla kapatmıştı, geleceğin yönünü kafesli dağların arasına sıkışmış bu şehre çevirmişti. Bu yüzden İstanbul'a gitmekten korkmadı.

Bütün günü, ordaki kısa tarihini hatırlatacak semtlere uğramadan, iş güç peşinde koşarak geçirdi. Adımlarındaki tökezlemenin, gülümseyişindeki sahteliğin zaman zaman farkına vardıysa da üstünde durmadı. Hallettiği her iş, ertelediği her borç, babasının dostlarından gördüğü her güler yüz yeni hayatını yürütebileceğine olan inancını artırdı, neşelendi.

Gece otobüsüyle dönecekti, daha zamanı vardı, sinemaya gitti.

Film bir romandan uyarlanmıştı. Bir otel ve kâtibi hakkındaki bu romanı biliyordu ama okumamıştı. Afişin önünde dururken sebebini pek de berraklıkla anlayamadığı bir duygu onu içeri çekmeye, aynı zamanda dışarı itmeye başladı. Gidecek gibi oluyordu, kapıya yürüyordu, ardından geri dönüyordu. Halindeki tuhaflığı gişedeki yaşlı kadının deli mi acaba der gibi bakan gözlerinden anladı. Çıkıp gidecekken vazgeçti, normal bir sinema seyircisi gibi gişeden bir bilet ve büfeden bir paket bisküvi aldı, salona girdi.

Salon hemen hemen boştu. Önünde sıralanan kırmızı koltuklarda birkaç kişinin sırtını görüyordu. Işıklar söndü, film başladı. Çok geçmeden içini bir huzursuzluk kapladı. Kendi oteline benzemeyen bu oteli, otel kâtibinin kendi hayatına benzemeyen hayatını seyretmekten hoşlanmadı. Çıkmak istedi; ama bacakları kendisine itaat etmeyince ne yapacağını bilemeden bir süre dikildi, tekrar koltuğa oturdu, içine kapandı, gözlerini yumdu.

Yine bir yarımlığı seçti, filmi sımsıkı kapalı gözlerle dinledi. Işıklar yandığında içinde hiç tanımadığı, öfkeli bir hayvan vardı, göğsünü tırmalıyordu.

Sinemadan çıktı. Çıkmak için bir sürü merdivenden inmesi, bir sürü köşeyi dönmesi gerekti. Sonunda kendini caddeye açılan, çöp ve kusmuk dolu, pis bir ara sokağın şüpheli ışıklarla parçalanan karanlığında buldu.

Bir meyhaneye girdi, biraz içti. Garsonların durmadan sıcak mezeler taşıdığı kalabalık masalardan gelen kahkahalar yüzünden korkunç bir yalnızlık hissetti. Ağlayacak gibiydi. Orda da fazla duramadı, çıktı. Caddedeki kadınsız kalabalığın akıntısına kapıldı, nereye gittiğini düşünmeden yürüdü. Genelev sokağının yakınından geçerken, birden içindeki hayvanı şehvetle yatıştırmak istedi. Çok yeni bir istekti, yeniliği onu korkuttu. Genelevin demir kapısının önünde hayatı boyunca peşini bırakmayan o kararsızlıkla dikildi.

Elli yaşlarında, iri yapılı bir adam müstehzi bir gülüşle ona bakıyordu. Sokak lambasının yarım aydınlığında güzel kalın paltosunun içindeki takım elbisesi görünüyordu. Ellerini cebine sokmuştu. Kravatsızdı, çizgili gömleğinde ufak bir yağ lekesi vardı. Göz göze geldiler.

Adam "Paran yoksa ben ısmarlayayım," dedi.

Babacan bir hali vardı, bu ikramı tecrübesiz bir genç e yaptığı bir iyilik gibi gördüğü belliydi. Mürşit'i itiraz etmesine fırsat bırakmadan kolundan tutup içeri çekti, aynı babacan tavırlarla yürüttü. Pek çok kadının önünden geçirdi, sonra birine yol yordam öğretiyor olmanın verdiği keyifle, üstünde ten rengi bir kombinezondan başka bir şey olmayan genç bir kadına teslim etti.

"Benden," dedi. "Kardeşim sayılır, ona göre.."

Mürşit "Sağol ama lüzum yok," diye kekeledi. "Benim param var."

"İyi o zaman," dedi adam. "İkincinin parasını kendin verirsin."

Güldü, saçının ucunu bıkkınlıkla çiğneyerek bekleyen kadına göz kırptı, Mürşit'in omzuna pat pat vurdu, loş koridorda kayboldu. Kadın Mürşit'in gitmek istediğini anlamış gibi telaşlandı, onu ite kaka basık tavanlı, pis bir odaya soktu. Odanın bütün süsü kadının duvara asılmış, üstü pembe pullarla işli tuvaleti ve odayı helaya

benzeten pencerenin perdesine iliştirilmiş plastik bir kelebekti. Tepeden sarkan ampulün ışığında teninin rengi eski binaların tuğla duvarlarını andıran peltek kadın ikide bir kojajım diyerek pembe tuvalete dair bir şeyler anlattı ama Mürşit dinlemedi.

Odada hava yoktu. Havanın tamamı ondan önce gelenler tarafından tüketilmişti. Kadının ağzı iğrenç kokuyordu, kadının alıp verdiği her nefes tel dolapta unutulmuş çürük yumurta gibi kokuyordu. Çarşaf ekşiydi, soğuktu, bu havasız odaya bir yerlerden kömür kokusu sızıyordu.

Mürşit'in içindeki öfke hayvanı bütün bu iğrenç kokuların arasında yatıştı, yok oldu.

Güç bela yetiştiği otobüste yaşadığı bu geceyi unutmak için hemen uyudu. Yolculuk boyunca uyudu. Her molada uyandı, tuvalete gitti, lokantaya girdi, çorbaya ekmek doğrayıp kudurmuş bir açlıkla yedi.

Ertesi gün şehre vardığında, Et Meydanı'ndan geçerken çevresini tanıyamadı, bir şeyin eksilmiş olduğu duygusuna kapıldı. Meydandaki boşluğun ne zaman kesildiğini bilmediği çınarlardan kaynaklandığını anlaması birkaç dakika sürdü. Anlayınca yumruk yemiş gibi oldu. Sanki yer çekildi ayağının altından. Şehir gözüne ölmüş gibi göründü.

Değişmek buysa, bu da iyi bir hayat diyemeyeceğini düşündü. Bütün bu didinmelerinin, canını dişine takıp uğraşmalarının boşuna olduğu hissi içinden ilk kez o zaman gelip geçti. Tümüyle yerleşmedi ama ara sıra yokladı. Daha sonra pes etti, çok sonra, elinden geleni olabildiğince yaptıktan sonra.

8

Cumartesi öğlene doğru otele geldiğinde Madenci'yi sobanın başında gazete okurken görünce şaşırdı. Sabah arabasının lastiğini inik bulmuş, işe gidememiş. Arabada stepne varmış ama madende alakasız bir iş için işçilere kriko lazım olunca onlara vermiş, bu yüzden lastiği değiştirememiş.

Mürşit "Hallederiz," dedi.

Beraber kriko istemeye Pehlivan'ın evine gittiler. Kapıyı küçük gelini açtı, terbiyeli, güler yüzlü, yaşını göstermeyen bir kadındı.

"Babaaa.. Mürşit Abi seni istiyor," diye içeri seslendi.

Pehlivan geldi, elinde büyük beyaz bir havlu, takunyalı ayakları ıslaktı, aptes alıyormuş. Mürşit krikosunu istedi. Ama araba büyük oğlundaymış. O da Ziraat Çarşısı'na, Adem'in dükkânına gitmiş, kümesteki tavuklara hastalık girmiş, yemlerine katmak için ilaç alacakmış.

"Oğlanı orda bulursunuz, gidin arabadan alın," diye ısrar etti.

Hava soğuktu ama güneşliydi. Elleri ceplerinde yürüdüler.

Geçen gece konuştukları çıplak ölü kız çocuğundan söz etmiyorlardı, edemiyorlardı, ikisi de bu hatırayı derinde bir yere gömmüş gibiydi. Et Meydanı'nda pek ko-

nuşmadan yürürlerken hayata katılmak lazım diye düşündü, ya bu deveyi güdeceksin ya da Yolvermez'in uçurumu orda, git atla. Bunu düşünmemek için çevresine bakıyordu, çınarların kesildiği zamanın öncesini, çınarların, meydanın, havanın, suyun bile hayata dair ince bir umut sızdırdığı çağları düşünüyordu, bu düşünceler içini daha da karartıyordu, Yolvermez'in uçurumunu gözünün önüne getiriyordu.

Pehlivan'ın oğlunu Adem'in dükkânında bulamadılar. İlacı almış gitmiş çoktan. Adem sanki onları çok ilgilendiriyormuş gibi ilacın bir işe yaramayacağını söyledi. Kümese hastalık girdiyse en iyisi bütün tavukları kesip yemekmiş. Pehlivan'ın tavukları da besiliymiş ha, yahnisi de güzel olurmuş, yağlı yağlı, hepsini kesip millete bir ziyafet verseymiş, onu da çağırsaymış. Laubali biriydi Adem, Mürşit'i tiksindirecek derecede. Madenci'nin hatırı olmasa dükkânına adım atmazdı.

Adem "Altından n'aber mühendis?" diye sordu Madenci'ye.

Sanki kırk yıllık ahbabıydı. Cıvık, sulu bakışlarla cevap vermesini bekliyordu. Madenci duymazdan geldi. Adem durmadı, omzunu dürttü.

"Çok uzadı ama," dedi. "Millet altını bekliyor, hadi. Çıkarın da köşeyi dönelim artık."

Yılışık bir sesle güldü. Aldırmadılar. Tam çıkıyorlardı, Cuma nefes nefese girdi içeri, yollarını kesti. Meydandan geçtiklerini görünce peşlerinden koşmuş, anca yetişmiş. Tıraşlı kafası parlıyordu. Büyük işler başarmış adamlara duyulan türden bir hayranlıkla yine Madenci'nin ellerini tutup öpmeye kalkıştı, yine aynı şeyi istedi.

"Beni işe al."

Dükkânda birkaç müşteri vardı. Biri Cuma'nın derdinin iş olduğunu anlayınca derhal lafa karıştı. Bir oğlu varmış, melek gibi çocukmuş, elinden her iş gelirmiş.

Madenci bir iyilik yapar da çocuğu işe alırsa duacısı olurmuş, köle gibi çalışırmış oğlu, ağzını açıp da gık demezmiş, öyle çalışkanmış. Adam Cuma'nın önüne geçmişti, onun Madenci'ye ulaşmasını, göz göze gelmesini engelliyordu. Madenci'ye, Allah'ın bile gözden çıkardığı, Cuma denen bu sürüngeni alacağına benim oğlumu al der gibi bakıyordu.

Madenci yine o işlere şirketin baktığını söyledi, elinden bir şey gelmediğini. Yine akıl verdi. Şirketin internet sitesine girin. Orda başvuru bölümünü doldurun filan. Adamın az önce gözlerini dolduran yalvarma açık bir kine dönüştü.

Dükkândan çıktılar. Adem'le adamın arkalarından konuştuğunu duydular, hayırlı sözler etmedikleri belli.

Mürşit kimden kriko alabileceklerini sayarken Madenci sözünü kesti.

"Vazgeçtim," dedi. "Hiç uğraşacak halim yok. Lastik bugün de inik kalsın, boşver."

Çarşıdan çıktılar, ara sokaklara daldılar.

Et Meydanı'na geldiklerinde Madenci "Acıktım," dedi. "Gel şurda bir şeyler yiyelim."

Mürşit "Ben yiyemem," dedi "içim almıyor."

"Alır alır, hadi."

Çorbacı Hüseyin'in meydana bakan küçücük dükkânına girdiler. Zayıf bir liste. İşkembe, paça, kelle, köfte. Bol bol da ekmek ve dörde bölünmüş beyaz soğan. Madenci bir paça çorbası istedi. Mürşit bir iki saat önce biraz ekmek peynir atmıştı ağzına, toktu, zaten aç olsa da açlık hissetmiyor yıllardır. Ama çorba kazanlarından tüterek dükkânı ısıtan buhar ve cızır cızır kızaran köftelerin kokusu midesinde onu şaşırtan bir açlık hissi uyandırdı. O da bir paça çorbası istedi, az sarımsaklı, bol sirkeli.

Duvarda, tavana yakın bir yere raptedilmiş küçük ekran televizyon açıktı, görüntü bulanıktı, bütün rengi uç-

muştu, hava durumu haritasındaki şehirlerin adları okunmuyordu. Gözlerini dikip seyrettiler. İstanbul'da hava parçalı çok bulutlu, sıcaklık mevsim normallerinin üstünde, ama burada kar yağışlı, mevsim normallerinin altında.

"Hiç de yağacak gibi durmuyor," dedi çorbacı.

Kasketli bir adam elleriyle kelle yiyordu.

"Yağacak yağacak," dedi. "Güneşe bakma, kar topluyor."

Dükkânın önünde beyaz bir Mercedes durdu, gelin arabası olmuş, çiçeklerle, renk renk şeritlerle süslenmiş. Arkasından bir araba daha geldi, metalik mavi bir Honda. Özgür olsa şu marka, şu model diye ikisinin de özelliklerini tek tek sayar. Gelin ve damatla birlikte çok süslü giyinmiş birkaç genç kız arabalardan indiler, tam önlerinde durup konuştular. Üstleri inceydi, üşüyorlardı, omuzlarını kısmışlardı. Gelinin başı örtülüydü, gelinliğinin beyaz başörtüsü inciye benzeyen taşlarla süslenmişti, çok güzel bir kızdı, inciler teninin ışıltısını artırmıştı. Gelinle birlikte gelen genç kızlardan ikisinin başı açık, üçünün kapalıydı. Açıkların saçları lüle lüleydi, kapalıların baş örtüleri renkliydi, güzeldiler. Makyajlıydılar, hepsinin gözleri kuyrukluydu. Taze, canlı, havanın kasvetine rağmen yaşadıkları için mutlu, gülümseyerek, telaşla konuşuyorlardı. Birer birer geçtiler önlerinden.

"Fotoğraf çektirmeye gelmişler," dedi Mürşit.

Çorbacının iki dükkân ilerisinde Selim'in fotoğraf stüdyosu vardı, Foto Dünya. Selim'in babası da fotoğrafçıydı. Çocukluğunda, annesi Mürşit'i ve Hasret'le Gurbet'i yaş günlerinde buraya getirip fotoğraflarını çektirirdi. Elvan beş altı yaşına gelene kadar Şükran da aynısını yaptı. Her yaş günlerinde çocukları stüdyoya getirip fotoğraflarını çektirdi. Sonra boşverdi bu geleneğe, abisine rica ediyordu artık, abisi de kocaman makinesiyle gelip çekiyordu.

Madenci kış kıyamette düğün yapan bu kişilerin kim olduklarını sordu.

"Yavuz Çelik'in oğlu," dedi çorbacı, belli belirsiz bir saygıyla. Madenci'nin bu saygıyı anlamadığını görünce ekledi. "Ticaret odası başkanı."

Ticaret ve oda kelimeleri Mürşit'e çok yabancı geldi birden, demek bu şehirde bir ticaret var, ticaretin bir odası var, o kendi içine kapanmış uyurken hayat odalarla, örgütlerle yürüyor.

Köfte yiyen yaşlıca bir köylü "Zengin düğünü kış kıyamet tanımıyor," dedi. "Bizim gibi fakir fukara yaz sonunda harmanını kaldıracak da, mahsulünü satacak da düğün yapacak.. Ölme eşeğim ölme.."

Kellenin etlerini eliyle ağzına tıkıştıran müşteri gelinin kim olduğunu sordu.

Çorbacı "Sigortacı Ferhat'ın kızı," dedi. "Çocuğu çabuk kafalamış ama, aferin."

Mürşit çorbacının müthiş dedikoducu olduğunu düşündü. Kelle yiyen ne demek istediğini anlamak isteyerek bakınca, çorbacı zevkle açıkladı.

"Damat aslında Derebaşı köyünde öğretmen, Batılı bir kızı seviyordu. Kızla bayağı gezdi tozdu; ama Yavuz Bey istemem diye diretince ayrıldı." İncecik haset eden bir sesle ekledi. "Ferhat'ın kızı iyi yere dükkân açtı. Babasının sırtı yere gelmez artık."

Çorbacı konuşurken acı biten bir düğünün, ömrünü zehirleyen vahşete açılan yolun kıvılcım gecesinin ayrıntıları Mürşit'in zihnine üşüştü.

Akşam aralarında ateş dolu tenekeyle avluda oturuyorlardı. Sessizdiler.

Madenci "Hadi anlat," dedi sonunda. "Bu keder boşuna oturmaz adamın yüzüne. Bir şey içini kemiriyor."

Mürşit kemirmek ne kelime, kemirilen şeyden bir kı-

rıntı kalır hiç olmazsa diye düşündü. İçi yok oldu onun. Bir kabuk artık, güneş ve rüzgâr, soğuk ve yağmur toza dönüştürsün, toprağa karıştırsın diye beklediği. Bu yüzden ev içlerine sığamıyor, dar avluyu yurt edindi kendine. Anlatmak kabuğun içini insansı bir şeylerle doldurur belki.

Hikâye ilkokulu bitirdiği yaz, annesi ve kız kardeşleriyle gittiği bir düğünle başlamıştı. Damat annesinin bir akrabasıydı, tam nesi oluyordu hatırlamıyor ama düğünün Muharrem Gazinosu'nda yapıldığını ve beklenmedik bir şekilde yarıda kaldığını hatırlıyor.

Ankara'dan bir heyet gelmişti o sabah, resmi bir arabayla, kerli ferli dört beş adam. Karayolu işleriyle ilgili bir meseleleri vardı, Mürşitlerin otelinde kalacaklardı. Ama onların otelinin lokantası yoktu. Babasına "Uğraştırma bizi, hallet," demişler. Babası da köfteci İsmail'le anlaşmış; masa, sandalye, tabak çanak getirtmiş; lobiyi birkaç günlüğüne lokantaya çevirmişti. Ankara'dan gelen bu mühim adamları Beyazıt'ın babasının oteline kaptırmaktan korktuğu için hizmette kusur olmasın istiyordu, başlarında duracaktı, düğüne gelemeyecekti.

Annesi "Kocaman adam oldun artık, bizi sen götür," dedi.

Mürşit evde kalıp *Zagor* okuyacaktı halbuki, misafir odasındaki sigaralıktan iki Samsun yürütmüştü, incir ağacının altındaki sedire uzanıp içecekti.

"Kendiniz gidin," dedi.

Annesi "Başımızda erkek lazım oğlum, kalk," dedi yumuşak bir sesle.

Yıllar sonra babası felç olduğunda da aynı cümleyle çağırmıştı onu İstanbul'dan.

"Oğlum dön. Başımızda erkek lazım."

Babaları yatağa düşmüş bir ailenin başında erkek lazım olduğu için okulu bırakıp eve dönmüştü. Dönmezse ailesini felakete terk etmenin azabını taşımaktan korktu-

ğu için. Uzun yıllar kader dedi buna, pabuçlarımın bağlarını birbirine bağlayan, beni tökezletip düşüren şey benim suçum değil, kaderin bana attığı bir kazık.

Korkaklık olduğunu çok sonra anladı, iş işten geçtikten sonra.

O gün cesareti üstündeydi. Annesine diklendi.

"Başınızda erkekle ne alakası var? Binin paytona gidin işte!"

Annesi "Aldırma terliği elime," dedi.

Erkek olmaktan çocuk olmaya geçmesi bu kadar kolay oldu.

Et Meydanı'ndaki duraktan fayton alıp geldi. Kendini yetişkin bir erkek gibi hissetmek için çabalıyordu, ama aklı Zagor okuyup sigara içmekteydi. On iki yaşındaydı, erkek değildi henüz, oğlan çocuğuydu. Düğüne giderken annesiyle kız kardeşlerinin başındaki erkek oydu ama faytoncunun parasını annesi verdi.

Muharrem Gazinosu şimdi madene giden yolun üstündeydi, ortasından incecik bir dere geçiyordu. Gazinonun sahibi Muharrem derenin üstüne küçük bir tahta köprü yaptırmıştı, düğünlerde gelinle damadın o köprüden geçip nikâh masasına oturmaları âdet olmuştu.

Ne dere ne köprü ne de Muharrem kaldı gazinodan geriye. Esintide uğuldayan aynalı kavakların hepsi kesildi. Muharrem öldü çoktan. Şimdi ortasından yol geçen, üç beş çıplak kayanın, küllenmiş kıraç toprağın kapladığı bir yeryüzü parçası artık. Madene giden kamyonlar, iş makineleri kestirme olsun diye ordan geçiyor. Ezilen toprak iyice sertleşti, asfalt dökmeye bile gerek kalmadı.

Yok oldu her şey diye düşündü bunları anlatırken. Bir zaman parçası, bir çağ geçti gitti arkasında harabe bırakarak.

Sıradan bir düğündü. Sıkıntıdan patlıyordu. Haya-

tın en çekilmez yaşındaydı. Ne arkalarda bir yerde diğer gençlerle birlikte votka karıştırılmış limonata içecek kadar büyüktü ne de bileğine uçan balon bağlayıp koşturacak kadar küçük. Orkestrayı seyrederek oyalanıyordu. Bateriste bakıyordu en çok. İki kolunu ve ayaklarını aynı anda hareket ettirerek ritim tutturması çok hoşuna gidiyordu. O da bateri çalmak istiyordu. Ama babası müzisyenleri sevmezdi. Babası bir yere varmayan işleri, boş gezinmeleri, duygusal halleri sevmezdi. Başarısızları, isteyip de yapamayanları, yaptığı şey bir işe yaramayanları aşağılardı. Mürşit büyüdüğünde aklı onu aşağılayacak kadar yerinde değildi, oğlunun hayatının tam anlamıyla bir başarısızlıklar silsilesi olduğunu göremeden öldü, ama ölürken bile umudu vardı, Mürşit'e hâlâ yarım kalmış aklını vermeye çalışıyordu.

Nikâh kıyıldı, gelinle damat dans ettiler, birkaç çift onlara eşlik etti. Kavak ağaçlarının arkasında gece bulutları parçalanıyordu, yıldızlar mattı, solgundu. Hareketli parçalara geçildi sonra, hepsi birbirinden kötü moda şarkılar. Derken davul zurna çıktı ortaya, halay başladı.

O sırada hiç beklenmedik bir şey oldu. Gelinle birlikte ağır misafirlerin masasında oturan damat birden yerinden fırladı, aşka gelip halay çemberinin ortasında havaya ateş eden birinin elinden tabancasını kaptığı gibi kendi şakağına dayadı.

Herkes donakaldı. Halay durdu. Davulcu tokmağını indirdi. Zurnacı kendini kaptırmıştı, durumu fark etmedi bir süre, zurnayı öttürüp duruyordu, nihayet o da sustu. Kadınlar korkuyla çocuklarını kapıp masaların altına eğildiler. Pist hızla boşaldı. Kavaklar bile donmuş gibiydi. Sadece dallarına asılmış renkli ampullerin ışıkları sarı kırmızı mavi titreşiyordu.

Damat ter içindeydi, anlaşılmaz bir şeyler söyleyerek hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yapılı biriydi, yakışıklıydı,

gür siyah saçları vardı. Ama tabancayı şakağına dayamış hali çok acıklıydı, vişne rengi kocaman papyonu yaşadığı trajediyi fena halde gülünçleştiriyordu.

Birileri ona doğru yürüyünce "Gelmeyin üstüme!" diye haykırdı.

Tetiği çekecek sandılar. Ama birden külçe gibi yere yığıldı. Birkaç kişi koştu, baygın yatan damadın elinden tabancayı aldılar, yakasını gevşettiler, yüzüne su serptiler. Damadın babası kalabalığı yararak geldi, yerde baygın yatan oğluna bir tekme attı. Daha da atacaktı ama engellediler, kollarından tutup zar zor uzaklaştırdılar.

Müthiş bir uğultu vardı havada, ağlayanlar, söylenenler, tartışanlar. Düğünü mahvolan gelin yüzünü annesinin göğsüne gömmüş ağlıyordu. Kız tarafından bir iki kişi damadın ailesine hakaret etti. Gençler arasında kavga çıktı, misafirler araya girdi, ayırdılar. Erkek tarafı utanç içindeydi, kız tarafına rezil olmuşlardı. Düğün apar topar dağıldı.

Eve döndüler. Annesi düğünlerde giydiği simli bluzunu çıkardı, gündelik elbisesini giydi. Mürşit'in hiç alışık olmadığı kadar sessizdi. Kız kardeşleri küçüktü daha. Hasret sedirde uyuyakaldı, annesi kucaklayıp yatağına yatırdı. Gurbet bir yığın soru sorarak peşlerinde dolandı bir süre, sonra o da uyudu.

Mürşit *Zagor*'unu alıp mutfaktaki sedire oturdu. Ama şaşkındı, sarsılmıştı, aklını kitaba veremiyordu. Damadın acıklı olduğu kadar gülünç hali gözünün önünden gitmiyordu. Daha önce hıçkıra hıçkıra ağlayıp bayılan bir erkek görmemişti. Şakağına tabanca dayamış birini de görmemişti ama damadın ağlayıp bayılması, kendini öldürmek istemesinden daha çok etkilemişti onu.

Annesi ocağa çay koyarken babası geldi. Onları evde görünce şaşırdı.

"Hani düğüne gidecektiniz.. N'oldu?" dedi.

"Gittik," dedi annesi. "Ama yarıda kaldı, döndük."

Olanları anlattı, damadın birdenbire nasıl çıldırdığını. Babası çok şaşırdı.

"Derdi neymiş?"

"Başka bi kızı seviyormuş ama olmamış."

Annesinin sesi durgundu, tuhaf bir şekilde acılıydı.

Babasının bir kaşı öfkeyle karışık bir tiksintiyle havaya kalktı. İleri geri konuştu. Sonu ölüm bile olsa başladığı işi bitiremeyenlerden hiç hazzetmezdi. Ailenin iki paralık olan itibarından, şerefinden, haysiyetinden bahsetti. Ağırbaşlı, efendi bir çocuk diye bilinen damada sövüp sayarken ısrarla karısına baktı. Karısının kendisini desteklemesini bekliyordu, aynı minvalde konuşmasını. Mürşit dikkatle izliyordu ikisini. Annesi bir şey demedikçe babasının canının sıkıldığını görüyordu.

Sonra aşka değer verdiğini söyledi, verirdi de gerçekten. "Âşıklar mübarektir," derdi "âlemde aşk olmasa köpekten aşağı olurdu halimiz." Şehrin âşık gençleri için umuttu, kızını sevdiğine vermeyen babaları ikna etmesiyle tanınırdı. Aşk babasının belki de tek gelişkin yönüydü.

Sana hâlâ aşığım ve âşık öleceğim bakışıyla annesine bakarak aşk hakkındaki inançlarını tekrarladı. Sonra yüzü adi bir şey görmüş gibi buruştu.

"Ben de onu adam sanırdım," dedi. "Sevdiği kızı almaktan aciz, korkağın tekiymiş meğer." Mürşit'e döndü, sesi öğüt verir gibi yumuşadı. "Oğlum bir erkek bir kızı sevdiyse," dedi "bütün dünyayı karşısına alacak icabında. Aşkın kitabı bunu emreder."

Romantik vecizelerine devam edecekti daha. Ama annesi duyulur duyulmaz bir sesle sözünü kesti.

"Kız Aleviymiş."

Babası duraksadı "Haa.." dedi. "O zaman başka.."

Sustular. Babasının aşka dair cümleleri uçtu gitti. Tartışılacak bir şey kalmamıştı.

Mürşit için tam bir açıklama sayılmazdı ama Alevilere dair bilgi, duygu, hurafe karışımı, bulanık bir birikim zihninin dibinde duruyordu, bu da, bu aşkın imkânsızlığını kabul etmesine yetiyordu.

Alevilerin adını o kış, Maraş olayları sırasında duymuştu. Kabakulak olmuştu, çok ağrısı vardı. Buna rağmen şehri nefret dolu bir heyecan dalgasının sardığını fark etmişti. Evde radyonun sesi çok açılıyordu. Gelip gidenler hep bundan bahsediyorlardı, şeytandan bahseder gibi bahsediyorlardı. Zalimce konuşuyorlardı, düşmanca, acımasızca. Çocuktu, hastaydı, hemen ikna oluyordu, bunların hak edilmiş ölümler olduğunu düşünmek kolayına geliyordu.

Annesi o zaman da böyle sessizleşmişti, üzüldüğü zamanlarda olduğu gibi iki kaşının arasında derin bir çizgi belirmişti. Annesinin duygularından etkilenirdi, iki kaşının arasındaki çizgi kaybolmayınca bu ölümlerin hak edilmiş olduğundan şüpheye düştü ama çok hastaydı, üstünde düşünmeyi erteledi. Iyileştiğinde ne Maraş konuşuluyordu artık ne Aleviler. Bir gazetenin manşetinde gördüğü "yedi günde yüz elli ölü" cümlesi unutulmuştu. Madenci'nin çıplak ölü kız çocuğu gömülmüştü çoktan.

Bahçeye çıktılar. İncir ağacı acı acı kokuyordu. Duvar dibindeki akşamsefaları kıpkırmızı açılmıştı. Gökyüzü yıldız doluydu. Uzak bahçelerden gülüşmeler geliyordu. Mürşit bu mutluluk işaretlerini garipsiyordu. Annesinin acılı sessizliği ona bu küçük şehir mutluluğunun hak edilmediği duygusunu veriyordu.

Babası bir sigara yaktı. Aklı hâlâ damattaydı.

"Bilmiyor muymuş kızın Alevi olduğunu?"

"Kız gizlemiş," dedi annesi, duyulur duyulmaz bir sesle. "Ortaya çıkınca oğlan hemen bırakmış. Ama unutamamış demek, canına kıymaya kalktığına göre.."

Babasının siniri yükseldi.

"Neyini unutamamış? Kızılbaştan başkasını bulamamış mı âşık olacak?"

Böylece aşk hikâyeden tümüyle buharlaştı, aşka değer veren babasının cümlelerinden, anlayışından silindi. Babası yatmaya gitti. Annesi incir ağacının altında biraz daha oturdu, sessizce çayını içti.

"Bugün damadın başka bir kızı sevdiğini duyunca o düğünü hatırladım," dedi.

Madenci'nin bildik bir hikâye bu, herkes bir benzerini duymuştur, içeriği her ne kadar acıklı da olsa yaygın oluşuyla sıradan olan bu hikâye için bu kadar kahırlanmazsın sen der gibi baktığını düşündü. Madenci'nin aklından gerçekten bunlar mı geçiyordu bilmiyordu ama asıl hikâyeyi sakladığını biliyormuş gibi geldi. Sanki Madenci başını kaldıracak, gözlerine deler gibi bakacak, günahın dilinin ucuna kadar gelip dayanmış, orda kilitlenip kalmış, anlat diyecekti. Yüzünden kara bir gölge geçti, gözlerini kaçırdı.

Madenci damada ne olduğunu sordu.

"Hiç," dedi Mürşit. "Bir şey olmadı. Gelin ayrılacağım diye tutturdu. Ama büyükler araya girdi, barıştırdılar. Damat bankada çalışıyordu, işine gücüne devam etti, şube müdürü oldu. Çocukları oldu, büyüdüler, evlendiler. Emekli olunca bi yazıhane açtı. Trafik ruhsat işleri takip ediyor şimdi. İşleri iyiymiş, öyle diyorlar. Tuzlukaya Konakları'ndan ev almış. Yazıhanesi Yeni Çarşı Caddesi'nde, yazın hep kapının önünde oturur. Gitsen görürsün. Çok şaşarsın ama. Aşk için kendi düğününde tabancayı şakağına dayayan adam bu ağzı kalabalık şişko mu dersin. Yüz otuz kilo oldu, bi oturuşta bi tepsi baklava yiyormuş. Belki de mutsuzluktan kendini yemeğe vurmuştur, bilmiyorum, gerçi bana kalırsa düpedüz oburluk."

"Sevdiği kız?"

"O yaz gitti buralardan, ailesiyle beraber."

Annesinin alışılmadık sessizliğinin sebebini sordu Madenci, belki ailede benzer bir aşk hikâyesi vardır, onu hatırlamış olabilir. Mürşit hafızasını yokladı, bir şey bulamadı.

"Zannetmem," dedi "öyle bir şey olsa duyardım."

Herhalde duyardım diye düşündü. Aile sırları ifşa edilmek için vardır çünkü.

"Gerçi kadınların aşk sırları sımsıkı saklanır," dedi "saklanmazsa kimin başına patlayacağı belli olmaz."

Ama annesinin böyle bir aşk hikâyesi yaşamış olmasının imkânı yoktu, annesi babasına tapardı. Annesinin aşkının büyüklüğüydü babasının aşka bunca değer vermesini sağlayan. Üstelik yalan da söyleyemezdi annesi, bu yüzden sır tutmaktan hoşlanmazdı. "Bana sırrınızı vermeyin," derdi komşu kadınlara "boşluğuma gelir, ağzımdan kaçırırım, kahrolurum sonra."

O zamanlar annesinin acı sessizliğinin sebebini hiç merak etmediğini düşündü. Kadın olduğu için aşk karşısında dayanıksız olduğunu, bu yüzden üzüldüğünü sanmış olabilir. Hatta annesi bu aşkı bir talihsizlik olarak görmüş de olabilir, damadın başına gelen talihsiz kaza gibi bir şey. Babası için aşk çok değerliydi ama bir yere kadar, sınırlardan taviz vermezdi, en büyük aşkın bile kabul edebileceği bir sınırı vardı.

Şimdi düşünüyor, annesi galiba bu hikâyedeki acıyı kavrayan tek kişiydi. Onu derin bir suskunluğa sevk eden şey kavrayışıydı. Annesi acıyı kavrayabiliyordu. Mürşit'in acısını da kavramıştı ama çaresizdi. Bu yüzden oğlunu sarsacak, gittiği yerde kalırsa iflah etmeyecek kelimeleri seçmişti. "Oğlum dön," demişti. "Başımızdaki erkek ol." Onun da elinden gelen bu kadardı. Sınırlar. Herkesin sınırları var.

Şehirde sabahtan beri beklenen kar ansızın başladı,

birkaç dakika içinde tipiye döndü. Rüzgâr tepelerindeki naylonu havalandırıp şiddetle asmaya vurdu, uyduruk tentenin ipi koptu, üstlerine sarktı.

Normal insanlar bu soğukta ve gecenin bu saatinde sıcacık evlerinde, sıcacık yataklarında uyuyor olurlar. Dünya başlangıcından beri onlara göre düzenlenmiştir, diye düşündü Mürşit; ama biz normallikten saparak uykuyu çoktan kaybettik. Bize Kibar'ınki ya da Pehlivan'ın torunlarınınki gibi rahat, gamsız bir uyku bahşedilmedi. Normal insanlar huzurla, herhangi bir vicdan sızısı duymadan uyurlarken, Madenci ve ben ve bizim gibiler dünyanın derdi denen soyut, tarifsiz bir yükü çekmeye yazgılıyız.

Rüzgârın ürkütücü uğultusu sayılmazsa avluda derin bir sessizlik vardı. Müşteriler çoktan yatmaya çıkmıştı. Sessizlik, ıssızlık, iki uykusuz yan yana olmak iyiydi. Rakı iyiydi, değdiği yerin acısını alıyordu ama canlıydılar nihayetinde, ruhen birer kabuktan ibaret kalmış olsalar da etten, kandan, kemikten, sinirlerden oluşan bedenleri vardı, bu soğuğa daha fazla kafa tutmanın bir anlamı yoktu. Lobideki soba henüz sönmemiştir diye düşündü, kovanın dibinde hâlâ biraz kömür vardır.

"Tipi fena," dedi. "İçerde devam edelim mi?"

Madenci giderek hızlanan, rüzgârla anaforlanan kara baktı. Garip bir şey vardı yüzünde, sanki bu tipinin altında donarak yok olmayı diliyor, nasıl bir yangınsa içindeki.

Rakılarını alıp içeri girdiler.

Kibar ortalığı toplamış, sağa sola dağılan sandalyeleri yerlerine çekmiş, ışıkları söndürüp odasına gitmişti. Gene bronz apliklerden biri yanıyordu sadece, müşterilerden biri aşağı inecek olursa karanlıkta bir yere takılıp düşmesin diye açık bıraktıkları; ama bir işe yaramayan. Mürşit

ışıklardan birini açtı. İçerisi sıcak değilse de ılıktı. Kömürün kovada kalan kırık parçalarıyla tozunu sobaya döktü, sobanın içi simsiyah bir dumanla kaplandı, ama ateşin harlanması çok sürmedi, soba gürüldemeye başladı.

İki sandalye çekip başına oturdular. Kapağın kenarlarından dökülen kıvılcımlara baktılar bir süre, ne güzel şeyler. Mürşit gevşedi, soğuğa karşı kasmaktan ağrıyan sırtını doğrulttu ama ayakları hâlâ buz gibiydi. Madenci genç, daha dayanıklı. Beresini, deri montunu çıkardı, ellerini ovaladı.

Mürşit hallerine baktı.

Giderek küçülen, küçüldükçe daha da içine kapanan, toprakta uyuduğu söylenen altına dair boş bir hayal besleyen, böylece geleceksiz kaldığını inkâr eden bir şehrin ışık sızan tek penceresinin ardında, az sonra sönecek bir sobanın başında oturmuş, kederden öldü ölecek iki kişiydiler. İkisinin de hayatı orta yerinden çatırdıyordu. Belki de yarılmıştı, çoktan kopmuştu; ama hâlâ bütünmüş gibi davranıyorlardı.

Aslına bakılırsa bu konuşmaları, geceler boyunca ruhlarını deşerek birbirlerine anlattıkları varlıklarının dağılmış parçalarını umutsuzca toplama çabasından, yeniden bir bütün olma umudundan başka bir şey değil. İkisi de hatırlıyor, anlatıyor, hayatlarının kopmuş parçalarını yerlerine koyuyorlar; ama ek yerleri fena sızlıyor.

Sonu gelmeyen bu konuşmalar hakkında Madenci ne düşünüyor, Mürşit bilmiyor. Ama ona faydası oluyor, hiç değilse ertesi güne tahammül etmesini sağlıyor. Madenci'yle dost olduğundan beri her sabah acı da olsa umutlu bir beklentiyle uyanıyor. Akşam olacak, Madenci gelecek, duygulardan, düşüncelerden, içimizde, ulaşamayacağımızı sandığımız yerlerde birikip ağrı yapan şeylerden konuşacağız. Anlatmak acıyı gidermiyor, ama uyuşturuyor.

9

Sabahları evden çıktığında otelden başka bir yere gitmesi için herhangi bir sebep yok. Bankaya, vergi dairesine filan gidilmesi gerekiyorsa Özgür gidiyor. Mürşit onun gitmesinden hoşlanmıyor aslında ama kendi giderse kalabalığa girmesi, selam vermesi, az çok konuşması, dinlemesi, alttan alması lazım. Bütün bunlar gözünde öyle büyüyor ki, ister istemez Özgür'e havale ediyor işi.

İnsana değmeden yaşanmıyor, insanoğlu insansız bir hayat bulamadı. Gerçi Avrupa'da, Amerika'da çoktan buldular diye düşünüyor; oralarda bir sürü insan evinde, bilgisayar başında, insan yüzü görmeden yaşıyormuş; ama ne Mürşit onlardan biri ne de burası Danimarka'nın bir şehri. Bu şehirde her şey insana fazlasıyla değerek, sürtünerek, gıcırdayarak, itişerek, gerginlik içinde yaşanıyor. İnsanlara değerek yaşamak ona acı veriyor. Okuduğu kitaplardan insansızlığın acısına dair bazı şeyler de hatırlıyor öte yandan, umut kırıcı şeyler.

Bir keresinde şehrin yüz kilometre dışında, Azizler köyü civarındaki harabelere giderken arabası bozulduğu için geceyi onun otelinde geçiren bir profesör bahsetmişti insansızlığın acısından. Yaşlanmaya yüz tutmuş, hoş bir adamdı, yavaş, düzgün, lezzetli konuşuyordu.

Görünürde kendine uzak bir yaşama biçiminden bahsediyordu. Eski karısı Danimarkalıymış, uzun yıllar Kopenhag'da yaşamış, orayı anlatıyordu. "Yalnızlık yüzünden patır patır intihar ediyorlar," demişti.

Geç saatlere kadar Mürşit'i esir aldı, susarsa kalkıp gitmesinden korkuyor gibiydi, aralıksız konuşuyordu, sıkılmasın diye neşeli şeyler anlatmaya çalışıyordu ama söz ister istemez insansızlığa, yalnızlığa geliyordu.

Mürşit o zaman düşündü; insanla da, insansız da olmadığını. Acınacak kadar kısa süren fakülte hayatında tanıdığı "Üç kişi potansiyel kaostur, hemen kaç," diyen ufak tefek, huzursuz oğlanı da o gece hatırladı. Birkaç yıl önce korkunç bir trafik kazasında öldüğü haberini gazetede okumuştu; bomboş bir yolda, sabaha karşı aşırı alkollü bir şekilde araba kullanırken viyadükten aşağı uçmuş. Gazetedeki vesikalık fotoğrafına bakarken, fakültede bir tek ona belli belirsiz bir yakınlık gösteren bu arkadaşın insandan kaçarken öldüğünü düşünmüştü.

Oysa bu şehirde yaşayanların insana ihtiyacı var, insansız yapamıyorlar. Yarım saat bile kendi başlarına kalamıyorlar, lobi bu yüzden kahveye dönüştü. Bir araya gelmeleri, konuşmaları, birbirlerini iğnelemeleri lazım. Birbirlerini didikleyip birbirlerine tahammül etmeyi zevk haline getirmişler. Her ne olursa olsun yaşamak istiyorlar. Özgür de öyle. Mürşit oğlunun yaşamayı bir rekabet gibi algıladığını düşünüyor.

Bu rekabette öne geçtiği de bir gerçek, yaşamakta çok başarılı. Şeytan tüyü var Özgür'de, nabza göre şerbet vermeyi iyi biliyor. Hiçbir yerde sıra beklemiyor, mutlaka bir tanıdık, bir ahbap buluyor, bir şekilde işini görüyor. Otele geliyor sonra, her şeyi nasıl da tereyağından kıl çeker gibi hallettiğini Kibar'a anlatarak babasına laf çakıyor. "Giderken Nejat Abi'ye iki poğaça götürdüm tamam, ne kuyruk bekledim ne bir şey," diyor mesela. Gü-

lüyor. Babasına ondan daha fazla hayat bilgisine sahip olduğunu göstermek istiyor.

Mürşit bunları duymak istemiyor. Oğlunun belediyedeki falancaya, vergi dairesindeki filancaya, işini yaptıracak kim varsa ona hediye götürdüğünü, suyuna gittiğini, yalakalık ettiğini görmek istemiyor. Oğluna bu akılları veren, hayatın bir al gülüm ver gülüm ilişkisi olduğunu, dünyanın böyle döndüğünü, böyle gelmiş böyle gittiğini, gemisini yürütenin kaptan olduğunu, bal tutanın parmağını yaladığını öğreten kayınbiraderini de görmek istemiyor.

Ama gördü mecburen.

Şükran sabah sabah telefon faturasını burnuna dayadı çünkü.

"Bugün son günü," dedi.

"Ver Özgür'e yatırsın," dedi Mürşit.

Ama Özgür sabah erkenden eniştesiyle Başçeşme'ye gitmiş. Damat yeni depo için bir yer bulmuş, ona bakacakmış. "Sen de gel, gezeriz, dönerken Alaattin Abi'nin orda da yemek yeriz," demiş. Şükran neşeyle söyledi bunu, oğlu damadıyla iyi ilişkiler kursun, ikisi birbirlerine yakın olsunlar istiyor. Mürşit ise bunun komşuda pişer bize de düşer ilişkisi olduğunu düşünüyor, Özgür böyle küçük fırsatlar yakalayıp yancılık ederek damadın varlığının kırıntılarından faydalanıyor, çok acı.

Ama Şükran'la tartışacak hali yoktu hiç, ekmeğin burnunu kopardı, ağzına attı, faturayı aldı, çıktı evden.

Madenci'yle soğuğa dayanamayıp içeri girdikleri gece yağan karın şiddeti çok çabuk kesilmişti. Nazlı nazlı dökülüyordu arada, şöyle bir yağıp geçiyordu. Ama hava çok soğuktu, kar adamakıllı yağmadıkça daha da soğuk oluyordu. Isınmak için hızlandı, ağzından buhar çıkıyordu yürürken. Kayınbiraderinin halıcı dükkânının önünden geçmemek için yolu uzattı. Yeni Çarşı'nın ba-

şında durdu, yolu kesmişler. Kapalı kasa iki kamyon sokağın başına park etmiş. İstanbullu olduklarını tahmin ettiği, kadınlı erkekli bir kalabalık vardı ortalıkta. Daha önce hiç görmediği adamlar metal köşebentli büyük sandıklar indiriyorlardı. Küçük bir portatif masanın başında iki adamla bir kadın ayakta konuşuyorlardı, iyi giyimliydiler; adamlardan birinin başında bu şehirde hiç kimsenin giymeyi aklından geçirmeyeceği, gökkuşağı renklerinde bir bere vardı; kadın gece mavisi pelüşten komik bir şeyle kulaklarını örtmüş sadece.

Kim ki bunlar diye düşünürken ensesinde kayınbiraderinin sesini duydu. Sanki aklından geçen soruyu biliyormuş gibi konuştu.

"Sinemacılar.. film çekeceklermiş, hazırlık yapıyorlar."

"Koca memlekette başka yer bulamamışlar mı?" diye mırıldandı ama kayınbiraderi duymadı, iyi ki de duymadı.

Otelci dediğin dışardan gelenin yolunu gözler ama Mürşit hiç dayanamıyor bunlara; uzak köylerden gelen garibanlar, dertliler, ezikler neyse de, İstanbul'dan gelenlere tahammülü yok hiç. Bir kibirli havalar, bir her şeyi ben bilirim edası, İstanbullu olmanın sebepsiz gururu. Yarattığı iyi duygularla birlikte geçmişinde kaybolmuş bir büyük şehirden bugün ona kalan bu, sebepsiz bir kızgınlığın örttüğü köklü bir haset.

Kayınbiraderi heyecanlıydı, salakça neşeliydi. Az önce gördüğü ünlü bir kadın artistten bahsetti. Televizyonda göründüğü kadar güzel değilmiş, çiroz bir şeymiş, makyaj güzeliymiş. Altın madeninden sonra şehrin başına tekrar talih kuşunun konduğunu söyledi. Bu film gösterilince şehrimiz meşhur olacakmış, gazetede televizyonda çıkacakmış, bütün ülke tanıyacakmış. Sonra yine lafını soktu, her zamanki gibi.

"Sana da yarar," dedi, küçük gözlerinde alaycı bir ba-

kışla. "Beyazıt'ın oteline sığmaz bunlar, çok kalabalıklar, üç beş kişi de sana düşer."

Mürşit öfkelenmeye bile üşendiğini düşündü. Kayınbiraderi ağzını her açtığında sanki yerden elektrik girer gibi bir öfke giriyor ayaklarına ama dizlerinden yukarı çıkamıyor. Bir çıkabilse, öfke bir gün burnuna kadar yükselse de şu pul pul kepekli surata bir tane geçirebilse nasıl rahatlayacak içi. Fit sokmak, didiklemek, lime lime etmek için bir sürü cümle sıralamaya hazırlanan kayınbiraderine işi olduğunu söyledi, adamı salak suratıyla sokakta bıraktı, yürüdü.

Yanlarından geçerken sinemacılara baktı, karınca gibiydiler, bir koşuşturma, bir telaş, bir bağırış çağırış. Sinirlendi. Ne oluyorsa, bu filmle dünyayı düzeltecekler sanki.

Bankaya geldi, bir sürü bekleyen vardı. Numara almak lazım, sıraya girmek lazım diye sıkıldı. Oturup bekleyeceksin, kimseyle göz göze gelmemek için kestiriyormuş gibi gözlerini kapatıp başını duvara dayayacaksın, her ding sesinde elindeki küçük kâğıtta yazan rakamla duvardaki ışıklı tabelayı karşılaştıracaksın, kaç kişi kaldığını hesaplayacaksın, bankodaki kızın eli çok ağır diye sinirleneceksin. Bir akıllı telefonu da yok ki başkaları gibi beklerken oyun oynasın, gerçi telefonda oyun oynamışlığı yok, arada Özgür'ün elinde görüyor.

Sıraya girmekten vazgeçti, geri dönüp çıktı. Faturayı cezalı ödemesi gerekecek. Şükran'ın söylendiğini, Özgür'ün cık cık yaptığını, mutfakta annesine "Niye bunun eline bırakıyorsun bu işleri? Verseydin ya bana," dediğini duyacak. Başı ağrıyacak, içi ağrıyacak. Bu bu bu, baba değil bu diyerek parmağıyla kendini dürtecek.

Şehrin öbür ucundan dolaştı, devlet hastanesinin önünden geçti. Birkaç yıl önce Şükran'ı ameliyat eden kadın doğumcuyu gördü. Rahminde kist olduğu ortaya çıktığında Elvan yeni nişanlanmıştı. Damat, Elvan'a hoş

görünmek için çırpınıyordu. "Özel hastanede yaptıralım, para mühim değil," demiş. Özgür olsa hiç kaçırmaz ama Elvan gururludur, kabul etmemiş.

Hastanede Şükran'ın ameliyattan çıkmasını beklerken tuhaf duygular içindeydi. Hem karısına hayret edeceği kadar derinden bağlanmış olduğunu fark etmişti hem de ölürse kendisinin de ölmeye hak kazanacağını düşünüyordu. Ameliyat bir saat yirmi dakika sürdü. Şükran üç gün hastanede, bir hafta da evde yattı. Mürşit bu süre içinde karısına çok ihtimam gösterdi, bakımını Elvan'a bırakmadı, ilaç saatlerini kolladı, yemeğini yedirdi, hatta saçlarını taradı. Bunları yapmak sandığı kadar zor olmadı, hatta hoşlandığını bile düşündüğü oldu. Bir işe yarama hissiydi belki, varlığına gerçekten ihtiyaç duyulmuştu. Sonra her şey eskisi gibi oldu.

Doktor uzaktan kumandayla yeni gıcır bir arabanın kapısını açtı, bindi. Mürşit arabasını değiştirmiş diye düşündü. Herkes bir şeyleri değiştiriyor. Geleceksiz kalmış, muhtaç olduğu taze ümidi altın madeniyle bulan bu küçücük şehirde bile herkes sürekli deri değiştiriyor. Eskimiş derilerini atıyorlar, çabucak eskiyecek yeni, canlı bir deriyi kuşanıp hayata devam ediyorlar. O ise giderek daha hızlı yaşlanan, ama yırtılmayan, dökülmeyen, canını içinde sımsıkı tutan derisini üstünden atamıyor, yeniden doğamıyor, ağır ağır çürüyor.

Ziraat Çarşısı'na girdiğinde küçük bir kalabalık gördü. Hepsini uzaktan tanıdığı sekiz on kişi ayakkabı tamircisi Kamer'in cephesi bir metreyi geçmeyen, içeriye bir kişinin zor sığdığı dükkânının önünde toplanmıştı. Pehlivan'ın da aralarında olduğunu fark edince yanlarına gitti. Niye toplandıklarını sordu.

"Kamer ölmüş," dedi Pehlivan.

Kamer Mürşit'in pek yakından tanıdığı biri değildi, rastlaştıkça merhabalaşırlardı sadece.

"Allah rahmet eylesin," dedi. "Çoluk çocuğuna haber verdiler mi?"

"Çoluk çocuğu yok ki.. Belediyeye haber vermişler, bekliyoruz."

Kamer'in kimsesiz olduğunu bilmiyordu, çok şaşırdı. Yetmişine yakın, iyi yüzlü, hafifçe kamburlaşmış, sessiz bir adamcağızdı. Mürşit onun torun torba sahibi biri olduğunu sanırdı, artık köşesinde oturması gerektiği halde çalışkanlığı yüzünden duramayıp dükkânını açan bir ihtiyar. İçi garip bir merhamet hissiyle doldu.

O sırada belediyeden birileri geldi. Arkada bir yere bir ambulans park etmişlerdi. Kamer'in ayakkabı örsünün arkasında, oturur vaziyette duran cansız bedeninin önünde garip bir tartışma başladı.

Belediye görevlisi "Gasilhane olmaz," dedi. "Mümkün değil."

Zirai ilaçlar satan adamlardan biri "Hastanenin morguna koyun o zaman," dedi. "Ne yapacağız yani, burda mı bırakacağız?"

Belediye yetkilisi "Morgla iş bitiyor mu?" dedi sıkıntıyla. "Bunun cenazesi var, mezarlığı var, var oğlu var. Hem talimatname ne diyor bir bakmamız lazım."

Adem geldi şaşkın şaşkın. Bakışları meraklıydı.

"N'olmuş? Biri mi ölmüş?"

Kimse ona cevap vermedi. Başka bir mevzuyla meşguldüler. Ne talimatı diye soranlar oldu, belediyeci bulanık bir şekilde kanundan bahsetti. Mürşit belediyenin kimsesiz bir ihtiyarı gömme konusunda niye zorluk çıkardığını anlayamıyordu. Konuşmalar üst üste binince konudan iyice koptu, ihtiyarın bir kor parçası küllenir gibi ölmesini düşündü, kimsesizliğini. Konuşanların sesleri uğultu halinde başının çevresini sarıyordu. Yükselen seslerle dalgınlığından sıyrıldı.

Çarşının ocakçısı "Sen aklını mı yedin hacı? Nasıl cenaiden kalkar?" dedi Hacı Abdi'ye.

Mürşit tekrar dikkat kesildi. Ama koptuğu için konuşmalar iyice anlaşılmaz hale gelmişti. Pehlivan tartışanların arasına girdi.

"Yahu yapmayın, günahtır," dedi. "Adam kelime-i şahadet getirdi diyorum, ben şahidim, kendi kulaklarımla duydum."

Bir sessizlik oldu, diğerleri pek inanmamış gözlerle baktılar bir süre. Niye hiç camide görmedik der gibiydiler. Ama Pehlivan'ı yalancı çıkarmak işlerine gelmedi.

"Tamam o zaman," dedi belediye görevlisi kestirip atmak isteyerek. "Mesele kalmadı."

Adamlarına işaret etti, biri koştu ambulanstan ceset torbası getirdi. Ocakçıyla belediyede çalışanlardan biri Kamer'in cesedini çıkarmak için dükkâna girdiler. Pehlivan kalabalıktan birkaç adım uzaklaşmıştı, durgun, üzgün görünüyordu. Mürşit yanına gitti.

"Kelime-i şahadet getirdi ne demek?"

"Adam Müslüman değil ya, ondan," dedi Pehlivan.

"Nasıl Müslüman değil?"

"Aslen Ermenidir de pek kimse bilmez. Asıl adı Kamar."

Mürşit çok şaşırdı, ihtiyarın kimsesizliğine şaşırdığından çok daha fazla. Kendini bildi bileli bu şehirde yaşayan ayakkabı tamircisinin Ermeni olduğunu şimdi öğrenmek içine dokundu. Şehre duyduğu yabancılık bin kat artmış gibi hissetti kendini. Çocukluğundan belirsiz manzaralar gelip geçti aklından. Babasının selam vermeden önlerinden geçtiği insanlar, her gün biraz daha yıkılan, korku dolu bir merakla içine girip taşlarını söktükleri kilise.

"Sahi.. kiliseye ne oldu?"

"Spor salonu yapıldı ya üstüne," dedi Pehlivan. "Hatırlamıyor musun?"

Spor salonunun yapıldığını hatırlıyordu da, kilisenin yıkıntısının üstüne yapıldığını hatırlamıyordu. Şehirde

her gün bir şeyin eksilişi çok eskiye dayanıyormuş meğer.

Pehlivan'la Kamar'ın dükkândan çıkarılmasını, ambulansa konmasını izlediler. Belediye çalışanları yeterince saygı göstermiyor gibiydiler, naaşa dokunuşlarında bir rahatsızlık vardı, sanki mekruh bir şeye el sürüyorlardı.

Mürşit "Sahiden kelime-i şahadet getirdi mi?" diye sordu.

"Nihayetinde hepimiz aynı toprağa gireceğiz," dedi Pehlivan. "Müslümanların gireceği toprak özel imalat değil."

Kamar'ın cenazesinin arkasından bir süre daha konuşanlar oldu. Çoğunluğu, Mürşit gibi, ihtiyar ayakkabı tamircisinin Ermeni olduğunu yeni öğrenmişlerdi, hayret içindeydiler, akılları karışmış gibiydi. Bir süre sonra kalabalık tümüyle dağıldı.

Sanki biri ölmedi sokakta. Yeni bilginin sarmaladığı şaşkınlık havaya uçtu.

"Nereye?" dedi Pehlivan.

"Otele. Sen?"

"Camiye. Birazdan öğle okunur."

Bir an hadi sen de gel diyecekmiş gibi baktı.

Mürşit "Allah kabul etsin," dedi.

Pehlivan tespihli eliyle Mürşit'in omzunu sıvazladı, ağır ağır yürüyerek uzaklaştı. Ziraat Çarşısı'nın küçücük meydanında kimseler kalmadı.

Mürşit otele giderken Özgür'ün sık sık gittiği internet kafenin önünden geçti. İçeride birkaç delikanlı, gözlerini ekrana dikmiş oturuyorlardı, neyle uğraştıklarını merak etti. Özgür de bir mail adresi almış, geçen gün Madenci'ye verdiğini duydu. "Ozgur alt çizgi 93 abi. Yazışırız artık." Madenci'yle ne yazışacaksa. Mürşit'in internetle bir işi olmadığı için mail adresi yok. Posta adresi bile bir işe yaramıyor artık. Faturalar sayılmazsa, adını en son ne zaman bir zarfta gördüğünü hatırlamıyor, gençliğinde olmalı.

Sevinç Pasajı'nın önünden geçerken çoktandır Erkut'a uğramadığı aklına geldi. Uğramıyor, çünkü eskisi gibi kitap almıyor. Çok uzun zamandır. Okumuyor da. Şükran bir gün oturdukları küçük eve sığamıyorlar diye orda burada dağınık duran kitaplarını topladı, bir koliye doldurdu, yarım ağızla onayını alarak kömürlüğe indirdi. Mürşit hiç ses etmedi, bir şey demeye hakkı olmadığını düşündü, senden beklenenleri yerine getiremiyorsan seni idare etmelerine de katlanacaksın. Acaba Şükran arada bir sobada yakıyor mu kitaplarımı diye merak ediyor, bazen soba fazlasıyla gürüldüyor çünkü. Üşenmeyip kömürlüğe inse, koliye baksa anlayacak, ama eksildiğini görürse içine bir acı saplanacak diye korkuyor.

Kitaplara ilişkin eski bir özlem içini sardı. Pasaja girdi. Hanın çaycısı çıktı karşısına, elinde askılı tepsi.

"Mürşit Abi yoksun ne zamandır."

"İş güç be Halil."

"Bi kahve yapayım mı sana?"

"Yap Halil."

Sen bana kahve yap, ben de sana bu hayat yaşanabilir bir şeymiş gibi yapayım Halil dedi içinden. Hayat bir koşu bandıdır, durmadan koşacaksın, durduğun an bant seni üstünden atar, aklında tut bunu.

Erkut'un dükkânının önünde açılmayı bekleyen kitap kolileri vardı, kalın şeffaf naylonla sarılıp ince bir iple bağlanmış yardımcı ders kitapları. Böyle balya balya felsefe kitapları, şiir kitapları yığılacak değil ya, elbet yardımcı ders kitapları olacak diye düşündü. SBS'ye hazırlık. LYS'ye hazırlık. KPSS'ye hazırlık. Oysa hazırlanacak bir şey yok. Hayata hazırlanmak diye bir şey yok. Şükran'ın ince, zayıf, yalvaran sesi kafasının içinde çınladı. "Mürşit Allah aşkına bir şey söyle şuna. Karnesi gene zayıf gelecek, hiç ders çalıştığı yok." Böyle zamanlarda Mürşit "Özgür, oğlum oku," diyordu. "Okumazsan ruh

sefili olursun." Ama Şükran'ın kastı bu değildi. Özgür de anlamıyordu zaten. "Niye sefil olayım ki.." Tabii. Bir istikbali var onun. Zamanı gelince koskoca oteli işletecek, zengin olacak.

Özgür'e oğlum ruh sefili olma dedi. Elvan'a ne dedi, kızım âşık mısın'dan başka? Hiç. Elvan'ı hatırlayınca içinde yeni bir ağrı başlıyor, eski ağrıları yetmezmiş gibi.

Dükkânın önündeki eski kitap yığınlarına baktı, iki alana bir bedava, hepsi birbirinden kötü şeyler. İçeri girdi. Erkut telefondaydı, kimbilir kime ne kakalamaya çalışıyor yine. Birkaç liseli çizgi romanları talan ediyordu. Halil kahvesini getirdi. Bir yudum aldı, zehir. Zehir kahvede değil oysa, varlığında.

Erkut'un yeni geldi diye işaret ettiği kitap yığınlarını karıştırdı, okuyacak bir şey bulamadı. Belki vardı ama dikkatini veremiyordu. Sıkıldı. Tam çıkarken bir kitabı eline alacağı tuttu. Rastgele açtığı sayfadan bir cümle okudu: *Insan bir uçurumdur.*

"Erkut, ne kadar bu?"

"Arkasında yazıyor abi."

Kitabı cebine soktu, parasını hâlâ telefonda konuşan Erkut'un önüne bıraktı. Kahve tabağına da bozuk para koydu, çıktı. Et Meydanı'na yürüdü. Otele geldi, tam içeri girecekken vazgeçti. Yalnız kalmak istiyor. Daima yalnız aslında, daima kendiyle ama oteldeki yalnızlığı yalnızlığa benzemiyor. Lobide oturan küskün ve dertli gözlerin ruh halleri yalnızlığını didikliyor.

Sobayı yakmayı, sıcacık odada oturup kitabı okumayı düşünerek eve geldi. Ev soğuktur şimdi. Şükran evde değildir, kömür azaldığından beri gündüzleri soba yakmamak için Elvan'a gidiyor, bazen geç saatlere kadar kalıyor, gene gitmiştir. Anahtarıyla kapıyı açıp içeri girdi. İçerisi beklediği kadar soğuk değildi, paltosunu çıkardı, astı, tam içeriye adım atıyordu ki bir ses duydu. Bir şarkı.

Geldim yarım.. kaldım yarım.. Şaşırdı, kulak verdi. Şükran'ın sesiydi, oturma odasından geliyordu, Elvan'a gitmemiş diye düşündü. Ayaklarının ucuna basarak odaya yürüdü. Şükran'ın sırtı kapıya dönüktü, bir yandan kurumuş çamaşırları katlıyor, bir yandan bağrından gelen acılı bir sesle şarkı söylüyordu. *Ben bu dünyayı anlayamadım.*

Şarkı bitti, Şükran'ın sesi kayboldu. Mürşit usulca hole geri döndü. Birden sessiz sessiz ağlamaya başladı. Gözyaşları iplik kadar inceydi ama çok sıcaktı, kaynıyordu, soğuktan kaskatı kesilmiş yanaklarını yakıyordu. Paltosunu tekrar giydi, kapıyı yavaşça çekti, dışarı çıktı.

Sokak boştu, gelip geçen kimse yoktu. Öylece dikildi bir süre. Sokakta hafif bir hareket oldu. Karşıda, cephesi sıvanmamış, tuğla apartmanda oturan kuruyemişçinin karısı balkondaki turşu bidonundan turşu çıkardı. Bir Murat 131 geçti, arabanın teybinden gelen Mehter Marşı'yla birlikte, *Ceddin deden, neslin baban, hep kahraman Türk milleti.* Elli yıldır Kamer Amca diye bildiğim Kamar ölmüş diye mırıldandı, şehrin son Ermenisi de ölmüş Türk milleti. Bir sokak köpeği sürünürcesine yürüyerek geçti, açlıktan kaburgaları çubuk çubuk seçiliyordu. Arpaçaylı Orhan'ın çırağı elinde yemek tepsisiyle mobilyacının dükkânına girdi. Otelin bulunduğu yöne baktı, Kibar'ın dışarı çıktığını, elindeki kül tablalarını çöpe boşaltıp tekrar içeri girdiğini gördü.

Gidecek bir yerim yok diye düşündü. Muharrem Gazinosu da kapandı çoktan. İnsan bir uçurumdur. İnsan bir uçurumdur. İnsan bir uçurumdur. Bir uçurumdur. Uçurumdur. Uçurum.

10

Hava dışarda durulamayacak kadar soğuduğu için avluya çıkan dar aralığa, çay ocağının yanına yerleştiler. Burası lobi kadar sıcak olmuyor; ama ocağın buharı sayesinde idare edecek kadar ısınıyor. Ayaklarını duvara dayayıp kaykılarak oturuyorlar. Madenci ayaklarını duvara koymaya çekiniyor ama Mürşit "Rahat ol," diyor, beyaz badananın üstünde ayak izlerinin çıkmasına aldırmıyor. Küçük sehpada rakıları ve Madenci'nin mutat kebabı duruyor.

Aralığın lobiye açıldığı yerden gelip geçen otel müşterilerini görüyorlar. Dertlerinden sıyrılıp gürültülü bir neşeyle tavla oynamalarını, başlarındaki belaları bitirecek bir ilaçmış gibi iştahla çay içmelerini, gülüşmelerini seyrediyorlar. İkisi de bu adamların dertlerine bu kadar kolayca girip çıkmalarına hayret ediyor.

"Sanki iki adım ötemizde, bize milyonlarca ışık yılı uzakta başka bir dünya dönüyor," diyor Madenci "o dünyaya bu adamlar ait, biz değiliz."

Mürşit ikisini rüzgâra kapılmış, toprağından uzağa düşen iki tohuma benzetiyor.

"Yahut kuşun biri daha sonra yemek üzere gagasında sakladı bizi," diyor. "Ama uçarken yanlış iklimde yere düşürdü. Ondan böyle ayrıksıyız."

Gece konuşmalarının özü bu. Bunca kalabalık bir

dünyada iki ayrıksı olmak ikisine de acı bir tat veriyor.

Kibar boşları getirip yıkıyor oluyor bu sırada ya da çay koyuyor, tost yapıyor. Topladığı paraları duvara astığı kapaklı küçük bir tahta kutuda biriktiriyor. Gece, işi bittikten sonra kâğıt paraları eliyle düzlüyor, bozukluklarla birlikte cebine koyuyor, yatmaya gidiyor. Otel kendini döndüremez hale geldiğinden beri Kibar'ın geliri bu, pek fena sayılmaz. Zaten harcayacak neresi var ki. Ara sıra yokladığı yaşlı bir anası vardı köyde, eli kolu dolu giderdi, harçlık bırakırdı, ama yedi sekiz sene önce öldüğünden beri köye gittiği yok. Altı kardeşinin altısı da kendi dertleriyle meşgul, arayanı soranı kalmadı.

Mürşit acaba o da Kamer Amca gibi aslen Kamar mı diye düşünmeden edemiyor. Bu şehre dair bildiği hiçbir şeye güvenmiyor artık.

Kibar onlara kulak veriyor bazen. Hiç öyle dinlemiyormuş gibi yapmıyor, elindeki işi bırakıyor, omzunu duvara yaslıyor, gözlerini dikip lafa karışmadan dinliyor. Bazen saygıya benzeyen bir ifade oluyor yüzünde, çoğu zaman hiçbir şey anlamıyor oluşun acıklı boşluğu. Müşteriler seslenince çay tepsisini yükleniyor, dibinde yaşayanlara sırtını dönmüş bu gaddar dünyada her şeye rağmen iştahla var olmak isteyenlere gidiyor.

Rakının başına daha yeni oturmuşlardı. Kibar tuhaf, ürkmüş bir halle yaklaştı.

"Biri geldi," dedi "oda istiyor."

Mürşit varlığını her zaman koyu bir leke olarak yanı başında hissettiği Kibar'ı başından savmak istedi. Alkolden buğulanmış gözlerle baktı. Rahat bırak bizi Kibar dedi içinden, rakı içiyoruz, görmüyor musun? Biz güneşsiz günlerin bütün ağırlığına sırf bunun için katlanıyoruz, gece olsun, alkolün buharı dünyayla aramızdaki uçuruma dolsun diye.

"Bana niye söylüyorsun?" dedi. "Bir sürü boş oda var, ver birini."

"Ama adamın gözleri beyaz," dedi Kibar.

"Nasıl beyaz?"

"Beyaz işte. İçinde siyahı yok."

Madenci "Kör mü yani?" dedi.

Kibar başını salladı, Mürşit'e döndü.

"Suratına bakamıyorum. Gel sen konuş."

Kibar bir tür gönüllü köle ama kolayca baştan savılamıyor. Varlığı doğal bir ağırlık, taş gibi, kaya gibi, buranın kıraç doğasının bir parçası. Kendiliğinden kaybolmuyor, ille kaldırıp bir yere koymak, getirdiği sorunu çözmek gerekiyor. Çözülmezse gitmek bilmiyor, varlığının ağırlığı artıyor.

Mürşit mecburen kalktı, bankoya geçti. Gerçekten kör bir adamdı gelen, kırk kırk beş yaşlarında. Küçük valizini yere koymuş, elinde katlanır bir beyaz baston. Uzun, pahalı bir palto giymişti, kasketliydi, atkısını çenesine kadar sarmıştı.

Mürşit önce bir şey hissetmedi, buraya yakışan herhangi bir müşteri işte; kör, çolak, topal, sağır, dilsiz, kötürüm, kambur, hatta deli.. fark etmiyor. Ama adamın gözlerini görünce sarsıldı.

Beyaz sivri taş imgesi yine zihnine hücum etti.

Körün gözleri Kibar'ın ürktüğü kadar vardı. Bembeyaz bir boşluktu, renkli olması gereken yerde sadece belli belirsiz bir beyaz leke, hatta leke bile değil, bir gölge seçiliyordu.

Gözler ruhun dünyaya girip çıktığı yer.

Dayanması gerektiğini düşündü, madem ki hatırladı her şeyi, ölene kadar azap çekecek, hayatın ona her an o vahşet gecesini hatırlatmasına boyun eğecek. Gözlerini körün gözlerinden kaçırdı, adamın ağzına baktı, pembemsi etli dudaklarının kıpırdanışına.

Kör, Mürşit'in varlığını hissetti, boşluğa elini uzattı.

"Kusura bakmayın. Karşınıza böyle çıkmak istemezdim; ama gözlüğümün sapı kırıldı yolda, gözümde durmuyor."

Yanında belediyede çalışan bir genç dikiliyordu, eli her an körün kolunu tutmaya hazırdı. Mürşit'in tanıdığı biriydi, babası kadidi çıkmış bir adamcağız, arada bir gelir, kâğıt oynar, iki çay içip gider ama adını hatırlayamadı. Adları çoktandır hatırlayamıyor, bir gün kendi adını da unutacak, böylece ona fikirsiz ve bencil muamelesi yapmaktan vazgeçecekler, bunak muamelesi yapacaklar, sabırla ölmesini bekleyecekler.

Bir sessizlik oldu. Kör, berrak sesiyle boşluğu doldurdu.

Görme engelliler derneğinin bir şubesini açmak için belediye başkanıyla görüşmeye gelmiş. Başkanla başkentte bakanlığın düzenlediği bir konferansta tanışmışlar. Başkent mi diye düşündü Mürşit, buraya ne kadar uzak bir kelime. Başkent, belediye ve başkan kelimeleri yan yana gelince dünya soyutluğunu kaybediyor. Oysa unutulduğu dağların arasında nefesini tutmuş, toprağından çıkarılacak altını bekleyen bu şehir akıllı telefonların bütün haritalarında bir dokunuşla görülebilecek kadar gerçek bir yer olamaz.

Başkanla birlikte bu şehirdeki körler için proje hazırlıyorlarmış, bir kültür ve dayanışma merkezi kuracaklarmış, Braille alfabesi okumayı öğreteceklermiş, sesli kitap dağıtacaklarmış.

"İyi de burda kör yok ki," dedi Mürşit.

"Olmaz olur mu? Bu şehirde kaç körün yaşadığını bilseniz şaşarsınız."

"Benim bildiğim bir kör Celalettin vardı. Caminin önünde dilenirdi, o da geçenlerde öldü. Başka da rastlamadım."

"Sokağa çıkmıyorlar, görmüyorsunuz."

Kör nazikti, sesi güzeldi. Mürşit beyaz sivri taş imgesini aklından kovmayı başarmıştı, aklını sadece dudaklarına baktığı körün canlılığına vermişti. Güzel şarkı söylüyordur diye düşündü, fakültede okurken İstanbul'da gördüğü körleri hatırladı. Biri yurdun sokağında org çalıp hep aynı şarkıyı söylerdi: *Huysuz ve tatlı kadın.* Biri vapurda çorap satardı, kör olduğu için özür dilerdi, kanepe diyemezdi, kanife derdi, kanife aralarına giremiyorum, özür dilerim. Birinin boynunda bir yazı asılıydı: Aynada yüzümü görmedim.

Hamal kör olmuştu, sadece kör olmamıştı, ölmüştü, ölünce kör olmasının bir önemi kalmamıştı.

Hamalı unutmak isteyerek karşısında cıvıl cıvıl konuşan körü inceledi. Kılık kıyafetine bakılırsa varlıklı bir kördü bu, körler sınıfının yöneticilerinden. Eğitimli olduğu belliydi. Öznesi yüklemi yerli yerinde konuşuyordu, cümlelerini yarım bırakmıyordu, mutlaka tamamlıyordu. Oysa bu şehirde cümleler tamamlanmaz, gerek yoktur. Buralılar al demeden altını anlarlar, yeni bir şeyleri de yok ki konuşacak, cümleleri tamamlamaya ihtiyaç duysunlar. Ancak Tuzlukaya Konakları'nda oturanların az buçuk kelimeleri var, onlar varlıklı, şehrin incecik kaymağını onlar yiyor.

Körün konuşmayı sevdiği belliydi. Konuşarak bir şeylere tutunuyor gibiydi. Aslında bir hafta kadar önce oğlunun internetten bulduğu başka bir otelde yer ayırtmış. Oğlu görüyormuş bu arada. Teknik üniversitede okuyormuş, gemi mühendisliğinde. Oysa karısı da, kendisi de doğuştan körlermiş. Oğulları da kör doğacak diye çok korkmuşlar ama çok şükür görüyormuş. Çağla yeşiliymiş gözleri, herkes oğlunun gözlerinin çok güzel olduğunu söylüyormuş, çağla yeşili güzel bir çift göz nasıl olur, görebilmeyi çok istermiş. Oteli internetten bulmuşlar ama rezervasyon yapamamışlar, site çalışmıyor-

muş. Kör sitedeki numaraya telefon etmiş, odası birinci katta olsun diye de önemle rica etmiş, bilmediği merdivenler tehlikeli olabilirmiş. Ama bu akşam bir gelmiş ki, rezervasyonunu unuttukları gibi, boş odaları da yok, her yer dolu. Çok ayıp etmişler, bilseymiş tedbir alırmış. Başkanı aramış ama seyahatteymiş başkan, yarın sabah dönecekmiş, yardımcısına aratacağını söylemiş. Yardımcısı aramış ama pek ilgilenememiş, yanına bu arkadaşı vermiş sadece. O da sağolsun, buraya getirmiş işte.

Mürşit, Beyazıt'ın boş odası olmamasına şaşırdı, kim gelir ki buraya? Hele bu karda kışta.

Belediyede çalışan genç "Sinemacılar gelmiş abi," deyince hatırladı.

Doğru ya, gördüm dedi içinden. Körün telefonu çaldı o sırada. Açtı, berrak, ezgili bir sesle konuşmaya başladı.

"Hayır hayatım, umurlarında bile olmadı. Başka otele geldik, bakıyoruz.."

Mürşit karısı arıyor herhalde diye düşündü. Kör karısına uzun uzun anlatmaya başladı. Bana oda vermeye mecbursunuz diye ısrar etmiş ama terbiyesiz kâtip, git istediğin yere şikâyet et demiş. Havasız bir yermiş zaten, aşırı sıcakmış, gürültülüymüş, sinemacılar çok kalabalıkmış.

Sinemacılar belediyede çalışan genci heyecanlandırmışa benziyordu.

"Susuztepe'de film çeviriyorlar abi," dedi neşeyle. "Bugün malzeme götürmeye gittim. Çok kalabalıklar. Beyazıt Bey'in oteli ful."

Mürşit aman Özgür duymasın diye düşündü acı bir alaycılıkla. Çoktan duymuştur gerçi, bu şehirde olan biten hiçbir şey kaçmıyor ondan. Sinemacılar geldiğinden beri kahrından kendini yiyip bitiriyordur, elâlemin oteli ful çeksin, biz burada bedavaya bitlilerin ağız kokusunu çekelim diye söyleniyordur.

İçinden oğluyla alay ediyordu ama bir yandan da hak veriyordu. Sinemacılar kalabalık olur. Su gibi para harcarlar. Artistleri görmek için otele doluşanların yediği içtiği de ayrı. Bir kere gelmişlerdi, ordan biliyor. Bu da iyi bir hayat, neden olmasın, çeşit çeşit iyi hayat var dediği zamanlarda, bir sinemacı grubu onun otelinde yirmi beş gün kalmıştı. Otel itibarını yiyip bitirmemişti daha, hâlâ bir umudu vardı gelecekten. Babasının böyle zamanlarda yaptığı gibi, o da köfteci İsmail'le anlaşmıştı, lobiye yemek masaları kurdurmuştu.

Tarihi bir filmdi, artistler ata biniyorlardı, ok atıyorlardı. Filmi Susuztepe'de değil, Tuzlukaya'da çekmişlerdi.

O zamanlar Tuzlukaya'da zengin konakları yoktu, tuz kaplı bembeyaz kayalar vardı. Şehir çok küçüktü, bittiği yerde küçük bir tuzla vardı, kayboldu. Pek çok şey kayboldu; ağaçlar, Muharrem Gazinosu, kilise..

Mürşit artistleri memnun edemediğini hatırladı. Yaban Mahallesi'nden gelen kadınların sayısını arttırdığı halde sürekli temizlikten şikâyet etmişlerdi, sadece temizlikten de değil, güneşten, gürültüden, banyodan, kokudan, her şeyden. Kış olsa soğuktan duramazlardı, belki de giderlerdi. Sürekli şikâyet ettiler ama durmadan da çay, kahve, bira içtiler; ısmarladıkları yemekleri bitirmediler; tostlarından iki ısırık alıp bıraktılar. Mürşit Kibar'ın ısırılmış tostları, yüzünü duvara dönüp ayaküstü yediğini gördü, açlıktan değildi, atamamaktandı, Kibar yiyecek hiçbir şeyi atamaz, ailesi kıtlıktan geliyor. Başkan sinemacıları ziyarete geldi, yanında özel kalemi, kültür müdürü, encümen üyeleri filan, artist göreceğiz diye hepsinin ağzı kulaklarında, ülkemizin değerli sanatçılarının emrine amade olan başkan şehrimize şeref veren misafirleri bir akşam yemekte ağırlamak istiyor.

Her şeyi hesaba yazdırdılar, giderlerken bıraktıkları

parayı bankaya yatırması gerekti, kasada o kadar nakit tutamazdı.

Otele sinemacıların geldiğini babası da duymuştu. Memnundu. Çarpılmış ağzından güç bela çıkan, anlaşılmaz cümlelerle Mürşit'e akıl veriyordu; hasta yatağında bile oteli yönetmeye kalkıyordu; kazandığı paranın Mürşit'in aklını başına getireceğini sanıyordu. Oysa para aklını başına getirmedi; ama çok işe yaradı, peş peşe evlenen Hasret'le Gurbet'in düğün masrafları için sağa sola yaptığı borcun büyük kısmını bununla kapattı.

Sinemacıların bıraktığı paradan Şükran'a iğne bile almadığını hatırladı. Şükran ağzını açıp da şunu istiyorum dememişti. Mürşit'ten hiçbir zaman kendisi için bir şey istememişti. O paradan Şükran'a bir kuruş bile harcamadığı için çok gecikmiş, geciktiği için de değeri kalmamış bir üzüntü duydu.

"Merak etme hayatım," dedi kör, karısına "soğuk ama nem yok, üşütmüyor."

Kör, karısına hayatım diyor diye düşündü. O Şükran'a hiç hayatım demedi, isterdi; ama istemekle olmuyor, insanın içinden gelmesi lazım. Körün içinden geliyor ki, hayatım kelimesi ağzında parlak, dolgun bir şekeri emer gibi çıkıyor.

Birden üzüntüyle öfke içinde yer değiştirdi. Hayatım diyememesi sanki Şükran'ın suçu.

Sinemacıların geldiğini Şükran da duymuştur. Bu akşam eve erken giderse, ana oğulun yemek yediği sofraya o da otururşa, ikisi iki taraftan başlayacaklar baba olamayan babayı, koca olamayan kocayı didiklemeye. Şükran tabii Beyazıt'ın otelinde kalırlar, kaloriferi de var, lokantası da, bir ızgara köfteye dünyanın parasını yazıyordur diye mırıldanacak. Şükran ancak mırıldanır, sesini yükseltemez, sesini yükseltmek yaradılışında yok. Mürşit'in bira bardağını her gördüğünde tezgâhın altına

saklayan Özgür, akşamları rakılar şişe şişe gidiyordur diyerek babasına laf sokacak. Beyazıt rakının hesabını tutmaya yetişemiyordur. Sen daha ipleme burayı, ekmek kapımız ama ipleme.

Özgür açık açık gagalayacak. Şükran mırıl mırıl didikleyecek, böyle dağa taşa borç yaparak nereye kadar? Sefil olacağız sonunda.

Sanki Şükran karşısındaymış gibi içi konuşmaya başladı birden. Sefiliz zaten Şükran. Biz sefilliğin dibine vuralı seneler oldu. Özgür'ün ara sıra dayısından harçlık aldığını bilmiyor muyum sanıyorsun? Sefaletin daniskası bu işte. Yakışıklı oğlun dayısının en çirkin, en geri zekâlı kızıyla evlenerek ödeyecek borcunu. Sen istediğin kadar akraba evliliği olmaz diye itiraz et.

Hem bu daha bir şey değil diye düşündü. Pek yakında Elvan'la kocası her market dönüşü bize uğramaya başlayacaklar, kapının kenarına sessizce erzak dolu bir poşet bırakacaklar. Ne sen ağzını açacaksın ne onlar bir şey söyleyecek. Poşet kor gibi duracak bir süre. Sonra soğuyacak, alıp mutfağa götüreceksin, neler getirmişler diye açıp bakacaksın. Eve geldiğimde sizi bu hale düşürdüğüm için yüzüme tükürmek isteyeceksin. Ama bana duyduğun eskimiş sevgi, bu sevgiden daha çok yetiştirilişin, yaradılışın sana engel olacak. Yerden göğe kadar haklısın Şükran. Ama ben bu dünyaya sığamıyorum. Bende bir acayiplik var. Gurur değil bu. Gurur olsa yaşadığımız bu hayat haysiyetime dokunuyor derdim, sabahları erken uyanırdım, eşşek gibi çalışırdım, ölümünü bekleyen bir kuş gibi bankonun arkasına tünemezdim. Ben başka türlü olduğumdan sığamıyorum bu dünyaya Şükran, ama nasıl bir başka türlü olduğumu ben de bilmiyorum.

Körün sesiyle düşünceleri dağıldı, konuşması bitmişti, telefonunu özenle paltosunun iç cebine yerleştiriyordu.

"İnşallah boş odanız vardır."

"Oda var da soba yok. Hava çok soğuk, üşürsünüz."

"Sorun değil, bir gece idare edebilirim."

Arkasındaki duvarda, küçük kutucuklarda duran anahtarlara bir göz attı Mürşit.

"Birinci katta boş oda yok," dedi. "Bir kat çıkacaksınız."

"Sorun değil, çıkabilirim."

Her şeye sorun değil diyor diye sinirlendi. Nasıl sorun değil? Körsün kardeşim sen, senin için her şeyin sorun olması lazım. İçinde bir tel titriyordu, bütün bu karışık düşüncelere rağmen ucu sivri beyaz taş imgesi ikide bir zihninde bir yerlere konuyordu, sanki sallamakla kovabilirmiş gibi başını sallıyordu.

Belediyede çalışan gencin bir an önce gitmek istediği belliydi. Eski püskü ayakkabıları sırılsıklamdı, kar suyunu emmiş iyice, bastığı yerde geniş su birikintileri bırakıyor. Mürşit'in ayaklarına baktığını fark etmeden birini kaldırıp yere bastı sıkıca, su dalga dalga genişledi.

"Yeni Çarşı'dan buraya yürüdük," dedi. "Bu saatte minibüsler çalışmıyor." Körün koluna dokundu sonra. "Yarın sabah gelir alırım sizi, başkana gideriz."

"Hayhay!" dedi kör. "Memnuniyetle."

Mutluydu kör, karısına hayatım diye hitap eden kör yaşamak harika bir şeymiş, tadından yenmez bir şeymiş gibi, her zorluğa zevkle göğüs germeye hazır, mutlu mutlu gülümsedi. Gence hararetle teşekkür etti.

"Size de çok zahmet verdim. Kusura bakmayın."

El sıkıştılar. Genç gitti.

Mürşit askıdan aldığı anahtarı ne yapacağını bilemedi. Kibar'a uzattı. Ama Kibar, körün gözlerinden fazla ürkmüş, şeytan görmüş gibi, gitmem diye başını sallıyor.

Bu otelde müşterileri odalarına çıkarmıyorlar. Yerini söylüyorlar sadece, müşteri kendi çıkıyor. Babası hayattayken çıkarırlardı, Mürşit çıkarırdı, mecburen. Bir kere-

sinde kalantor birini çıkarmıştı. Adamın valizi çok ağırdı. Kalantor o zaman için büyük bir kâğıt para tutuşturdu eline. Sevinmesi gerektiğini düşündü ama içi bomboştu. Babasına vermek istedi. Babasının yüzünde memnun bir gülümseme belirdi. "O para senin hakkın oğlum," dedi. "İstediğin gibi harca." Parayı katlayıp kayık yaptı, suda yüzdürdü. Katlayıp uçak yaptı, uçurdu. Eskidi para, kat yerlerinden yırtıldı. Sonra ne yaptı, hatırlamıyor, kız kardeşlerinden birine vermiş olabilir, belki de atmıştır.

"Gelin, odaya çıkalım."

Körün uzattığı kolunu tuttu, yukarı çıktılar. Beyaz baston yolu yokladı çıkarlarken, her basamakta hafif bir tık sesiyle.

Odaya girdiler. Aylardır kapısı açılmayan odanın havası Mürşit'in yüzüne saldırdı. Çok ağırdı, rutubet kokuyordu. Işığı açtı. Kör başını elektrik düğmesinin çıt sesine çevirdi. Mürşit tavandan sarkan çıplak ampule baktı. Raptiyeler gevşemiş, ampulün duvarın üstünden geçen kablosu sarkmış, sarktığı yeri soğuğun katılaştırdığı bir örümcek ağı sarmış. Sefalet, ruhu gibi, binanın her köşesine yuva yapmış.

Kör kollarıyla boşluğu yoklayarak pencereye gitti, açtı, derin derin nefes aldı.

"Çok şanslısınız. Tertemiz bir havanız var, insan bu havada deliksiz uyur."

Mürşit şans temiz havadan ibaretse ne mutlu bu şehirde yaşayanlara dedi içinden. Ama kör yanılıyordu, hava temiz değildi. Eskiden temizdi, çok eskiden, madene giden yol ağaçlarla doluyken, zamanın yolu önünde uzanıyorken, yolun ucunda belirsiz de olsa bir ışık varken, kendine bile tarif edemediği o başkalık henüz benliğini istila etmemişken, Cumhurlaşmamışken daha, hamal hayattayken, eli ucu sivri beyaz taşı kavramadan önce Mürşit için hava temizdi.

"Evde bir elektrik sobası olacak," dedi körün gözlerine bakmamaya dikkat ederek. "Çocuğu göndereyim de getirsin. Donarsınız sabaha kadar."

Kör "Hayır hayır," dedi. "Soğuğu severim. İnsanı diri tutar." Yatağı yokladı. "Bir battaniye daha verseniz yeter."

Mürşit gitti, depodan bir battaniye alıp geldi. Yatağın üstündekinden daha eski, elek gibi bir battaniye. Çöküş bir süreç, çektikçe uzuyor ama bir türlü tamamen çökülmüyor, çökülmedikçe de ıstırap bitmiyor.

"Banyo koridorun sonunda," dedi. "Yalnız termosifon çok eski. Suyun ısınması için epeyce beklemeniz lazım."

Kör "Elimi yüzümü yıkasam yeter," dedi. "Duş yaparsam üşütebilirim."

"Buyrun, götüreyim."

"Sağolun, gerek yok. Ben yolu bulurum."

Mürşit köre yine öfkelendiğini hissetti. Tam öfke de değil, çok karışık bir his. Ama tam anlayamıyordu, nedir bu? Körün yersizce mutlu olması mı? Körün ona günahını hatırlatması mı? Kör parmaklarıyla yoklayarak valizini açtı, pijamalarını çıkardı.

"Teşekkür ederim. Işığı kapatabilirsiniz artık. Benim ihtiyacım yok."

Işığı kapattı, çıktı. Bir süre kapının önünde dikildi. Körün odasından uygunsuz bir mutluluk yayılıyor diye düşündü. Uygunsuz, çünkü aşağıdan sinirle masaya vurulan okey taşlarının şıkırtıları, televizyonda pespaye bir yarışmanın alkışları, iç çekmeler, dert anlatmalar, inlemeler geliyordu; bunlar körünki gibi mutlu sesler değildi, ama yine de yaşayan, inatçı, güçlü sesler.

Körün bakmaktan kaçındığı gözleri içini çalkalıyordu.

Aşağı indi.

Madenci telefonla konuşuyordu, yüzü darmadağındı.

"İyi mi peki?" dedi telefona. "Geleyim mi?"

Dinledi, bir şeyler mırıldanıp kapattı. Yüzünün çizgileri acılaşmıştı, rengi kararmıştı. Mürşit meraklandı.

"N'oldu?"

"Babam düşmüş," dedi Madenci. "Bakımevinin merdivenlerinden yuvarlanmış."

Fazla durmadı üstünde. Körden bahsettiler biraz. Taşkın neşesinden, mutlu sesinden. Madenci kendine dair bir şey anlattı sonra.

İlkokuldaymış. Gözlerini annesinin eşarbıyla bağlamış, kollarını öne uzatmış, evin içinde dolaşıyormuş. Kafasını salonun ortasından geçen sütunun köşesine vurmuş. Yarılan alnından kan fışkırmış. Babası onu kucaklayıp hastaneye götürmüş. Evin yakınlarında, bembeyaz bir yer.

Babası pantolonunu giymiş ama çoraplarıyla ayakkabılarını giymeyi unutmuş. Kucağında oğluyla yeni silinmiş koridorlarda koşarken çıplak ayaklarındaki terlikler şlap şlap diye komik bir ses çıkarıyormuş. Madenci içinden annem kızacak diye gülüyormuş. Annesi, utandırıcı bir şey yaptığı zaman babasına kızarmış. Ama çok tatlı kızarmış, ablasıyla ikisi annesinin babasına kızdığı bu anlara bayılırlarmış.

Annesi başını yardığını duyunca dersini bırakıp hastaneye koşmuş. Oğlunu kan içinde görünce yaprak gibi sallanmış. Düşmeden tutmuşlar, demir bir sandalyeye oturtmuşlar, bir bardak su vermişler.

Babasının ayağındaki terlikleri eve dönerlerken görmüş. Vızır vızır araba geçen caddede herkes babasının ayaklarına bakıp gülüyormuş. Annesi bize niye bakıyor bu millet derken fark etmiş. Ama kızmamış, aksine gülmüş. Öğretmen arkadaşlarına, eve gelen misafirlere anlatmış. "Tam karşıdan karşıya geçiyoruz teki ayağından fırlamaz mı? O telaşın içinde bir de terlik peşine düştük.

Dert değil, öbür tekini de atarız gider; ama çıplak ayakla eve kadar nasıl yürüsün?"

O gece balık kızartmışlar, kıvırcık salata yapmışlar. Sanki kötü bir şey olmamış gibi, her zamankinden daha fazla gülüşerek, konuşarak yemek yemişler. Annesi Madenci'ye portakal sıkmış. "C vitamini oğlum, antibiyotik alıyorsun, içmen lazım." Annesine dair hatırladığı son aydınlık anıymış bu, yalnız annesine değil, ailesine, hatta kendine dair son mutluluk anısı.

Zamanı tersine yaşayan bir aileymiş onlar. Gece çalışan babası onlar kahvaltı ederken gelip hemen yattığı için evlerindeki mutluluk dalgası öğle yemeğinin buharıyla başlıyormuş. Sonra ikindide gene çay buharıyla ve mutlulukla doluyormuş mutfak. Akşam yemeğininkiyle tamamlanıyormuş. Bu yüzden mutluluk dendiğinde Madenci'nin aklına hâlâ buhar geliyormuş. Küçücük mutfaklarını dolduran buhar birbirlerini çok sevmelerinin ve bir arada olmalarının çabucak dağılan bir işaretiymiş.

Ama akşam yemeğinden sonra evin mutluluğu soluyormuş. Babası "Gececi Neşet gider," deyip kalkıyor, hazırlanıyor, üçünü de öptükten sonra gazeteye gidiyormuş.

Madenci bir gün annesine sormuş.

"Babam niye giderken 'Gececi Neşet gider,' diyor? Adı Neşet değil ki.."

"Babanın adıyla bir ilgisi yok," demiş annesi. "Uğurlu cümlesi bu, böyle demeden evden çıkarsa işi ters gider."

Sonra annesi ansızın ölmüş, kanserden. Hastalığının teşhisi, ölümü hepsi üç ay sürmüş. Annesi ölünce evlerindeki buhar mutluluğu sona ermiş.

Zamanı düzüne çevirmemişler. Aksine, zamanın aralıklarında birbirlerini kaybetmişler. Birlikte yemek yemiyorlarmış artık. Mutfakta daima bulaşık oluyormuş. Ablası yemek yaptığı için bulaşıkları yıkamayı reddediyor-

muş. Kavga ediyorlarmış bu yüzden. Sonunda mutfak girilmez hale gelince ikisi birden kolları sıvayıp saatlerce bulaşık yıkıyorlarmış. Normal insanlar gibi konuşuyorlarmış o sırada, okuldan, kitaplardan, sinemadan, artistlerden. Böylece herkese benziyorlarmış. Annelerinin öldüğünü hatırlamaya ara veriyorlarmış.

Babasının aklını güveler yememiş daha ama yaşayan ölüye dönmüş. Gene de arada bir aşırı canlanıyormuş. Anlatma hastalığına tutuluyormuş. İki çocuğunu karşısına alıp gazetedeki aşk dedikodularını, maaş ve masa kavgalarını, manşetleri, spotları, önemli önemsiz bütün haberleri coşkuyla, neşeyle, acayip ve arızalı bir iştahla anlatıyormuş. Babası birkaç aylık hikâyeyi bir gecede anlatıyormuş. Sonra tekrar içine kapanıyormuş. İlk zamanlar babalarının bu halinden korkmuşlar, sonra alışmışlar, hayatlarının yeni ritmi bu olmuş. Korkutucu bir coşkuyu izleyen aşırı sessiz günler.

Madenci bir gece salonda yalnız başına Şoför Nebahat'ı seyrediyormuş. "Gececi Neşet gider"in babasının uğurlu cümlesi değil, filmden bir replik olduğunu anlamış, yıkılmış.

Yıkılacak bir şey yokmuş aslında, hatta babasının bu repliği kendi cümlesi yapmasından hoşlanması bile gerekirmiş; ama annesinin ani ölümü, hayattayken yaşadıkları mutluluğu güvenilmez hikâyelere dönüştürmüş. Annesini suçluyormuş bu yüzden. Soluğu ablasının odasında almış.

"Annem bizi kandırdı!" diye bağırmış.

Ölümünü kastediyormuş, ölerek sonsuza kadar süreceğini vaat ettiği aile mutluluğunun bitimini. Katıla katıla ağlamaya başlamış. Ablası onu kucaklamış, okşamış, yatıştırmış, varlığının soğuyan bir tarafını ısıtmış.

Ablası daha önce de onu sanrıların kara deliğinden

çekip almış. Annesinin ölümünden sonra yalnız kaldıkları ilk gece olmuş bu.

Cenaze günü evleri başsağlığına gelenlerle dolup taşmış. Annesinin ve babasının bütün arkadaşları, dayılar, yengeler, enişteler, kuzenler ne kadar akraba varsa hepsi onlardaymış. Ama birkaç hafta içinde seyrelmişler, sonunda gelecek kimse kalmamış. Ev boşalınca annesinin yokluğu, mutluluğun kaybı olarak kendini apaçık göstermiş. Işık aynı ışık olduğu halde salon loşmuş, gölgeler hayaletler gibi duvarlara yansıyormuş. Bu loş salonda üçü sessizce oturmuşlar, günlerce.

Birikmiş bütün izinlerini kullanan babasının işe dönme zamanı gelmiş. O gün üçü birlikte annesinin oturduğu yeri boş bırakarak sofrayı hazırlamışlar. Babası alışmadıkları bir şey yapmış, yemekte bir kadeh rakı içmiş. İçerken artık anneleri olmadan yaşayacaklarına ama sanki varmış gibi davranmaları gerektiğine dair öğüt dolu bir konuşma yapmış. Sesinde duygu denebilecek hiçbir şey yokmuş, cümleleri kuruymuş, takırdıyormuş, Madenci, babasının değil, kuklasının konuştuğu hissine kapılmış. Yemekten sonra babası kalkmış, annesinin yaşadığı zamanlardaki gibi hazırlanmış "Gececi Neşet gider," demeden ikisini öpüp gitmiş. Ablasıyla masayı toplayıp bulaşıkları yıkamışlar. Babası "İsterseniz televizyon açın," dediği halde açmamışlar, ellerine birer kitap alıp okuyor gibi yapmışlar.

Madenci birden yemek masasının korkunç bir çatırtıyla çöktüğünü görmüş. Koltuktan fırlayıp altına girmiş. Masanın yarılarak dağılan ahşap bacaklarını tutmaya çalışıyormuş.

Ablası "Ne yapıyorsun?" demiş şaşkınlıkla.

Madenci "Görmüyor musun?" diye bağırmış. "Masa çöküyor!"

"Çöken masa değil," demiş ablası.

Çökenin ne olduğunu söylememiş ama sesi yumuşakmış, annesininkine benziyormuş. Onu masanın altından çıkarmış, kucaklamış, yatıştırmış, gözlerini silmiş. Sonra televizyonu açmış. Televizyonda Louis de Funes'in bir filmi varmış. Ablası filmi seyrederken, Madenci, ablasını seyretmiş. Ablası anneleri hiç ölmemiş gibi gülüyormuş; ama kahkahaları siyah bir tüle benziyormuş. Mermerden yontulmuş bir büstün üstüne örtülmüş siyah tül, katı acıyı gizleyemez.

"Sanrıydı, ama gerçekten bir farkı yoktu," dedi Madenci. "Masanın bacaklarını tutmaya çalışırken elime kıymık battığını hissettim. Ablama gösterdim. Bak dedim, elim kanıyor. Masa çökmese kanar mı?"

"Ablan ne yaptı?"

"Elimi tutup öptü. Sonra dudaklarıma bak dedi, kan var mı?"

Madenci sustu, dudakları incecik iki çizgi oldu. Mürşit keder dudakları geriyor, yüzü geriyor, keder deriyi yarıp çıkacak yer arıyor diye düşündü. Madenci'nin gözlerindeki camdan gözyaşı tabakası kırıldı kırılacak.

"Sonra ne oldu?"

"Hiç. Sakinleştim, yattık uyuduk. Ama sonra hayallerime bir şey oldu."

Bu cümle Mürşit'in içinde bir yere dokundu. Onun da hayallerine bir şey oldu; ama o kadar uzun zaman önce oldu ki, hayal nasıl bir şeydi artık hatırlayamıyor.

Madenci sanrı ile hayal arasındaki bu ilişkinin onu hayal kuramaz biri yaptığını söyledi, zamanla sanrılardan kurtulduğunu, ama hayal kurma yeteneğini kaybettiğini.

"Kurmaya çalıştığım her hayalin kendini sürekli tekrar ettiği bir yeri var," dedi. "Bir türlü ötesine geçemiyorum. Hayalim güzel başlıyor, ilerliyor ama bir yere geli-

yor, plak takılmış gibi oluyor. Aynı sahne kafamda kurulup kurulup yıkılıyor, bir türlü tamamlayamıyorum."

Mürşit benimkiler daha başında yıkılıyor diye düşündü, bir sahne bile kuramadan.

Bu yüzden bazen yazmaya çalışıyor. Yazı belki hayal kurmasını sağlar, kaybolan şeyleri geri getirir diye umutlanıyor ama kâğıt kayganlaşıyor, kalemin mürekkebi akıp gidiyor, kâğıt yazıyı tutmuyor, zihni hayallerini tutmuyor.

Madenci eline baktı, sanki kıymık hâlâ duruyormuş gibi avucunu ovaladı. Zamansız öldüğü için annesine hâlâ kızgın olduğunu söyledi, mutlu çocukluğuna kayıp kıta Atlantis diyerek dalga geçtiğini. Ama acı bir dalga geçiş, ceza gibi bir şey.

"Öyle solgun ve geride bir yerde ki, var mı yok mu, çocuk oldum mu bir zamanlar, emin değilim artık."

Körlüğü tecrübe ederken başını yardığını bir tek ablasına söylemiş, yıllar sonra.

Ablası "Sen hep böylesin," demiş "çok acayipsin. Neden yaptın?"

Çünkü o sene sınıflarına kör bir çocuk gelmiş. Engellileri normal hayata dahil etmeyi amaçlayan ve çok kısa süren bir pilot uygulamanın kurbanıymış çocuk. Gözleri bu gece gelen körünkiler gibi beyazmış, renkli olması gereken yerde bir bulanıklık varmış sadece. Arkadaşlarıyla aralarında konuşuyorlarmış. Gözleri tamamen beyaz olduğuna göre her şeyi kapkara değil, bembeyaz görmesi gerekir diyorlarmış ama sormaya cesaret edemiyorlarmış. Kör çocuk çok huysuzmuş, kendisine yardım etmelerini, koluna girmelerini, karşıdan karşıya geçirmelerini kesinlikle istemiyormuş. Bir sürü kavga çıkardıktan sonra gelmez olmuş. Öğretmen çocuğun körler okuluna gittiğini söylemiş. Çok rahatlamışlar. Aslında hiçbiri

sevmemiş çocuğu. İlk başta gözlerinin beyazlığından korkmuşlar, sonra alışmışlar. Alışınca acımışlar, acıyınca da yardım etmek istemişler. Yardım etmelerine izin verseymiş seveceklermiş. Ama vermemiş. Kör çocuk birine acımanın o kibirli hazzını hiçbirine tattırmamış.

Lobiden birtakım sesler geldi o sırada. Sinirli birinin "İsterse buzhane olsun!" dediğini duydular. Kulak verdiler. Anlaşılmaz birkaç konuşma daha oldu, sinirli adam "Orospu çocuğu!" diye söylendi biri için, sonra sesi kesildi. Sessizlik oldu.

11

Kibar geldi, sinirli adama üçüncü kattaki dolaplı odayı verdiğini söyledi.

"İyi, ne yapayım?" dedi Mürşit. "Bomboş otelde birine oda verdin diye sevineyim mi?"

Kibar bozulmadı, terslenmeye alışık. Kayıt defterini uzattı.

"Yaz diye.."

"Kaçıyor mu?"

Kibar defteri koltuğunun altına sıkıştırdı, döndü gitti.

Mürşit körün yüzünden diye düşündü, içimdeki bu garip şey körün yüzünden. Körün sadece bir an bakabildiği bembeyaz gözlerini aklından çıkaramıyor.

Madenci, karısının öldüğünü tam o sırada söyledi.

Birdenbire.

Damdan düşer gibi.

"Karım öldü."

"Ne zaman?"

"Yarın bir sene olacak."

Mürşit boşuna değilmiş diye düşündü; bu gri mavi, hüzünlü gözleri kaplayan camdan perdenin bir sebebi varmış. Madenci'nin dudakları gözlerindeki derin acıya uymayan bir gülüşle kıvrıldı.

"Kendini attı," dedi hâlâ inanamıyormuş gibi. "On beşinci kattan."

Gözlerini havaya kaldırdı, tavana bakarken gülüşü karardı, acıya dönüştü. Mürşit kaskatı kesildi.

"Kahvaltı yapmıştık. Masa öylece duruyordu. Yumurta kabukları, peynir zeytin, soğumuş çaydanlık. Konuşmuyorduk. Biz Arzu'yla uzun süredir konuşmuyorduk, konuşacak bir şeyimiz olmadığından değil, her konuşma ikimize de acı verdiğinden. Ben elimde kumanda sürekli kanal değiştiriyordum. O pencerenin önünde oturmuş, gökyüzüne bakıyordu. Gökyüzü kapkaraydı, bulutlar yere düşecekmiş gibi sarkmıştı. Birden bana döndü. Sana tutunuyordum, kopardın dedi. Korkunç bir sıkıntı çöktü içime. Duramadım. Kalktım, montumu alıp evden çıktım. Arkamdan kendini atmış, balkondan."

Sustu. Lobiden kahkaha sesleri geldi. Hayatın dibinde yaşayan biri hayatın dibinde yaşayan birilerine bir şeyler anlatıyordu. İyi de güldürüyordu.

Askerlik işlemleri için gelen iki genç lobiye bakan aralığın önünden geçti. Biri üflesen uçacak kadar zayıftı. Öbürü kısa, solgun, hastalıklı.

"Komando," dedi zayıf olan. "Dağ komandosu. Valla avuçlarım kaşınıyor, şu makineliyi elimde bi tutsam yeter. Birkaç terörist de indirdim mi süper olur!"

Bunu dedi mi gerçekten, Mürşit emin değildi. Ama Kibar çok eski moda bir deyişle "Hadi aslanlar, vatan sizden fedakârlık bekliyor!" dediğine göre -alaycı mı ciddi mi olduğu belli olmayan bir gülüşle- söylemiş olmalıydı. Kibar bunu söyledi mi peki?

Belki uyduruyor bunları, her şeyi uyduruyor, bilemiyor artık.

Hayatı sindirmek zor, ama böylesi bir ölümü sindirmek imkânsız.

Adı Arzu olan ve on beşinci kattan kendini atan

genç bir kadının imgesi gözlerinden gitmiyordu. Kendini bir şey yapması gerekiyormuş gibi hissetti; gerekli gereksiz, ne olursa olsun bir söz, hareket bir şey. Yoksa durulamazdı böyle hayatın içinde, Arzu çünkü sürekli düşüyordu on beş, on dört, on üç, on iki, dokuz, beş, bir ve yer, zemin, yeryüzü. Kibar'a seslendi.

"Söyle şunlara, biraz az gürültü yapsınlar."

Kibar başını salladı gitti. Lobiden gelen kahkahalarda kısa süreli bir hafifleme oldu ama hayatta bir şeyi değiştirmedi bu.

Madenci karısından daha önce de bahsetmişti ama öldüğünü söylememişti. Sonbaharın son günleriydi. Ağustos sıcağını aratacak kadar boğucu bir sıcak vardı, şehirde yaprak kıpırdamıyordu. Aşktan bahsediyorlardı.

Mürşit aşkı bilmediğini, bir ömrü aşksız yaşamış olmasının uçsuz bucaksız boşluğunu kılcal damarlarında bile hissettiğini söylemişti. İstanbul'da okurken tanıdığı bir kızdan, gülerken utanmayışıyla Şükran'a hiç benzemeyen bu kıza âşık olacakken dönmek zorunda kalmasıyla elindeki en kuvvetli aşk ihtimalini kaybettiğinden söz etmişti. İçini Şükran'a âşık olmayışının acısı kaplamıştı, karışık duyguların içinde boğuluyordu.

Madenci duygularla değil, düşüncelerle konuşuyordu o gece; yani öyle olduğunu söylüyordu, akılla konuşuyormuş, kalbin sesiyle değil. Mürşit aklın sesinin önce kalbe ulaştığını düşünüyordu oysa, önce orda bir kapıştıklarını, sonra sesleştiğini.

Madenci aşkın mutlulukla bir ilgisi olmadığını söylüyordu; aşkı mutluluk, sevgi, bağlılık gibi şeylerle ilişkilendirmeden, tek başına düşünmek gerektiğini.

"En yakın benzeri tutkudur, ikisi de akıl tanımaz," diyordu. "Hem aşk en iyi ihtimalle hastalıktır, çoğu zaman iyileşirsin, iyileşmezsen de ölürsün."

Bunları söylüyordu, ama Arzu'nun öldüğünü söylemiyordu.

"Aşk ateşe yürümek demektir," diyordu "ya da aşk seni ateşe çeker, pervane ışık gibi, er geç yanacaksın, ama yandığına değer. İyi de insan bu hastalık için mi yaşıyor yani diye sorarsan, evet, aşk yoksa yaşamaya değmiyor bu hayat."

Böyle şeyler söylüyordu, söylerken yüzü taze bir ışıkla parlıyordu.

Ama bu hali çok sürmedi. Birden yüzündeki ışık kayboldu, yüzü karanlığa gömüldü. Aynı bu gece olduğu gibi karısı hakkında, Mürşit'i sarsan bir cümle etti.

"Arzu bana sensiz hayatım yok dedi. Olsun istiyorum, sensiz ve hiç kimsesiz bir hayatım olsun istiyorum ama olmuyor dedi. Çok yakıcı sözler, öyle değil mi.."

Mürşit Arzu'nun sözlerinin korkunç yakıcı olduğunu düşündü, özellikle hiç kimsesiz bir hayatım olsun istiyorum kısmının dayanılmazlığını. Tanımadığı Arzu'ya derin bir yakınlık duydu.

Madenci o sabah durup dururken karısının bu sözlerini hatırlamış. Darbeli kırıcı yanı başında ejderha gibi çalışıyormuş, kulakları sağır eden ritmik gürültüsü hatırladığı her kelimede balyoz gibi başına iniyormuş. İçini korkunç bir duygu kaplamış, sanki kum dolu bir çukura düşmüş de ciğerlerine kum doluyor.

Dağın arka tarafına gitmiş. Sırtını bir kayaya dayamış. Güneş batıncaya kadar oturmuş. Saatler boyunca yapabildiği tek şey, dinamit patlatmadıkları günlerde karşıdaki dağa gelip birkaç cılız koyunu otlatan çobanı seyretmek ve kaygısız haline imrenmek olmuş. Adamın yarın daha büyük dertleri olacak diye düşünmüş, borç, hastalık, ölüm. Ama bugün sadece koyunları otlatıp ağıla kapatması lazım, o kadar. Oysa ben içimdeki anlaşıl-

maz şeyi sürekli taşıyorum, azalmıyor, hafiflemiyor.

Karanlık çökmüş sonra, gökyüzü yıldızlarla dolmuş. Dağda mutlak bir sessizlik varmış, sanki dünyada değil, uzayda gibiymiş. Yaban hayvanlarının sesi duyulmuyormuş, var olduklarından da emin değilmiş zaten, geldi geleli bir atmaca veya kartal görememiş, hayranmış oysa yaban kuşlarına, dünyaya tepeden bakışlarına ve cesaretlerine, bütün rastladığı bir iki uyuz yılan olmuş, hepsi o. Gecenin serinliği artınca kalkmış, madene dönmüş. İşçiler ıssızlığın ortasında akşam yemeklerini yemişler, barakaların önünde oturuyorlarmış. Hallerinde hüzünlü bir neşe varmış. Biri bağlama çalıyormuş. Bağlamanın yanık sesi karanlıkta dağlara doğru uçuyor, ağrı olup dönüyor, bağrına saplanıyormuş. Madende daha fazla duramamış. Arabasına binmiş, şehrin içinden geçmiş, aynı sessiz bakkala uğrayıp bir yetmişlik almış, buraya gelmiş işte, otele.

O gece bunları anlattıktan sonra Madenci'nin şakağından çenesine bir ter damlası aktı, ordan göğsüne damladı. Mürşit kendi sırtının da sırılsıklam olduğunu fark etti. Hava mı dayanılacak gibi olmayan, konuştukları mı bilemedi. İçeriye seslendi.

"Kibaaar.."

Kibar az sonra elinde soğuk su şişesiyle geldi. Su istiyorlardır nasıl olsa, bu iki kaçığın bütün gece soğuk su katıp rakı içmekten başka bir şey yaptıkları mı var diye düşündüğü her halinden belliydi.

"Bir vantilatör olacaktı bir yerlerde," dedi Mürşit. "Bul da getir, kuralım şuraya."

"Yok ki."

"Nasıl yok?"

"Bozulunca attık ya, üç dört sene oldu."

"Attık doğru," dedi Mürşit. "Hep bir şeyler bozuluyor, kırılıyor, atıyoruz, yerine bir şey koyduğumuz da yok."

Kibar bomboş baktı, yine anlamadığı sözler, tuhaf haller, şişeyi bıraktı, bezgin adımlarla içeri gitti. Madenci şişeyi aldı, birazını başından aşağı döktü, tişörtü sırılsıklam oldu, kalanını içti.

Mürşit karısından söz etmeye devam etmesini bekliyordu. Ama o ablasından söz etti, ablasından ve aşktan.

Anneleri öldükten sonra ablası kendini aşka vurmuş. Her gün yeni birine âşık oluyormuş. Odasına kapanıp saatlerce ağlıyor ya da iç bayıcı aşk şarkıları dinliyormuş. Yanından ayırmadığı bir defteri varmış, sağdan soldan duyduğu, bir yerlerde okuduğu berbat aşk şiirleri, vıcık vıcık romantik sözler yazıyormuş bu süslü deftere. Bu hali Madenci'yi çok kızdırıyormuş, nefret ediyormuş ablasından. Ama onu yabancı erkeklerden kıskanmak değilmiş bu, alakası yokmuş. Bu kadar kolayca âşık olabildiği için nefret ediyormuş.

Bir gün ablası banyodayken çekmecelerini karıştırmış, defterini bulmuş. O romantik sözleri, aşk şiirlerini alay ederek, yüksek sesle okumaya başlamış. Ablası duymuş, apar topar banyodan çıkmış. Üstüne atılıp defterini almış elinden.

Madenci "Sen öpen misin yanağını uzatan mı?" demiş alay ederek. Defterde öyle bir cümle okumuş çünkü. Her aşkta bir öpen bir de yanağını uzatan vardır gibi bir şey. Ablasının gözlerine yaş hücum etmiş, defterini odanın en uzak köşesine fırlatmış. Yatağının ucuna oturmuş, ellerini yüzüne kapatıp ağlamaya başlamış. Elleri sırılsıklam olmuş ağlarken, gözyaşlarındanmış, saçından damlayan sulardan değilmiş.

Madenci o zaman anlamış ablasının ilaç aradığını. Herkes gibi.

"Sonunda eniştemle tanıştı," dedi. "Sayısız sevgiliden sonra. Evlendiler. İki oğulları var şimdi, ikisi de kazık

kadar. Anlayacağın ablam ilacını buldu ya da bulmuş gibi yapıyor, bilmiyorum. Sormaya cesaretim yok."

"Belki de pes etmiştir," dedi Mürşit. "Hayat dediğin dünya üzerinde bir arayış. İnsan ne aradığını da bilmiyor işin kötüsü.. bulsan da bir bulmasan da. Belki pes etmek en iyisidir."

Madenci, karısının, onu sonunda bu kasvetli şehre sürükleyen bunalımı kişiliğindeki tutarsızlıklara bağlamakta ısrarlı olduğunu söyledi. Haklıymış aslında, iflah olmaz bir tutarsız olduğunu kendi de biliyormuş. Bu konuda öyle çok tartışmışlar ki, sonunda "Ben kararsız atom çekirdeğiyim," demiş acı bir alayla. "Doğam böyle. Tehlikeliyim. Benden kurtul."

Ama karısı başaramamış. Karısını kendisinden kendisi kurtarmak zorunda kalmış.

Aniden bir rüzgâr esti, kuru asmadan toz yağdı üstlerine, terli yüzlerine yapıştı. Mürşit avucuyla yüzünü sildi.

"Karını terk ettin yani," dedi. Öldüğünü bilmiyordu henüz.

Madenci yutkundu. Derin bir suçluluk hissinin boğazında düğümlendiği belli oldu. Bakışları yerinde durmuyordu, kaçışıyordu, kirpikleri huzursuzca kırpışıyordu. Ama Mürşit sormadı. Sormaya hakkı yok. Konuşurken sabahları bile bulsan, gece konuşmalarının da bir sınırı var. Ruhunu katman katman açarsın, ama çekirdeğinde öyle bir kor vardır ki, kendin bile dokunamazsın.

Mürşit o gece Madenci'nin anlatmadığı bir şeyin ateşiyle yandığını hissetmişti. Şimdi şaşkınlığını gizleyemeden bakıyordu. O geceden sonra bir daha karısından söz etmeyen Madenci, karısının öldüğünü söylüyordu. Madenci'nin o yaz gecesi söylediği şeyi hatırladı.

"Demek kopardın," dedi. "Karının tutunduğu ipi."

"Çürüktü, kabul etmek istemiyordu."

Madenci'nin acı bir şey söylemek istiyormuş ama söylemeye hakkı yokmuş gibi baktığını düşündü yine, bir şey var, daha derinde daha acı bir şey var.

Soracaktı tam.

O sırada lobide bir gürültü koptu. Mürşit yerinden fırladı, içeri koştu, Madenci de arkasından geldi. Kibar'ın üçüncü kattaki dolaplı odayı verdiği sinirli adam ana avrat küfrederek biriyle yumruklaşıyordu. Sandalyeler devriliyor, soba zangırdıyor, okey taşlarının her biri bir yana uçuyordu. Kibar duvara dayanmış, boş bardaklarla dolu tepsiyi sıkıca tutmuş, kıpırdamadan bakıyordu. Müşteriler kenara çekilmişti, gizlemedikleri bir keyifle kavgayı seyrediyorlardı, kimin kazanacağına dair iddiaya girecekler neredeyse.

Mürşit müthiş bir yorgunluk hissetti. Bir şey yapmam lazım diye düşündü. Madem bu otelin sahibiyim, madem kapıya kilit vurmadım hâlâ, bir şey yapmam lazım.

Kalorifer döşetemezdi, çanak anten taktıramazdı, şehrin en eski oteli olan bu viraneyi şehrin en güzel oteli yapamazdı ama hiç değilse bu kavgayı durdurması lazımdı, bir işine yaramaz çünkü bu gürültü, sıkıntısını arttırmaktan başka, bir şey yapmalı ve ortalığı yıkıp döken bu kavga bitmeli. Ama böyle durumlarda ne yapılır?

Birden Özgür çıktı ortaya, yaşına başına bakmadan kavga edenlerin arasına girdi, ikisini de ayrı yönlere doğru itip kakmaya başladı.

"Ayıp be ayıp! Koskoca adamlarsınız! Yakışıyor mu?"

Mürşit bunu hiç beklemiyordu, çok şaşırdı, güleceği geldi: Koskoca adamlarsınız. Yakışıyor mu? Özgür'ün yaşından ne kadar büyük laflar. Kavga eden adamların öfkesi Özgür'e yöneldi. Birden içi titredi. Oğluma dokunacak olurlarsa gebertirim ikisini de. Evladının istikbaliyle oynasa da baba sonuçta, oğlundan vazgeçemez. Oğ-

lundan kızından, karısından vazgeçebilecek olsaydı çoktan geçerdi, öyle veya böyle biterdi bu ıstırap ama olmuyor, vazgeçilemiyor, benliğine kaynaşmışlar.

Oğlunu korumak için adamlara doğru bir adım attı. Ama ikinci adıma gerek kalmadı. Kavga bitmişti. Özgür kendisine yönelen öfkeli bakışları hiç geri adım atmayarak cevaplamıştı, kavgayı mucizevi bir şekilde bitirmişti. Doya doya bağırıyordu şimdi.

"Böyle yapacaksanız gidin kardeşim. Gidin Beyazıt'ın otelinde kapışın. Burayı yol geçen hanı mı zannettiniz?"

Koskoca adamlar Özgür'e şöyle bir baktılar, sonra üstlerini başlarını düzelttiler, nefesleri yatıştı. Homurdanmayla mırıldanma arası sesler. Mürşit hayretle oğluna baktı. Özgür'ün boyu uzamış sanki, tek tük sakalları çoğalmış, kararmış. İçinden tanıdığı bir duygu geçti, eski bir hayranlık: Oğlum aynı babam gibi, her zaman olması gerektiği yerde oluyor, yapılması gerekeni yapıyor. On dokuz yaşındaki oğlu iki katı yaşındaki adamlara ayar veriyordu. Cümleler nasıl da rahatça çıkıyordu ağzından, öfkesi ne kadar doğal.

İki kavgacıdan sonra gelen çıktı gitti. Öbürü sözde sakinleşmeye çalışır gibi dikiliyordu. Kibar boşları ocağa götürdü, geri geldi. Kavga erken bittiği için hayal kırıklığına uğrayan müşterilerle birlikte devrilen sandalyeleri kaldırdı. Mürşit lobiyi dolduran bu ezik adamlar gibi kenardan ortalıktaki harekete baktı, kendinde bir şeyin yanlış gittiğine dair hep aynı hisse kapıldı yine, kendini bildi bileli peşini bırakmayan his.

Kör kavgayı duymuş, aşağı inmiş, tertemiz pijamalarının üstüne kalınca bir hırka giymiş, çıplak ayaklarında deri terlikler. Kibar'ı kolundan tuttu.

"Ne olmuş?"

"Takışmışlar," dedi Kibar. Körün görmediğini unutarak sinirli adamı işaret etti. "Aha bu, ben bununla aynı

otelde kalmam demiş, çıkmış buraya gelmiş. Öbürü de vay sen beni yönetmene nasıl şikâyet edersin diye.."

Kör görüyormuş gibi Kibar'ı dinledi.

Sesler uğuldadı, dağıldı. Özgür zafer kazanmış, müşterilerle konuşuyor.

"Çakacaktım ikisine de birer tokat.. Dingonun ahırı mı burası? Milletin huzurunu bozmaya ne hakları var?"

Yaşlı başlı müşterilerde bir takdir, bir övgü.

Mürşit hâlâ şaşkındı. İçine düştükleri boşlukta acı hikâyeler dönüp dururken gerçek dünya ansızın sardı onu. Oğlu birden büyüdü, adam oldu, her cümleyle daha bir olgunlaşıyor. Şükran haklı mı? Özgür erken mi olgunlaştı? Mürşit'in oluşmadan çürüme dediği şey oğlunun hayatı babasından daha başka anlaması olabilir mi? İlk kez oğlunun sandığı kadar basit fikirli olmadığını düşündü.

Rakının başına döneceklerdi ama Madenci'nin yüzüne bir yorgunluk çökmüştü.

"Ben yatayım en iyisi," dedi.

Mürşit bu gece kaldığımız yerden devam edemeyiz artık diye düşündü. Bu gece bir şeyler değişti. Daha sonra devam ederiz. Aşktan, kibirden, nankörlükten, günahlarımızdan bahsederiz. Geceler niye var? Geceler sorular ve cevaplar, günahlar ve itiraflar için var.

Madenci odasına çıktı. Mürşit eve gitti. Şükran televizyon seyrediyordu, elinde bir dantel. Şükran'ı böyle ayaklarını altına almış, yumuşak, sıcak, içini ısıtan bir bakışla görünce ilaçlı sudaki cenin ayağını kıpırdattı.

"Mürşit? Erken geldin bu akşam. Hasta mısın yoksa?"

Aklından Şükran'ı sevdiği günler geçti, içinde aşk parçacıkları olan günler. Doğayı sever gibi ya da sıradan ve güzel şeyleri sever gibi sevdiği günler. Bu hayat, hiçbirimize iyi ki yaşadım dedirtmeyen bu hayat senin suçun değil Şükran. Ama benim suçum da değil. Benim bu ha-

yata tabiatım müsait değildi, seninle aşka uygun biri değildim, ne yapalım? Aşkı aramak altın aramaya benziyor Şükran, çok yorucu. Toprağı kazacaksın, kayaları kıracaksın, toz edeceksin, eleyeceksin, bakacaksın var mı yok mu, varsa bulacaksın, eriteceksin, parlak parçacıkları birleştireceksin, aşk yapacaksın, zor.

Erkut'tan aldığı kitabı açtı, bir satır bile okuyamadan uyudu. Sabah uyandığında canı yağda yumurta istiyordu.

12

Ertesi sabah diz boyu kara bata çıka otele geldi. Kibar daha kapıda karşısına dikildi.

"Şu herif seninle konuşmak istiyormuş."

İçerde sobanın başında oturmuş poğaça yiyen, siyah paltolu bir müşteriyi işaret etti. Gençten biriydi adam, omuzları kısık, yorgun. Paltosunun dirsekleri eskilikten parlıyordu. Yüzü renksizdi, genç yaşta avurtları çökmüştü. Elinden alacaklarmış gibi poğaçasının yarısını bir seferde ağzına atıyordu, çayının yarısını bir yudumda içiyordu. Ellerinde, dişlerinde hayvansı bir telaş vardı, sinir bozucu bir hayatta kalma inadı.

Mürşit siyah paltolu adama ve içerde oturanların hepsinin üstünden duman gibi tüten sefalete baktı.

Bakarken ansızın dünyada bir çukur açıldı.

Eşiğinde durduğu bu binanın altı, yüzyıllardır boşlukmuş da, zemin sonunda bu sefaleti taşımaktan yorulmuş, çöküyor sandı. Çöküntünün ömrüne el koyan bu otelden başladığını düşündü, yakında bütün dünya çökecek. Dünya oteli yutacak, şehri yutacak, kendini yutacak, sonunda dünyanın içi dışını çıkacak, böylece çekirdeğindeki cehennem dünya olacak.

Dünya aslında karanlık bir rüya, bir kâbus, akıl almaz bir boşluk, karadeliğin ta kendisi. Ama sefaletin ağır

kokusu dünyanın uyanınca geçecek bir kâbus değil, buz gibi, taş gibi gerçek olduğunu hatırlatıyor.

Her sabah bu dünyaya uyandığında üzülmesi gerektiğini düşünüyor, dünyanın çöküyor olmasına değil, baktıkça içine işleyen bu yoksulluğa. Ama ne kadar istese de eskisi gibi üzülemiyor, kendine ne kadar üzülüyorsa o kadar. Kendi de yoksul çünkü. Yattığı yerden Şükran'ın haftada bir mutlaka sildiği pencerenin ardındaki durgun hayata bakarak, eskiden bu kadar yoksul değildim diye düşünüyor, yıllar içinde yoksullaştım, her anlamda.

Siyah paltolu adam onu fark edince hızla yanına geldi. Şikâyete başladı.

"Oda buz gibi. Bütün gece takırdadım soğuktan. Ne olacak böyle?"

"Beyazıt'ın oteline git. Orda gürül gürül kalorifer yanıyor."

Adam şaşırdı ama hemen topladı kendini, diklendi.

"Paramı geri ver o zaman!"

Mürşit elini cebine attı, ne kadar para varsa çıkarıp uzattı.

"Al."

Bende de var sayılmaz ama olsun diye düşündü, bende olan senin olsun. Deneme beni. Zorlama. Tahrik etme. Benim bu taraklarda bezim yok. Benim hiçbir tarakta bezim yok, benim bu dünyada bezim de, tarağım da yok. Dünya çöküyor zaten, çekirdeğindeki cehenneme varmamıza bir adım kaldı.

Adam kendini uzun bir kavgaya hazırlamıştı, parayı hemen iade etmesini beklemiyordu. Elini uzattı ama öylece kaldı, alamadan, dokunamadan. Paranın üstünde zehirli, cıvalı bir buhar tütüyordu, nispet yapıyordu para, adi para, alamazsın ki.. alamazsın ki..

Siyah paltolu adam parayı alıp Beyazıt'ın oteline gi-

demez, orası pahalı çünkü, orda dışardan gelip bu yoksul şehrin hayatına üst perdeden giren tuzu kurular kalıyor. Onlar Arpaçaylı Orhan'ın pis dükkânından alüminyum kapta kebap alıp soba başındaki masalardan birine ilişerek sessizce yemezler.

Siyah paltolu adam elini çekti. Lobideki diğer müşteriler ona baktılar. Beyazıt'ın oteline gidemeyen, orda sırtlarını kalorifere dayayıp kemiklerini ısıtamayan, akşamları en fazlası üstüne şeker ekilmiş katmerle karınlarını doyurabilen bu müşteriler incecik bir alayla gülümsediler. Siyah paltolu parayı alamadığı, alıp da sıcak bir yere gidemediği, onlarla birlikte bu soğuk sefaleti çekmeye mecbur kaldığı için memnun oldular. Mürşit bu incecik gülümsemeleri gördü, birbirine omuz vermek diptekilerin âdeti değil diye düşündü.

Adam sobanın başına geri döndü, sandalyeye otururken eskilikten incelmiş paltosunun eteklerini topladı, kamburlaştı, kamburundan ibaret oldu. Poğaçasının kırıntılarını ağzına attı, sessizce küstü. Mürşit bu kadar zalim olabildiği için yine kendinden nefret etti. Dışarıya baktı, kar yağıyordu.

Kar günlerdir incecik, uslu uslu yağıyordu. Bu acı ve pis yoksulluğu örterek, hayatı sözde güzelleştirerek, çorak topraktan, ucuz betondan, dinmeyen öfkeden yapılmış bu şehri kandırıyordu. Bu şehri herkesin kandırdığını düşündü. Burada herkes herkesi kandırıyor, herkes kendini kandırıyor, herkes diyor ki toprakta altın var, çıkacak, yakında herkes zengin olacak.

Ama uslu uslu yağan karıyla yersiz bir mutluluk etkisi yaratan hava dün gece gerçek yüzünü gösterdi. Kar gece şiddetli bir tipiye döndü, daha gün doğmadan kaldırımlar diz boyu karla kaplandı. Öyle bir soğuk var ki sobalara kömür dayanmıyor. En sevdiği renk kar beyazı

olan Şükran bile perdeyi aralayıp kara bakarken mırıldandı bu sabah.

"Kalan kömürle bu kışı çıkarırsak iyi."

Mürşit sabah evden çıktığında sokakta Pehlivan'ın oğullarını görmüştü. Hamuruna umut konması, yaşama arzusu konması unutulmuş olduğu için kendini Yolvermez'in uçurumuna atan kız kardeşlerini çoktan unutmuşlar, yaşamanın yolunu yaşamaya asılmakta bulmuşlar. Çarkını delice çevirdikleri hayata bir an önce karışmak için karını buzunu adamakıllı temizledikleri arabalarını motor ısınsın diye uzun uzun çalıştırdılar, sokağa simsiyah bir egzoz dumanı saldılar. Duman karın üstünde dalgalanarak yükseldi, gökyüzünün külüne karıştı. Gökyüzü hep küllü burada, külrengi, umutsuz.

Siyah paltolu adamın odasının çok soğuk olduğu doğru. Bu taş binada duvarlar soğuğu kıymetli bir şeymiş gibi sımsıkı tutuyor. Babasının zamanında her odada bir soba vardı, iyi kötü bir ateş yakılırdı. Mürşit uzun yıllar bu düzeni bozmadı; ama iki senedir odaları ısıtamıyor, gücü yetmiyor artık, odun kömür korkunç pahalı, bu yüzden sobaları kaldırdı.

Özgür sobaları hurdacıya sattığını öğrenince deliye döndü.

"Kışın beş on kişi geliyordu hiç olmazsa, onlar da gelmez olur, biz de taş yeriz artık."

Ama geliyorlar, bu şehirde gidecekleri başka bir yer yok. Donuyorlar, ayakları buz kesiyor, kullanılmaktan incelmiş battaniyelerin altında dertop oluyorlar. Yorgun, çelimsiz bedenlerinin sıcaklığını muhafaza etmek için kendilerine kapanıyorlar. Pek de zor olmuyor neyse ki, alışıklar buna. Özgür'ün bilmediği şey bu, bu yaşama alışkanlığı.

Madenci aşağı indi o sırada. Bugün izin günü olduğu halde erken kalkmış. Geç kalkar halbuki, öğlene doğru

anca. Mürşit ya babasını merak etti ya da karısının ölümünü unutamıyor diye düşündü, babasını sordu.

"İyiymiş," dedi Madenci. "Aradım, uyuyormuş, ablam öyle dedi."

Babalar son demlerinde ya uyuyorlar ya ağlıyorlar, acaba kendisi hangi türden bir baba olacak? Kibar sobaya kömür attı. İncecik bir toz yükseldi kovadan.

Madenci'ye "Gece üşümedin inşallah," dedi. "Fena ayaz vardı."

Göz ucuyla siyah paltolu adama bakıyordu. Madenci utanarak gülümsedi. Mürşit onu üşütmüyor çünkü. Herkesi üşütüyor ama onu değil.

Şehre ilk karın yağdığı sabah otele erken geleceği tutmuştu, Madenci'yi sobanın başında ısınırken gördü. Adamın birine avucunu gösteriyordu. Eli kapının buz tutan koluna yapışmış, çekeyim derken derisi kalkmış. "İnternetten baktım, sıfırın altında yirmiydi," dedi. Yakınmaktan çok şaşkındı, soğuğun böylesini daha önce hiç yaşamamış.

Başka müşteri olsa duymazdan gelirdi. Ne zaman biri otelden şikâyet etse ya duymazdan geliyor ya da umursamazca konuşuyor. Bulun sıcak bir yer kendinize gidin diye söyleniyor. Ben sanki bayılıyorum burayı işletmeye. Günün yirmi dört saatinin yirmi dördünde de buranın hayatımdan buharlaştığı ya da benim buradan buharlaştığım rüyalar görüyorum diye düşünüyor. Ama Madenci giderse diye korktu. Giderse kelimeleri kanatlı böcekler gibi kafasında uçuşmaya başlayacaktı yine, beynini kemirecekti, delik deşik edecekti. Şükran'ı aradı.

"Yüklüğün dibindeki yorganı çıkar," dedi.

Şükran anlamadı. Bir sürü gereksiz soru sordu. Hangi yorgan? Hangi yüklük? Sanki evde on tane yüklük var.

"Yün yorganı diyorum, yün. Hani annemden kalan. Ver onu Kibar'a getirsin."

"Kime vericen?"

"N'apıcan? Kime vereceksem vericem!"

Şükran sinirlendiriyor onu. Değil soruya, tek bir kelimeye bile tahammül edemediği anlarda bir sürü soru sorarak çileden çıkarıyor. Sevginin taşlaştığı yerde öfke kolay köpürüyor, sıcak suyu görünce ânında kendini bırakan sabun gibi.

Ama öfkeye engel olmak lazım. Niye?

Öfkeyi zararsız bir noktada sabitlemek lazım. Niye?

Kendine bunu çok sık soruyor. Her sorduğunda da çünkü hayat öyle ya da böyle yürümeli diyerek kendini ikna etmeye çalışıyor. Niye yürümeli bilmiyor, ama hayatı durdurmak bir eylem, bir mesai, Yolvermez'e çıkacaksın, uçurumu bulacaksın, kolay değil öyle, hayal etmesi bile zor.

Kibar gitti, evden yün yorganı alıp geldi.

Mürşit "Güzelce ser yatağına," dedi. "Şunu da koy bir yere."

Bir elektrik sobası uzattı. Depoda üç tane elektrik sobası var, ikisi bozuk.

"Ya biri gelirse?" dedi Kibar.

"Kim gelecek?"

"Ne bileyim? Mühim biri."

"Nasıl mühim biri?"

Kibar kafasını kaşıdı. Çok uzun zamandır mühim biri gelmiyor. Otel otellikten çıktığından beri gelenler belli, itilmişler, kakılmışlar, hayatın dibine sürgün edilmişler. Gelenlerin en mühimi Madenci; kendini ıssız bir madene sürgün etmiş bir mühendis.

Madenci o günden beri üşümüyor. Diğerlerinin üşüdüğünü biliyor. Ama ne yapabilir ki? Ancak utanabilir, utanıyor da. Bir akşam, sabahları soğuğun yüzünü ısırmasıyla gözlerini açtığını; ayağını sıcacık yün yorganın altından çıkarıp ucuyla elektrik sobasının düğmesine do-

kunurken ve yataktan çıkmadan odanın ısınmasını beklerken utanç duygusundan kaçmak için kafasını lüzumsuz düşüncelerle meşgul ettiğini söyledi; lobideki sobanın başında ısınarak gece boyunca soğuktan katılaşmış kemiklerini çözmeye çalışan müşterilerin yüzlerine bakmamak için erkenden çıkıp madene gittiğini.

Mürşit oteli ısıtmaya gücünün yetmediğini söyledi, suçlulukla.

Madenci kendini suçlama der gibi gülümsedi.

"Alıştım," dedi. "Ama insanın utanmaya alışması fena bir şey."

"Utanacak bir şey yok," dedi Mürşit. "Sen artık müşteri değilsin ki, kardeşim gibi bir şey oldun bana. Seni de ısıtamayacaksam artık.."

Sanki bu sözleri Madenci'nin utancını giderecek.

İlk kardan önceydi yine, Özgür'le kapıştı. Adanalı bir avukat gelmişti, üç aylığını peşin verip oda tutmak istiyordu. Bir arazi davası almış, nüfusta tapuda filan işi uzunmuş, sık sık gelip gidecekmiş, her seferinde oda derdine düşmek istemiyormuş. Ama otelde kalorifer olmadığını öğrenince kalmaktan vazgeçti. Özgür adamın peşinden koştu.

"Elektrik sobası veririz, soba kurarız, siz gelmeden yakarız, odayı ısıtırız!"

Çok acıklıydı hali, avukatın peşinden koşması. Adam alay mı etti, ne yaptıysa artık, geri geldiğinde babasının gırtlağını sıkacaktı neredeyse. Terbiyesini de bir kenara bırakmaya karar vermişti anlaşılan. Bağırmaya başladı.

"Bi kalorifer bile yaptırmadın şuraya be! Hâlâ kömür sobası, Ortaçağ'dayız sanki!"

Mürşit, hayret, Özgür Ortaçağ'ı biliyor diye düşündü. Şükran öğretmenlerin peşinden o kadar da boşuna koşmamış demek ki.

"Ortaçağ'dayız zaten oğlum," dedi. "Burası hep Ortaçağ, sen farkında değilsin."

Mürşit'in böyle cümleleri işte, oğlunu asıl çileden çıkaran şey.

Özgür hırsından sobaya bir tekme attı, borular yıkılacak gibi zangırdadı, birleştikleri yerden kurum yağdı. Kibar'ın suratı asıldı, kalkıp temizlemek ona düşecek. Mürşit'te en ufak bir hareket olmadı. Sanki zaman durmuş, hayat akmamıştı o arada, her şey avukatın gelişinden önce neyse, gidişinden sonra da oydu. Şükran iyi yetiştirdi çocukları diye düşündü sadece, oğlum bana bağırmakla yetiniyor. Benim gırtlağımı sıkacağı yerde sobayı tekmeliyor.

Mürşit nasihate inanmıyor, nasihat yerine hep böyle iğneli cümleler ediyor. Bir faydası olduğundan değil, elinden başka türlüsü gelmediğinden. Özgür'ün yerinde o olsaydı gırtlağını sıkardı çoktan. Sıkar mıydı? Emin değil, belki de sıkamazdı. Zamanında babamın gırtlağını sıkabilmiş olsaydım bugün burada olmazdım diye geçti aklından, nerede olurdum peki?

Bu soruyu atladı.

Atladı, çünkü olamadığı yerin nasıl bir yer olduğunu düşünmeye kalkarsa, olamadığı yer çizgi filmlerde bir darbeyle dağılan nesneler gibi yok olur, ki bu da yıllarca olmayan bir yer fikriyle kendini kandırdığını gösterir.

Oysa kendini bu konuda kandırmamalı. İyi kötü bir anlamı var yaşadıklarının. İyi kötü, zoraki de olsa bu anlama ihtiyacı var. Değersiz hayatı tamamen çekilmez olmamalı. Yoksa dayanmanın sınırından aşağı düşer. Dayanmanın bir sınırı var. Kızı kendini uçuruma atınca acısından deliren, sonra bu acıyı hayata çeviren ve ölmemeye karar vererek kızının yaşayamadığı yılları ömrüne ekleyen Pehlivan'ın acıdan delirdiği ilk günlerde, Yolvermez'deki uçurumun kıyısına dizdiği kayalar gibi bir korkuluğu var dayanmanın.

Yoksa korkuluk kırılır, düşerim. Düşeyim diye düşündü, istediğim bu değil mi? Tamam da Şükran ne olacak? Elvan'la Özgür ne olacak? İnsanın kendi kanından canından varlıklarla doldurulmuş yalnızlığı en büyük tutsaklık.

Pehlivan için delirdi demişlerdi, yaşına başına aldırmadan koca kayaları kaldırıp uçurumun kenarına diziyor diye. Kızının öldüğüne inanamıyordu bir türlü. İnandı sonunda. Zaman inandırıyor.

Saatler aynı durgunlukla geçti o gün. Akşam Özgür geldi, fiyat almış, kalorifer döşetmek kaça mal olur hesaplamış.

"Baba.. Ziya Abi diyor ki.."

"Gene başlama."

"Bi dinle bak. Çıkma petek uyarsa uygun bi şey yaparım diyor, taksit de yaparım diyor. Tamam de kış iyice bastırmadan---"

"Özgür, git başımdan."

Yalnızlığının dibinden en kararlı sesiyle konuşuyordu, yüzdüğü boşlukta öylece kalmak istiyordu. Oğlu ise onu bu boşluktan çıkarıp silkelemek, ataletini yüzüne vurmak istiyordu. İnce duygulardan vurmak istedi sonunda, sorumluluklardan.

"Sen nasıl bi babasın ya! İstikbalimle oynuyorsun, farkında değil misin?"

"Kalorifer oğlum, kalorifer.. ne istikbali?"

Özgür'ün ciğeri yırtıldı haykırırken.

"Benim bu otelden başka istikbalim mi var?"

Pür dikkat akşam haberlerini seyreden birkaç müşteri dönüp baktı. Böyle bağrışmalara alışıktılar, aldırmadılar, televizyona döndüler. Memleketin her karışında pür dikkat kesilmeyi gerektirecek korkunç şeyler oluyordu, ama haberlerde bir şey yoktu, suyunun suyu konular.

"Anlatamadım ki," dedi Mürşit. "İstikbal burda değil oğlum, istikbal orda."

Eliyle belirsiz, uzak bir yeri işaret etti.

"Burası adamı bitirir, iliğini kemiğini kurutur. Kalma, git, istikbalini bu şehrin ötesinde ara."

Madenci içeri girmişti o sırada, sessizce onları seyrediyordu. Özgür kurtarıcıymış gibi ona döndü.

"Abi Allah'ını seversen söyle," dedi. "Bir baba evladına bunu yapar mı? Bir baba evladının istikbaliyle oynar mı?"

Madenci hayır diyebilirdi. Mürşit pek ihtimal vermiyordu ama onun babası evladının istikbaliyle oynamamış olabilirdi. Madenci hayır, oynamaz derse, benim babam mesela benim istikbalimle oynamadı derse, Madenci'yle arasında sahici bir bağ oluşturan gece konuşmalarının ipi kopardı, ipi kopan konuşmalar uzay boşluğunda kaybolurdu. Madenci'nin adı Uzay. İddialı bir babanın oğlu. İddialı babalar en çok evlatlarının istikbaliyle oynayanlar.

Madenci'nin bir şey söylemesine fırsat bırakmadan "Oynar," dedi. "Baba dediğin adamın işi bu."

Madenci sessizliğini bozmuyordu, üzüntülü bir bakışla dikiliyordu. Özgür, Madenci'den beklediği cevabı alamayınca tekrar babasına döndü.

"Nankörsün sen, nankör. Dedem sana koskoca otel bırakmış. Sana bi istikbal vermiş."

"İstedim mi? Baba bana bi otel bırak, bi istikbal ver dedim mi?"

"Mahvettin! Hayatımı da, geleceğimi de, her şeyimi mahvettin!"

Geleceksiz kaldığını düşünen on dokuz yaşındaki oğlunun gözlerinden öfke yaşları fışkırdı. Çıktı gitti. Mürşit'in gene içi ağrımaya başladı. Madenci'yle göz göze geldiler. Hiç konuşmadan avluya geçtiler. Çıt çıkmıyordu dünyadan.

Madenci'nin sesi dünyanın üstüne örtülmüş sessizliğin ipeğini yırttı ansızın.

"Bugün ablam aradı," dedi. "Babamı bir bakımevine yatırmışlar. Gecenin bir yarısı komşuların kapısını çalıp aklımı güveler yedi diye bağırıyormuş."

O akşam babası hakkında daha başka küçük sıcak şeyler anlattı; Alfred Hitchcock hayranı olduğunu, aç karnına tatlı yemeyi sevdiğini, izin günlerinde bazen birlikte Tahtakale'ye gidip abuk sabuk şeylere dünyanın parasını verdiklerini.

Mürşit neden bilemiyordu ama acı perdesi diye düşündü o sırada. Bütün bu küçük, sıcak şeyler, iyi babaya dair hatıralar derinde yatan acıları gizliyor.

Siyah paltolu adamın yüzü yumuşamıştı, küslüğü geçmişti, Mürşit'in zalimliğini çoktan unutmuştu. Mürşit çabuk unutuyor bunlar diye düşündü, doğrusu da bu zaten, hayatta kalmak istiyorsan unutacaksın, başına gelenleri sineye çekeceksin, başka yolu yok. Yoksulların sinesi de çok geniş oluyor, her şey sığıyor buraya, zulüm, hakaret, haksızlık istediğin kadar.

Bazen katlanabiliyor bu manzaralara, bazen iki kat daha zehirli oluyor hayat, dünya. Madenci'nin varlığı ise bir çeşit panzehir.

Madenci bir masaya ilişmişti, hikâyesinde kaybolmuş gibi siyah paltolu adamı dinliyordu. Sinesine her şey sığan siyah paltolu adam az önce Mürşit'e küsmemiş gibi diğer müşterilere derdini anlatıyordu şimdi.

Dört kardeşlermiş. Babası geçen sene, kesmeye kıyamadığı koçu süstüğü için ölmüş. Hayvanın boynuzlarıyla deştiği bağırsakları bahçenin her yanına yayılmış metrelerce, o kadar feci olmuş yani ölümü. Elinle beslediğin hayvan bile nankör oluyormuş bu dünyada, insan neden olmasın? Çok sevdiği, sorgusuz sualsiz her derdi-

ne koştuğu büyük abisi de çok nankör çıkmış, ölen babalarından kalan tarlanın üstüne oturmuş. Pirinç ekiyorlarmış bu tarlaya, toprak çok verimliymiş. Bunlar, biri kız üç kardeş miras hak hukuk diye itiraz etmişler. Ama büyük abi tınmamış bile, gidin mahkemede arayın hakkınızı demiş. Üç kardeş önce birlik olmuşlar, ne münasebet, biz de aynı babanın evlatlarıyız, niye yedirelim hakkımızı filan. Ama iş ciddiye binince ablası beyim mahkeme açmama müsaade etmiyor demiş, çekilmiş kenara. Küçük olan büyüğümdür deyip vazgeçmiş. Derken durum anlaşılmış. Büyük abisi kızını, küçük abisinin oğluyla nişanlamış meğer, böylece tarla zaten ikisinin olacakmış. Ablasının beyine de eski traktörünü vermiş. Enişte kısa günün kârı demiş, mahkemeye gitse seneler sürecek, git gel dünyanın parası, iyisi mi al traktörü, otur aşağı. Ama siyah paltolu hakkını yedirmeye niyetli değilmiş, adalet diye bir şey varmış. Varmış adalet, illa ki, önünde sonunda. İlk duruşma bugünmüş, birazdan mahkemeye gidecekmiş. Avukat tutmamış, avukata yedirecek parası olsa üstüne oturduğu tarlayı abisine haram eder, geçer gidermiş, öyle de gururluymuş ama iş inada binmiş. Kardeşlerinin ona karşı birlik olması kanına dokunuyormuş. O gün bugündür üçüyle de görüşmüyormuş, bayramda bile çalmamış kapılarını. Kısacası dünya yalanmış, insanın öz kardeşinden bile fayda yokmuş.

Siyah paltoluyu dinleyenler tasdik edercesine başlarını salladılar, hepsinde aynı dert, hepsinin kardeşleriyle zoru var. Hem çoğu paylaşmak kolay, mesele azı paylaşmakta.

Kibar çay tepsisiyle geldi ocaktan, Madenci'ye gitti.

"Çay taze," dedi.

Madenci çayını aldı.

"Sağol," dedi. "Hesaba yazmayı unutma."

Kibar başını salladı, memnuniyetle. Madenci'yi o da

seviyor. Mürşit'e "Bu hakikaten iyi bi adam," dedi geçenlerde "garibanları insan yerine koymasından belli."

Mürşit hapisteki babasını ziyaret için uzak bir köyden gelen, çelimsiz bir çocuğun sadece ekmek yediğini gördü. Yüzü külrengiydi, kirpikleri sarımsı, elleri tarlada çalışmaktan çatlamış. Sırtında üstüne büyük gelen eski, ince bir ceket vardı, üşümemesi mümkün değil. Yaşı en fazla on yediydi, ölmüş abinin nüfus kâğıdıyla yaşıyordur bu diye düşündü, zamanı gelmeden askere gidecek bu yüzden, çok ezilecek. Hangi komutan der ki sen daha ufaksın oğlum, git nüfus kâğıdını düzelttir önce, sonra gel diye. Çocuk küçük küçük koparıyordu ekmeği, ağzına atıyordu, uzun uzun çiğniyordu. Mürşit yoksulun da yoksulu var diye düşündü, yoksulluğun dibi yok. Boş tepsiyle ocağa giden Kibar'ı tuttu kolundan.

"Şuna bi tost yap da yesin," dedi başıyla çocuğu işaret ederek.

Kibar böyle zamanlarda kim verecek parasını der gibi, ters ters bakar. Mürşit'in de bakışları sertleşir. Sonunda Mürşit kazanır, beş parasız olsa da patron olan o çünkü. Ama Kibar bu kez öyle bakmadı, tamam der gibi başını salladı. Çocuk bu ezikler kahvesinde oturanların en eziği, en mahzunuydu. Siyah paltolu toparlandı o arada, başına eski bir kasket geçirdi, kapıya gitti. Müşteriler hayırlısı olsun dediler. Eyvallah der gibi elini göğsüne vurdu, çıktı.

Mürşit "Mürsel'e gidelim mi?" dedi Madenci'ye.

"Gidelim. Giyinip geleyim ama."

Çayını bitirdi, boş bardağı Kibar'ın eline tutuşturdu, odasına çıktı.

Sabahları pek karşılaşmıyorlar aslında. Mürşit otele geç geliyor, Madenci işe erken gidiyor. Ama izin günlerinde öğleye kadar uyumamış da erken kalkmış olursa Mürsel'in dükkânına, yağda yumurta yemeye gidiyorlar beraber.

Yeni tanıştıkları günlerde Mürşit pek bir şey yemediğini anlatmıştı. "Sabahları biraz peynir ekmek, gün içinde de çok içim ezilirse bir çorba. Bir de gördüğün gibi, rakının yanında biraz üzüm veya leblebi, o kadar. Ama kırk yılda bir canım yağda yumurta istiyor."

Canı şimdi de yağda yumurta istiyor. Çoğunlukla deliksiz uyuduğu gecelerin sabahında oluyor bu. Uyandığında peynir ekmeğin kesmeyeceği bir açlık hissediyor, yolunu uzatıp eski garajlardan geçerek kahvaltıcı Mürsel'e uğruyor, kıtlıktan çıkmış gibi yağda yumurta yiyor.

Deliksiz uyumasının nedeni ise durup dururken bir şeylerin iyi gideceği, hayatının bir viraj alıp onu tarif edemeyeceği bir düzlüğe çıkaracağı hissine kapılması. Belli bir sebebi yok bu hissin, vücudunun pes etmemek için onu kandırdığı kanısında. Durup dururken hissettiğim bu iyilik hali olmasa açlıktan ölürüm herhalde diye düşünüyor.

Bu hal çok sürmüyor ama. Kahvaltıdan sonra otele geliyor, hayat aynen devam ediyor. Ne düzlük ne bir şey. Bekle de akşam olsun, rakıyı devir gene, belki bu gece ölürüm umuduyla.

Çıplak ölü kız çocuğundan beri konuşmaları başka türlü bir hal aldı, iyice derinleşti. Aralarında kelimelerden doğan bir bağ var, her kelime düşüncelerini birbirlerine bağlayan incecik çelik bir tel sanki. Sabahtan beri ikide bir karısının öldüğünü söylediği an geliyor aklına. Arzu kendini atmış, on beşinci kattan. Madenci'nin bu dağlar arasındaki şehre kaçışının nedenini anlıyor artık. Gözleri gamla dolu bu genç adamın varlığını saran duvarları aştığını hissediyor.

Madenci'nin giyinip inmesini beklerken belediyede çalışan genç, körü almaya geldi, elinde belediye araçlarından birinin anahtarı, sanki kendisininmiş gibi keyifle sallıyor.

"Mürşit Abi, faturayı belediyeye gönderecekmişsin," dedi.

Sesinde bir küçümseme vardı. Buraya faturayı yakıştıramıyor. Mürşit de yakıştıramıyor. Ne faturası? Burası şehrin bir parçası değil ki, hatta dünyanın bir parçası değil, burası belirsiz bir durak, içerde sigara içildiği için ceza bile kesilemeyecek kadar yok bir yer. Evladım söyle başkana, Mürşit Abi soyut bir sürgün yeri nasıl fatura kesebilir diye soruyor de.

Madenci eldivenlerini alıp inecek, Mürsel'e gidip yağda yumurta yiyecekler, taze ekmeği yumurtanın sarısına batıracaklar. Gidiş, dönüş, yumurta, üstüne çay, sigara bir saat sürecek. Ama bu bir saat önemli, durgun hayatında bir saatlik bir değişiklik yaratacak.

Körün sesini duydu arkasında, döndü. Yine mutlu mutlu gülümsüyordu kör.

"İnanır mısınız soğuk çok iyi geldi."

Sobanın başında ısınan diğer müşterilerin yüzlerinden bir gerginlik geçti, bu iyimserliğe sinirlendiler. Bu soğuk kimseye iyi gelemez. Gelmişse bile, kemikleri camlaştıran, bedeni ölüme yaklaştıran bu soğukta uyumak bir gecelik bir macera olduğu için gelmiştir.

Kör belediyede çalışan gence çevirdi yüzünü.

"Ben hazırım, gidebiliriz," dedi bembeyaz gözlerinin bütün neşesiyle.

"Başkan selam etti," dedi belediyede çalışan genç.

Körün yüzünden bir üzüntü geçti, başkan başından savıyor sandı.

"Yaa," dedi hayal kırıklığıyla.

Genç devam etti. "Sizi önce bir kahvaltıcıya götürecekmişim, sonra makamına bekliyor. Buyrun gidelim."

Mürşit'in içi körle, gençle, başkanla, kendiyle, şehirle, her şeyle alay etti. Buyrun gidin. Burada Mürsel dışında kahvaltıcı bulamazsınız, o da size uymaz, çorba içe-

ceksiniz mecburen. Kemik suyuna mercimek. Aslında erişte çorbası meşhurdur buranın ama evlerde pişer o, çorbacılarda bulunmaz. Şükran mesela çok güzel yapar. Sonbaharda hamur açar, erişte keser, çarşaflara yayıp kurutur. Mutluluğu Şükran'ın kurumuş erişteleri bez torbalara doldururken yüzünün aldığı halde görmek mümkündür. Görevini yapmış insanların huzuru, işte mutluluk budur. Ama bütün mutluluklar gibi geçicidir. Erişteleri torbaya doldurduktan, ağızlarını yorgan ipiyle sımsıkı bağladıktan, torbaları dolaba dizdikten sonra solar. Benimle göz göze geldiği an biter. Yeni bir mutluluk için başka bir an beklemek gerekir. Bu anlar gökkuşağı gibi ansızın belirir ve ne yazık ki gökkuşağı kadar nadirdir.

Kör çıkmadan önce Mürşit'e uzun uzun teşekkür etti, yine o şekerli, mutlu sesiyle. Ne güzel bir şehirmiş burası. Ne güzel insanlarmış burada yaşayanlar, hepsi yardımsever, hepsi candanmış. Kör iyi niyetli olabilir ama yalancı diye düşündü. Kurumuş, tozlaşmış, maden ve külden ibaret kalmış bu şehri ve bu şehrin birbirini yiyen, kimseyi bulamazsa kendini yiyen insanlarını yalan yere övdüğünü pekâlâ da biliyor. Kör şekerli, mutlu, cıvıldar gibi konuşurken sen kendini ne zannediyorsun diye bağırmak geldi içinden. Körüm ama mutluyum, bize bahşedilmiş en büyük hediye olan hayatın kıymetini biliyorum mu demek istiyorsun?

"Gene bekleriz," dedi bunun yerine "başımızın üstünde yeriniz var."

Kör, başkana da gösterdiği misafirperverlikten dolayı ayrıca minnettar olduğunu ekledi, böyle bir başkanı olduğu için bu şehir ne kadar gurur duysa azmış. Mürşit kör hem yalancı hem yalaka dedi içinden. Böyle olmaya mecbur öte yandan. Teşekkür edecek, minnettar olacak ki tekerlerinin biri kırık arabası yürümeye devam etsin. Onur, haysiyet filan, böyle şeyler dünya işlerinin arabası-

na tekerlek olamıyor. Olsaydı dünyanın bütün çukurlarını karanlık, kirli bir su doldurur muydu?

Belediyede çalışan genç arabayı çalışır vaziyette bırakmış, gar gar sesi geliyordu. Körün valizini aldı, koluna girdi, arabaya götürdü, bindirdi. Yerler buz, araba kayıyor.

Madenci indi aşağı, elinde eldivenleri, başında yün beresi, atkısını boynuna sıkıca sarmış.

"Hadi gidelim."

Kapıya yürüdüler.

Birden Cuma çıktı karşılarına. Tıraşlı başı karla kaplıydı. Sırtında rüzgârla şişmiş adi bir mont, ayaklarında patlak, yırtık botlar, yüzünde ezeli ve ebedi bir dünya acısı. Madenci'nin deri eldivenli ellerine yapıştı, her fırsatta yaptığı gibi, yine iş dilenmeye başladı.

"Beni madene al.."

Kaç para verirse razıymış. Gece gündüz, sıcak soğuk dinlemeyecek, it gibi çalışacak, gıkını çıkarmayacakmış. Yeter ki işe alsın onu. Allah rızası için. Sevdiğinin başı için.

Mürşit ürperdi. Madenci'nin sevdiğinin başı gömüldü çoktan.

Cuma'nın deriden ve kemikten ibaret, büyük, kaba, kuru elleri kaskatıydı, derin çizgiler halindeki çatlakları bembeyaz göz alıyordu. Bu hissiz ellerle Madenci'nin deri eldivenli ellerini öpmeye çalışıyordu. Kamburu çıkmıştı, iyice eğilmişti, bir cümle sonra ayaklarına kapanacaktı. Madenci aynı şeyleri bir kez daha söyledi, sabırla, madene işçi alınmıyor, yapabileceği bir şey yok. Cuma dinlemiyordu, aralıksız yalvarıyordu. Mürşit adamı omzundan sertçe itti sonunda.

"Yettin artık Cuma. Rahat bırak adamı!"

Cuma'yı arkalarında bırakıp yürüdüler. Tipi yüzlerini ısırıyordu. Madenci hapiste şişlenen peynircinin artık telefon bayii olan dükkânının önünü işaret etti.

"Araba şurda."

Mürşit arabaya baktı, kardan görünmez olmuştu. Dünya bembeyaz bir sonsuzluk, yalancı bir güzellik. Bu geçici güzelliğe dalmak geldi içinden.

"Üşümem dersen yürüyelim."

"Üşümem."

"Hadi o zaman."

Delidağ'ın göründüğü sokağa yöneldiler. Delidağ tipiden duman olmuş, kaybolmuş, yerinde bembeyaz bir yoğunluk, katılaşmış bir hava var. Gökyüzü sanki yere inmiş, şehri doldurmuş.

Sokağı geçip Et Meydanı'na çıktılar. Ortalıkta pek kimse yoktu, meydan kar altındaydı, rüzgâr güdük kavruk ağaçlarda biriken karları üstlerine savuruyordu. Okula giden birkaç çocuk gördüler. Soğuktan kıpkırmızı olmuş elleriyle kartopu yapıyorlar, birbirlerine atıyorlardı.

Meydandan Yeni Çarşı Caddesi'ne saptılar. Caddedeki mağazaların vitrinleri pamuk parçalarıyla süslenmiş hoşgeldin yeni yıl yazılarıyla doluydu. Birinin içinde üstünden yaldızlı küreler sarkan plastik bir çam ağacı vardı. Kısacık caddeyi geçtiler, Arastaya açılan dar sokağa girdiler. Henüz erken olduğu için dükkânların çoğu kapalıydı. Meydanın ağaçları kadar güdük kalmış birkaç istikbalsiz çırak, uykulu gözlerle buz tutmuş kepenkleri kaldırıyordu. Köşeyi dönerken Cuma'nın inatla onları takip ettiğini gördüler. Birbirine yakın, alçak, çirkin binaların üstünden ansızın esen şiddetli bir rüzgâr çatılarda birikmiş karı çığ gibi aşağı süpürdü. Cuma kar perdesinin ardında görünmez oldu. Kaçak yapılmış apartmanlarla dolu, sokakları belirsiz Cumhuriyet Mahallesi'nden geçerek eski garajlara vardılar.

Şehri kuzeyden saran sarp dağlar burada başlıyor. Eski garajlar karşılarındaki dağın eteğinde, kar altında kalmış tümsekler halinde uzanıyor. Egzozcunun kapı önündeki hurdalarını, lastikçinin üst üste yığılmış kam-

yon lastiklerini, seyyar satıcıların devrilmiş arabalarını kar örtmüş. Soldaki dağın eteğinde Tuzlukaya Konakları'nın metal balkon korkulukları yeni ve vahşi bir zenginlikle parlıyor. Sırtları eski garajların çirkinliğine dönük. Balkonları ve en güzel odaların pencereleri dağlara bakıyor. Çıplak, kıraç dağlar bunlar, bakmaya değecek bir manzara değil, geceleri ay ışığında irili ufaklı kayalar irili ufaklı ölüleri andırıyor. Ama Tuzlukaya Konakları'nda oturanlar bundan rahatsız olmuyorlar, şehrin yerlisi onlar, çıplak dağlara, ölüleri andıran bu manzaraya alışıklar.

Şehre yeni otogar yapıldığından beri eski garajlardan sadece köy minibüsleri kalkıyor. Köylüler iner inmez kahvaltıcı Mürsel'in dükkânına doluşuyorlar. Köyler çok uzak sayılmaz; ama dağları dolaşan yollar virajlı olduğundan şehre gelmek zaman alıyor, acıkıyorlar haliyle. Mürsel'in dükkânı da çok ucuz. Bütün gün çarşı pazar koşturacak veya mahkemelere, devlet dairelerine, bankalara yalvarmaya gidecek köylüler, adam başı bir ekmek ve yağda üç dört yumurtayla akşama kadar idare edebiliyorlar.

Mürsel dışarda, yere kadar uzanan camın önündeydi, elinde bir sprey boya, yoksul köylülerle dertli minibüs şoförlerinden başka uğrayanın olmadığı bu ücra köşede, tatlı bir maviyle eski yılı gönderiyordu. Onları görünce yazıyı yarım bırakıp içeri girdi. Yeni yıla hoşgeldin diyecek zamanı var nasıl olsa. Bu karda hangi köylü hangi dağdan kalkıp gelecek ki? Köy yolları da kapanmıştır zaten. Karayolları gelsin de açsın diye bekliyorlardır. Minibüslerin de çoğu ortada yok, şoförler evlerinde iddaa oynuyordur şimdi.

İçeri girdiler. Dükkân boştu. Sadece en dip masada iki eski ceketi üst üste giymiş, yüzü gözü inşaat tozu içinde bir amele sırtını duvara dayamış uyukluyordu. İçeride metalik bir koku salan yanık yağ sobası yanıyor-

du, çay kazanı sobanın üstüne oturtulmuş, dingildek duruyor, ama olsun, bir taşla iki kuş, Mürsel'in yaktığı yanık yağ bile olsa pahalı.

Bir masaya oturdular. Mürsel hemen iki çay koydu önlerine.

"Yumurta mı?"

"Yumurta."

"Üç? Dört?"

"Üç.. üç.. yeter."

Madenci üçten fazla yiyemeyecek. Mürşit'e yiyebilir gibi geliyor, derin uyudu, deliksiz; içinde yine huzura dönüşeceği hissi veren o manasız heyecan. Dönüşmeyecek oysa, biliyor. Hiç dönüşmedi.

"Margarinle yapma," dedi. "Tereyağı koy."

Mürsel iki alüminyum tavaya birer parça tereyağı attı, cızırdarken yumurtaları kırdı. Taze ekmek getirdi plastik bir sepette, birer teneke çatal. Gitti, yumurtaların üstüne bir kapak kapattı. Madenci ekmeğin kabuğunu kopardı, ağzına attı. Çiğnerken sordu.

"Rüyaların nasıl?"

"Dün gece görmedim."

Madenci'ye rüyalarında şeytanı andıran bir dinozor gördüğünü söylemişti, kendini yine o iğrenç salyayı silmek için yüzünü tırmalamış bir halde bulduğu bir sabah. Madenci yüzüne ne olduğunu sormuştu çünkü, o da Cumhur olduğunu saklayarak şeytanından bahsetmişti.

Şükran ve Özgür de sormuşlardı, onlara da kötü bir rüya gördüğünü söylemişti. Onlar üstünde durmamışlardı, belki de Mürşit'in, yüzünde böyle kanlı izler bırakan kâbuslara müstahak olduğunu düşünmüşlerdi. Böyle olduğunu sanıyordu, anlat diye pek de ısrar etmediklerine göre.

Ama Madenci kurcaladı. Niye şeytana benzeyen bir

dinozor görüyor olabileceğini sordu. Mürşit geçiştirdi, soyut günahlardan bahsetti; ruhunda belirsiz, karanlık şeyler biriktiğinden.

"Herkesin bir şeytanı var," diyerek kapattı konuyu "kimininki gündüz görünür gözüne, benimki bana rüyalarımda kendimi parçalatıyor."

Dün gece görmedi ama vahşet gecesini hatırlaması rüyalarını temizlemedi. Cumhur'u gene görüyor, gene iki günde bir yüzünü kaplayan iğrenç salya hissiyle uyanıyor. Ama dehşetten titremiyor artık. Günahla yüzleşmenin böyle bir tarafı var. Dehşet yerini uysalca cezasını beklemeye bırakıyor, toprağa girene kadar.

Mürsel seslendi.

"Kırmızıbiber ekeyim mi?"

İkisi aynı anda "Ek," dediler.

Dükkânın yere kadar inen camlarının ardında uzanan sonsuz beyazlığa baktılar. Dağlar iyice uzaklaşmıştı sanki, ufuk kaybolmuştu.

Mürsel amelenin önüne bir kâse çorba koydu. Uyuyor sandıkları gövde hareketlendi, hızla ekmek doğradı, kaşığı aldı, çorbayı içmeye başladı. Ama hali bir garipti, gözleri kapalıydı, hâlâ uyuyor gibiydi.

Mürşit "Bu şimdi uyuyor mu, uyumuyor mu?" dedi.

Madenci ameleye baktı.

"Hem uyuyor hem uyumuyor. Pasif uyku bu."

"Öyle bir şey mi var?"

Madenci "Bilmem," dedi. "Belki yoktur. Ama uykular uykuya benzemeyince adına başka ne diyeceksin ki?"

Güneydoğu'da askerlik yaparken kafayı yemiş bir elemanını anlattı. Pasif uyku sözünü ondan duymuş. Eskiden çalıştığı madenlerden birinde konkasörcüymüş çocuk. Makinelerden çok iyi anlarmış. Okumuş olsa bütün mühendisleri cebinden çıkarırmış, o kadar zekiymiş yani. Ama dünyanın bütün günahlarını yüklenmiş gibi

yaşıyormuş. Madendeki her hatadan kendini sorumlu tutuyormuş. Bir sorun çıktığında kendini kaybediyormuş, çözmek için gereksiz yere çırpınarak kaosa yol açıyormuş, işe zarar veriyormuş. Bu aşırılığa fazla dayanamamış, elinde dinamit patlamış bir gün. Kaza diye rapor tutulmuş. Ama Madenci intihar ettiğini düşünüyormuş. Cesedi öyle parçalanmış ki, bir araya getirememişler, parmaklarını tek tek toplamışlar, yine de eksik kalmış. Çocuğun parçalarını mukavva bir kutuya koymuşlar, jandarma kutuyu alıp gitmiş.

Her gün birkaç kere uçurum başlarına gidip acısından boşluğa bağıran bu çocuk, nereden duyduysa Madenci'ye pasif uykuyu tarif etmiş bir gece. Barakanın önünde oturuyorlarmış. Dolunay varmış, gündüzleri çölü andıran bitimsiz ovayı gündüz gibi aydınlatıyormuş. "İçin uyuyor abi, bildiğin uyuyor," demiş. "Ama gözün görüyor, kulağın duyuyor, aklın zehir gibi çalışıyor. Çatışma çıkıyor mesela, her şeyin farkındasın, siper alıyorsun, ateş ediyorsun, öldürüyorsun, sağ kalıyorsun. Sonra anlatıyorlar, böyle böyle oldu diyorlar; ama sen bir saniyesini bile hatırlamıyorsun. Pasif uyku bu, bazen günlerce sürüyor."

Madenci içini çekti.

"Çocuk inkârın adını pasif uyku koymuştu," dedi. "Yaşadıklarını hatırlamak istemiyordu, bu yüzden içini uyutuyordu. Sonunda öldü."

Mürsel tavaları getirdi, yumurtanın kenarlarındaki tereyağı hâlâ cazırdıyordu. Mürşit ekmeği batırırken Cuma'nın büyük çatlak ellerini dükkânın camına dayadığını gördü.

"Gitmiyor bu," dedi. "Gene gelmiş peşimizden."

Madenci Cuma'ya baktı. Cuma'da bir şaşkınlık belirdi o sırada, ellerini ovuşturdu, elleri masmavi oldu, cam bulandı. Eski yıla güle güle diyen mavi bozuldu.

Mürsel gördü, birden fırladı dükkândan.

"Lan! Lan bozdun lan! Allah belanı versin!"

Cuma'nın peşinden koştu. Yakalayamadı. Küfrederek geri döndü. Eski bir gazete alıp çıktı, camı sildi, boyayı daha beter bulaştırdı. Söylenerek içeri girdi. Pis bir bez aldı bu defa, tekrar çıktı, camı uzun uzun sildi. Sildiği yerlere hızla kar taneleri yapışıyordu. Camda bulanık bir mavilik kaldı. Elindeki boyalı bezi atarken söylendi.

"Yeni yıl bizim neyimize lan.. Yeni yıl kim biz kim."

Yumurtalarını bitirdiler. Mürşit'in karnı tıka basa doydu, fazlasıyla. Ama içini dışını anlamsız bir huzurla dolduran bu his geçici, biliyor, yedikleriyle bir ilgisi yok. Biraz sonra otele gidecek. Sefil ruhlar lobiyi doldurmuş olacak. Özgür yine şikâyet edecek bir şey bulacak. Üstelik bu kez kolayca tersleyemeyecek oğlunu. Dün gece büyümüş olduğunu gördü. Kibar öl de oğlun patron olsun artık, biz de bir işe yaradığımızı hissedelim bakışlarıyla bakacak. Midesi katlanacak gene, huzur hissi geldiği gibi gidecek.

Madenci sigara uzattı, yaktılar. Mürsel demli çay getirdi.

"Abi bırakın şu mereti be," dedi. "Bak ben bıraktım, beşinci ayın içindeyim, nefesim yerine geldi, ağzım tatlandı."

Madenci inadına dumanı içine çekti.

"Hâlâ ayları sayıyorsun ama."

Mürsel güldü, boş tavaları aldı gitti. Sigaralarını içtiler. Cuma ortada yok, görünmüyor, dünya bembeyaz, belki ondan görünmüyor.

Kalkmak istemiyorlardı. Buradan bu sonsuz beyazlığa bakmak güzeldi. Birer çay daha istediler. O sırada Madenci'nin telefonu çaldı. İçi kürklü deri montunun cebinden çıkardığı telefonun ekranına uzun uzun baktı,

belki çalmaktan vazgeçer umuduyla. Parmağı ekrana dokundu dokunacak, ama sussun diye bekliyor. Susmayınca dokundu, kulağına götürdü.

"Efendim abla."

Birkaç saniye sonra yüzüne karanlık bir bulut indi. Bir süre ablasını dinledi. Narin yüzü ifadesizdi, taş gibiydi. Sonunda bembeyaz iki çizgi haline gelmiş dudakları aralandı.

"Hemen yola çıkıyorum."

Telefonu kapattı.

"Kötü haber mi?"

"Babam ölmüş."

Mürşit şaşırdı, hiç beklemiyordu.

"Hani iyiydi, uyuyormuş dedin.."

"Uyuyormuş. Ama uyanmamış."

Sarsılmıştı Madenci. Acıyla güldü. Sesinde neşeye benzer saçma bir tını vardı.

"Öldüğünü yeni anlamışlar," dedi. "Gülümsüyormuş çünkü. Ablam rüyasında annemi gördüğünü düşünmüş, birden fark etmiş öldüğünü.. gülümsemesi silinmeyince. Dokunmuş, buz gibiymiş. Öyle dedi."

Mürşit acısını paylaşan birtakım sözler geveledi, başın sağolsun, Allah sabır versin filan. Daha anlamlı bir şeyler söylemek istiyordu ama bulamıyordu. Birden çok yakınlaştığını sandığı bu adamın acıları hakkında pek de bir şey bilmediğini fark etti. O da benim acılarımı bilmiyor. Acı çok diye düşündü sonra, öyle çok ki, istediğin kadar konuş, günlerce; çekirdeğine ulaşmana imkân yok.

Madenci gözlerini mavileşmiş cama dikmişti. Mürşit'i duymuyor gibiydi. Birden aklını güveler yemiş bir babanın ölümünün acısından çok daha büyük bir acıyla Mürşit'e baktı. Buram buram acı tüten, inişsiz çıkışsız, tekdüze bir sesle anlatmaya başladı.

"Geçen sene bugün, Arzu'yu evde bırakıp çıktıktan

sonra nereye gideceğimi bilemedim. Çevre yolunda biraz dolaştım, sonra Boğaz'a gittim. Arabayı park ettim. Saatlerce yürüdüm. Hava çok soğuktu. Ama başım ateş gibi yanıyordu. Birden babamı özledim. Galiba aklımda aşk vardı. Aşk deyince aklıma babamdan başkası gelmiyordu. Evine gittim. Salonda oturuyordu, kitaplığın önündeki koltukta. Saçlarının tümüyle beyaz olduğunu fark ettim. Saçları yıllardır beyazdı. Annem öldükten sonra başlamıştı. Ama bu kez beyazdan çok renksiz görünüyordu. Şeffaftı sanki. Alnındaki, yanaklarındaki yaşlılık lekelerini belirginleştiriyordu. Beni gördüğüne şaşırmadı. Çok az gidiyordum oysa, ayda yılda bir. Satranç oynayalım mı dedi. Şaşırdım. Çocukken oynardık; ama annem öldüğünden beri oynamamıştık. Satranç takımını aradık. Evi altüst ettik. Sonunda bulduk. Çocuk gibi sevindi. Çocuklaştığını düşündüm. İçime ağlamaklı bir sevgi doldu. Ben iyi oynayamıyordum. Babam ikide bir dikkatini ver diyordu. Veremiyordum, aklım Arzu'daydı. Eve dönmeli miyim, dönmemeli miyim onu düşünüyordum. Sonunda dönmemeye karar verdim. Babama seninle kalsam olur mu dedim. Olur dedi. Niye diye sormadı. Atımı yedi, filimi yedi. Şah dedi. Duvardaki saate baktım. Dördü çeyrek geçiyordu. Şahımı devirdim, kalktım. Balık alıp geleyim mi dedim. İstavrit al, kızartırız dedi. Kapıya giderken telefonum çaldı. Karakoldan aradılar. Arzu kendini atmış. Ben boğazda yürürken. On bir kırk beşte. Morga gittim. Bir görevli bakmayın isterseniz dedi. Ellerinden teşhis edin. Komşular karım olduğunu söylemişler. Hiç bakmasam da olurmuş. Bakacağım dedim. Baktım. Yüzü yoktu. Başının bir yanı yamyassı olmuştu, elmacıkkemiği yüzünü yırtıp dışarı fırlamış. Görevlinin dediğini yaptım. Sol elini elime aldım. Teşhis etmek için değil, okşamak için. Alyansı yoktu. Parmağında izi vardı. Alyansı akşam evde, masanın üstünde buldum. Bir mek-

tup bırakmış mı diye ararken. Bırakmamış. Sadece alyansını masaya koymuş, geri kalan her şey yerli yerinde. Elini öptüm. Gözlerime sürdüm. Gözlerim yanıyordu. Kupkuruydu. Gözlerim kuruluktan ve ateşten çatlayacak sandım. Görevli üzüntüyle bakıyordu. Utanmayın, ağlayın dedi. Sinirlendim. Ağlayabilsem ağlarım dedim, size soracak değilim. Bir ay önce işten ayrılmıştım. Evde oturuyordum. Yurtdışında iş arıyordum. Brezilya'da mesela, tungsten madenlerinde veya Güney Afrika'da. Öyle uzak bir yerde. Başka bir kıtada."

Madenci sustu, Mürsel'in getirdiği çayı içti, saatine baktı.

"Onu on geçiyor," dedi. "On birde yola çıkarsam gece yarısı olmadan ablama varırım."

Masaya para bıraktı. Çıktılar.

Madenci Arzu'nun ölümünü anlatırken tipi ara vermiş ama kar yeryüzüyle gökyüzünü birleştirmişti. Kar denizinde yüzüyor gibiydiler.

Kara bata çıka yürürlerken Cuma gene karşılarına çıktı. Sonsuzluktan geliyor gibiydi. Elleri masmaviydi. Madenci'nin yolunu kesti, gene aynı cümlelerle, aynı acıklı yalvarmalarına başladı.

"Beni madene al. Allah rızası için al. Sevdiğinin başı için al."

Mürşit araya girdi.

"Cuma zamanı değil, çekil."

Cuma çekilmedi, Madenci'nin önüne geçti.

"Beş çocuk evde ekmek bekliyor, biri daha bebe."

Bu kez Madenci "Cuma, çekil!" dedi.

Ama Cuma çekilmiyordu. Madenci gitmek istedikçe, sağından solundan yürüyüp önüne geçiyordu, yolunu kesiyordu. Susmak bilmiyordu.

"İt gibi çalışırım, yüzünü yere eğdirmem. Cuma'yı

işe aldım ama bir boka yaramadı dedirtmem sana. Ömrümce dua ederim."

Madenci sertçe omzundan itti sonunda.

"Çekil dedim Cuma çekil! Git başımdan!"

Cuma sendeledi, düşecek gibi oldu. Birden yalvarması şekil değiştirdi. Madenci'yi kendi hayatıyla tehdit etti.

"Sebebim olursun. Günahıma girersin. Almazsan atarım kendimi uçurumdan. Vebali büyük olur, taşıyamazsın."

Madenci birden kendini kaybetti. Şiddetli bir yumruk attı. Cuma'nın burnundan kan fışkırdı.

Mürşit kanın havada bir yay çizip yere aktığını gördü. Kanın şiddeti aklını kilitledi. Kan. Gene kan. Yerle göğü birleştiren beyaz kar kıpkırmızı kesildi. Mürşit'in içini bir titreme sardı.

Madenci durmuyordu, arka arkaya vuruyordu. Cuma düştükçe, yakasından tutup kaldırıyor, tekrar vuruyordu. Adamın eksik dişleri dudaklarını kesmişti, ağzından da kan geliyordu artık. Mürşit bu kanı durdurmak istiyordu ama kımıldayamıyordu.

Madenci'nin deri eldivenleri kan içindeydi. Sonunda paçavra gibi yakasından tuttu, şiddetle sarsıp yere fırlattı Cuma'yı. Nefes nefeseydi. Eğildi, boşlukta yankılanan bir sesle bağırdı.

"Günahına girdim zaten. Burda her gün günaha giriyorum ben!"

Cuma düştüğü yerden Madenci'nin yakasına yapıştı.

"Altın," dedi. "Altını çıkar. Altını çıkar. Altını çıkar."

Madenci yüzünü Cuma'nın kanlı burnuna değecek kadar yaklaştırdı.

"Altın burayı mahvedecek," dedi. "Ben mahvedeceğim."

Cuma kara gömülmüştü, masmavi kesilmiş kemikli

ellerini karın dibine dayayıp zorlukla doğruldu, ayağa kalktı. Madenci kar altında görünmez olan kıraç dağları işaret etti.

"Bak?" dedi. "Can çekişiyor. Görmüyor musun? Altın çıkınca ölecek!"

Cuma birden delirmiş gibi gülmeye başladı, bir kolunu ileri uzatarak kendi etrafında bir daire çizdi. Mürşit'e döndü, kanlı ağzıyla gülümsedi.

"Söyle ona. Senin günahın değil de. Burası sen gelmeden önce öldü de. Sen eskiyi biliyorsun, anlat! Onun günahı olmadığını söyle!"

Cuma'nın sesi dağıldı, yok oldu, mutlak bir sessizlik çöktü dünyaya.

Tipi gene başladı, şehirle aralarına beyaz bir perde indi. Dağlar tipiden görünmez oldu. Şimdi dünya bembeyazdı, sessizdi ve gerçek olamayacak kadar güzeldi.

Madenci korkunç bir çığlık attı, sesi yankılandı. Gözlerindeki camlaşmış gözyaşı tabakası nihayet kırıldı, ağlamaya başladı. Yıllardır gözlerinde birikmiş gözyaşları sel gibi akıyordu. Ayakta duramadı, kendini yere bıraktı, yüzükoyun kara gömdü. Kar hıçkırıklarını yutuyordu. Mürşit, Madenci'nin sarsılan omuzlarına baktı. Yanına çöktü. Öylece durdular. Neden sonra başlarını kaldırıp baktıklarında, Cuma'nın sonsuz beyazlığın içinde kaybolmuş olduğunu gördüler. Kar geride bıraktığı kan damlalarını örtmüş.

Aynı sokaklardan geçerek geri döndüler. Madenci sürekli konuşuyordu, anlamsız sözler ediyordu. Zihni ordan oraya sıçrıyordu. Ellerini yüzüne doğru kaldırmış, Cuma'nın kanına bulanmış eldivenlerine bakıyordu, ona yaptığı şeyi aklı almıyordu. Karmakarışık duyguların içinde kaybolmuştu, yürürken ikide bir tökezliyordu.

Otelin sokağına geldiler. Uzun ve sessiz yürüyüş bo-

yunca konuşan bir ölüye benzeyen Madenci'nin acelesi vardı. Veda niyetine yarım cümleler ederek arabasına bindi. Ama motoru donduğu için bir türlü çalışmayınca indi. "Çalış! Çalış!" diye haykırarak lastikleri tekmeledi. Öfke yüzünü korkunç bir renge boyadı.

Mürşit "Otobüsle git en iyisi," dedi. "Bu halde araba süremezsin."

Madenci çocuksu bir hal aldı, başını salladı, eldivenli eliyle gözlerini sildi. Cuma'nın, eldivenine bulaşan kanı gözyaşıyla ıslanıp çoğaldı, gözlerine hafif bir kırmızılık oturdu.

Mürşit otogara götürdü onu, otobüse bindirdi.

Madenci'nin yüzünde arabayı tekmelerken beliren canlılık emaresi kaybolmuştu. Bu kez başka türlü bir azapla bakıyordu. Mürşit otobüsün koridorunda dikiliyordu. Gece konuşmaları arkadaşının yüzünde içini rahatlatacak bir işaret arıyordu. Ama boşuna, gözlerinde azaptan başka bir şey yok.

"Cenazeden sonra mı döneceksin?" dedi.

Madenci başını arkaya yasladı, bilmiyorum der gibi gülümsedi.

"İnsan istemese de yaşıyor. Ne saçma.."

Aralanan ağzından acı tütüyordu, başını dayadığı cam buğulanıyordu.

"İstanbul'a varınca beni haberdar et," dedi Mürşit.

Madenci öylesine başını salladı, yapmayacak, belli.

"Sen git artık," dedi. "Beni bekleme."

Mürşit gitmedi, otobüs kalkana kadar beklemeye niyetliydi. Yıllardır gelmesi için bir sebep olmayan otogara baktı. Kara buza rağmen insan kaynıyordu ortalık. Telaşlı bir koşuşma. Otobüsler geliyor gidiyor, yolcular yazıhanelere girip çıkıyor. Değnekçiler bağırıyorlardı, işçiler karları yolun iki yanına kürüyorlardı, muavinler bagajları açıyor, bavulları, denkleri, ağzı iple bağlanmış şekilsiz

torbaları koyuyorlardı. Çocuklar biniyor, kadınlar biniyor, adamlar sürekli hareket halinde. Nereye gidiyor bu insanlar diye düşündü. Bu şehir bu kadar kalabalık mıydı? Bu şehrin içinde başka bir şehir mi var, benim görmediğim, bilmediğim?

Üstünde incecik beyaz bir gömlekle dışarda sigara içen şoför izmaritini kenara yığılmış kar kümesine fırlattı, otobüse bindi, direksiyonun arkasına geçip oturdu. Aynasını ayarladı, radyosunu açtı. Cama doğru başını uzatan biriyle konuştu. Muavin binmiş, yolcular tamam mı diye bakıyor.

Mürşit'in içinden Madenci'yle birlikte gitmek geliyordu. Ama bu yol onu bir yere götürmez. Hiçbir yol onu hiçbir yere götürmez. Hancı doğdu o, adı üstünde, otelci. Gidemiyor. Kalamıyor. Hayat bir pergel diye düşündü; ama ben pergelin sabit ayağıyım, küçük büyük daireler çizenler başkaları.

Madenci'nin omzuna elini koydu. Bakıştılar. Mürşit'in ömrü boyunca yaşadığı en hakiki bakışma oldu bu; saf bir dostluğun bakışları.

"Her şey için sağol," dedi Madenci. "Cuma'ya da söyle, beni affetsin."

Mürşit "Affedecek bir şey yok," dedi. "Sen onun yapmanı istediği şeyi yaptın."

Madenci derin bir kederle güldü.

"Zavallının ağzını burnunu kırdım."

"İstediği buydu. Senden kesin bir cevap alması lazımdı."

Madenci anlayamıyorum der gibi başını salladı.

Mürşit küçük günahlar bunlar diye düşündü, dövülmeye alışık bir zavallıyı burnundan kan getirene dövmek, hatırlamaktan korkmadığımız küçük bir günah sadece. İşleriz, unuturuz, hatırladığımızda da kendimizi affetmişizdir, gülümseriz, hepsi o kadar.

"Cuma madende işe giremediği için kendini suçluyordu," dedi. "Artık suçlamayacak. Yapabileceği her şeyi yaptı. Sana yalvardı, dilendi, ayaklarına kapandı, sonunda kan revan içinde kaldı, daha ne yapsın?"

Huzurludur şimdi diye düşündü. Açlıktan benizleri solmuş çocuklarına bakarken elimden geleni yaptım diyordur, benim kabahatim değil bu, kaderin kahpeliği.

Muavin yolcu geçirenlerden inmelerini istedi. Şoför motoru çalıştırdı. Yolcularda uzun yola çıkıyor olmanın heyecanı, besmele çekenler, koltuk kenarlarına tutunanlar.

İndi. Kaybolana kadar otobüsün arkasından baktı. Kar ansızın durdu. Gökyüzü yarıldı, yarıldığı yerden beyaz bir ışık düştü şehrin üstüne.

13

Otel yerine Atlantik'e gitti.

"Nasılsın Muhsin Abi?"

"Bomba bomba!"

"Bana bir ufak açsana."

"Öğlenden mi başladın artık içmeye?"

Ne fark eder Muhsin Abi diye düşündü. Bize hiçbir şey borçlu olmayan, olmadığını her an başımıza kakan, bizi sürekli sağa sola, ona buna, aşka sevgiye borçlandıran bu hayatta ille de nefes almaksa maksat, ha öğlen başlamışız içmeye ha akşam, ne fark eder? Sen şanslısın dedi içinden, yaşamaktan yorulunca yağmur oluklarından aşağı iniyorsun, seni götürüp hastaneye yatırıyorlar, mavi çizgili pijama giydiriyorlar, sakalların uzuyor, saçların tırnakların uzuyor, çıplak ayaklarında naylon terliklerle koridorlarda bir aşağı bir yukarı yürüyorsun. Sonra bir gün doktor tamam diyor, yeniden yaşayacak kadar dinlendin, aklın yerine geldi, hadi bakalım, güle güle. Oğlun alıyor seni, eve getiriyor. Aklın uçup gitmemiş gibi tıraş oluyorsun, tırnaklarını kesiyorsun, yenileniyorsun dünyaya. Belki koridorlarda volta atarken çok acı çekiyorsundur, kafanı duvarlara vurup parçalayasın geliyordur. Sonuçta hastayız biz Muhsin Abi, sen de, ben de, Madenci de, hepimiz hastayız. Hasta bir dünyanın hasta insanlarıyız.

Uğuldayan başını tutarak gitti, dipteki bir masaya oturdu. Atlantik'in emektar garsonu geldi. İnce, uzun, sırık gibi bir ihtiyar, beyaz saçlı, beyaz önlük giyiyor hep. Hiç konuşmaz, hiç gülmez, hep böyle suratsız. Gece evine gittiğinde karısına neler anlatıyordur kimbilir. Şu ayyaşlar diyordur, Allah belasını versin hepsinin, işleri güçleri rakı içip sızlanmak. Belki hiç konuşmuyordur, ağzını bile açmadan yatıp uyuyordur, belki karısı bile yoktur. Mürşit yıllardır tanıdığı adamın hayatını hiç merak etmemiş olduğunu fark etti, Kamer'in aslen Kamar olduğunu da bilmiyormuş zaten. Kendine hayret etti, annem atalet yatağında mı doğurdu beni, nedir?

İhtiyar garson rakı şişesini masaya koydu, peynir getirdi. Mürşit istemedi, bir şey yemek istemiyordu, sadece rakı içecek. İhtiyar tabağı masaya bile değdirmeden geri götürdü. Ayyaşın her türlüsüne alışık, kırk yılda neler gördü burada, içkicilere soru sorulmayacağını biliyor.

Atlantik bomboş oluyor gündüzleri. Birkaç ay önce sokağa bakan pencereleri de ördüler. Olmayan bir yer oldu artık ya da var olduğu halde yokmuş gibi yapan bir yer. İçerisi tavandaki floresanlarla aydınlanıyor. Beyaz ışık meyhaneyi morga benzetiyor, omuzları çökmüş içkicileri de yaşayan ölülere, gerçek hallerine yani. Burada sadece yaşayan ölüler içiyor.

Radyonun sesi geldi kulağına, eski zamanlardan bir şarkı.

Nihansın dideden, ey mest-i nazım, bana sensiz cihanda can ne lazım.

Aşkı bilenler ne şanslı diye düşündü.

Ama Arzu ölmüş, aşkı bilip bilmediğini bilmediği Arzu kendini on beşinci kattan atmış.

Arzu'yu tanımıyor, hakkında bir şey bilmiyor. *Bana insan değil ağlar melekler.* Sene-i devriyesinde Arzu'ya melekler ağlıyor. Şükran ne çok ağladı. Melek Şükran.

"Nedir derdin Mürşit? Derdini anlatmayan derman bulamaz, anlat," derdi eskiden.

Derdim dünya Şükran. Dünya bende ağrı yapıyor, anladın mı? Anlamadın. Anlamazsın, çünkü kadınsın, dünyadan şikâyet etmek bir lüks ve bu lüks kadınlara tanınmamış. Senin varlık sebebin şu berbat hayatımızın çarkını çevirmek, ama sen bu çarkı bir durdursan var ya, dünya göçer, inan.

Şükran artık ağlamıyor diye düşündü. Cenin hiç doğmadı.

Cihanda aşk lazım olduğu düşüncesi içine işliyordu.

"Kızım âşık mısın?"

"Seviyorum baba."

Baba kız mutfakta küçük masada oturuyorlardı. Şükran "Elvan'ın sana bi diyeceği var," demişti, yüzünde manidar bir gülümseme, evlenme meselesi ciddiye binmiş, belli. Duru su gibi kızına bakıyor ve âşık olmasını diliyordu. Ben olmadım sen bari ol kızım. Damadının geri zekâlı olduğunun farkında değildi henüz, sonra anladı, anlayınca kızının kuru bir seviyorum demesi içine iki kat dokundu.

Seviyormuş, yani âşık değil diye düşündü o gün. İnsan âşıksa âşığım der diyorlar, aşk sevginin kıvılcımıdır diyorlar. İlla harıl harıl bir ateş olacak demiyorum kızım, ama kıvılcım olmadan ateş olmaz. Âşık insan âşık mıyım diye sormuyor kendine, âşık olduğunu biliyor. Âşık insan gördüm ben, ordan biliyorum, babaannen mesela dedene çok âşıktı. Babaannene bir gün sormuştum.

"Anne babama âşık olduğunu nasıl anladın?"

"Görür görmez hastalandım," dedi "o zaman anladım."

Sen de hasta mısın kızım?

Âşık değilsen kendine sorarsın. Seviyor muyum? Cevaplarsın. Seviyorum. Oysa olabilir demektir bu, seviyor olabilirim, seviyorum galiba, seviyorum evet, seviyorum.

Şükran mutfakta annesiyle hamur açıyordu, kirlenmesin diye nişan yüzüğünü çıkarmış. Babasını arkasına bir sürü yastık koyup pencerenin önüne oturtmuşlar. Açık çayını bekliyor. Artık çok az şeyi bekliyordu. Açık çayını, sabah pencereden girecek güneşi, sabunlu bezle şeffaf beyaz gövdesinin silinmesini. Şükran, aşkı bilen annesiyle hamur açarken o banyoda aynanın karşısına geçmiş, kendine soruyordu. Şükran'ı seviyor muyum? Seviyorum, evet. Hem Şükran'la mutlu olunabilir. Bu da iyi bir hayat olabilir. Neden olmasın? Çeşit çeşit iyi hayat var.

Âşık olamadığı Şükran'a bunca yıl sırtını dayamış olduğunu kabul ediyor artık. Şükran onu taşıdı. Sevmek diye bir şey varsa onunki.

Bunları düşünürken Atlantik'in müdavimlerinden iki kişi içeri girdi. Mürşit uzaktan tanıyor ikisini de. Bu şehirde herkesi tanıyor ama hep uzaktan, Şükran'ı bile.

Muhsin Abi "Buyrun beyler," diye neşeyle karşıladı gelenleri. "Hadi gene iyisiniz, pamuk gibi arnavutciğerim var bugün."

Müdavimler mutat yerlerine oturdular, karşılıklı. İhtiyar garson ikisinin de huyunu suyunu biliyor, beş dakikada donattı masalarını, mırıl mırıl konuşmaya başladılar.

Mürşit, Madenci'nin yokluğunu hissetti, daha kaç saat oldu ki gideli? Yalnız içmek zor, hele böyle kederliyken yalnız içmemeli insan diye düşündü. Kederliyken kalabalıklara girmeli, otobüslere binmeli, acele etmeli, akşam yemeğine yetişmeli, evde ailece yesinler diye seyyar satıcılardan portakal almalı. Ama kalabalıklara girmek için insanın dermanı olmalı, benim yok, benim kendimi öldürecek halim bile yok dedi içinde boğulan sesi.

Saatler geçti.

Madenci'nin kederini kendi kederiymiş gibi hissederek rakısının sonunu içti. Kalktı, hesabını ödedi. Az bir şey tuttu, kendini suçlu hissetmesine yol açacak kadar

yüksek değil. Yemek yemezsen pek bir şey tutmuyor zaten. İhtiyar garsona eyvallah der gibi bir işaret yaptı. Tam çıkarken, Muhsin Abi seslendi.

"Mürşit!"

Dönüp baktı.

"Yalnız başına içme oğlum."

"Niye abi?"

"Yalnız içmek yaramaz adama."

Muhsin Abi gibi adamlar kalmadı artık diye düşündü. Onun gibi halden anlayan adamlar. Sahi, ne oldu onlara? Var mıydılar bilmiyor. Ama bir zamanlar var olmalıydılar, bu dünya bugüne nasıl gelecekti ki başka türlü?

Muhsin Abi kadehinin dibini masaya vurdu, delilikle bilgelik arasında bir yerden bakarak içti. Onu sık sık hastaneye sürükleyen şey delilikle bilgelik arasında sallandığı bu yer. Bu yer bu şehre uymuyor, uymadığı için adama şehir de zaman da dar geliyor.

"Zaman bir değirmentaşı Mürşit," dedi, ağzını elinin tersiyle silerek. "Taşın işi dönmek sanırsın, halbuki öğütmektir."

Mürşit bu bilinmedik bir şey değil diye düşündü. Zamanın bir değirmentaşı olduğunu herkes bilir. Bilir de neye yarar bilmek?

"Öyledir abi. Zaman bizi çok fena öğütüyor."

Atlantik'ten çıktığında akşam karanlık bir su gibi çöküyordu. Rakı başını bulandırmış, adımları birbirine karışıyor, aklı darmadağın. Rakıdan mı yalnızlıktan mı diye düşündü. Ne fark eder? Sebebe değil sonuca bakmalı insan. Sonuç ne peki? Sıfıra sıfır, elde var sıfır. Bir sokak lambasının önünde durup ışığa baktı. Sarı ışığın önünde kar taneleri nazlı nazlı uçuşuyordu, kar hafiflemiş, havada bir sakinlik var. Ama ayaz fenaydı gene de. Yürürken başı dondu, kulaklarını hissetmez oldu.

Kendini on beşinci kattan atmak nasıl bir şey bilmi-

yor. Bu şehirde on beş katlı bina yok. On beş katlı bir yere hiç çıkmadı ama bir kere asma köprüye çıktı.

Asma köprüler sallanır. İnsan sallanır. Hayat sallanır. Yüksekten bakmak baş döndürücüdür, su insanı çeker.

Felsefede okurken, artık tek parça halinde hatırlanamayacak kadar geride kalmış, ancak ansızın patlayan flaşların aydınlattığı, birbirinden kopuk görüntüler halinde gözlerinde beliren bir zamanda, derin, mavi ve olağanüstü güzel suyun üstünde, iki yakayı birleştiren tek bir köprü varken asma köprülerin sallandığını öğrendi. Bindiği otobüs köprünün üstünde bozulmuştu da, başka otobüse binmek için indiklerinde köprünün beşik gibi sallandığını fark edince yüksekliği tatmak istedi, yerden bunca yukarıda olmanın nasıl bir şey olduğunu hissetmek. Köprünün korkuluklarına koştu, aşağı baktı.

Akışkan bir madde olan su, sanki bıçağı atsa yarılacak, dilim dilim kesilecek, titreşen bir jöle gibi görünüyordu. Buradan aşağıya düşsem, bu titreşen mavi yeşil jöle beni kucaklar mı diye merak etmişti. Çok gençti, yaşamanın bir hak olduğunu sanıyordu, intiharı aklına getirmiyordu, bu yüzden atlasam diye değil, düşsem diye düşünüyordu.

Otobüs şoförü onu korkuluklara dayanmış görünce atlayacak sandı, paniğe kapıldı. "Dur!" diye bağırdı. Yolcular telaşlandılar. "Korkmayın, bir şey yok," dedi. "Atlayacak değilim. Aşağısı nasıl görünüyor, onu merak ettim."

Herkesin yüreği ağzına gelmişti. Bir yandan atladığını görmek istediklerini hissetti, birinin köprüden atlayarak intihar etmesine şahit olma ihtimali milli piyangoda büyük ikramiyeyi kazanma ihtimaliyle aynıdır herhalde. Bir yandan da korkmuşlardı, aşağı atlayacak olursa kendilerinden uzak tutmak için çırpındıkları ölüm fikri gözlerine yerleşecek, günlerce gitmeyecek.

Yolcular söylenerek arkadaki otobüse doluştular, otobüs hareket etti. Yanına oturan adama "Tepeden ba-

kınca gemiler çok acayip görünüyor," dedi. Adam ürktü, başını çevirdi. Adamın "Sağ salim bi geçsek şu köprüden.." diye mırıldandığını duydu.

Çok yakında doğduğu şehre geri dönmek zorunda kalacağını bilmiyordu henüz, aşırı yaşamak istiyordu. Şimdi ölüm, her gün biraz daha yakınlaşan güzel ülke.

Otele gitti. Zihni hiç içmemiş gibi berraktı. Akşam kalabalığı lobiyi doldurmuştu, hep aynı gürültü vardı, bir yığın ezik adam birbirlerine dert yanıyorlar yine. Şöyle olmuş, böyle olmuş. Bunların arasında meselenin yüzde doksanı paradır diye düşündü. Meselenin yüzde doksanı haksızlıktır. Meselenin yüzde doksanı kadındır. Bunlarda para, kadın, mülk ve haksızlık hep bir aradadır.

Erkut'tan aldığı kitabı hatırladı. Aldığından beri paltosunun cebinde taşıyordu ama daha beş sayfa bile okuyamamıştı. Bankodaki yerine geçti, oturdu, tam okumaya başlayacaktı, Kibar geldi. Temizlikçi kadın cumartesi yerine pazartesi gelse olur muymuş. Pazar sabahı hesabını kesecekler varmış da, pazartesi gelirse odaların hepsi bir arada çıkarmış da..

İçi sıkıldı dinlerken.

"Bildiğin gibi yap," dedi. "Bana sorma."

Kibar'ın gözleri Özgür'ü aradı. Özgür olsa olmaz der diye düşündü ama mevcutla da yetinmez o, başka bir çözüm bulur, çok sever bir üçüncü çözüm bulmayı.

Siyah paltolu adam geldi, yakasını kaldırmıştı, saçları ıslaktı, karda başı açık yürümüş. Bu hâlâ gitmedi mi diye düşündü. Mahkemesi görülmüştür, hâlâ ne duruyor? Aklından geçeni adama Kibar sordu.

"Sen bu gece de mi burdasın?"

"Burdayım," dedi siyah paltolu sıkıntılı bir yüzle. "Sabah hesabı keseriz."

"Yok öyle," dedi Kibar. "Para peşin."

"Kaçıyor muyuz?" dedi adam, ağırına gitmiş gibi bakıyordu.

Mürşit sabahki zalimliğinden ötürü özür diler gibi lafa karıştı.

"Tamam birader, keyfine bak," dedi. "Yarın hallederiz."

Kibar'la göz göze geldiler. Kibar'da yine aynı bakışlar, merhametten maraz doğduğunu bilmiyor musun bakışları. Herif yarın sabah erkenden sıvışırsa görürsün bakışları. Senden ne köy olur ne kasaba bakışları.

Siyah paltolu Mürşit'e gülümsedi, eyvallah der gibi elini göğsüne götürdü, sobanın başına geçti. Mürşit adamın sabah aralarında geçeni çoktan unutmuş olduğunu fark etti. Belki de olup bittiği anda unutmuş.

Tanışık olduğu müşteriler siyah paltoluya mahkemenin nasıl geçtiğini sordular.

"Hakim üç ay sonraya attı," dedi.

"Gene iyi," diye mırıldandılar "beş ay, altı ay ileri atan hakim var."

Biri Kibar'dan tost istedi, biri sigara almaya gitti, biri işten güçten yakındı. Belli belirsiz bir uğultu sardı içeriyi. Mürşit kitabını tekrar açtı. O sırada zabıt kâtibi Çetin geldi, bakındı.

Kibar'a "Benim çolak gelmedi mi?" diye sordu bir masaya otururken.

Kibar duvardaki raftan okey takımını aldı, masaya bıraktı.

"Birazdan gelir," dedi.

Çetin taşları masaya döktü, dizmeye başladı.

"Bakalım avukat ne diyecek," dedi siyah paltolu, kendi kendine konuşur gibi.

Kol böreği yiyen bir adam "Avukat nerden çıktı?" dedi. "Hani hakime derdini kendin anlatacaktın?"

"Konuşturmadı ki," dedi siyah paltolu. Okey taşları-

nı jilet gibi dizen Çetin'i işaret etti. "Avukat lazımmış, aha bu öyle dedi."

"Tutacan kardeşim, başka yolu yok," dedi Çetin. "Osuran hakime çattın. İşin zor. Uzatır da uzatır, gide gele gençliğin heba olur."

Birileri osuran hakim ne iş dediler. Çetin anlattı. Siyah paltolunun davasına bakan hakim duruşma sırasında osuruyormuş. Çok yiyormuş çünkü. Her öğlen adliyenin karşısındaki Yörem Restaurant'tan bir tepsi yemek geliyormuş odasına, yağlı yağlı etler, kuyu kebapları, revaniler. Tepside lokma bırakmıyormuş. Osurmadığı zamanlarda da uyuyormuş, bu kadar ağır yiyince ne olacakmış ki başka. Günahını almak gibi olmasınmış ama Yörem Restaurant'tan bedava yiyor diyorlarmış, Yörem'in sahibi de maşallah almış yürümüş. Emekliliğine beş sene varmış hakimin, daha beş sene çekeceklermiş.

"Herif her seferinde salıyor," dedi. "Hani yemin için ayağa kalkılıyor ya, bu da kıçının birini hafiften kaldırıyor. İşte o ara. Ensemden doğru benim burnuma. Oda zaten küçük, pencere de yok, milletin ter kokusu yetmiyormuş gibi bi de bunu çekiyoruz."

Lobiyi dolduran ezik adamlar, bir hikâyeyle karizması çizilen hakime gözleri yaşarana kadar güldüler. Siyah paltolu gülmedi.

"Davayla ne alakası var ki?" dedi.

"Adam gamsız kardeşim gamsız!" dedi Çetin. "Senin derdini anlıyor mu sanıyorsun? Dosyayı açıp okumaya bile üşeniyor. Sallıyor üç ay sonrasına. Sen yarın benim dediğim avukatı gör, hakimin kankası, üç duruşmada işini halledecek, bak göreceksin."

Diğerleri hak verdiler, akıl verdiler, felakete dönüşen hikâyeler anlatarak siyah paltoluyu ikna ettiler. Çetin'in okey arkadaşı çolak geldi o sırada, arkasından hastabakıcı. Kol böreği yiyen adam da ağzını silip oturdu,

dördüncü oldu. Taşları şakırdatarak oyuna başladılar.

Mürşit bankonun arkasındaki koltuğunda oturup bu adamların hallerine bakamayacak kadar yorgun hissetti kendini. Ama eve gidemez. Ev üstüne geliyor. Kar kaplı avluya da çıkamaz, durulacak gibi değil, öyle bir soğuk var ki, ateş mateş kâr etmez. Nereye gidecek?

Madenci'nin odasına çıkmak geldi aklına, orda kimse rahatsız etmez onu. Çetin'i, okey arkadaşlarını, hâlâ gülen ezik adamları, Kibar'ı, sigara dumanıyla yoksulluk kokusunun iç içe geçtiği lobiyi kendi haline bıraktı, yukarı çıktı.

Anahtar iç tarafta kapının üstünde duruyordu. Madenci kapısını kilitlemiyor. "Çalınacak neyim var ki?" diyor. Haklı. Hem çalınacak bir şeyi olsa bile çalınmaz. Bu sefil otelde hiç kimse burada kalan birinin çalınmaya değer bir şeyi olabileceğine ihtimal vermez çünkü.

Madenci'nin üç beş parça eşyası bıraktığı yerde duruyordu. Sırt çantası köşedeydi, askıda bir kot pantolon, bir gömlek, yatağın üstünde eşofman altıyla bir kazak, masada eski gazeteler, bir bardak, bir pet şişede iki parmak su. Arkada kalan hazin bir toplam.

Yatağın ucuna oturdu, Erkut'tan aldığı kitabı cebinden çıkardı. Okumaya başladı.

İçindeki yumrunun adına rastladı birden:

Weltschmerz ya da dünya ağrısı.

14

Bir esinti yüzünü yalayınca odanın çok soğuk olduğunu fark etti. Kitabı bırakıp soğuğun nereden geldiğine baktı. Her yerden. Pervazlar aralanmış, bakım istiyor. Duvarlar bakım istiyor. Evlatlar, eşler, evler, hayatta var olan her şey bakım istiyor.

Madenci'nin bu soğuk odada nasıl yaşayabildiğini merak etti. Elektrik sobası anca kendini ısıtıyordur. Döndüğünde ufak bir soba kurmalı en iyisi dedi. Madenci'nin dönmeme ihtimalini düşünmek istemiyor. Dönmezse muhatapsız kalan kelimeleri yine beynini kemirecek. Odun sobası en kolayı, evde olacaktı bir tane, Şükran kömürlüğe kaldırmıştı. Kibar akşama doğru yakar, Madenci gelmeden ısınır içerisi.

Yatağın ayak ucunda duran elektrik sobasının düğmesine dokundu. Az sonra teller kızardı, yüzüne doğru bir sıcaklık yükseldi. Yastığı sırtına koydu, yatağa yerleşti. Kitabı okumaya devam etti.

İstediğimiz zaman gösteriden ayrılabilecek olmamız coşturucu bir fikirdir.

Ama ona hiç de öyle gelmiyor. Coşmuyor. Gösteride hissetmiyor kendini, ondan belki.

Atlantik'te otururken ihtiyar garson televizyonu aç-

tı bir ara, sandalyeye ilişip haberleri seyretti. Mürşit de seyretti, boş boş bakarak. Yılbaşı gecesi yurdun batı kesimlerinde kar yağışı beklenmiyormuş. Zabıta ekipleri vatandaşların huzurlu bir yılbaşı geçirebilmeleri için denetimlerini sıklaştırmışlar. Milli piyangonun yılbaşı özel çekilişinde büyük ikramiye rekor miktara ulaşmış. Daha bir sürü haber vardı; ama uyuyup uyanmayan, aklını güveler yemiş babalara ve on beşinci kattan atlayan kadınlara dair bir şey yoktu. İntiharın kendisi haber değildir diye düşündü. İntiharın türü haberdir. Biri intihar ettiğinde önce nasıl diye sorulur. Nasıl intihar etmiş? Kendini mi asmış, başından mı vurmuş, bileklerini mi kesmiş, zehir mi içmiş, köprüden mi atlamış? Nasıl yapmış? Ne kadar vahşice öldürürse kendini insan, o kadar büyük haber olur. On beş kat otuz metreden fazla olsa gerek diye düşündü. Arzu otuz metreden atladı, beton zemine çakıldı. Pehlivan'ın kızı gibi bütün kemikleri kırıldı.

Arzu, Madenci'ye tutunuyordu. Madenci ipi koparınca Arzu aşağı düştü.

İntihar insanın elindeki büyük fikirlerden biridir.

Arzu'nun cenazesini düşündü. Madenci'nin bu suçluluğa nasıl dayanmış olduğunu merak etti. Karısının ailesi nefretle bakmıştır. Belki tabuta bile yaklaştırmamışlardır. Hangi yüzle geliyorsun cenazesine? Senin yüzünden öldürdü kendini, onu terk ettiğin için demişlerdir. Ama belki de gerçeği bilmiyorlardır. Arzu her şey yolundaymış gibi yapan kadınlardansa mutsuz olduğunu kimseye söylememiştir.

Balkon korkulukları Arzu'ya engel olamamış diye düşündü. İnsan gösteriden ayrılmaya kararlıysa, korkuluklar aşılır. Pehlivan kayaları yerinden söktü, korkuluk gibi uçurumun önüne dizdi. Ama çok geç kaldı. Kızının kemikleri ölü yıkayıcı kadınların ellerinin altında, bilye gibi oynadı, kadınlar akıllarını oynatacaklardı neredeyse.

Cumhur kayaları yerinden söktü. Yamaçtan aşağıya yuvarladı.

Herkes bir şey yapıyor diye düşündü.

Kötülük için. İyilik için. Acısını unutmak için. Kaçmak için.

Ben kıpırdayamıyorum.

İnsan bir uçurumdur.

Bir kadın sesinin "Bu kapı kilitlenmiyor," diye bağırdığını duydu.

Şaşırdı, gülümsedi, değişik bir şey oldu, otele bir kadın geldi.

Burada kadınların kaldığı çok nadir. Oda vermediğinden değil, gelmediklerinden.

Babasının zamanında şehirde pavyonlar vardı, pavyonlara bir iki aylığına çalışmaya gelen kadınlar olurdu, ama babası hiçbirini otele almazdı. "Kusura bakma bacım, burası aile oteli, alamam." Babası nasıl da iyi bilirdi insan idare etmeyi. Hem burası aile oteli diyerek kadınlara orospu olduklarını hissettirirdi hem de bacım diyerek suçu şehre atardı. Kadınlar hiç gocunmazlardı bundan, yanlarındaki adamla çıkıp giderlerdi, başka otele, aile oteli olmayan, malum işler oteline.

Buraya yıllardır aile gelmiyor, kadın da gelmiyor. Gelenler hep zorda kalmış, gariban, sefil erkekler. Şimdi pavyonlar yok. Çaybaşı'nda gizli bir genelev var sadece, Kibar'ın ayda bir gittiğinden emin olduğu. Kibar tıraş oluyor gitmeden önce, saçlarını ıslatıp tarıyor. Acaba hamama önce mi gidiyor, sonra mı diye merak etti.

Bu şehirde otellerle kadınların bir araya gelmesi akla iyi şeyler getirmez.

Oysa eskiden geliyorlardı. Otel otellikten çıkmadan önce. Kocalarıyla gelirlerdi, bazen oğullar analarını getirirdi, doktora göstermeye veya varsa üste geçirilecek bir

mal mülk noterde parmak bastırtmaya. Yalnız gelenler de olurdu, ev arayan bekâr hemşireler, mazbut öğretmen kızlar. Hiçbiri otelde kalmaya bayılmıyordu. Hayat mecbur ettiği için geliyorlardı. Erkek müşterilerin rahatsız edici bakışlarına maruz kalmamak için lobide oyalanmıyorlardı, hemen odalarına çıkıyorlar, kapılarını kilitliyorlar, arkasına masa sandalye dayıyorlar, başlarını sokacak bir yer bulur bulmaz da çıkıp gidiyorlardı.

Bir keresinde onlardan biriyle çok kısa süren bir şeyler yaşadığını hatırladı. Öznur adında bir öğretmen kızla. Aşkı değil ama cinsel çekimi onda gördü. Öznur daha ilk gün bakışlarıyla içine bir şey attı. Şükran'ın mahcup bakışlarında olmayan, sarsıcı bir şey.

Aralarında bir ilişki başlaması için Mürşit'in okulun civarında bir iki tur atması yetti. Birkaç kere Muharrem Gazinosu'nda buluştular, kavakların en sık olduğu yerdeki masada oturdular. Bu buluşmalar için Şükran'a bir sürü yalan söylemesi gerekti. Hayatının hâlâ iyi bir hayat olabileceğine inandığı zamanlardı, sabahları otele erken geliyordu, işin ucundan tutmaya gayret ediyordu.

Geceyi kızın odasında geçirmeye niyetlendiği gün bir şey oldu, her şey bitti. Elvan otele gelmişti o gün. Babasıyla ayakkabı almaya gideceklerdi. Lobide Öznur'la karşılaştı. Babasına bakışındaki o elektrikli, sarsıcı şeyi görmüş olmalıydı ki, Mürşit "Hadi kızım gidelim," diyerek elini tuttuğunda, babasının kolunu çimdikledi. Acıtmak isteyerek etini sıktı. Sıkarken saldırgan bir köpek gibi dişlerini gösterdi. Mürşit ürktü. "Ne yapıyorsun kızım? Delirdin mi?"

Altı yaşındaki kızının yeni bir huy edindiğini sanmıştı. Elvan o aralar tuhaf huylar, saçma tikler ediniyordu. Allahtan çabuk geçiyordu, bu yüzden pek üstünde durmadı. Ama çarşıya giderken, ayakkabı alınırken, eve dönerken, evde otururlarken Elvan sürekli gözünün içi-

ne bakarak, dişlerini göstererek kolunu çimdikledi. Mürşit kızının Öznur'la arasındaki şeyi hissettiğini anladı. Devam edemeyecekti. O gece yeni bir yalanla evden çıkıp kızın odasına gitmekten vazgeçti.

Bir süre Öznur'a görünmedi, karşılaşmamak için onun okula gidiş saatlerinin geçmesini bekledi, döndüğü saatlerde otelde durmadı. Sonunda yakalandığında "Evliyim, yapamam," gibi bir şeyler geveledi. Öznur "İyi, n'apalım.." dedi sadece. Kızın ilişkinin böyle bitmesine aldırmaması içine dokundu. Hiç mi acıtmadı canını diye üzüldü. Kız birkaç gün sonra ev buldu, otelden çıktı. O gider gitmez Elvan normale döndü. Mürşit kızının bu ilişkinin bittiğini nasıl hissettiğini hiçbir zaman çözemedi.

Sonrasında başka kaçamak ihtimalleri de oldu, ki her biri onu kabuğundan çıkarabilecek kadar canlılık vaat ediyordu; ama her defasında Elvan'ı hatırladı, kolunu çimdiklemesinden çok, köpek gibi dişlerini gösterdiği anlar.

Öznur'u unutup kitabına dönmüştü tam, deminki kadın sesini tekrar duydu.

"Heey! Kimse yok mu?"

Odadan çıktı.

"Buyrun, ben yardımcı olayım."

Yardımcı olmak istediğinden değil, meraktan, sefil otelinde kalmaya gelen nasıl bir kadın olabilir diye görmek istiyordu. Kadın, Mürşit'i otel müşterisi zannetti, kadın gördüğü anda aklına ilk gelen şey faydalanmak olan adamlardan. Yüzüne bile bakmadı, merdiven başına yürüyüp aşağıya seslendi.

"Alooo! Sağır mısınız be! Biri baksın buraya!"

Otuz otuz beş yaşlarındaydı. Güzeldi, ağır makyajlı ve ucuzdu. Sarı saçları dalga dalga beline iniyor. Göğüs kısmı şeffaf siyah bir bluz giymiş, dar kot pantolon, yüksek topuklu çizmeler, kocaman taşlı küpeler takmış, tır-

nakları kırmızı ojeli. Omuzlarında uzun bir kürk manto duruyordu, sahte olduğu belli, naylon naylon parlıyor.

Şehirde pavyon da yok artık, böyle bir kadının burada ne işi olabilir diye düşündü.

Kadın ona bakmaya bile tenezzül etmeden telefonunu tuşladı. Sinirli bir havayla konuşmaya başladı.

"Ercan! Çabuk gel al beni. Beş dakika bile duramam burda. Her yeri bok götürüyor. Kapı kilitlenmiyor be, gece üstüme çıksalar kimsenin ruhu duymaz. Anlamam Ercan, böyle mi konuştuk?"

Daha bir yığın şey söyledi, telefonu çat diye kapattı, kocaman çantasını omzuna taktı, topuklarını güm güm vurarak merdivenlerden indi, arkasında ucuz bir parfüm kokusu bıraktı.

Mürşit odaya döndü, kitaba kaldığı yerden devam etti bir süre. Ama aklını veremiyordu. Kadının ucuz parfüm kokusu hoşuna gitmişti. Kitabı cebine koydu, elektrik sobasını söndürdü, kapıyı kilitledi. Odanın anahtarını kendi anahtarlığına taktı. Madenci bir daha hiç gelmeyecek bile olsa, bu oda başkasına verilmeyecek artık, bu kapı başkalarına kapandı.

Aşağı indi. Kadının bankonun önünde beklediğini gördü. Kibar ezik büzük bir halle karşısına dikilmiş, bir şeyler söylüyordu.

"Vardı başka odamız. Çarşafları da değiştirirdik."

Kadın, Kibar'a tiksinir gibi baktı.

"Üfff, uzatma.." dedi.

Kibar, Mürşit'i gördü.

"Bayana başka oda verelim diyorum ama.."

Lobide oturan müşterilerin hepsi gözlerini kadına dikmişlerdi. Çetin ve arkadaşları oyunu bırakmışlar, dikleşmişler, siyah paltolu adam olgun bir meyva görmüş gibi bakıyor. Kadın hepsinin farkındaydı ama aldırış etmiyordu, bu bakışlardan hoşlandığı yıllar geride kalmış.

Çantasında bir şey aradı, bulamadı, sinirle kapattı. Yüzlerine aptalca bir sırıtma sinmiş müşterilere döndü.

"Ne bakıyorsunuz? Hiç kadın görmediniz mi?"

Müşteriler toparlandılar. Önlerine baktılar ama birkaç saniye sonra yine kadına döndüler. Aylardır daha güzel bir şey görmemişlerdi, bakmaya devam ettiler. Mürşit bankonun kapağını kaldırıp arkasına geçti, yerine oturdu. Kadın şaşırdı.

"Patron sen misin?"

"Benim."

"Buraya otel demeye utanmıyor musun?"

Mürşit önce irkildi, sonra helal olsun dedi içinden. Bunlar işte, feleğin sillesini yemiş bu kadınlar hakikati adamın yüzüne dan diye söylerler. Buraya otel demeye utanıyorum evet; ama buraya gelinceye kadar utanacak neler var daha, bir bilsen.

Keşke kalsa diye düşündü. Madenci'nin yerini tutmaz ama yine de beni anlar, en azından anlıyormuş gibi yapar. Bu kadınların işi bu, insanın derdini anlıyormuş gibi yapmak.

Kadın çantasını tekrar karıştırdı, paketini buldu, çıkarıp bir sigara koydu ağzına. Mürşit'e baktı, yaksın diye bekledi.

"Daha bakacak mısın?" dedi. "Ateş.. ateş.. ohooo!.."

"Haa, tabii.." dedi Mürşit, telaşlandı.

Bankonun altından bir kibrit kutusu buldu, çıkardı. Kadın, sigarasını yakacağını zannetti, dudaklarını büzerek bekledi. Ama Mürşit kadınların sigarasını yakmaya alışık değildi, filmlerde gördü; ama gerçek hayatta hiç rastlamadı. Kibriti uzattı.

Kadın hayal kırıklığına uğramış gibi baktı.

"İnsan yakar be.." dedi. "Odun musun nesin.."

Mürşit birden uyandı. "Pardon," dedi, kibriti geri alacak oldu.

"Geçti canım," dedi kadın.

Kibriti çakıp sigarasını yaktı, üfleyerek söndürdüğü çöpü Mürşit'e fırlattı, dumanını yüzüne savurdu.

"Ben söyledikten sonra ne kıymeti kaldı?"

Mürşit güldü, kadın da güldü. Bir şeyler ısındı havada.

Müşteriler aynı yılışık sırıtmayla ikisini seyrediyorlardı. Valla helal olsun, Mürşit Abi karıyı götürüyor bakışlarıyla bakıyorlardı.

Mürşit "Odayı beğenmediniz," dedi.

"Nesini beğenicem?" dedi kadın.

"Kusura bakmayın. İşler epeydir kötü, otele pek bakamadık."

"Kimin işi iyi ki?"

Kadın sabırsızdı, sıkılmıştı. Yine telefonunu tuşladı, yine Ercan'la konuştu. Yılbaşından sonraki günün programını yaptı. Başka şeyler de söyledi, mavi tuvaletimin kuru temizlemeciye gitmesi lazım filan. Sonra "Ercan bak tekrar söylüyorum," dedi. "Böyle konuşmadık deme sonra. On bir buçukta çıkarım, birde inerim. Birden sonra kralı gelse beni sahnede tutamaz, anladın mı?"

Mürşit "Sahneye mi çıkacaksınız?" dedi.

"Başka niye geleyim ki buraya?" dedi kadın. "Burası Paris değil yani."

Mürşit gene güldü. Kibar lafa karıştı, ağzı kulaklarına varmış, gülüyor.

"Oryantal misin?"

Kibar'a ters ters baktı kadın. Hem sen dediği için hem oryantal dediği için sinirlendi.

"Oryantal anandır canım. Ben şarkıcıyım!"

Kibar irkildi, şaşırdı ama hakarete uğramamış gibi güldü. Müşteriler de güldüler, kadının varlığından mest olmuşlardı, bire bin gülüyorlardı. Mürşit nerede çıkacağını merak etti. Şarkıcı kadınların çıkacağı bir sahne yok burada. Bilmediği bir yer mi açıldı, ne oldu?

"Nerde çıkacaksınız?"

"N'apıcan, dinlemeye mi gelicen?"

Kadın kıkırdadı. Mürşit'i yılbaşı gecesi özel programına yakıştıramadığı belli oldu. Ama incitmek istemiyormuş gibi yumuşadı bakışları.

"Bilmem ne restorant," dedi. "Güllü bi şey, Gülseren mi, Gülderen mi.. ne boksa.."

"Gülören," dedi Mürşit. "Susuztepe yolundaki benzinlik.. Gülören tesisleri." Pek aklına yatmadı. "Orda mı çıkacaksınız?"

Kadın alınmış gibi kaşlarını çattı.

"Burda Maksim Gazinosu var da çıkmıyor muyuz?"

"Hayır ondan değil," dedi Mürşit. "Orası yol üstü lokantasıdır da.. self servis."

"Self melf.. n'apıcan?" dedi kadın. "Başka yer mi var?"

Sigarasını beyaz bakalit küllüğe bastırdı.

"Ne berbat bi yer burası.." dedi. "Şehir dediğinin ortasında bir park olur, bir şey olur. Nasıl yaşıyorsunuz burda?"

Mürşit gülümsedi. Yaşıyoruz işte diye düşündü. İnsan nerelerde yaşamıyor ki. Benzinlik lokantaları restoran oluyor, yılbaşı eğlenceleri yapılıyor, otogarlar tıklım tıklım doluyor. Burada yaşamanın ucunu kaybetmişim ben, bir sürü şey oluyor ama benim haberim yok. Ömrünü geçirdiği şehre yabancı hissetti kendini, ama hoşlandı bundan. Zaten hiç ait olmadı ki.

Kadın birden "Sen de gelsene," dedi.

Mürşit şaşırdı. "Ben mi? Nereye?"

"Yılbaşı eğlencesine. Pişman olmazsın, sahnem iyidir. Sana indirim de yaptırırım."

Mürşit imkânsız bir teklif almış gibi güldü. Kadın Mürşit'in eğlenceyi yanlış yorumladığını düşündü.

"Hanımını da getir," dedi. "Al çoluğunu çocuğunu gel. Korkma, program aileler için, saplar için değil."

Mürşit'in içinden kısacık bir an gitme isteği geçti, Şükran'la değil ama yalnız. Hatta kadınla baş başa oturmak, sohbet etmek. Onu tutan bir şey yok, isterse gidebilir ama istemiyor, böyle bir şey istemeye alışık değil. Güldü, kadın da güldü. Kadınla yatma isteği duymadığını fark etti. Oysa böyle kadınları televizyonda bile görse yatmak ister. Neden?

Kadında garip bir şey buldu. Güzeldi, çekiciydi; ama cinselliği değersiz bir şeymiş, isteyen hayrına tepe tepe kullanabilirmiş, asıl derininde daha değerli bir şeyler varmış gibi duruyordu. Dobralıktan diye düşündü, dobra bir kadın da ondan. Bir hayranlık hissetti, hemen ardından üzüldü. Bu kadın bu dobralıkla sonunda duvara toslar. Birileri ödetir mutlaka.

İçine saçma bir neşe doldu. Madenci'nin gidişinin bıraktığı burukluk hafifledi. Kadınla biraz daha konuşsalar kabuğunu kırıp çıkacak sanki. Konuşmayı uzatmanın bir yolunu aradı. Ne sorulur bu kadınlara onu da bilmiyor ki.

"Uzun mu kalacaksınız?"

Dobra kadın anlamlı bir ifadeyle baktı, dostça bir anlam, başka bir şey değil, yazık sana be der gibi, ne çok derdin var senin, dünyayı mı taşıyorsun sırtında nedir?

"Kalayım mı isterdin?"

Sesi anne sesi gibi çıktı. Mürşit içlendi. İsterdim demek geçti içinden. O sırada bir korna sesi duydular. Kapının önünde bir araba durdu, genç bir adam indi, otele girdi. İri yapılı, kirli sakallı bir herif, sağlam ayakkabı olmadığı belli.

"Hadi," dedi kadına. "Gidelim."

Adamı görünce kadının dobralığı başka bir şeyle yer değiştirdi, cilve gibi, kapris, şımarıklık gibi bir şey.

"Buldun mu doğru dürüst bi yer? Gene arıza çıkarttırma bana."

"Öbür otelde bir oda çıktı," dedi adam, güldü. "Parayı bastırınca boşalttılar.."

"Temiz mi?"

"Temiz."

"Kalorifer?"

"Var var. Banyosu da var, kaloriferi de var. Sen kral dairelerine layıksın ama bi günlük idare edeceksin artık."

Alaycı, yılışık bir ifadeyle güldü. Kadın da güldü. Dobra hali yok oldu.

"Bi kebapçı mebapçı bir yer bul da bir şeyler yiyelim önce," dedi çıkarken. "Öldüm açlıktan."

Az önce Mürşit'le aralarında bir yakınlık doğmamış gibi çıktı gitti, bu yakınlığın hatırına bir alasmarladık bile demeden. Giderken Mürşit'in içine dolan neşeyi de götürdü. Kapı kapandı. Noel çanı takırdadı. Mürşit arkasında bıraktığı boşluğa baktı bir süre. Kibar ve müşteriler de baktılar.

"Beyazıt'ın oteline gidiyor," dedi Kibar acı bir sesle.

Mürşit "Ya buraya gelecek ya oraya gidecek," dedi. "Bu şehirde kalacak başka bir yer var mı?"

Burada dünya ağrısını dindirecek bir yer var mı? Dünyada dünya ağrısını dindirecek bir yer var mı? Yok. Dünyanın kendisi ağrı.

Eve gitti, erkenden yattı. Karmakarışık rüyalar gene, Cumhurlar, dinozorlar, asma köprüler, saçları kana bulanmış bir kadın.

15

Madenci yok ya on gündür –belki on beş, belki yüz on beş gündür, kaç gün oldu bilemiyor artık, zamanı bir yerlerde kaybetti– zaman, Mürşit'in içinde, karanlığa uzanan ışıksız bir tünelde kayboldu. Zaman kaybolup giderken kelimeler içinde birikti, artık ağzına sığmıyor, taştı taşacak. Suskunluk sağlam bir baraj, kelimeleri tutuyor, kelimeler içinde kaynaşıyor bu yüzden, boğazını tıkıyor, ağzının duvarlarına çarpıp duruyor. Bir tek Madenci anlıyordu onu, kelimeden kelimeye giden tek yol onunkiydi. Madenci olmayınca kelimelerin kimsesi kalmadı.

İçini havayla dolduracak, onu ipi kopmuş bir balon gibi yükseltip uçuracak, dünya denen bu amaçsız gezegenin üstünden aşırarak varlığın olmadığı bir boşluğa taşıyıp orda kaybolmasını sağlayacak kadar derin bir soluk almak istiyor. Dünyanın bütün havasını içine çekmek istiyor. Bu barajı kendisinin kurduğunu biliyor.

Lobi sakin, birkaç kişi var sadece, biri bulmaca dolduruyor, biri boşluğa bakıyor.

Boşlukta bir şeyler görebilen sadece Madenci'yle kendisi değilmiş. Elvan da boşluğu biliyormuş meğer, o da dünya ağrısı çekiyormuş. Çekmediğini sanıyordu, yılbaşı gecesi öğrendi. Oğlu için istediklerini boşluğu göre-

bilen kızı için istememiş olduğunu bilmek ağrısını daha da artırıyor şimdi, hatta başkalaştırıyor.

Elvan öncekiler gibi anlamsızlık ve hay huy içinde geçecek yeni bir yılın kutlanmasını bahane ederek onları yemeğe çağırmıştı. Şükran kızıyla damadının onları davet ettiğini söylerken öyle mahzun bakıyordu ki, Mürşit kıyamadı, ne işimiz var demedi. "İyi gidelim," dedi. "Madem çağırmışlar.."

Herkes gibi olmayı denemek istiyordu. Damatlarının evinde başköşeye buyur edilen bütün babalar gibi bir baba. Ama istemekle olunmuyormuş, öyle doğmak lazımmış.

Televizyonda şarkı türkü, masada misafire çıkarılan çatal bıçak takımları, bir sürü yemek, çoğunu Şükran yapmış. Hindi yok ama o kadar da değil, yılbaşı bu. Özgür'ün neşeli sesi.

"Kırismısla karıştırmayalım, di mi enişte?"

Gülüşmeler.

Yumuşak bir hava vardı kızının evinde, neşeli bir hal. Her sabah başını alıp gitmek niyetiyle uyanan bir adam olmasa, güzel bir akşam geçirdik bile diyebilirdi. Elvan çok mutluydu, ailesini firesiz bir araya toplamış, tek fire babasıdır her zaman, çağırırlar gitmez, gelse de dikenli haller içinde ama bu gece gelmiş, iyiliği de üstünde.

Elvan sofraya sürekli bir şeyler getirip koyuyordu.

"Pastırma da vardı, eski kaşar da vardı."

Şükran "Kızım yeter," diyordu "kim yiyecek bu kadar şeyi."

Damat "Yeriz anne yeriz," diyordu. "Gece uzun. Elvan getir. Helva da aldım, onu da getir." Daha çok yemeleri için ısrar ediyordu. "Anne yarın çarşıya kadar bi yürürsün, hepsini yakarsın."

Damat aptal belki ama cömert. Mürşit'in en azından bunu kabul etmesi lazım.

Şükran alçacık sesle, mırıl mırıl bir şeyler anlatıyor. Özgür'ün elinde cep telefonu, arada arkadaşlarıyla mesajlaşıyor, onun da uysallığı üstünde. İngilizce kursuna yazılmak istediğini söylüyor eniştesine. Lise kitaplarından biraz çalışmaya çalışmış ama bir gösteren olmayınca kafasına girmiyormuş.

"Otel işinde İngilizce bilmek şart," diyor.

Eniştesi tasdik ediyor.

"Bu zamanda İngilizcesiz hiçbir şey olmuyor Özgür," diyor. "Vaktim olsa valla ben de yazılırdım, bana da lazım." Özgür'ü maddi olarak destekleyeceğini de ima ediyor. "Hemen ilk kura yazıl, tamam mı? Destek çıkarım sana, düşünme."

Elvan'ın yüzü aydınlanıyor, kardeşini madden ve gönülden destekleyen bir kocası var, daha ne olsun? Aile işte bu demek. Mürşit duymazdan geliyor. Başı uğulduyor yine.

Damat içki içmiyor ama bu geceye mahsus rakı almış.

"Baba senin için aldım valla.."

Şükran duymamış gibi yapıyordu. Özgür ne olacağını biliyormuş gibi bakıyordu. Mürşit damadıyla göz göze geldi. Damat çocuk yüzlüydü, mahzun bakışlı, sadece çenesinde biraz sakalı var, damadı köseymiş de haberi yok, hiç dikkatle bakmamış ki. Gülümsüyordu çocuk, iyi yürekli bir gülümseme. Bu çocuk kızımı sahiden seviyor mu ne.

"Hadi içeyim bi kadeh. Madem aldın.."

Özgür'ün yüzünde alaycı bir ifade belirdi, sen bu sofradan bir kadehle kalkarsan var ya, seni eve kadar sırtımda taşımazsam adam değilim.

Mürşit gece boyunca bütün babalar gibi bir baba olmak istese de, ortamdaki tek yabancı maddenin kendisi olduğunu her an hissediyordu. Her şey yolundaymış gibi gülümsemek de çok yoruyor insanı.

Damat Tuzlukaya Konakları'ndan bahsetmeye başladı, yepyeni, gıcır gıcır villalar. Onlardan birini almaya niyeti varmış.

Elvan "Size uzak ama," dedi annesine bakarak. "Gelip gitmek zor olur."

Şükran'ın yüzünde bir sevinç. İstediği kadar uzak olsun. Minibüslere ine bine gider, yeter ki kızı müreffeh insanların oturduğu Tuzlukaya Konakları'nda otursun. Yere göğe koyamıyorlar Tuzlukaya Konakları'nı.

Mürşit bir kere daha Tuzlukaya Konakları derlerse çekip gideceğim diye düşündü. Dediler, Şükran da dedi, Özgür de, kızıyla damadı da. Ama Mürşit gidemedi. Şükran öyle mutlu ki. Hayatını berbat ettim, bari bu gecesi zehir olmasın.

Gidemeyince sigarasını alıp balkona çıktı. Damadı arkasından seslendi.

"Burda iç baba, bu soğukta balkona çıkılır mı?"

Damadın yüzünde iyi niyet vardı. Kendini Mürşit'e sevdirmek için elinden geleni yapıyordu. Çocuğa haksızlık ettiği duygusu geçti içinden. Ama iyi niyet geçici olabilir, her an değişebilir, niyetlere hele iyi niyetlere hiç güvenilmez.

Balkonda sigarasını yaktı. Madenci'nin gittiği günkü azgınlığı kalmamışsa da, hava hâlâ karlıydı. Rüzgârın savurduğu karın içinde şehir ışıkları solgun ateşböcekleri gibi yanıp sönüyor. Sigarasını bitirdi, izmaritini balkondan aşağı attı, ikinciyi yaktı.

Elvan geldi, elindeki battaniyeyi Mürşit'in sırtına koydu, yanına oturdu, yumuşacık gözlerle baktı.

"Baba.. Neyin var?"

"Hiç kızım.. İçim ağrıyor."

Keşke böyle demeseydim diye düşündü, Elvan hastayım sanacak. Sansın ne yapayım dedi sonra, hastayım zaten, benimki de bir nevi hastalık ama ilacı yok.

Ama Elvan hiç öyle sanmadı.

"Benim de ağrıyor baba," dedi "herkesin az çok ağrıyor içi."

Mürşit şaşırdı, yanlış mı duydum, soyut, elle tutulmayan, tarif edilemeyen bir ağrıdan söz ettim ve kızım anladı mı yani diye düşündü. Bende de var dedi üstelik. Kızının gözlerinde varlığından daha önce haberdar olmadığı bir irade gördü, daha çok şaşırdı.

"Yaşamak böyle bir şey değil mi zaten baba.. dinmeyen bir ağrı."

Elvan dünyanın, boşluğun, ağrının farkında. Elvan yaşamak denen şeyin bu ağrıyla uzlaşmak olduğunu anlamış. Kızını hiç tanımamış meğer. Kızı kendi hayatının iplerini elinde tutuyor.

Damadın çocuksu bir yüzü var. Elvan Elvan diye çevresinde pervane oluyor, damadın kızına âşık olduğu belli. Bu aşkta yanağını uzatan Elvan'mış. Aşk için iki taraftan birinin âşık olması yetiyormuş demek ki. Arzu Madenci'ye âşıkmış, Şükran ona âşık oldu, en azından başında, annesi babasına âşık öldü.

Mürşit kızıyla aralarında yepyeni bir bağ kurulduğunu hissetti, baba kız olmaktan daha başka, daha derin bir şey. Ağzında biriken kelimelerin kızında bir karşılığı var. Elvan'ın dudaklarına hüzünlü bir gülümseme kondu.

"Herkes kendine göre bir ilaç arıyor baba," dedi. "Ama senin ilacın bana uymaz, benimki de sana." Elini babasının yanağına koydu. "Benim için üzülme. Ben mutluyum."

Mürşit'in göğsü şişti, neredeyse patlayacak. Bir yandan da sevinmiş. Elvan'ın yanağında duran elini tuttu, gözlerine sürdü. Her şeyi yanlış mı biliyorum diye düşündü, hayat kitabını okumaya en başından mı başlamam lazım? Kendince düşünceler, beklentiler, hayal kırıklıkları biçtiği kızını değil, gerçek kızını ilk kez tanıyor.

"Hadi içeri girelim artık," dedi Elvan. "Hava çok soğuk, üşüteceksin."

Babasının elini tuttu, içeri girdiler. Balkonda kısacık bir anda aralarında kurulan sahici bağ, aile hayatının coşkusunda inceldi ama yine de özü yerinde duruyor. Saat on iki oldu sonra, televizyonda havai fişekler patladı. Kalktılar, öpüştüler, birbirlerine iyi yıllar dilediler. Mürşit kızıyla aralarında başlayan yeni çağa rağmen sahtelik hissinden kurtulamadı. Boşlukta yüzüyormuş gibi geldi ona. Yerçekimi kaybolmuş, attığı adımlar boşlukta eriyor.

Anlamak her şeyi değiştiriyor.

Anladığı şeyden memnun değildi öte yandan. Elvan hayata razı olmuş, teslim olmuş diye düşündü, bunun suçunun kendisinde olduğunu bilmek içini kavurdu.

Yine de zamanın içinden daha kolay geçti o gece.

Elvan tatlıları getirirken, dobra kadının şu anda sahnede olduğu geçti aklından. Bire kadar kalacak. Birden sonra kralı gelse onu sahnede tutamaz. Kadını kimlerin dinlediğini merak etti. Aile eğlencesiymiş. Burada öyle şeyler olmaz, buralı aileler böyle ortamlara girmez. Salonu terli adamlar, bekâr adamlar, âlemciler, hovardalar, zengin serseriler, eğlence parasını denkleştirmiş ipsiz sapsızlar doldurmuştur. Kadın şarkılarını sap dediği bu adamlara okuyordur. Hepsi sarhoş olmuştur, yılışmışlardır, kadını ellemişlerdir. Dobralık sökmez burada, hele kadınsan.

Ertesi gün, tam düşündüğü gibi olduğunu öğrendi.

Gülören tesislerinin bir gece için gazinoya çevrilen self servis lokantasına tek bir aile bile gelmemiş yılbaşı gecesi. Gelenler hep âlemci bekârlar, şehrin zenginlerinin parayı harcayacak yer arayan oğulları, on beşte bir toplaşıp civar illerdeki pavyonlara gidenler. Eşraftan da birkaç kişi gitmiş, sırf meraktan. Cevdet de gitmiş, o an-

lattı. Ona kalsa gitmezmiş; ama defterlerini tuttuğu bir herif masrafı ben çekicem demiş, ısrar etmiş. Gerçi iyi olmuş, çok eğlenmişler. Yeni Çarşı'daki özel hastanenin sahibinin oğlu ayağına kusmasaymış daha iyi olacakmış. Pis herif, arkadaşlarıyla yan masada oturuyormuş, hop mop diyemeden hark diye indirmiş yediği içtiği ne varsa. Kusmuğu ayakkabısının içine kadar girmiş, iğrençmiş, tuvalete gidip ayağını, çorabını yıkamış, çorapsız ayağı bütün gece donmuş.

"Kadın güzel okuyordu ama," dedi. "Bir ara herkes hislendi."

Beş altı kişi vardı lobide, içlerinden biri "Nasıl?" diye sordu. "Hislenip ne yaptılar?"

"Hislendiler işte," dedi Cevdet. "Ne bileyim. Ağlamaklı oldular. Kadehleri masalara vurmalar, Allaaah diye bağırmalar falan.."

Şarkıcı kadını dinlerken ağlamaklı olup kadehini vuran adamların görüntüsü gülünç geldi Mürşit'e. Cevdet buna hislenmek diyor, daha da gülünç.

Kadın bire kadar kalmış sahnede. Sonra sağolun, varolun, mutlu yıllar deyip inmiş. Ama bir homurdanma olmuş, sarhoş müşteriler bu kadar parayı beş şarkı için mi verdik diye itiraz etmişler. Cevdet kadının arkada biriyle tartıştığını görmüş, gençten, esmer, iri yarı, kirli sakallı bir adam, avucuyla kadının alnına vurmuş, kadın sendelemiş, neredeyse arkadaki bira kasalarının üstüne düşecekmiş. Beş dakika sonra tekrar sahneye çıkmış, suratı bir karış bu sefer. Ruhsuz ruhsuz okumuş, tadı kaçmış herkesin. Cevdetler üçe doğru kalktıklarında kadın hâlâ sahnedeymiş.

Mürşit bir hayal kırıklığı hissetti. Dobra kadın imgesi tuzla buz oldu gözünde, kadın dişli çıksın isterdi, şehrin kaymağını yiyen bu hırt sürüsüne postayı koysun, ama yapamamış, yapamayacağı belliydi. Zaten hep böyle oluyor, yücelttiği şeylerin çöplüğü olan bir hayatı var.

Kibar çay dağıtıyordu.

"Başka hadise çıkmadı mı? Hayret.." dedi.

Ara sıra böyle geceler oluyor şehirde, şarkıcıların, oryantallerin filan geldiği. Her defasında olayla bitiyor ya bir bıçaklama yaşanıyor ya silahlar çekiliyor, jandarma geliyor, ortalık karışıyor.

"Otelde çıkmış," dedi Cevdet. "Tayfur denen it var ya, otogarı işletiyor hani. İşte o deyyus, kadının kapısına yüklenmiş sabaha karşı."

Hikâyeyi o âna kadar yarım bir ilgiye dinleyen müşteriler birden canlandılar, doğruldular. İçeri girebilmiş mi diye sordular. Girebilmişse hikâye başka bir renk alacaktı. Ama girememiş, Beyazıt Tayfur'a tekme tokat girişmiş. Tayfur Beyazıt'a bıçak çekmiş ama Beyazıt öyle bıçağa mıçağa pabuç bırakacak adam değil, elinden aldığı gibi Tayfur'un kaba etine saplamış. Polis Beyazıt'ı içeri almış. Tayfur hadise duyulup da rezil olmasın diye şikâyetçi olmayınca iki saat sonra bırakmışlar.

Cevdet "Tamahkârdır, paragözdür, ama şimdi Allah'ı var kodoş değildir," dedi Beyazıt için, bu bahsettikleri kimdir nedir bilmeyen otel müşterilerine hitap ederek. "Bunca senedir otel işletir, böyle bir şeye göz yumduğunu duymadık."

Beyazıt'ı tanıyan müşteriler onayladılar. Uzun uzun Beyazıt'tan bahsettiler, kahramanlık yaptığı başka hikâyeler anlatıp takdir ettiler. Tayfur'a kıçından bıçaklandı diye güldüler. Özgür Tayfur'un hikâyesine çok bozuldu. Mürşit oğlunun güvendiği dağlara kar yağdığını düşündü. İyi oldu, Allah'ın serserisini adam zanneder misin?

Yeni yılın ilk akşamını avluda tek başına içerek geçirmek içinden gelmedi, zaten kafası çok karışıktı, eve gitti, Şükran'la birlikte televizyon seyrettiler. Mürşit'in evde olması Şükran için büyük yenilikti, inlemeden, kolunu yüzüne düşürmeden uyudu o gece. Mürşit sabaha

kadar kızıyla aralarında geçen konuşmayı düşündü. Düşündükçe içindeki ağrı şiddetlendi.

Aradan günler geçti sonra. Altı gün, yedi gün, belki de on gün, ayın kaçıysa artık.

Anlamak daha sinirli yaptı onu, ikide bir öfkeleniyor. İşin kötüsü öfkesini yönelteceği somut bir şey bulamıyor. Birine öfkelensen kavga edersin, hırsını alırsın. Bir nesneye öfkelensen kırıp atarsın. Ama soyut bir öfke bu, her şeyi anladığını inkâr edememenin acısı.

Eskiden de anlıyordu aslında, kendini kandırmasına lüzum yok artık, eskiden de herkesin az çok bir dünya ağrısı çektiğini, hayatın anlamsızlığını kendine göre bir anlama çevirmeye çalıştığını içten içe biliyordu, ama anladığı bu şey hakkında düşünmek istemiyordu. Anlarsa onlardan biri olacak. Dünya bir ağrı, hepimizde var ve hepimiz aynıyız. Şimdi anladığını idrak etmek içindeki öfkeyi uyandırıyor. Şükran'a minnettar olmak, Elvan'ın hayatı olduğu gibi, bütün anlamsızlığı ve ağrısıyla kabullendiğini, hatta barışıp sevdiğini görmek, Özgür'ü özgür bırakması gerektiğini hissetmek içinde yeni yaralar açıyor.

Cihanda aşk lazımmış meğer. Belki de tek gerçek anlam buydu ama geri dönüp hayatını değiştiremez. "Âlemde aşk olmasa köpekten aşağı olurdu halimiz," diyen babası haklıymış. Babasından nefret ediyor, kendini köpekten aşağı hissediyor.

Kapının önünde bir arabanın fren sesini duyunca dönüp baktı. Madenci'nin arabası. Döndü diye sevindi. Karşılamak için kalktı ama arabadan başka biri indi. Genç, esmer, sıkı giyinmiş bir adam. İçeri girdi, doğruca Mürşit'e yöneldi.

"Selamünaleyküm," dedi. "Beni Mühendis Uzay Bey

gönderdi. Eşyalarını almaya geldim. Bir de borcu varmış, onu getirdim."

Mürşit'in içinde şaşkınlıkla birlikte derin bir hayal kırıklığı dolaştı.

"Döndü demek.. Nerde kalıyor?"

"Madende. Bir baraka yaptık ona."

Adam hadisene der gibi bakınca anahtarlığından Madenci'nin oda anahtarını çıkardı, Kibar'a verdi.

"Uzay Bey'in eşyalarını topla da arkadaşa ver, götürsün."

Allahtan Kibar soru sormayı bilmiyor. Allahtan üstüne vazife olmayan şeylere karışma huyu yok. Allahtan laf sokmaktan, insan kemirmekten, zehirlemekten anlamıyor. N'oldu? Pek sıkı dosttunuz, her gece rakı içerek hayatı elekten geçiriyordunuz, dostluk buraya kadar mıymış demeyi akıl etmiyor.

Kibar gitti Madenci'nin eşyalarını getirdi, bir poşete doldurmuş. Adam poşeti aldı, bankoya para dolu bir zarf bıraktı, Madenci'nin arabasına bindi, gitti.

Mürşit bende bir şey var diye düşündü. Bende zehirli, yaklaşanı iten bir şey var, kimse bana dayanamıyor. Gece konuşmalarının arkadaşı da buraya kadar dayanabildi.

16

Pek çok şeyden acı duyuyor.

Oysa acı duymamak için hayatını bu hale getirmişti. Cumhur'u ve günahını bu yüzden hafızasının dehlizlerine gömmüştü.

Hayatın bir anlamı yoktur ama yaşamak hayata bir anlam verme uğraşıdır. Anlamın tasarlandığı kadar anlamlı olması da şart değildir diye düşünüyor şimdi. Son nefesinde söyleyecek bir sözün olsun yeter. İyi bir hayatım oldu de veya şu kahpe dünyada bunca yıl yaşadım bir iyi gün görmedim.

Kaosun eşiğinde bir şehirde yaşarken, üstelik anlam tahsil ederken, hayatına önünde sonunda, yarım veya tam bir anlam verecekti, annesi çağırmasaydı. Geri dönmek zorunda kalmasının bedelini en yakınındakilere ödetmiş olmasının acısını otelin hep aynı köşesinden Delidağ'a bakarak, akşamları hep aynı şekilde içerek unutacağını, böylece ruhunun kabuğunun kalınlaşacağını, bir süre sonra acıyı hissedemez hale geleceğini sanmıştı, yanılmış.

Şimdi insanın acıyı taşıma kapasitesinin sonsuz olduğunu düşünüyor. İnsan ezilinceye, ezilip incecik bir tabaka kâğıt haline gelinceye, hatta yok oluncaya kadar acıyı taşıyabiliyor.

Hastalandığı için babasını, dön dediği için annesini,

onlar için döndüğü halde evlenip giden, böylece büyük fedakârlığını hiç haline getiren kız kardeşlerini affedemiyor. Doğdukları ve benliğinde koparamayacağı bir bağ yarattıkları için çocuklarına öfkeleniyor. Şükran'a daha çok öfkeleniyor, hayatın yükünü tamamen ona bıraktığı halde, tek direnişi uykusunda ah diye inleyerek kolunu düşürmek olduğu için. Ama adı üstünde, Şükran o, tüten sobanın başında aldığı nefese bile şükreden Şükran.

Günahımı Madenci'ye anlatabilirdim diye düşünüyor, bir tek ona anlatabilirdim. Çünkü ağızda hapsolmuş kelimelerle, ağızdan çıkmış kelimeler arasında fark var. Gömdüğü günahından doğan her kelimenin ağızdan çıktıkça kelebeğe dönüştüğünü hayal ediyor, başının çevresinde bu kelimelerden yüzlerce kelebeğin uçuştuğunu.

Bazen Şükran'a anlattığını hayal ediyor. Ama ağzından çıkan her bir kelebek Şükran'ın yüzüne konunca kurtçuklaşıyor, binlerce kurtçuğa dönüşüyor. Şükran'ın gözkapaklarına saldırıyorlar, gözlerini yemeye başlıyorlar, bitirinceye kadar durmuyorlar, sonra yanaklarını, burnunu, dudaklarını kemiriyorlar. Birkaç saniye içinde Şükran'ın iyicil, sevecen yüzü kurukafa haline geliyor, göz boşlukları kapkara artık ve dişleri ortaya çıkmış, ısırgan, uzamış, sararmış dişler haline gelmiş.

Madenci gibi o da hayal kurma yeteneğini çoktan kaybetti.

17

Bir ses "Boş odanız var mı?" diye sordu.

Dönüp baktı. Madenci'nin yaşlarında bir adam. Siyah güzel bir deri mont giymiş, pahalı olduğu belli. Omzunda metal kilitli bir sırt çantası, atkısını bağlayışında bir özen, hareketlerinde büyük şehirden gelmişlere mahsus bir eda var. Adamın kapının önünde duran arabasını gördü. Sokağı kaplayan karın üstünde çok güzel duruyordu araba, gökten düşmüş bir mücevher gibi güzel duruyordu.

Adamı cevap vermeden baştan aşağı süzdü. Şık deri montuyla, pahalı atkısı ve zarif duruşuyla oteline yakıştıramadı. Madenci de deri mont giyiyordu, onunki de pahalıydı, o da İstanbulluydu. Ama o kendine ait kederiyle bu sefil otele yakışıyordu. Oysa bu adam bu sisli dünyaya da, bu sefil otele de yakışmıyor diye düşündü. Arabası hiç yakışmıyor. Bu araba bu şehre bu adamın bu otele yakışmadığı kadar yakışmıyor. Bu şehirde böyle pahalı arabalar yok değil, var, damadının var mesela, Tuzlukaya Konakları'nda oturanların hepsinin var. Ama onların kendileri gibi arabaları da bu şehre benziyor. Bir taraflarından ruh yoksulluğu, pahalı şeylerin örtemediği bir sefillik akıyor. Akarken katılaşıyor, çevreye bulaşan anlaşılmaz bir nefrete dönüşüyor.

Birden içini haksızlığa uğramışlık duygusuna benzeyen, öfkeli bir şey kapladı. Bir kaşını kaldırıp ters bir havayla sordu.

"Kaç kişisin?"

"Tek.. tek başımayım."

"Kaç gün kalacaksın?"

"Bilmiyorum.. şimdilik üç.."

"Üç günlük ücreti peşin alırım."

Böyle açgözlü, muhteris bir esnaf ağzıyla konuşmak hiç âdeti değildi. Üstelik genç adam nazikti, gülümsüyordu. Niye böyle yaptığını bilemedi. Üstünde de durmadı. Bundan sonra ne yaparsa yapsın kendini bağışlayacak, yoruldu artık suçluluktan.

Hemen cüzdanını çıkarttı genç adam, gıcır gıcır, siyah deri bir cüzdan, göz alıyor. Parayı uzattı. Adamın bu hali Mürşit'in içindeki öfke denizini iyice dalgalandırdı. Parayı alırken, ısrarla kaba davranırsa adamın kalmaktan vazgeçeceğini umdu. Belki gider. Ne bu böyle, senli benli konuşmalar deyip çeker arabasını.

"Sonra şu yok bu yok diye caz yapma yalnız," dedi yine ters bir suratla. "Hiçbir şey yok, baştan söyleyeyim."

"Kapıya duş-tuvalet var yazmışsınız ya, yeter."

Mürşit güldü. Müstehzi. Senin gibi birine duş-tuvalet yetmeyeceğini ikimiz de biliyoruz dedi içinden. Sen benim bu sefil otelimin akmayan duşuyla taş çatlasa iki gün idare edersin, sonra çekip gidersin. Zaten hep birileri gelir, birileri gider buraya. O arada dünya döner, gündüzler geceye bağlanır, ay bulutların arasına girer çıkar, ben kök saldığım yerde kalırım. Bazıları benim gibi ağaç doğar.

Genç adam uzattığı anahtarı aldı, sanki ömrü bu tür otellerde geçmiş gibi alışkın adımlarla merdivenlerde kayboldu. Bu aykırı yabancıyı izleyen kahve müşterileri fısıltıyla konuşarak arkasından baktılar. Kim ki bu? Bu

şehirde, bu otelde ne işi var? İş için gelmiştir, başka niye gelsin. Beyazıt'ın oteli doluymuş ya, ondan buraya gelmiştir, mecburiyetten, yoksa böyle cakalı biri böyle cakasız bir otelde kalmaz.

Şükran aradı. Termosifon patlamış, banyoyu su basmış. Tesisatçı lazımmış, dağ gibi çamaşır varmış yıkanacak. Özgür'ü cebinden aramış ama ulaşamamış, çekmeyen bir yerdeymiş demek. Bir sorun çıktığında karısının aklına onu değil, Özgür'ü aramak geliyor, oğlunun eli işe erdiğinden beri böyle. Şükran Özgür'e ulaşamadığını söylemek zorunda hissediyor kendini, sesinde özür diler gibi bir ton oluyor.

Ağrısını çekmek yetmiyormuş gibi dünya işlerinden ben kaçıyorum, dünya işleri beni kovalıyor diye düşündü. Tesisatçıyı alıp eve götürdü mecburen. Şükran ayak bileklerine kadar buz gibi suyun içinde, bezlere emdirdiği suyu kovaya sıkıyordu. Soğuktan elleri kıpkırmızı kesilmiş, elbisesinin etekleri sırılsıklam. Gene de gıkı çıkmıyordu. Kendi dünyasının işleyişine hâkimdi, ne yapacağını biliyordu. Şükran onun gibi okyanusta kaybolmuş bir şamandıra değil. Tesisatçı işe koyulurken içinde utançla karışık bir sevgi belirdi, nadiren yaşadığı bir duygu. Sevgiden çok anlayış aslında. Şükran'ın dünya ağrısı hakkında düşünecek zamanı olmadığını bir kere daha gördü. Hayatın onun çevirmediği çarkını, ona rağmen canla başla çevirmekle uğraşıyor.

Bu yüzden paçalarını sıvayıp yardıma giriştiğinde karısının bakışlarındaki şaşkınlık ve minnet içini acıttı. Tesisatçı işini bitirdikten sonra o da gidecekti ama yapamadı. "Bir çay koy da içelim," dedi. Şükran'la birlikte çay içti. Gözlerini dikip aşk olmayan bir sevgiyle karısına baktı, bakarken kavanozdaki cenin kımıldar gibi oldu, gözleri yaşardı.

Yine de yapamıyor, silkinemiyor, üstündeki bu ya-

bancılık duygusunu eski bir gömlek gibi çıkarıp atamıyor. Yarın sabah yine başını alıp gitmek niyetiyle uyanacağını ve hiçbir yere gidemeyeceğini biliyor. Hayat tasavvurlarımız birbirine uymadı Şükran, uymaya uymaya böyle yıllar geçti, ne yaparsın? Senin hayatını da ben ziyan ettim. Bak saçların beyazladı, sırtın eğrildi, boş umutlarla yaşlandın sonunda. Bu sözler boğazına dizildi. Dizildiği yerden çıkabilse daha mı iyi olur daha mı kötü bilemiyor. Belki de söylese daha çok kırar Şükran'ı. Koca bir ömrün boşa geçtiğini duymayı kim kaldırabilir ki.

Evde ikindiye kadar oyalandı. Şükran'ın yıkadığı çamaşırları oturma odasına açtığı çamaşır askısına asmasını seyretti. Elvan'la telefonda konuşmasını dinledi. "Baban tesisatçı getirdi, hallettik." Elvan şaşırmıştır diye düşündü, hangi dağda kurt öldü de babam bir işe elini sürdü demiştir. Belki de dememiştir, onun kızını anladığı gibi kızı da onu anlıyordur artık, suçlamıyordur, babam çektiği dünya ağrısına alışamıyor diye düşünüyordur, ondan böyle, ondan baba olamadı bize.

Şükran kıymalı patates yaparken Erkut'tan aldığı kitabı okudu. Epeyce okuduktan sonra okumuş olduğu sayfaları bir daha okuduğunu fark etti. Aklını veremiyordu. İçinde Şükran'ın haline üzülmesiyle yatışan dalga tekrar yükseldi, otele döndü.

Evde kendini daha kötü hissetmiyor, daha iyi de hissetmiyor, sadece her bir taşını kendi koyduğu evinde kendini tuhaf hissediyor. Sanki yıllar önce yanlışlıkla kendisinin olmayan bir eve girmiş, evdekiler de kaybettikleri birinin yerine onu koymuşlar, benimsemişler, geçinip gidiyorlar. İstediği kadar başını alıp gitmeyi hayal etsin, oteline ait o, yeri orası.

Otele döndüğünde, oğlunun sabah gelen şık deri montlu genç adamla konuştuğunu gördü. Sobaya en ya-

kın masaya oturmuşlar, önlerinde çaylar, tostlar, adamın sigarası, çakmağı, en pahalısından telefonu, arabasının alengirli anahtarı, aralarında bir muhabbet.

Özgür oteliyle acı acı alay ediyordu.

"Bizim müşteriler işte böyle," dedi. "Çulsuzlar, hastalar, ayyaşlar, hırsızlar, bitliler, dilenciler, beş parasız askerler, fakir öğrenciler, mahkemelik köylüler, sokağa atılmış ihtiyarlar. Sizin gibi müşteri nerde?"

Mürşit yine aynı anda iki şey hissetti. Özgür'ün otel müşterilerini bu kadar kuvvetli bir biçimde tarif etmesine hayranlık duydu, oğlu haklıydı üstelik, müşteriler tam da böyleydi. Ama aynı anda Özgür'ün bu yapış yapış yaranma hali, içindeki telleri titreştirdi, öfke bütün sinir uçlarını dolaştı. Hiç yapmadığı bir şeyi yaptı, bir sandalye çekip yanlarına oturdu.

Özgür şaşırdı, babasına bir göz attı, sonra tedirgin bir havayla tekrar adama döndü.

"İnşallah ayağınız uğurlu gelir de müşteri profilimiz değişir biraz Sinan Abi. Bedavacı bitlilerden kurtuluruz."

Özgür genç adama Sinan Abi diyecek kadar samimiyet kurmuş bile. Vay be.

Diğer masalara dağılmış, onları dinleyen bitli profile baktı. Gözlerinde bir alınma aradı. Yok. Özgür'e döndü.

"Bitlilerden kurtulmak ne demek lan? Ne biçim konuşuyorsun? Onlar insan değil mi?"

Özgür ben kuruyorum sen yıkıyorsun, ben yapıyorum sen bozuyorsun bakışıyla baktı, ateş gibi, başını çevirdi. Mürşit aferin dedi içinden. Görmezden gelmek en iyisi, öldüremediğin babanı görmezden geleceksin oğlum, ben öyle yapmaya çalıştım, bu da öldürmenin bir yoludur. Ama benim babam ne öldü ne yaşadı, sadece süründü, sürünürken beni de süründürdü.

Özgür'ün yüzü, gözleri konuşuyor diye düşündü. Benim bu dünyayı hiç anlamayan babamı ciddiye alma,

burayı değiştirecek olan benim diyor Sinan Abi'sine. Askere bir gidip döneyim, her şeyi değiştireceğim, hem de öyle bir değiştireceğim ki, babamın ölmesine gerek kalmayacak diyor.

Genç adam sandalyesinde rahatsız bir havayla kımıldandı. Mürşit Özgür'ün Sinan Abisi yanlış anlayacak, odalarda bit var sanacak diye paniklediğini hissetti. Boşuna çabalama oğlum demek geldi içinden, bırak yanlış anlasın, doğru anlaması neyi değiştirecek ki.

"Bit derken asalak müşterileri kastediyorum," dedi Özgür telaşla. "Yoksa bizde bit falan yok. Temizlik çok önemli. Bizim otel öyle süper lüks değil ama buranın en temiz otelidir, her gün baştan aşağı silinir. Çarşaflar---"

Mürşit birden kahkaha attı.

Özgür babasına delici bakışlarla baktı yine, yarım kalan cümlesi boşlukta sallandı. Mürşit ezik hallerle oturan umutsuz müşterilerin yüzlerinde neşeli bir şeyler gördü. Özgür'ün temizlik iddiasına gülecekler ama göstermekten çekiniyorlar diye düşündü, Özgür'ün bitliler demesini hiç üstlerine alınmadılar, bana daha da ısındılar üstelik, yüzlerinden belli.

Genç adam sigara paketini yokladı, bitmiş.

Özgür "Ben alıp geleyim iki dakikada," dedi.

Adamın uzattığı parayı aldı, fırladı çıktı. Halindeki yaranma çabası Mürşit'e bıçak gibi battı. Genç adamla masada baş başa kaldı. Adam gülümsedi, öylesine, nezaketen. Mürşit bu nezakete karşılık vermedi.

Kuruyemişçi Şakir geldi o sırada. Burnu kıpkırmızıydı, sümüğünü dirseğine sildi, ellerini birbirine sürterek sobanın başına oturdu.

"Kibar acele çay bana," dedi. "Çok acele. Dondum anasını satayım.. Bi de peçete meçete bir şey ver şurdan."

Cenazeden geliyormuş. Onu ilkokul üçe kadar okutan Fikret Öğretmen ölmüş, 100. Yıl İlkokulu'nun mü-

dürlüğünden emekli. Evinde ölü bulunmuş daha doğrusu. Altı aydır karısından ayrıymış, komşularından başka kapısını çalan yokmuş. Onlar da adam bir dokun bin ah işit oldu diye bıkmışlar, epeydir yoklamıyorlarmış. Ama bir haftadır ekmek almayınca altındaki bakkal huylanmış, muhtara haber vermiş, polis çağırmışlar, konu komşu içeri girmiş, bir bakmışlar ki ölmüş de ölüsü kurtlanmış bile. İki oğluyla bir kızı öyle öküz gibi dikilmişler cenazede, sanki namazı kılınan babaları değil de kırk kat yabancı. Ne gelinleri gelmiş ne damadı. Lisede okuyan torunları varmış, onlar da gelmemişler.

"Ana babaları bile yarım ayak gidince niye dert etsinler ki dedelerini."

Müşteriler ah vah ettiler adamcağıza. Pehlivan camiden gelmişti, az önce kopan tespihinin tanelerini topluyordu yerden.

"Ölüm mukadderat," dedi. "Allah günahlarını affetsin."

İşçi emeklisi Kayhan hafiften sinirli konuştu.

"Allah ölümün bile hayırlısını versin hacı," dedi. "Madem ölüsü kurtlanacaktı, boyunca evlatlar yetiştirmenin ne kıymeti kaldı."

Başka ölenlerden bahsettiler, böyle bir başına veya acıklı bir şekilde, arkasında öksüz yetim bırakarak ölenlerden.

Özgür geldi. Sinan Abi'sine sigarasını, parasının üstünü verdi, mutlu bir yüzle yerine oturdu. Sinan teşekkür etti, bir sigara yaktı.

Sonra birdenbire "Burda ölen oldu mu hiç?" diye sordu.

Özgür bir anlam veremedi soruya.

"Nasıl yani.." dedi. "Nerde.."

"Burda.. bu otelde."

Ölümü soran bir müşteri. Mürşit dikkatle baktı ada-

mın yüzüne, niye ki? Özgür irkilmiş, yüzünde bir acayip hal, ölümün yarattığı uğursuzluk hissinin ideal müşterisini kaçırmasından korkuyor, belli. İçgüdülerinin sesiyle konuşuyor bu yüzden, ölüm fikrini örtbas etmek, konuyu kapatmak istiyor.

"Hayır, olmadı."

Mürşit "Oğlum yalan söyleme," dedi. "Olmaz olur mu!"

Özgür'e baktı, gözlerinin bütün acısıyla. Oğlum hayal kırıklığı içinde diye düşündü. Şık giyimli bu genç adam değişecek müşteri profilinin başlangıcı olacakken, bu sefil oteli şimdilik iyi bir otel yapamasa da en azından sefilliğini bir parça giderecekken ben gene uğursuz uğursuz konuşuyorum. Hep böyle yapıyorum. Onu deli ediyorum. Gel beni öldür diyorum.

Özgür, babasının kelimelerinin etkisini yok etmek ister gibi, zoraki güldü.

"Geçen yaz bi amca kalpten öldü de, babam onu diyor," dedi. "Adam çok yaşlıydı ama."

"Değildi," dedi Mürşit.

İçinde huzursuz bir neşe coştu, bu neşeyi genç adamın üstüne saçmak istedi.

"Benzetmek gibi olmasın, sen yaşlardaydı. Akşam iki kadeh içtik karşılıklı. Ben yatayım artık dedi. Yatış o yatış. Öğlene kadar sesi çıkmayınca odasına girdim, baktım ölmüş. Uykusunda gitmiş, sebebi neyse.. bilmiyorum artık."

İçindeki huzursuz neşe kayboldu.

"Çok ölen oldu burda," dedi. "Beş yaşında bir kız çocuğu öldü mesela. Menenjitmiş yavrucak, yer yok diye hastaneye almamışlar."

Gözleri yaşardı. Kumral saçlarının çevrelediği küçük, beyaz yüzüne kahırla baktığını, parmağını tutmak istediğinde cansızlığını buz gibi hissettiğini hatırladı.

Onun için ölümün katıksız bir haksızlık olduğu tek olay buydu, diğerleri sadece ölüm. Bir de hamal ama onu hatırlamak istemiyor. Başka ölüleri hamalın cesedinin üstüne yığdı.

"Bir akşam bir köylüyü kanlıları vurdu," dedi. "Kan davasından kaçmak için gelmiş. Zayıf, sessiz, zavallı bir adamcağızdı. Sabah otobüsüne bilet almış. Binmek kısmet olmadı. İki kişi daldı içeri. Ne oluyor demeye kalmadan adamı vurdular."

Çenesiyle bankoya yakın bir yeri işaret etti.

"Savcı gelene kadar ölüsü şurda bekledi. Gündeliğe gelen kadın yerleri çamaşır suyuyla yıkadı. Gene de günlerce kan koktu içerisi."

Sinan'ın renkli gözlerinde heyecana benzer bir şey vardı. Devam etmesini bekliyordu, başka ölülerin hikâyelerini.

"Bi kere de yavuklusunu kaçıran bir delikanlıyı öldürdüler. Kızın abileri oteli bastı, yerlerini söylesin diye babamın başına silah dayadılar."

"Söyledi mi?"

"Söylemedi."

Babasına hayran olduğu sayılı anlardan biriydi. Kızın abilerinin şakası yoktu. Ama babası ikisini de ele vermemişti. Delikanlının tarlada güneş altında çalışmaktan kararmış yüzü, sapsarı kesilmiş kaşları, kirpikleri gözünün önüne geldi, hüzünlendi.

"Oğlanla aynı yaştaydık," dedi. "On altı on yedi. Ben daha babamdan harçlık alırken çocuk âşık olmuş da kız kaçırmış."

Sinan'ın dikkat kesildiğini görmek hoşuna gitti.

"Ama oğlan kızı bırakıp kaçtı," dedi. "Aşk da bir yere kadar. Nasıl bir can korkusuysa ikinci kattan atladı. Düştüğü yerden kalktığı gibi koştuğunu gördüm. Kızın abileri de gördü. Babamı bırakıp çocuğun peşine düştüler.

Babam yakalayamazlar korkma dedi; ama yakalamışlar, Et Meydanı'nda, bir kurşunla başından vurmuşlar."

Sinan irkildi. Mürşit gerçek hikâyeler böyle yapar insanı diye düşündü. Gerçek hikâyeler romanlara, filmlere benzemez. Anlatıldığı an ihtimal olmaktan çıkar. Oysa romanların, filmlerin güzelliği buradadır, korkunç şeylerin sadece ihtimal olmasında.

"Kız n'oldu?" dedi Sinan.

Mürşit "Ölüsü bulundu," dedi. "Bihuş Çayı'nda. Cesedi bir söğüt dalına takılmış. On gün suda kalınca şişmiş. Uzun saçları suyun yüzünde kayık gibi yüzüyormuş. Abileri kızı suya atmadan evvel taşla başını ezmişler. Deli Rıza görmüş. Polis deli diye ciddiye almadı Rıza'yı. İntihar deyip konuyu kapattılar."

"Başka?"

"Başka.." diye mırıldanarak düşündü. "Genç bir kadın doğumda öldü."

"Burda mı?" dedi Sinan.

"İkinci katta, sekiz numarada. Belveren diye bir köy vardır, epeyce uzak. Kadının kocası o köyün zenginiymiş. Kanaması olunca ebe korkmuş, kocasına hastaneye götür bunu demiş. Adam da almış karısını hastaneye götürmüş. Ama kadın doktor izinliymiş, ertesi gün gelecekmiş. Otele geldiler, kadın doktoru beklemeye. Kadıncağız iki büklümdü, ağrıdan duramıyordu. Doğum kadın doktor bekler mi kardeşim, götür yatır dedim ama dinlemedi. Odaya çıktılar. Çok sürmedi. Bir çığlık, bir kıyamet. Hastaneye yetiştirene kadar kadın da öldü, bebek de."

Mürşit sustu, genç adamı etkilemek için başladığı gerçek hikâyelerden kendisi etkilendi.

"Çok tuhaf," dedi. "Burda ölenleri saymamışım bugüne kadar. Kaç etti?"

"Yedi," dedi Sinan "doğmamış bebekle birlikte."

"Kırk yılda yedi ölü, hepsi aynı otelde."

Otelden iyi bir şey hatırlamıyor. Ne mutlu bir gün ne neşeli bir an. Hiç yaşanmamış olamaz, yaşanmıştır, ama hatırlamak istemiyor. Zihni dibindeki vahşeti saklamak için başka ölüler bulup çıkarıyor.

"Bi de biri kendini astı," dedi. "Kemeriyle. Yüzbaşıymış, askerler gelince öğrendik."

"Niye?"

"Evli bir kadını sevmiş. Öyle dediler. Cesedi korkunçtu. Görünce insan nasıl güzel ölür diye düşündüm. İnsan kendini asmamalı, güzel ölmenin bir yolunu bulmalı."

"Öyle bir yol var mı?" diye sordu Sinan.

"Var. Uykusunda ölen adam mesela. Yüzündeki huzurdan anladım öldüğünü. Öldün mü öyle öleceksin. Bir rüyaya girer gibi. Rüyanda öldüğünü görüyorsun, hakikaten ölüyorsun.. Sonsuz bir rüya gibi ölüm." İçini çekti. "Belki öldüğün an rüya bitiyordur. Belki de rüya bittiği için ölüyorsundur, bilmiyorum artık."

Omzunda bir el hissetti. Başını kaldırıp baktı, Pehlivan. Bu kadar kahırla bu hayatı nasıl sürükleyeceksin der gibi bakıyordu.

"Dünya bir gölgelik Mürşit," dedi "soluklandık, gideceğiz, gerisi boş."

Oturanlara selam verir gibi elini salladı, kapıyı açtı, çıktı. Noel çanı arkasından takırdadı.

Lobiye sessizlik çöktü, sobanın gürültüsünden başka bir ses duyulmaz oldu.

Kuruyemişçi birden "İyi ki bi Fikret Öğretmen öldü dedik," dedi. "İçimizi kararttın be. Kibar bir çay ver şurdan. Televizyonu da aç, hadi, şarkı türkü bir şey bul. Şu üç günlük dünyada kahırdan geberip gideceğiz."

Diğerleri de silkindiler, kıpırdandılar, herkesin başına çöken bulut dağıldı.

"TRT müziği aç. Güzel şarkılar oluyor orda."

Kibar kanalı buldu. Müziğin sesi neşelendirdi lobiyi. Seksenlerden kalma bir klipte biri kadın üç kişi şarkı söylüyordu. Üçünün de saçları kıvırcıktı, kadının alnında yeşil bir bant vardı, adamlar kazaklarını pantolonun içine sokmuşlar.

Otel müşterilerinden biri "Komedi Dans Üçlüsü bu," dedi.

Kuruyemişçi Şakir "Yok yok değil.." dedi. "Şey bunlar.."

Bir sürü isim saydı, doğru isimleri bulamadı.

Sinan aklına bir şey gelmiş gibi kalktı, dışarı çıktı, arabasına gitti. Özgür ideal müşterisini gözleriyle takip etti. Mürşit oğlunun yüzünde elle tutulacak kadar bariz umutlar gördü. Oğlu hayallerine inanıyor.

Yine derin bir yorgunluk hissetti.

Yatmakla dinlenemiyor, yatağı dibe batıyormuş gibi geliyor ona. Yatağı sanki bataklıkta. Dipte karanlık, koyu bir şey onu çekiyor. Sebebini biliyor aslında, fazla içiyor, her zamankinden daha fazla. Alkol damarlarında yoğunlaşıyor, adeta metalleşiyor, damarları katılaşıyor, bu yüzden vücudunu taşıyamaz oluyor. Böyle anlarda yerçekimsiz ortam nasıl bir şey diye merak ediyor. Hani uzay belgesellerinde oluyor, astronot bir sıçrıyor, tavana yapışıyor veya havada yüzüyor. Yerçekimsiz ortamda insan bedeninin ağırlığını kaybediyor da ruhununkini de kaybediyor mu? O bu dünyaya vakumlandı. Kıpırdayamıyor. Dönemiyor.

Sinan elinde küçük siyah bir defterle geri geldi, Mürşit'e gülümsedi.

"Sakıncası yoksa anlattıklarınızı not alabilir miyim?" diye sordu, sesinde saygıya hatta hayranlığa benzer bir şey vardı.

"Niye?"

"Kullanmak için.. senaryo filan yazarken."

Mürşit belli belirsiz bir hayal kırıklığı hissetti. Bu adam için bu hikâyeler ilaç değil diye düşündü, ömrünü sınamak için değil, ben de yaşadım iyi kötü demek için değil. Ama bu bölük pörçük hikâyelerden yaşanmamış bir hayat yapacak kadar yetenekli olsa not almaz diye düşündü. Hikâye aklının kemiğine yapışır, kaynaşır, onun olur, onu kendi kuyusundan çıkarır, başkalarınınkine atar. Hikâye bu işe yarar.

Sinan cevabını beklemedi, defterine yazmaya başladı.

Mürşit Özgür'e baktı. Oğlu heyecanlanmış, gizleyemiyor. Babası gözünde beklenmedik bir değer kazanmış sanki.

"Babamda daha çok hikâye var böyle," dedi, hafiften kasılarak. "Çok da güzel anlatır."

Babasına baktı, biraz daha anlatsana der gibi. Mürşit güldü içinden. Eskiden sıkıntıdan patlardın. Ne oldu, kılık kıyafeti yerinde bir yabancı not almaya kalkınca kıymete mi bindi hikâyeler?

Özgür daha da konuşacaktı, babasını değerli bulduğu bu ânın tadını çıkaracaktı ama Sinan'ın telefonu çaldı. Film ekibinden arıyorlardı. Oyunculardan birinin işi erken bitince Beyazıt'ın otelinde oda boşalmış. Gel burada kal diyorlar.

Özgür'ün hafiften kasılan ifadesi hayal kırıklığıyla dağıldı. Ama Mürşit oğlunun bakışlarında ilk kez anlayış gördü. Özgür burayı Beyazıt'ın oteli gibi bir otel yapmanın babasının elinden gelmediğini, hayat denen şeyin beklendiği gibi olmadığını, olmayacağını anlamış, buna alışmak gerektiği kafasına dank etmiş gibi, suçlamadan, anlayışla bakıyordu.

"Kusura bakmayın," dedi Sinan. "Ekiple birlikte olmam lazım."

"Tabii tabii.. ücretinizi geri verelim."

Tabii değil aslında, normal bir adam olsa işte bu yüz-

den parayı peşin alıyoruz der. Ama o normal bir adam değil, burası normal bir otel değil.

Sinan odasına çıktı, eşyalarını alıp indi. Parayı geri almak istemiyormuş gibi yaptı ama Özgür ısrar etti. Mürşit meğer oğlumun da gururu varmış diye düşündü. Sinan'ın arabasının sokağı neredeyse gündüz gibi aydınlatan farlarına baktılar birlikte. Araba gitti, sokak karardı.

Özgür buruklaştı.

"Kasıntının tekiydi zaten," dedi.

Bozulduğunu gizlemek için gülmeye çalıştı. Mürşit de alay etti arkasından, oğlunun kırılan duygularını paylaştığını gösterdi.

Özgür "Baba," dedi sonra.

"Hı.."

"O anlattığın yüzbaşı sahiden kendini astı mı?"

"Astı."

"Kaç yaşındaydın?"

"On üç."

"Korktun mu?"

"Korktum."

Mürşit merdiven altındaki buzdolabında bekleyen rakı şişesini hatırladı. Ama bu akşam avluda yalnız içemeyecek. Bu akşam hâlâ çocuk oğlunu böyle buruk bırakıp kendiyle kalamayacak.

"Git üstünü giy," dedi.

"Niye?"

"Atlantik'e gidicez."

Özgür babasının derdi ne, anlamadı, ama sormadı. Gitti montunu aldı. Çıktılar. Hava biraz yumuşamıştı, kar yerlerde buzlaşmış, toz şeker gibi çıtırdıyor.

Mürşit vazgeçtim diye düşündü yürürken. Oğlunun gözlerinde kendi istediği şeyi görmek için uğraşmayacak artık, oğlunun gözlerinde öyle bir şey yok, anladı bunu, kabul etti.

Atlantik'te Muhsin Abi şaşkınlıkla karşıladı onları.

"Oğlun da mı içecek?"

"İstiyorsa içecek. Koca adam oldu, baksana?"

"Olmuş valla.. boyu seni geçmiş."

Dipte boş bir masa buldular, oturdular. Suratsız ihtiyar garson geldi, rakı getirdi.

Mürşit "Oğlana bira," dedi.

Özgür istemedi.

"Yok, içmiyorum ben."

"Niye geldin o zaman?"

"Gel dedin.."

"Her gel dediğimde geliyorsun da sanki."

Gülümsedi, sanki baba oğul değilmişler de biri haşarı öbürü ağırbaşlı iki arkadaşlarmış gibi. Eliyle Özgür'ün saçlarını karıştırdı. Özgür başını çeker gibi yapınca merhamete benzer bir duygu geçti içinden. Buraya uygun değil diye düşündü, sağa sola bakıyor, yaşını başını almış içenlere, konuşanlara beğenmeden, anlamadan, anlamak istemeden bakıyor. Niye anlamaya çalışsın ki. Geçip gitmiş, yürürlükten kalkmış bir zamanı anlayıp da ne yapacak? Burası yenilmişlerin yeri, o henüz yenilmedi, yolun daha başında, üstelik benim gibi değil, onun başını alıp gidesi yok.

Suratsız garsondan patates kızartması istedi. Patates kızartması rakıyla pek gitmiyor ama ucuz, Özgür acıkmıştır hem.

"İngilizce kursuna yazıldın mı?"

"I ıh.." dedi Özgür "çok pahalı."

Eniştesinden ses çıkmadı demek ki diye düşündü. O gece aşka gelip attı tuttu, ama gerisi gelmedi. Normal, hep böyle olur. Hiçbir şey şaşırtmıyor artık onu.

"Yazıl," dedi.

"Para?"

"Buluruz."

Nereden bulacağını bilmiyor. Ama Şükran'da vardır, kenara üç beş kuruş koymuştur mutlaka, Özgür için harcamaya kıyar. Onda yoksa da dayısından borç almasına göz yumar. Kendini bildi bileli nelere göz yummadı ki.

"İngilizceyle uğraşacağına üniversite kursuna yazıl demeyecek misin?" dedi Özgür, sesi dikenliydi, alaycıydı.

"Otelde İngilizce lazım demedin mi?"

Özgür şaşırdı, boş baktı bir süre. Söyleyecek bir şey bulamıyor. Bulamasın, daha iyi. O konuşsun diye getirmedi onu, kendi konuşacak.

"Otel senin artık," dedi. "Ne yaparsan yap."

Özgür anlamadı. "Nasıl yani?"

"Askerden dönünce başına geçicem demiyor muydun? Askerliğini bekleme. Otel orda duruyor, otur benim yerime, işlet."

Oğlunun alaycı gülümsemesi kayboldu, aptallaştı. Hayatta en çok istediği şey böyle bir anda kucağına düşünce insan aptallaşır diye düşündü, sonra korkar ama. Özgür de korktu.

"Ya batırırsam?"

"Batık zaten.. belki çıkarırsın."

Patates kızartması geldi. Bir tane attı ağzına, hoşuna gitti, bir tane daha attı, bir tane daha. Özgür'ün korkusu hâlâ gözlerinde duruyordu. Mürşit korktuğunu itiraf etsin diye bekliyordu ama etmiyordu.

"İyi de.. çıkarmak için para lazım," dedi düşünceli bir havayla.

"Ablanla konuş.. otel onun da malı. İki kardeş el ele verin."

Özgür "Baba ne biçim konuşuyorsun ya!" dedi birden. "Sen ölmedin daha."

Mürşit'in gözleri doldu. Oğlunun sesinde sevgi var gibi geldi. İlk kez. Belki her zaman vardı da o görmüyordu. Bakmazsan göremezsin.

"Ölmemi bekleme. Emekli oldum farz et."

Sustular. Mürşit bir kadeh içti. Sonra bir kadeh daha. Özgür hâlâ susuyordu, inanmakta zorluk çekiyordu. Korkusundan kurtulup kucağında bulduğu şeye alışması zaman aldı.

Sonra coştu birden.

Yarın sabah ilk iş ablasıyla ve eniştesiyle konuşacakmış. Eniştesi iyi bir işadamı olduğu için üstüne atlayacağından hiç kuşkusu yokmuş. Eniştesi yan çizerse, çizmezmiş ya, böyle ballı fırsatı kaçırmazmış, gene de çizerse dayısıyla konuşacakmış. Dayısı çantada keklikmiş. Özgür'ün gözünün içine bakıyormuş zaten. İşi büyütmek lazımmış ama birden açılmak da doğru olmazmış. Önce temkinli adımlar atacakmış. Toparlandıkça büyütürmüş. Büyütmek için lokanta açmak şartmış. Yandaki berberin dükkânı kapatacağını duymuş. Kanser olmuş berber, öyle diyorlarmış. Peşin para olursa berberin yerini ucuza kapatabilirlermiş. Bitişikte lokantaları olurmuş. Aradaki duvarı yıkıp lobiye katabilirlermiş. Kibar'la bu iş yürümezmiş. Resepsiyona doğru düzgün İngilizce konuşan bir kız oturtmak lazımmış. Madende altın üretimi başlayınca yabancılar akın akın gelecekmiş. Bunların hepsini Beyazıt'ın kapması ihtimali varmış. Zaten Yeni Çarşı Caddesi'nde bina aldığını duymuş. Oraya beş yıldızlı bir otel yapmaya niyeti varmış. Orayı da açarsa avuçlarını yalarlarmış. Bu yüzden ellerini çabuk tutmaları gerekiyormuş. İşe kalorifer döşetmekle başlayacakmış. Ama kışı çoktan yarılamışlar, hem yazın yaptırmak daha kolay olurmuş. Şimdilik her odaya bir elektrik sobası koysalar yetermiş.

"Ben de bir bira içsem mi?" dedi sonra.

İhtiyar garsona seslendi.

"Bana bir bira," dedi "bir de patates. Babam hepsini yedi."

Güldü.

Mürşit oğlunda dünya işleriyle kafayı bozmuş, ihtiras dolu genç bir adamın yüzünü gördü, o çocuksu burukluktan ihtirasa ne kadar çabuk geçti diye hayret etti. Otelin başına geçince neler yapacağını bir solukta anlatan bu oğul, iyi yetiştirdi diye Şükran'a içten içe minnet duyduğu oğul mu? Belki de herkes böyledir. Normal biri olmanın şartı budur belki ama Mürşit onlar gibi olamıyor.

Teslim oluyorum dedi içinden, teslim oluyorum, ben bu dünyayla baş edemem, dünyanın bunca ağrısını çekerken dünyayı yenemem, teslim oluyorum.

Kibar nefes nefese içeri girdi o sırada.

"Polis geldi," dedi. "Seni çağırıyor."

18

Sivil giyimli polis sobanın başında oturmuş, müşterilerle muhabbet ediyordu. Telaşla içeri girdiklerini görünce, masasında oturan iki kişiyi bir el hareketiyle kaldırdı, Mürşit'e karşısındaki sandalyeyi gösterdi. Mürşit Özgür'e başıyla bankoyu işaret etti. Özgür gitti, arkasına geçip oturdu. Az önce oteli şöyle yapıcam böyle yapıcam diye atıp tutan ihtiraslı genç adam o değildi sanki, oturduğu yerde ufaldı, korkmuş bir oğlan çocuğuna döndü.

Mürşit'in yüreği boğazına çıkmış, güm güm atıyor. Otele polisin gelişi hayra alamet değil. Polis hiçbir zaman hayırlı bir iş için gelmez. Çocuklarımla ilgili olmasın da ne olursa olsun diye düşündü. Benim için olsun, beni alsın götürsün, ne yaparsa yapsın. Gerçi bir şey yapmış da değil. Bazen dalıyor yaşadığı ânı hatırlamaz gibi oluyor; ama polislik bir şey yapacak kadar kendini kaybetmiyor hiç. Her şey olabilir öte yandan. İnsanın bu ülkede polisle başının derde girmesi için bir şey yapması şart değil.

Polisin karşısına, işaret ettiği sandalyeye oturdu.

"Hayırdır amirim? Bi durum mu var?" dedi normal insanlar gibi.

"Yok.. mühim bir şey yok," dedi polis. "Önce demli bi çay söyle de içelim.."

İyice korktu. Polis ağırdan alıyor. Kibar'a iki çay diye işaret etti. Kibar ocağa koşturdu. Polis geğirdi birden. "Estağfurullah," diye mırıldandı. Bir soğan kokusu bir süre havada dolaştı, kayboldu.

Polis sessizce televizyona bakıyordu. Mürşit bundan hoşlanıyor diye düşündü, sessizliğiyle içimdeki korkuyu büyütmekten zevk alıyor. Lobideki müşterilere göz gezdirdi. Herkes kendi âlemindeydi. Okey oynayanlar, uyuklayanlar, dertli bakışlarla sigara içenler. Polisin kendileriyle bir işi olmadığını anlamışlardı, rahattılar. Ama arada göz ucuyla Mürşit'e bakıyorlardı, başında nasıl bir dert olduğunu merak ettikleri belli.

Kibar çayları getirdi. Polis şeker attı, uzun uzun karıştırdı. Böylece gerginliği daha da büyüttü. Mürşit'in başı zonklamaya başladı. Hiç konuşmayacağını, onu böyle sessizliğiyle gererek öldüreceğini sandığı anda polis birdenbire konuştu.

"Uzay denen mühendis burda mı kalıyor?"

Madenci'den söz ettiğini anlaması birkaç saniye sürdü. Mesele Özgür'le ilgili olmadığı için rahatladı, aynı anda rahatladığı için utandı. Madenci'nin başı dertte demek. Rahatlayacak bir şey yok. Derin bir sıkıntı içini doldurdu. Doğruyu mu söylemesi gerekiyor, yoksa başka bir şey mi uydurmalı bilemedi.

"Bir ara kaldı," dedi. "Bir hafta on gün önce ayrıldı."

"Şimdi nerde kalıyormuş?"

"Madende."

"Niye?"

"Bilmem.."

"Masraf olmasın diyedir," dedi polis. "Hayat pahalı."

Resepsiyon tabelasına, her yanı dökülen koltuklara, kahve masalarına, okey oynayan sefil müşterilere göz gezdirdi, yüzünde bir küçümseme belirdi.

"Gerçi burda kalmakla ne masraf olacak.."

Mermer tablalı konsola gözü ilişti. Çenesiyle işaret etti.

"Bu aileden kalma mı?"

"Dededen.."

"Çok para ediyormuş bunlar."

"Öyle diyorlar da, satmaya kalksan para veren çıkmaz."

"O da doğru.."

Beni eşya üstüne muhabbet etmek için mi çağırdı bu diye düşündü. Böyle havadan sudan başladığına göre altından kötü bir şey çıkacak, kesin.

"Bir mesele mi var?"

Polis yine cevap vermedi, dinlemiyor gibiydi, televizyona bakıyordu.

"Mühendisin başına bir şey mi geldi?"

Dinlemiyor gibi görünen polis "Ne gelecek başına?" dedi birden.

Mürşit irkildi. "İyi adamdır," diye kekeledi. "Başına bir şey geldiyse üzülürüm."

Polis yine cevap vermedi, televizyonda bir şeye güldü. Karı koca yarışması, gürültü, müzik, seyirciler, alkışlar. Sonra Mürşit'e döndü. Sanki önemsiz bir şey için gelmiş ya da geçerken öylesine uğramış gibi baktı.

"Mühendisin kayınpederi öldürülmüş, onu soruşturuyoruz," dedi aynı sakinlikle. "Biri gırtlağını kesmiş."

Mürşit'in yudumladığı çay boğazına kaçtı. Öksürdü, ağzını burnunu koluna sildi. Madenci'nin gözlerindeki büyük acıyı, yaptım dediği ânı hatırladı.

Lobide bir kahkaha koptu. Televizyondaki yarışmada gözleri bağlı bir kadın, yan yana sıralanmış kutuların birinin içinden başını çıkarmış bir adamın kafasını elliyordu, burnuna dokununca "Hayvan bu!" diyerek çığlık attı.

"He hayvan," dedi polis, güldü. "Hayvanın hası hem de."

Kadın yan kutuya geçti, kutuda bir muz vardı. Onu tuttu. "Ayy!" diye bağırdı. Polis yine güldü. Lobidekilerin hepsi gülmekten kırıldılar. Seyrettiler, dakikalarca seyredip güldüler. Bir adamın gırtlağı kesilmişti. Televizyonda yarışma seyredip gülen polis soruşturmaya gelmişti. Mürşit'in içi uğulduyordu, yüzünün rengi çekilmişti, şakağında bir yer seğiriyordu. Korkusunun belli olduğunu düşündü. Ama polis yarışmayla meşguldü, halinin farkına varmadı. Program reklama girdi. Az önce kahkahayla gülen polis birden düşünceli bir hal aldı. Araya dakikalar girmemiş gibi kaldığı yerden devam etti.

"Tuhaf olan," dedi "hırsızlık için fazla hunharca bir cinayet."

"İyi de mühendisle alakası ne?"

"Formalite," dedi polis.

Mürşit hiç formalite gibi durmuyor diye düşündü. Aklına belirginleşmemiş, birbirine karışmış, yığınla düşünce üşüştü.

"Normalde itiş kakış olur, hırsız, ev sahibini karnından filan bıçaklar," dedi polis. "Ama bu öyle değil. Katil muhtemelen maktulün tanıdığı biriydi. İşin içinde bir nefret var gibi. Gerçi arkadaşlar başta pek takılmamışlar buna. Hırsızlık diye düşünmüşler."

Madenci'nin başı dertte, kesin. Ortadan kaybolduğu bu sürenin hayra alamet olmadığını anlamalıydı, otele dönmeyip madene yerleşmesinin bir sebebi varmış demek.

"Ne zaman oldu bu hadise?"

"Geçen sene, yılbaşı gecesi."

Mürşit şaşırdı. "Geçen sene mi?"

Polisin yüzünde bir sıkıntı belirdi. Devlet işlerinin ağır yürüyüşünden bunalmış bir memurun şikâyetlerini sayıp dökmeye hazır hali.

İstanbul emniyeti önce hırsızlık zannetmiş, uzun

müddet böyle gitmiş soruşturma, sonra hırsızlık olmadığı anlaşılmış. Adamın yakınlarını sorgulamak istemişler. Ama ortada bir yakını yokmuş. Oğlu Libya mibya öyle bir yerde yaşıyormuş, senelerdir memlekete ayak basmamış, karısının nerede olduğu belli değilmiş. Hâlâ araştırıyorlarmış. Yalnız adamın kızı intihar etmiş, Madenci'nin karısı yani, adamın gırtlağı kesilmeden bir gün evvel, bu enteresanmış işte.

Gene televizyona dikti gözünü. Anlatırken sesi yumuşamıştı, dertleşir gibi bir hal almıştı. Mürşit cesaretlendi.

"Gene de soruşturmanın bir sene sürmesi tuhaf değil mi?"

Polis sinirlendi. "İstanbul'da günde kaç cinayet işleniyor haberin var mı? Emniyet hangi birine yetişsin?"

Meslekten dert yanmaya başladı. Maaşın azlığından, ikide bir izinlerin kaldırılmasından, ödeneğin yetersizliğinden. Amirlerin, müdürlerin isteklerini saymıyormuş bile. Yeri geliyormuş polis otosuna koyduğu benzinin parasını kendi cebinden veriyormuş. Milletin rahat durduğu da yokmuş. Hep bir olay hep bir hareket. Evinin yolunu unutmuş artık. Emniyet lojman da vermemiş. Dünyanın kirasını ödüyormuş, üç çocuk okutuyormuş, ayın ortasını bulmadan maaş uçup gidiyormuş.

"Zor," dedi Mürşit. "Allah kolaylık versin."

Polis başını salladı. Sözü tekrar Madenci'ye getirdi.

"Burdan önce çalıştığı yerden ayrılmış," dedi. "Cinayet gecesinden sonra epeyce bir boşluk var. O sırada nerde olduğu bilinmiyor. Sonra buraya gelmiş."

Polis bir şey biliyor musun der gibi bakıyordu. Mürşit tedirgin oldu, omuzlarını kaldırdı sadece.

"Ailesine sormadınız mı?"

"Onlar da bilmiyor."

Reklamlar bitti, polis tekrar televizyon seyretmeye

başladı. Bu kez yeteri kadar gülünç değildi durum. Karı koca kapışmış vaziyetteydiler.

"Kes desen var ya, karısını keser bu," dedi yarışmacıyı kastederek. "Para neler yaptırıyor adama."

Tekrar sıkıntılı bir havayla Mürşit'e döndü.

"Maden de anasının nikâhında," dedi. "Gitmek lazım ama yarın bakarız artık."

Birden kalktı. Mürşit polisi kapıya kadar geçirdi.

Madene gitmesi gerektiğini düşündü. Madenci'yi bulması, polis geldi, seni arıyor demesi lazımdı. İçeriye bir göz attı, yarışmanın hızı kesilmiş, millet okey oynuyor. Özgür rahatlamış, cep telefonuyla meşgul, ablasını arıyor olmalı, acı bir şey geçti içinden.

Birden burnu kanamaya başladı. Oluk gibi kan boşandı burnundan.

Müşteriler fırladı, okey oynayanlar oyunu bıraktılar. Kibar'ı kan tutuyor, Mürşit'in halini görünce gözleri kaydı, neredeyse bayılacak. Özgür panikledi.

Mürşit "Yok bir şey," dedi.

Eliyle burnunu tutup başını kaldırdı, bir sandalyeye oturdu. Şehre esrar getiren kamyoncu gelmişti gene, odasında çekmiş ki gözleri buğuluydu. Aşağı indiği sırada Mürşit'i gördü, pis bir mendil uzattı.

"Tut şunu burnuna," dedi. "Niye kanıyor, tansiyonun mu var?"

Hayır diye başını salladı. Eliyle gidin dedi başına toplananlara. Özgür'ün getirdiği kâğıt peçeteyle burnuna tampon yaptı.

Az sonra kanama durdu, ortalık yatıştı. Okeyciler oyuna döndüler. Kibar kendine geldi ama Mürşit'in üstü başı kanlıydı, görmemek için başını çevirdi. Özgür tekrar telefonuna döndü. Mürşit oğlunun telefonda "Yarın size geleyim de konuşalım," dediğini duydu.

Ellerine baktı, parmaklarının arasından kan sızmış. Dinlediği, hatırladığı, korktuğu şeyler yüzünden başı dönüyordu. Buna rağmen burnundan boşanan kan içinde birikmiş kötü bir şeyleri götürmüş gibi hafifledi.

"Ben gidiyorum," dedi Kibar'a.

Çıktı.

Şehir sessizdi, karanlıktı ve yoldan tek bir araç bile geçmiyordu. Madenci'nin telefonu servis dışıydı. Madene giden bir araç yok, taksi bulmam lazım diye düşündü. Ama bu şehirde bu saatte taksi bulunmaz. Bu şehirde bu saatte hayat istiridye gibi sımsıkı içine kapanır. Madene kadar yürümeye karar verdi. Ama daha üçüncü adımda yere yığıldı. Kibar arkasından bakıyordu, yetişti, yerden kaldırdı, ona bakmamaya dikkat ederek eve götürdü. Şükran üstünü başını kan içinde görünce korktu. Şükran'ı sakinleştirdi.

"Yatacağım," dedi "başım dönüyor."

Gitti yattı. Ağlamaya başladı.

19

Ertesi gün başka bir dünyaya uyanmadı. Aynı dünya. Giyinirken Şükran gözlerini açtı ama soru sormasına fırsat vermeden evden çıktı. Güneş daha yeni doğuyordu. Hava berraktı, görüntü keskindi. Şehri çevreleyen dağların her bir çizgisi tek tek seçiliyordu.

Meydanda iki serçe güdük bir ağacın dalından kalkıp yere kondu. Cıvıldaştılar, tekrar uçtular. Sokak kedilerine yem olan neşeli serçeler diye düşündü. Sağından solundan insanlar geçti, ekmek parası peşinde, aceleci, gariban adamlar. Her günü bugün intihar etsem mi etmesem mi diye geçiren adamlar.

Böyle düşündüklerini biliyor, bir panjur işçisi öyle söylemişti çünkü. Et Meydanı'ndaki eski kırık banklardan birinde oturuyordu bir gün, yanındaki adam durup dururken anlatmaya başlamıştı. Bilmem nere evlerinin panjurlarını yapmış ama müteahhit kriz var diye parasını vermiyormuş. Dört aydır her gün kapısına gidiyormuş, daha bırak beş kuruş almayı, yüzünü bile görememiş. Yeni iş de çıkmıyormuş. Çıksa bile parasını alacağı belli değilmiş. Bıkmış artık yaşamaktan.

"Her sabah bugün intihar edeceğim diye uyanıyorum," dedi adam. "Ama her gün bir şey oluyor. Ya ufak oğlan hastalanıyor ya ortanca kız karne almış oluyor, mecburen erteliyorum."

O panjur işçisine bir daha rastlamadı, belki de dediğini yaptı sonunda.

Hayat korkunç.

Apardı minibüsleri madenin yakınından geçiyor. Eskiden Muharrem Gazinosu'nun bulunduğu, şimdi kıraç ve çıplak bir toprak parçası olan yerde inip epeyce yürümesi lazım.

Minibüse bindi, yol ayırımında indi. Daha beş on dakika yürümüştü ki madene giden bir kamyon aldı onu.

Kamyoncu konuşkan biriydi. Aslen Palangalıymış, orda doğmuş.

"Duymadım," dedi Mürşit. "Nerde burası?"

"Memleketin öbür ucunda," dedi kamyoncu hüzünle. "Ufak bir kasabaydı, şimdi ne hale gelmiştir bilmem, yıllar oldu gitmedim."

O kadar çok yer değiştirmiş ki, artık nereli olduğunu kendi de bilmiyormuş. Eskiden tırlarda çalışırmış, Irak'a, Suriye'ye mal götürürmüş. Irak savaşı sırasında yakınında bomba patlamış, dizinden yaralanmış. O zamandan beri tam bükemiyormuş, mecburen uzun yolu bırakmış. Derelerden kum çeken kamyonlarda çalışmaya başlamış ama çok eziyetliymiş. Sonra bu maden işi çıkmış. Rahatmış, kısa mesafe gidip geliyormuş, günün yarısında gölgede oturup moladaki işçilerle sohbet ediyormuş, tırcılık kadar olmasa da parası iyiymiş.

"Ama yetim hırsızlığa çıkmış, ay doğmuş," dedi. "Tam rahata erdim derken maden kapatılacak diye dedikodu çıktı. Altını çıkarmaya değmeyecekmiş, öyle diyorlar."

"Kesin mi?" diye sordu Mürşit.

"O kadarını bilmiyorum ama şirkette çok kavga varmış. Başmühendis öyle demiş bekçi arkadaşa. Zaten başmühendisin suratı da bir karış, bütün gün ona buna bağırıp duruyor." İçini çekti sonra. "Kapanırsa yanarız. İyi kötü bir ekmek yiyoruz burdan."

Mürşit geleceği görür gibi oldu. Altın umutlarının uçup gitmesi herkesi mahvedecek diye düşündü. Altın çıkarılsa zehirleneceklerdi ama yavaş yavaş, zehirlendiklerini anlayamadan. Altın şehir için yalan da olsa, sonunda boş çıkacak da olsa bir yarın umuduydu. Şimdi yarınsız kalacaklar. Şehrin arızalı neşesi kaybolacak. Bütün Saffetler, Cumalar, Cevdetler endişeyle kararmış yüzleri, gözlerinden okunan umutsuzluklarıyla lobiye doluşacaklar. Madenin kapanacağına inanmak istemeyecekler. İyiye yoracaklar, İngilizler almış, ondan durmuş faaliyet, muameleler tamamlanınca tekrar çalışmaya başlayacakmış diyecekler veya Amerika'dan yeni makine gelecekmiş, onu bekliyorlarmış diye söylentiler dolaşacak. Uydurup inandıkları söylentilerle bir süre kendilerini oyalayacaklar. Umuttan vazgeçmeleri çok zor. Ama sonunda umut bitecek, öfkelenecekler, yalnızlaşacaklar. Herkes kendi borcunun, kendi geçim sıkıntısının derdine düşecek. Sonunda da umutsuzluğun denizinde boğulacaklar, o panjur işçisi gibi bugün intihar etsem mi etmesem mi diye düşünerek günleri tüketecekler.

"Hayat," dedi "öyle de böyle de umutsuz bir sona bağlanıyor."

Kamyoncu yorgun gözlerini çevirdi, ne diyor bu der gibi baktı, bir şey söylemedi.

Mürşit maden açılınca gelecek yabancılar fikriyle coşan Özgür de yıkılacak diye düşündü. Ama çok sürmez, çabuk toplar kendini. Tutunacak başka bir umut bulur, benim ihtiraslı oğlumda o yetenek var, gününü yeni bir umutla doldurma yeteneği. Bu bir yaradılış, herkeste olmuyor. Bende mesela, yok.

Kamyoncuya "Burda mı oturuyorsun?" diye sordu.

"Cumhuriyet Mahallesi'nde," dedi kamyoncu "okulun arkasında."

"Çoluk çocuk?"

"İki kız iki oğlan. Senin?"

"Bir kız bir oğlan."

Karşılıklı Allah bağışlasın dediler. Mürşit normal adamlar gibi hayat pahalılığından söz etti, işten güçten, otel müşterisinin sefaletinden.

"Oğlana devrediyorum," dedi "bıktım ağız kokusu çekmekten. Biraz da o uğraşsın."

Kendi sesi korkunç derecede yabancı geldi kulağına. Kendi cümlesinden tiksindi, kendi yalanından, normal biri olmaya çalışmasının sahteliğinden. Gözlerini yumdu. Yol bozuktu. Kamyon sarsılıyordu. İki yanda kayalar uzanıyordu. Kamyoncu şu kayalardan birine bindirse diye düşündü, benim oturduğum taraf dümdüz olsa.

Madene geldiler, sahanın girişinde güvenlik vardı, ama kimse bir şey sormadı, kamyon içeri girdi, toprak yığınlarının önünde sıralanmış birkaç kamyonun arkasında durdu. İndiler. Kamyoncu döneceği zaman buraya uğramasını söyledi, denk gelirse onu gene yol ayrımına kadar götürebilirmiş.

Mürşit "Sağol," dedi.

İndi. Sağa sola bakındı. Daha sabahın körü olmasına rağmen maden faaliyet halindeydi. Kapanacaksa bu hararetli çalışmaya ne gerek var?

Madenci darbeli kırıcının başında birkaç işçiyle konuşuyordu. Mürşit'i görünce şaşırmadı.

"Geliyorlar mı?" dedi.

Mürşit başını salladı.

"Ondan mı kayboldun ortadan?"

Ejderha gibi çalışan makinelerin gürültüsü kapladı ortalığı.

"Düşündüm," dedi Madenci. "Kaçmayı. Ama kaçacak bir yer yokmuş meğer."

Acı acı güldü.

"Yolvermez'e gidelim mi?" dedi.

20

Toprak çoraktı, bitkisizdi, ölü kayalarla doluydu. Börtü böcek yoktu, son fırtınadan sağ çıkmış tek bir sinek bile yoktu. Sağda solda son yağan kardan kalan yığınlar vardı, buzlaşmış. Kayaç katmanları yol yol ölü izlere benziyordu.

Mürşit ne zaman dağa çıksa gökyüzünün bir başka göründüğünü düşünüyor. Belki gerçekten başkadır, aklı kusurlu insanoğlu ne kadar bilebilir ki bunu. Dağda gökyüzü elle tutulur, canlı bir varlık oluyor, neredeyse Tanrı'nın sesiyle konuşacak. Ey diyecek, ey siz hayat denen bu deveyi güdemeyen ikiniz, nereye gideceğinize karar verdiniz mi?

Külrengi ağır bulutlar başlarına değecek kadar alçaktı, doluydu, yağmur yağdı yağacaktı. Rüzgâr kesilmişti. Ama soğuk vücutlarını yoklayan arsız bir el gibiydi, yüzlerini, çıplak ellerini donduruyordu, giysilerinden geçip içlerine işliyordu.

Yolvermez'deydiler, Pehlivan'ın kızının kendini attığı uçurumun başında.

"Burası mı?" diye sordu Madenci.

"Burası."

"Kızın adı neydi?"

"Hülya."

Madenci acı bir gülüşle baktı.

"Ne hoş bir ad, ne kadar umut dolu ve ne kadar yalan."

Acıdan yanıyor gibiydi, sanki kemikleri çıra olmuş, her hareketinden bir ateş çıtırtısı yükseliyor, gözlerinden duman dağılıyor havaya. Mürşit, Madenci'nin kendi ateşiyle yanıp küle dönüşeceğini, rüzgârla uçuruma savrulacağını sandı bir an.

Bulutlar aralandı, gözlerini kör edecek kadar keskin bir ışık üstlerine düştü. İkisini işaretliyor gibiydi, bunlar işte, gökyüzünün konuştuğu o iki huzursuz ruh bu, çalkantıları dinmeyen. Çok sürmedi, tekrar birbirine geçti, ışık sızan aralık kapandı, gökyüzü aynı umutsuz ve sonsuz külrengi gökyüzü oldu.

İki büyük kayanın korunaklı bir köşe oluşturduğu yere geldiler. Kayaların yüzeyleri aşınmıştı, düzleşmişti, burası güneş görüyordu, yerde kar kalmamıştı, erimişti. Madenci kendini soğuk, kuru toprağın üstüne atar gibi bıraktı. Sırtını kayaya dayadı. Karşılarında uzanan manzaraya baktı.

Manzara cansızdı, kuş uçmuyordu, ortalıkta herhangi bir canlı varlık görünmüyordu ama bütün bu cansız şeyler, bu her biri farklı şekildeki kayalar, rüzgârın bir tarafta biriktirdiği, soğuğun dondurduğu kar yığınları birden canlanacakmış, harekete geçecekmiş, ikisini yutup sindirecekmiş gibiydi.

Madenci acıdan tüten bir sesle "Aşırı sevilmek iyi bir şey değil," dedi. "Bağımlılık yapıyor, kurtulamıyorsun. İşin kötüsü kurtulmak isteyip istemediğini de bilmiyorsun. Bu yüzden sürünüyorsun, yıllarca. Aşırı sevilmek insanı süründürüyor."

Mürşit karşısına oturup bir sigara yaktı.

Madenci "Tam da bu değil aslında," diye devam etti. "Bir de gerçeğin kendisi var."

Gerçeğin kendisi.

Başını kaldırdı, yeryüzünü geniş ve sonsuz bir kubbe gibi kaplayan gökyüzüne baktı.

"Gerçeğin kuyusu bir cehennem," dedi. "Ömrümüz gerçeğin kuyusuna inmemek için mücadele etmekle geçiyor. Sen bu yüzden kendini başkalarının kuyusuna atıyorsun, ben bu yüzden başımı alıp gidiyorum. Kendi kuyumuza inip kendimizi tanımak istemiyoruz. Biliyoruz çünkü ne kadar aciz, zavallı, korkak, tiksindirici olduğumuzu. Ama bilmek istemiyoruz."

"Bilirsek nasıl dayanırız kendimize?" dedi Mürşit. "İnsanın kendine dayanması imkânsız."

Sessizce bakışarak birbirlerini onayladılar, kendi olmak zor iş.

Madenci ablasından söz etti sonra, şanslı olduğundan ve şanslı olduğunu bildiğinden. Geçici bir neşeyle şenlendi sesi.

Ablası çok şanslıymış, çünkü onca sahte aşktan sonra bir piyango gibi çıkmış karşısına saf aşk. Hayatı sevmiş böylece, günlerini kolayca yuvarlanan bir top gibi yaşamaya başlamış. Arada sıkıntıları oluyormuş; ama hepsini hayatının kıymetini ona hatırlatan birer işaretmiş gibi memnuniyetle kucaklıyormuş. Hatta bulduğu aşkı kaybeden ve bu yüzden erken yaşta aklını güveler yiyen babasının eli, ayağı, aklı, kalbi olmayı mutluluğunun kefareti olarak görüyormuş. Her gün yanına gitmekten, zamanının çoğunu babasıyla geçirmekten hiç gocunmuyormuş. Yıllardır tek üzüntüsü Madenci'nin oldum olası gözlerinden okunan kederiymiş.

"Seni kurtaracak olan şey aşk," demiş bir gün, Madenci Arzu'yu bulmadan önce. "Seni bu dinmeyen kederinden saf aşk kurtaracak." Madenci "Abla sahiden inanıyor musun buna?" diye sormuş "saf aşkın varlığına." Ablası inanıyormuş, güzel inanmalar içindeymiş. Yaşa-

dığı saf aşka inancını zedeleyecek bir darbe almamış hayatta.

"Oysa saf aşk diye bir şey yok," dedi. "Yeryüzünde saf olan hiçbir şey yok. Her şey bir şeyle katışık. Madenler bile."

Tırnağıyla yerdeki soğuk, katı toprağı kazıdı biraz, parmaklarının arasında ezdi, Mürşit'e gösterdi.

"Toprak," dedi. "Ama içinde ne çok şey var. Çürümüş yapraklar, ufalanmış ölü böcekler, mantarlar, granit parçacıkları, kuvars, kireçtaşı, daha bir sürü mineral. Bir şeyi saflaştırmak çok emek istiyor, çok fazla emek, çok fazla güç, sabır ve sonsuz bir inanç. Saflaşacağı da kesin değil üstelik. Ben bu katışık dünyayı kabullendim sonunda. Saf aşk diye bir şey yok."

Mürşit Madenci'nin gözlerine baktı, camlaşmış gözyaşı tabakası çoktan kırılmıştı, gözleri hep ıslaktı artık. Buymuş meğer onu tutan. Cuma'yı dövdüğü günden beri hayatta acı olarak yaşadığı ne varsa gözlerinden dışarıya akıyordu.

Madenci aşırı sevilmenin onu ne hale getirdiğini anlattı.

Kovaladıkça peşinden gelen bir sokak köpeği gibiymiş Arzu'nun aşkı. Git diyormuş, gitmiyormuş, öyle aç, sıska, ıslak ona bakıyormuş. Taşlayıp öldürmeye içi elvermiyormuş, taşlamasa peşinden ayrılmıyor. Sanki Madenci mıknatısmış da Arzu'nun aşkı metalmiş, nereye kaçsa Arzu gelip ona yapışıyormuş.

Bu aşk kendi kabahatiymiş öte yandan, o başlatmış, sonra durduramamış.

Arzu'yla çıplak ölü kız çocuğunun resmini üçüncü kez gördüğü gün, arkadaşlarıyla gittiği bir kafede karşılaşmış. Çok iyi hatırlıyormuş, çünkü o resim bütün gün suçlulukla utanç arası bir acı halinde aklında takılı kal-

mış. Bu yüzdenmiş o resmi tekrar gördüğünde dağılması, acının bütün damarlarını yeniden doldurması. Bunu ancak şimdi anlatabiliyormuş Mürşit'e.

Arzu gittikleri kafede çalışıyormuş. Bütün gün, hayat sonsuz bir festivalmiş gibi gürültüyle yaşayanlara yiyecek, içecek taşıyormuş. İncecikmiş, solmaya bırakılmış uzun saplı bir gülü andırıyormuş. İnsanın hafızasına yerleşecek, kendini sürekli hatırlatacak kadar güzel değilmiş, sıradanmış güzelliği. Ama yüzünde Madenci'nin ne olduğunu çözemediği bir şey varmış, bir leke sanki, insana elini uzatıp silme isteği veriyor. Silerse bu anlaşılmaz şeyin arkasına gizlenen gerçek güzelliği ortaya çıkacak, yüzü mutlulukla aydınlanacak gibiymiş.

"Kızın yüzünde bir şey var," demiş arkadaşlarına.

Bakmışlar.

"Hüzün mü?" demiş biri.

Bir diğeri: "Teni solgun, o mu?"

"Hayır," demiş Madenci. "Öyle bir şey değil. Başka bir şey, tarif edemiyorum."

Bir daha bakmışlar, herhangi bir şey olmadığını söylemişler. Biraz takılacaklarmış hatta, kızdan hoşlandığını düşünmüşler çünkü; ama Madenci'nin ciddi bakışları onlara engel olmuş.

"Güzel kız," demişler sadece "öyle tapılası değil, ama güzel.."

Madenci, kızın yüzündeki şeyi kendisinden başka kimsenin göremediğini anlamış, ısrar etmemiş. Anlatmaya çalıştıkça kendi duygularının da karışacağını ve onu kendine çeken bu tarifsiz şeyin parçalanacağını düşünmüş.

Kafede fazla kalmamışlar. Madenci, Arzu'yla göz göze bile gelemeden kalkmışlar, başka bir yere gitmişler; eğlenmeye, gençlerin gittiği bir bara, sürekli ayakta sallandıkları, müzikli, dumanlı bir yer. Nasıl eğlenmişler,

neler yapmışlar o gece, hiç hatırlamıyormuş, gerçekten eğlendiler mi onu da bilmiyormuş. Ama o gece varlığında yapmacık bir şey olduğunun farkındaymış. Kahkahaları bir yabancının ağzından çıkıyor gibiymiş. Herkesle birlikte gülüyormuş, ama gülerken adını henüz bilmediği Arzu'nun yüzündeki o şeyi düşünüyormuş. Kuma karışmış tuz gibiymiş, yüzünü kaplayan hüzünden ayırt edilmesi çok zormuş. Barda bütün gece zihninde kumla tuzu ayırmaya, Arzu'nun yüzündeki o garip şeyi silmeye çalışmış.

Ertesi gün bunun kendisinin vehmettiği bir şey, bir yanılsama olduğunu görmek için aynı kafeye tekrar gitmiş. Ama o şey kızın yüzünde aynen duruyormuş, hatta daha da keskinmiş. Göz göze geldiklerinde içine işlemiş. O gün Arzu'nun ne günah işlerse işlesin masum ölecek bir kadın olduğu fikrine kapılmış.

Onu aşka çeken de bu olmuş, asla kirlenmeyecek bu acı masumiyet.

Şimdi düşünüyormuş.

Aralarındaki bağı kopardıktan ve Arzu'nun bir felakete benzeyen hayatını bitirmesine göz yumduktan sonra, her şeyi başından sonuna kadar, tekrar düşünüyormuş ve o gün Arzu'nun yüzünde gördüğü şeyin çıplak ölü kız çocuğunun resmini unutması için benliğinin yarattığı bir yanılsama olabileceği kanısına varıyormuş. Benliğinin ona, unutmak istediği resmin yerine Arzu'nun yüzünde başka bir masumiyet göstermiş olması mümkünmüş. Zihni, katledilmiş bir çocuğun masumiyetinin yerine Arzu'nun yüzünden silmek istediği, genç kızın masumiyetini gizleyen o lekeyi işaret ediyor olabilirmiş.

Ama tam tersi de olabilirmiş, o çıplak ölü kız çocuğunun resmini gördüğü, zihni böylece acı masumiyete dair bilgi sahibi olduğu için Arzu'nun yüzündeki şeyi fark etmiş de olabilirmiş. Tanıdığın ama nereden tanıdı-

ğını çıkaramadığın bir şeyi görmek gibiymiş, dilinin ucunda olan, bir türlü hatırlayamadığın bir kelimeden kurtulamamak ya da ne demek istediğini çözemediğin için sürekli aklını meşgul eden, karanlık bir şiir. Anlatması zormuş kısacası.

Aşkını kazanması kolay olmamış, çok zorlamış Arzu'yu, kendi varlığından başka hiçbir şey vaat etmemiş ama vazgeçmemiş de. Arzu'yu aşka çekmek kök salmış bir ağacı yerinden sökmek gibiymiş öte yandan, çok zormuş. Ama zorlandıkça daha çok istiyormuş onu. Sonunda başarmış. Arzu ısrarla çağırdığı aşka gelmiş ve böylece ikisinin felaketi başlamış. Kuşku dolu, çelişkili, dengesiz ve her ikisine de müthiş acı veren bir aşk. Gerçekten aşk yani, şanssızların aşkı.

Birlikte oldukları yıllar boyunca içini kemiren kuşkudan kurtulamamış. Arzu'nun yüzünden silmek istediği ama silmediği lekenin esrarı yakasını bırakmamış. Bir yanı bu lekenin bir kadını sevebilmesi için benliğinin ona kurduğu bir tuzak olduğunu söylerken, öbür yanı varlığını hissettiği, utanç dolu bir gerçeğin karanlık kuyusuna daha en başında indiğini söylüyormuş. Önceleri belirgin değilmiş bu düşünceler; açık, anlaşılır değilmiş, adlandıramadığı bir his halindeymiş. Ama rahatsız ediciymiş, sürekli kalbine batıyormuş, huzur vermiyormuş. Bu kuşku yüzünden çoğu zaman bıçaklar gibi konuşuyormuş Arzu'yla.

"Beni niye bu kadar aşırı seviyorsun?" diyormuş durup dururken. "Ben seni yeterince sevmezken, niye?"

"Bilmiyorum," diyormuş Arzu.

Kendini savunmaya kalkmıyormuş, sen çağırdın beni bu aşka demiyormuş. Sanki bu aşkın bir geçmişi yokmuş, sanki ezelden beri sadece kendisine aitmiş gibi davranıyormuş. Madenci susmuyormuş, susmak istediği halde kendini tutamıyormuş.

"Hiç gururun yok mu?" diyormuş. "Senin yerinde hangi kadın olsa çoktan çekip giderdi."

Arzu "Ben de gitmek istiyorum," diyormuş. "Ama gidecek yerim yok, gidersem sonsuzluğun içinde bir başıma öleceğim."

Arzu'nun gidecek yerim yok derken bir mekânı kastetmediğini biliyormuş. Bir kucaktan bahsettiğinin farkındaymış, bir kozadan, içinde yuvalanacağı bir kalpten. Ama zalimce anlamazdan geliyormuş. Sonra kahroluyormuş, kendini parçalamak istiyormuş.

Arzu'yu pek çok kez terk etmiş. Bazen kuşkusu çok artıyormuş çünkü, dayanılmaz oluyormuş. Başka bir kadına âşık olursa, kuşkudan ve Arzu'nun ruhunu ezen varlığından kurtulacağını sanıyormuş. Arzu'nun ruhuna ne olacağı umurunda değilmiş. Âşık olmak için kolayca terk edebileceği kadınlar arıyormuş. Buldukça çekip gidiyormuş. Her zaman başka bir kadın da olmuyormuş gittiği yer; bazen gece gündüz ölesiye çalışılan bir haddehane, bazen işte burası gibi çorak bir maden sahası, bazen sokaklar, meydanlar, yabancı şehirler.

Gidiyormuş. Ama gittikten sonra onu huzursuz eden garip bir özlem, delirtici bir yokluk duygusu başlıyormuş. Arzu'nun varlığı çok acıymış ama yokluğu imkânsızmış. Onsuzken gecelerini dayanılmaz bir ağlama isteği dolduruyormuş. Döndüğünde onu bekleyen bir Arzu'nun olmaması fikri buz gibi geliyormuş. Dönüyormuş bu yüzden. Arzu'yu bıraktığı yerde, kendisini bekler buluyormuş. "Sensiz hayatım yok," diyormuş Arzu. "Olsun istiyorum, çok istiyorum, sensiz ve hiç kimsesiz bir hayatım olsun istiyorum ama olmuyor. Sen yokken yüzeye vuran bir görüntüyüm sadece, bedenim işlemiyor."

Evlenmelerinin ilaç olacağını sandığı için evlenmiş, bütün yaşantılarıyla teğet geçtikleri, içine bir türlü sızamadıkları, kendilerinin yapamadıkları hayatlarını birleş-

tirirlerse, gerçek bir kadın ve gerçek bir erkek olabilirler, ortak hayatları kendilerinden bağımsız bir şey olur ve onları kendine uymaya zorlar diye düşünmüş. Ev başka bir şeydir çünkü. Evin duvarları hayatın alanını belirler, hayat evle hayat bulur, bir tanım kazanır.

Böyle sanmış.

Ama nikâh sırasında Arzu'nun babasıyla göz göze gelmiş. İnce ve pis gülümsüyormuş adam, insanın içine kurt düşüren, iğrenç bir gülümseme. Bu gülümsemenin yeni olmadığını, babayı ilk gördüğü günden beri içini huzursuzlukla dolduran şeyin bu pis gülümsemede gizli olduğunu, sık sık terk ettiği şeyin Arzu değil, Arzu'nun varlığında cisimlenen korkunç bir kuşku olduğunu anlamış. Arzu'yla beraberken katlanarak büyüyen ve aslında ikisinin de suçu olmayan o kuşkunun ayrı kaldıklarında büyüyen aşklarını ele geçireceğini, evlerinin duvarlarının onları koruyamayacağını, hayatlarına bu kuşkunun hükmedeceğini hissetmiş.

Ama vazgeçemezmiş, Arzu'yu mahvetmeyi göze alamazmış.

Karısına hiçbir şey sormamış. Defalarca dilinin ucuna gelmiş oysa, babanın yüzünü kaplayan o iğrenç gülümsemenin nedeni düşündüğüm şey mi sorusu. Ama soramazmış, bir kadını var olmanın en ağır utancını ağzından duymak için zorlayamazmış. Aralarında uçurum gibi duran bu kuşku yokmuş gibi de yaşayamıyormuş öte yandan, insan kirletici bir babaya dair bir kuşkuyla nasıl baş edebilirmiş ki?

Sonunda Arzu "Sana tutunuyordum, kopardın," demiş.

Cenazesi çok tenhaymış; ablası, eniştesi, yeğenleri, birkaç ortak arkadaşları, toplasan beş on kişi, o kadar. Bir de Arzu'nun babası. Babanın yüzündeki o ince iğrenç

gülümseme kıvrılıp kurumuş bir kurtçuğu andırıyormuş artık. Hiç konuşmamışlar. Mezara birlikte toprak atmışlar, yan yana. Babanın kürekle toprak atarken gürültüyle nefes aldığını duymuş. Ablasıyla eniştesinin de dikkatini çekmiş bu hal.

"Nefes darlığı," demiş baba onlara dönerek "hareket edince böyle sıkıştırıyor."

Dağılmışlar sonra, yine hiç konuşmadan.

Yılbaşı gecesini ablasının evinde geçirmiş. İnişli çıkışlı bir gece olmuş. Ablası, eniştesi, yeğenleri onu teselli etmek için çırpınmışlar. Bazen rakı içip acıyı unutmuş gibi yapmışlar, bazen bir suskunluk çökmüş masaya. Saat on ikide yeni yılı kutlamışlar, herkesin yüzünde bir burukluk.

"Burda kal," demiş ablası "yerleş artık, gitme bir yere."

Madenci "Gitmem lazım," demiş.

Ablası ağlıyormuş arkasından.

Madenci bu kuşkudan kurtulmaya kararlıymış, gerçek kuşkudan daha hafiftir sonuçta. Hem Arzu yokmuş artık, sorarak onu incitemezmiş.

Arzu'nun babası Madenci'yi gördüğüne şaşırmamış.

Kızını toprağa verişinin ertesi günü iki odalı sefil evinde çilingir sofrası kurmuş içiyormuş. Küçük masada pastırma, beyaz peynir, çiroz, daha birkaç meze varmış. Babanın üşenmeden portakalları soyup, dilim dilim bir tabağa koymuş olduğunu görmüş. Bütün bu yiyecekleri çiğneyebildiğini, yutabildiğini, adamın ağzında eşi bulunmaz bir bencilliğin uzun ve pis dişleri olduğunu düşünmüş. Televizyonda yılbaşı eğlencesi varmış. Kadının biri şarkı söylüyormuş. Baba ona da bir rakı doldurmuş. Sarımsak kokulu nefesini duyacak kadar yakın oturuyorlarmış. Göz göze gelmişler. Baba Madenci'nin sorgu dolu bakışlarına yakalanınca korkmuş, yüzü kaplayan korku gerçeği ele vermiş.

"Hastayım ben," demiş. "Kendimi bildim bileli hastayım. Yoksa ister miydim kızıma kötülük etmeyi.. Kızım o benim."

Madenci nefes darlığıyla hırıldayan gırtlaktan koyu kırmızı, yoğun bir kanın fışkırdığını ve incecik damlalar halinde yere indiğini hatırlıyormuş. O kadar.

Hikâyesini anlattıktan sonra yaşlı gözlerini sildi.

"İşkence bitti," dedi. "Artık ağrıyla bekleyeceğim bir son kalmadı."

Şimşek çaktı birden, gökyüzü boydan boya yırtıldı, gök gürledi, yağmur başladı. Mürşit gökyüzünün hikâyenin bittiğini haber verdiğini düşündü. Göz göze geldiler. Madenci gülümsedi. Mürşit genç adamın hayatla dolmuş, canlanmış olduğunu fark etti.

"Islanacağız," dedi Madenci "çok üşüdük, hadi gidelim."

Arabaya bindiler. Madenci az önce korkunç bir şey anlatmamış, madende çalışan herhangi bir mühendis kadar normal bir adammış gibi arabayı çalıştırdı. Kaloriferi açtı, eliyle ısınıp ısınmadığını kontrol etti. Araba çabucak ısındı.

Konuşmuyorlardı. İki yanlarından elektrik direkleri, yağmurun dövdüğü kıraç toprak, irili ufaklı kayalar akıyordu. İnsan yoktu, hayvan yoktu, ölmüş bir doğa vardı sadece. Mürşit şehrin aşağıda, kenarları belirsiz bir leke gibi uzandığını görünce madene gitmediklerini fark etti, Madenci'ye baktı.

"Teslim olmayacağım," dedi Madenci. "Gidiyorum. Seni otelin orda bırakırım."

Sesi yıkanmış gibiydi, sakin, yumuşak, içindeki habis ur sökülmüş.

Yağmur yağıyordu. Silecekler yağmuru silmeye yetişemiyordu. Yağmur gökyüzüyle yeryüzünü birleştiriyor-

du, gök nerede bitiyor, yer nerede başlıyor anlaşılmıyordu.

Mürşit kendi kelimelerinin ağzından taşmak istediğini hissetti. Günahı ağzına sığmıyordu artık, aklına sığmıyordu, geçmişini lime lime etmişti, geleceğini tüketiyordu. Kelimeleri kustu birden, günahının içinde kayboldu.

21

İlkokulu bitirdiği yaz şehirde korkunç bir sıcak oldu. Damadın kendini vuramadığı düğünden sonra başladı, ağustos ortasına kadar devam etti. Bihuş Çayı'nın kolları kurudu, ekinler tarlalarda yandı, şehirde müthiş bir kıtlık yaşandı. Çok sıcak geçen o yaz sanki geleceğinin nasıl bir cehennem olacağının işaretiydi.

Annesi babasına "Âdettir, bisiklet al çocuğa, diploma hediyesi," demiş. Babası aksiydi, dediğim dedikti ama eli açıktı. Mürşit'ten maddi olan hiçbir şeyi esirgemedi. Ruhsal eksikleri anlama yeteneği yoktu öte yandan ya da önemsemiyordu, belki de gerçekten anlamıyordu.

Mürşit olabilir diye düşünüyor şimdi, ben de anlayamıyorum, kırk kat yabancıyı anlayabiliyorum da, oğlumu anlayamıyorum mesela. Nasıl olur diye soruyorum kendime, nasıl olur da genç bir insan hayatını daraltan sınırları bu kadar kolay kabullenir?

O zamanlar pespaye bir kahvehane değil, özenli ve şık bir yer olan lobide birkaç müşteri vardı, biri yeni tayin olan savcıydı. Henüz ev tutmamıştı, otelde kalıyordu. Babası usul usul Mürşit'in ensesini okşuyor, genç ve bekâr savcıya gösteriş yapıyordu.

"Oğlum okul birincisi oldu Savcı Bey," dedi. "Bisikleti hak etti."

Savcı, Mürşit'i tebrik etti, babası gururdan kanatlandı, aferin gözleriyle Mürşit'e baktı.

"Git, Niyazi'nin dükkânından seç bi tane," dedi. "En iyisini seç ama."

Mürşit "İstemiyorum," dedi.

Babası Mürşit'in aslında ödüllendirilmeyi istediğini, ama iyi yetiştirildiği için tokgözlü davrandığını sandı, çok memnun oldu, yüzüne gururlu bir tebessüm yayıldı.

"O zaman ne istiyorsun onu söyle."

Mürşit bir süre sustu, sonra birdenbire söyledi.

"Beni otelde çalıştırma."

Bu cümle nasıl çıktı ağzından, nasıl bulduo cesareti, hâlâ muamma.

Babası anlayamadı, gülüyordu.

"Nasıl yani çalıştırma," dedi. "Hiç mi?"

"Hiç."

Babası tokat yemiş gibi oldu.

Basit bir istekti oysa, pek öyle kızacak bir şey yoktu. Bizim oğlan bu yaz aylaklık etmek istiyor, delikanlılığın eşiğinde ne de olsa deyip geçebilirdi ya da olmaz öyle şey, çalışacaksın diyebilirdi. Ama dememişti, gerçeği anlamıştı, yıkılmıştı.

Mürşit'in yüzünde bir şey vardı çünkü, bir mevsim aylaklık etmesine izin vermesinin çare olmayacağını, oğlunu çoktan kaybetmiş olduğunu anlatan bir şey. O şey her neyse, babasına kendi kanından canından yaptığı oğulun başka cins bir mayadan üretiğini anlatıyordu.

Babası bu yabancılıkla barışabilirdi. Herkes barışır diye düşünüyor Mürşit. Bir an gelir, en yakınındaki kişinin aslında hiç tanımadığın bir yabancı olduğunu anlarsın. Şükran anladı mesela. Çünkü yakın diye bir şey yok. Yakınlık ya da her ne ise insanları bir arada tutan şey, kelimelerle, hareketlerle, öğrenilmiş duygularla imal edilmiş, zayıf bir bağ, hiç beklenmedik bir anda kopuyor.

Normal insanlar bu kopuşları anlamazdan geliyor, yabancılığı kabul ediyor, ufak tefek tadilatlar yapıyor, böylece hayat devam ediyor.

Ama Mürşit'in yabancılığında öyle ufak tefek tadilatlarla düzelmeyecek derin bir şey, babasının otelin varlığında somutlaştırdığı ölümsüzlük planlarını yerle bir eden, çelik bir diken vardı. Babasının ansızın sezdiği gerçek buydu. Hiç diyen bir oğul gelecekte burayı nasıl idare edecek? Hayatını adadığı, dört katlı bu taş bina, babasından kendine kalan, kendinden sonra da oğluna kalacak olan ve oğlunun yücelteceğinden kuşku duymadığı bu otel, hayatının tek eseri ne olacak? Ölümünden sonra yabancı ellere mi geçecek?

Babası "Burayı sevmiyor musun?" diye sordu.

Mürşit özgürlüğünü talep ederken cesaretinin tümünü kullanmıştı, sevmiyorum diyecek gücü yoktu. Cevap vermeden Delidağ'a baktı. Babası sükûtun ikrardan geldiğini anladı. Ama anladığı şeyi inkâr etmek istiyordu. Kendini topladı, dikleşti. Sarp dağların çevrelediği, kafesli şehirlerde tükenecek ömürlerin tesellisi olan sözleri, yenilgilerin cilası öğütleri umutsuzca birbirine bağladı.

"Bu otel senin öz malın oğlum," dedi. "Burası senin istikbalin, ben ölünce senin olacak. Sen işleteceksin. Daha da ileri götüreceksin. Senin ekmek kapın, evlendiğinde aileni burdan doyuracaksın."

Mürşit'in hayatını ceza haline getiren kilit cümle bu oldu: "Aileni doyuracaksın."

O ne tek meselesi doyurulmak olan bir aile ne de taş kafesten bir istikbal istedi. Ama ikisi de üstüne kaldı.

Babası hayatının yegâne eseri olan oteli oğlunun da kendisi kadar sevdiğinden emindi. Babası kendi sevdiği ve önemsediği şeyleri ailesinin de sevdiğinden ve önemsediğinden emindi. Oysa Mürşit babasının sevdiği ve önemsediği pek çok şeyden, özellikle otelden nefret edi-

yordu. Otel gidememekti, gelip gidenleri kıskanmaktı. Henüz çocuk olduğu halde, uçsuz bucaksız bir dünya üzerinde kendine verilen ömrün dört katlı bu taş binada sona ereceği fikri onu öldürüyordu. Bodrum katın tuğla duvarlarını saran, ıslak bir kadifeyi, hatta daha beteri, ölmüş bir hayvanın soğuk kürkünü andıran yosunların kendisini de sarıp çürüteceği korkusundan kurtulamıyordu. Otel yansın diye dua ediyordu ama yanmıyordu. İyi yetiştirilmişti, binayı kundaklamak aklına bile gelmiyordu. Otele kendi eliyle zarar veremiyordu.

Yakınlarda bir yerlerde bir deprem olmuştu o sıralarda. Gazetede yerle bir olan binaların resimlerini görmüştü. O zamandan beri geceleri yatağında bu şehirde de deprem olduğunu, otelin yıkıldığını, böylece kurtulduğunu hayal ediyordu. Sarsıntı en alttan başlıyor, katlar birbirinin üstüne çöküyor, koca bina küçücük bir tümsek haline geliyordu.

Hayalin bir yerinde uyuyakalıyordu, gerisini rüyaları tamamlıyordu. Rüyalarında babası enkazın altında kalmış oluyordu; ama Mürşit ölmüş mü yaşıyor mu bilmek istemiyordu. Babasını rüyalarında bile öldürmeye cesaret edemiyordu, ölümünü doğal afetlere havale ediyordu.

Derken tümsek yavaşça yok oluyor, bulutların içine uzanan bir yol haline geliyordu. Mürşit bu yoldan yürüyüp gidiyordu.

Artık öyle bulutlara giden yolların açıldığı rüyalar görmüyor. Gecelerini Cumhur'un dinozora dönüştüğü, yolların kapandığı, gün ortasında havanın kardığı koyu, depresif rüyalar sardı, umutsuz, melankolik görüntüler.

Madenci'nin olmadığı günlerin birinde bir rüya gördü. Şükran yanında belli belirsiz nefeslerle uyuyordu. Birden duvarlar hareket etmeye başladı. Oda hızla daral-

dı. Duvarları Cumhur'un ittiğini biliyordu; ama dört duvarı birden nasıl itebiliyor diye düşünüyordu, dört kolu mu var, nasıl başarıyor? Şükran'ın tarafındaki duvar çatırdamaya başladı, üstüne yıkılacağını anlayınca paniğe kapıldı.

"Duvar yıkılıyor, kaç!" diye bağırdı ama sesi rüyanın içinde eridi.

Sıcak bir temasla uyandı. Şükran yüzüne eğilmiş, başını okşuyordu. Şükran'ın sıcak nefesi yüzünde geziniyordu.

"Kâbus gördün," dedi Şükran.

O an karısının başını okşayan haline minnet duydu. Kendine o kadar acıyordu ki yıllar sonra ilk kez elini tuttu, öptü. Ağlıyordu. Sıcak gözyaşı eline değince Şükran'ın insanlaşıyor, canlanıyor diye umutlandığını hissetti. Ama ona boş bir umut vermek istemedi, sırtını döndü, aralarındaki mesafeyi hatırlatmak isteyerek başını yastığına gömdü. Şükran'ın aralarında bir şeyin tekrar filizleneceğine, aşk olmayan ama yine de iyi bir şey olan bu filizin Mürşit'i ölü olmaktan çıkaracağına, tekrar insan, kanlı canlı, yaşayan bir varlık yapacağına dair umudu sobaya damlayan su gibi cızırdayarak buharlaştı. Derin bir ahla inledi yine uykuya geçerken.

Mürşit Şükran acısı diyor buna, gözlerini her defasında yaşartan şeye.

Bazen rüyalarında ağladığı oluyor. Çoğu zaman Elvan ağlatıyor onu. Kızının yüzünde bir burukluk görüyor. Özgür için dilediklerini benim için dilemedin der gibi, suçlayarak bakıyor. Tutmak istiyor ama kızı uzaklaşıyor. Kızına dokunamıyor. Arkasından sesleniyor. Kızım diyor, güvende ol istedim, sen kadınsın, özgürlüğünün bedelini ödeyemezsin, ondan. Yoksa seni Özgür'ü sevdiğimden daha fazla seviyorum. Elvan inanmıyor, uzaklaşıp geri zekâlı kocasıyla öpüşüyor. Mürşit gördüklerin-

den rahatsız oluyor. Çocuk suratlı köse damadının tükürüklü ağzı kocaman açılıyor, kızını yutuyor, kızının uzun, beyaz bacakları bir balinanın ağzına dalar gibi kocasının ağzına girip kayboluyor.

Mürşit'i kadınlar ağlatıyor.

Erkekler öfkelendiriyor.

Babası öfkesini bastırmıştı o gün.

"Madem burayı sevmiyorsun, çık git o zaman," dedi.

O kadar. Ne azar ne hakaret ne tokat. Ama Mürşit gitmeye cesaret edemiyordu. Öylece dikilmiş, yere bakıyordu, ahşap döşemenin aralığına girmiş bir çöpü ayağının ucuyla çıkarmaya çalışıyordu. Babası sigarasını çakmağını aldı, gömleğinin cebine koydu, çıktı gitti, tedirgin edici bir sakinlikle.

İstanbullu bir çift geldi o sırada. Gençtiler, şıktılar, hoştular, pahalı beyaz arabaları kapının önündeydi. Kadının hasır şapkası vardı, adamın boynunda fotoğraf makinesi asılıydı, Mürşit'in gözlerini alıyordu. Kadının kardeşi askermiş, onu görmeye gelmişler. Gelmişken sağı solu gezeceklermiş, gezecek neresi varsa burada.

Mürşit babasının çıkıp gitmesinden ürkmüştü. Bunun fırtına öncesi sessizlik olduğunu sanıyordu. Babasının hayallerini yerle bir etmenin cezasının akşam evde kendisini beklediğinden emindi. Yine de aylaklıkla geçirebileceği bir günü vardı. Yok olur gibi dışarı süzüldü.

Güneş vardı, güneş güzeldi, henüz kızgın günler gelmemişti. Babası lobinin tavanına asılı olan, ama sinek pislikleri ve tozdan görünmez hale gelen tavan pervanesini almamıştı daha, kızgın sıcakların kolay kolay gitmeyeceği anlaşılınca, İstanbul'dan şehrin ilk tavan pervanesini getirtmişti, bütün şehir günlerce konuşmuştu, tıpkı İstanbul'dan getirtilen bronz aplikler gibi.

Küsmek babasının âdeti değildi. Onun âdeti azarla-

mak, bağırmak, duruma göre birkaç tokat atmak, sonrasında da suçunu başına kakmaktı. Bezdirinceye, ikrah ettirinceye kadar tekrarlamak, yüzüne vurmaktı. Unuttuğunu sandığı anda hatırlatmaktı. Babası insana suçlarını unutturmazdı. Hem ödetir hem unutulmasına izin vermezdi. Annesi de babası da suçun varlığının ayrılmaz bir parçası olduğunu Mürşit'e çok küçükken öğrettiler.

Ama epeydir onu korkaklığa suçlu olmanın değil, suçunun ne olduğunu bilememenin sürüklediğini düşünüyor. Hâlâ hep bir şeyleri yanlış yaptığı duygusuyla, bulanık bir belirsizliğin içinde yaşıyor. Suçluluk hissi ruhunun derisi oldu. Bu hissin derisi kadar kendisinin olduğunu biliyor. Ama bilmek ruhunu kurtarmıyor. Nasıl derisinden kurtulamazsa, bu histen de kurtulamaz, gerçeği umutsuzca kabullendi.

"Kadınlar küser, erkek adam ödetir," diyen babası, o gün hayatının eserini küçümsediği için Mürşit'e duvar gibi küstü, vahşet gecesine kadar da küs kaldı.

İlk günü amaçsızca şehrin sokaklarını arşınlayarak geçirdi. Akşam korkudan titreyerek eve geldiğinde babası onu azarlamadı, dövmedi ama görmüyormuş gibi yaptı. Ona bedavacılara yaptığını yaptı, yokmuş gibi davrandı. Sanki camdan yapılmıştı, şeffaftı da babası Mürşit'e baktığında onu değil, arkasındaki şeyleri görüyordu.

Bu kadarla da kalmadı, daha adice bir şey yaptı, çoğu zaman mesafeli durduğu kızlarıyla ilgilendi, onlara beklemedikleri bir sevgi gösterdi. Kız kardeşleri birdenbire mazhar oldukları bu sevginin Mürşit'in cezası olduğunu, babalarının kızlarına ancak oğlundan artakalan bir sevgiyi lütfettiğini anlamadılar.

Ertesi sabah babasından önce uyandı, onunla birlikte otele gitmek için siftindi ama babası gene onu görmüyormuş gibi yaparak evden çıktı gitti. O da arkasından

gitti. Hiddetinden korkuyordu ama bir fırsatını bulup elini öper de suçluluk hissini ağırlaştıran bu küslük biter diye umuyordu. Tam otele girecekti, Kibar karşısına dikildi, vücudunu kapıya germişti.

"Seni içeri almayacakmışım. Baban öyle dedi."

Bu Mürşit'in hayatındaki ilk şiddetli sarsıntı oldu. Sarsıntının asıl nedeni kovulması değil, içten içe babasının da yıkılabildiğini anlamasıydı. Babam gibi bir adam yıkıldıysa herkes yıkılır. Bu hissin kendisine cesaret verdiğini de hatırlıyor, acayip bir büyüklenme: Babamı yıktım. Ama babayı yıkmak bedelsiz bir zafer değil.

Her ne kadar yaz boyu otelde çalışmaktan kurtulduğu için hafiflemiş olsa da kendisine ekmek veren babaya nankörlük etmiş olmaktan doğan bir suçluluk hissi, bütün ahlaki öğretilerin aksine babaya itaatsizlik etmiş olmaktan doğan bir günah hissi omuzlarını fena halde eziyordu. Bu hisle başa çıkması gerekiyordu. Başa çıkmak için özgürlüğünü sömürdü, ceza haline getirdi.

Günler boyunca sabahtan akşamın ilk saatlerine kadar şehrin daha önce gitmesi için bir neden olmayan, hiç bilmediği sokaklarında dolaştı. Yurdu olan şehrin sandığından çok daha küçük olduğunu keşfetti, çok şaşırdı. Çöpleri duvar diplerinde kokuşan, bir deri bir kemik kalmış insanların yaşadığı mahallelerde sefalet diye bildiği şeyin aklının almayacağı kadar derinleştiğini gördü.

Güzel şeyler gördüğü de oldu. Bazı bahçelerde çok güzel kokan çiçekler vardı mesela, Bihuş Çayı'nın sığlaştığı yerlerde iri balıklar yüzüyordu. Hırdavatçılar sokağından geçerken yaşıtı çıraklar ona selam verdiler. Şehirdeki kızların güzelliğini keşfetti, kaçamak bakışlarla ona bakarken cam siliyorlardı, bahçe suluyorlardı. Yoksul terzilerin ve kundura tamircilerinin bulunduğu isimsiz, harap bir pasajda, dükkânların arasına sıkışmış bir kitap-

çı buldu. Sahibi iyi bir adamdı, okunmuş romanları ona ödünç verdi, para almadı. Sokaklarda dolaşmaktan yorulunca Yanık Ekber Camii'nin gölgesinin düştüğü duvarın üstünde oturdu, bu romanları okudu. Ama hiçbir keşif onu beklediği kadar mutlu etmedi. Özgürlüğü onu korkuttu.

Aylak günlerinin ortasında sıcaklar başladı. Şebeke suyu şehre yetmez oldu. Annesinin bahçede, senelerdir kullanmadıkları kuyuyu tekrar açtırdığını kardeşlerinden, babasının şehrin ilk tavan pervanesini taktırdığını annesinden duydu. Beyazıt'ın babasının da pervane taktırması çok sürmedi. Onların otelinin önünden geçerken Beyazıt, Mürşit'in çok umurundaymış gibi "Bizimki daha büyük," diye laf atıyordu.

Günlerce güneş altında dolaşmaktan kapkara oldu. Camlara yansıyan görüntüsüne baktığında, kararmış yüzünün ortasında değerli taşlar gibi parıldayan gözlerini gördü, görüntüsü hoşuna gitti, sanki sahip olmaktan korktuğu özgürlük gözlerindeki bu pırıltıydı, sadece bunu gördüğünde suçluluk hissi hafifler gibi oluyordu.

Et Meydanı'nda şimdi kökü bile kalmayan üç büyük çınar ağacı duruyordu o zamanlar. Yazın dalları birbirine geçer, canlı yeşil yaprakları devasa ve serin bir şemsiye haline gelirdi. Sık yaprakların arasında görünmeyen kuşlar korosu cıvıldaşırdı. Yaz gelince sokaklardan birinin başındaki kahveci alçak masalarının bir kısmını bu çınarların altına taşır, çevresine hasır tabureler dizerdi. Şehir güneşin gazabına uğramadan önce çınarların altı pek kalabalık olmuyordu. Dükkân içleri serin, dar sokaklar gölgeliydi. Kahvecinin hasır taburelerinde geçmiş günleri anarak ölümü beklemekten başka yapacak işi kalmamış ihtiyarlarla dükkânlarını çırağa bırakmış birkaç esnaf otururdu sadece, bir de bu şehre yolu düşmüş, gamlı yabancılar. Ama havanın aşırı ısınmasıyla birlikte kahveci-

nin masaları kıymete bindi, sabahtan itibaren tıklım tıklım dolmaya başladı, gecenin geç saatlerine kadar boşalmaz oldu.

Hayatın belli bir ânı zamanın bütününden çıkarılıp bakılabilse, mesela ticari açıdan iyi geçmiş bir günün sonunda, hafif bir esintinin çıktığı bir akşamüstü; şehir, mütevazı ve iyi kalpli insanların birbirlerini severek, dayanışarak, hallerine şükrederek yaşadıkları, bir tür yeryüzü cenneti sanılabilir. Oysa Mürşit bu sevecen şehrin nasıl bir cehennem olabildiğini, dondurulmuş bir zaman parçasından bakıldığında iyi kalpli görünen bu insanların nasıl canavara dönüşebildiklerini otuz küsur yıl sonra hatırlıyor.

Buraya neden Et Meydanı dendiğini biliyor artık.

Derler ki, eskiden, şehir bu şehir olmadan önce kasaplar bu meydanda hayvan keserlermiş. Kestikleri hayvanları meydana diktikleri direklerdeki çengellere asıp derisini yüzerler, satırlarla doğrayıp büyük parçalara ayırırlar, el terazilerinde tartıp satarlarmış. Kesim günlerinde meydanı kaplayan eğri büğrü taşların arasından oluk oluk kan akarmış, toprak kanı emer, fazlasını kusarmış. Kesim günlerinde bu toprağa basanlar arkalarında kanlı ayak izleri bırakırlarmış.

Şehir kan akıtmayı ta o zamanlardan biliyor. Kanın şehrin hafızasına işlediğini düşünüyor.

Cumhur'la Et Meydanı'nda karşılaştı. İlk anda tanıyamadı. Onu okulda son gördüğünde üstünde koltuk altları sökülmüş, düğmeleri kapanmayan, yakası leş gibi okul önlüğü vardı. Bu siyah önlük ve kirlenmiş beyaz yaka onu on altı yaşına ve terlemiş bıyıklarına rağmen çocuk kılıyordu, aptal ama sağı solu belli olmayan, arızalı, ürkütücü, şiddete meyyal bir çocuk. Şimdi karşısında duran ise bıyıklı, leş gibi terli, az gelişmiş bedeninden

umulmayan bir güce sahip olduğu hissedilen, korkutucu bir genç adamdı. Kısa kollu, rengi belirsiz, kirli bir gömlek, eski bir pantolon giymişti. Gene paçaları kısaydı, gene kirli ayakları çorapsızdı, üstü başı gene dökülüyordu ama çocukluğu gitmişti, adam gibi duruyordu. Boyu yine Mürşit'ten en az iki karış uzundu. Küçük, siyah gözleriyle tepesinden bakıyordu, bakışları şeytaniydi, emrediciydi.

Sıcak yerli yerinde duruyordu ama gökte büyük karanlık bir bulut vardı. Et Meydanı'nda oturanlar gözlerini buluta dikmişler, yağmur getirir mi diye konuşuyorlardı.

Cumhur Mürşit'in yolunu kesti.

"N'apıyorsun?" dedi.

"Hiç," dedi Mürşit.

Cik der gibi çıktı sesi, incecik, serçe sesi gibi. Cumhur'un karşısında artık büyüdüğüne olan inancı birdenbire yok oldu. Duyguları gibi inançlarının kaybolması da hep bu kadar kolay oluyordu.

Cumhur "Gel dolaşalım," dedi.

Teklif etmiyordu, emrediyordu. Büyük olan Cumhur'du, abi demesi gereken biriydi artık, sıra arkadaşı değildi. Onu okulda ilk gördüğünde kendisini etkisi altına alan şey hâlâ yerindeydi, hatta genç bir adam kılığını almasıyla daha da kuvvetlenmişti. Bakışlarında insanı olduğu yere mıhlayan bir şey vardı, dokunduğu yeri donduran keskin bir ışık gibiydi, Mürşit'in yüzünde, omuzlarında, göğsünde hızla geziniyordu, onu hem korkutuyor hem tuhaf bir haz veriyordu.

Cumhur'un karşısında dikilirken hissettiği şeyin kaynağı anlaşılmayan bir güce teslim olmanın, kendi çapında bir korku imparatoruna baş eğmenin aşağılık hazzı olduğunu şimdi daha iyi anlıyor. Asi ruhlu doğmadığı gibi itaatkâr yetiştirildi. Bütün gücünü toplayıp babasına

bir kere karşı çıkması sayılmazsa başkaldırmak karakteri olmadı. Ama yine de tümüyle köleleşmeye meyilli biri değildi. Bu yüzden ömrünü baş eğmekle isyanın birbirine bitiştiği daracık bir alanda geçirdi, kırk yılda bir kafasını kaldırdığı olduysa da hayatının dizginlerini eline alamadı, çevresini saran görünmez duvarlara çarptı durdu.

Şehrin bitip tarlaların başladığı tozlu yolda yürüyorlardı. Güneş dünyayı kızdırmıştı, ayaklarının altında tuhaf böcekler çıtırdıyordu. Bazen gökyüzünde asılı kalan o karanlık bulutun gölgesine giriyorlardı, ışıktan acıyan gözleri bir nebze rahatlıyordu.

Bulut hareketsizdi, öylece duruyordu.

Konuşmuyorlardı, konuşacak şeyleri yoktu, sadece aylak bir günü birlikte geçiriyorlardı.

Bihuş'un, suyu henüz tamamen kurumamış, incecik derelerinden birinin kıyısında durdular.

Cumhur "Kurbağa vuralım," dedi.

Yerden yumruk kadar bir taş aldı, nemli otların arasına gizlenmiş kurbağalara attı. Mürşit'in de atmasını bekliyordu, bir şey söylemiyor, sadece at der gibi bakıyordu. Mürşit bir sürü taş attı. Hiçbirini isabet ettiremedi, kurbağalar ondan daha hızlı çıktı. Ama Cumhur birini öldürdü, kurbağadan kaygan, yıvışık bir ses çıkınca güldü. İncecik bacağından tutup havada birkaç kez çevirdi, otlara fırlattı. Ölü kurbağanın düştüğü yerden bir sinek bulutu havalandı.

Dağa doğru yürürlerken küçük bir tümsek oluşturan bir karınca yuvası gördüler, yiyecek taşıyan karıncalar uzun bir sıra halindeydi, karıncaların bu yaşama inadı şaşırtıcıydı, Mürşit'i heyecanlandırıyordu. Cumhur sanki içgüdüsel bir hareketle ayağını kaldırdı, hızla üstüne basarak yuvayı patlattı, toz yükseldi yuvadan.

Çelimsiz bir erik ağacının en meyvalı dalını tutmak

için sıçradı, koparıncaya kadar eğdi aşağı. Dal çocuk çığlığına benzer bir çatırtıyla kırıldı. Çakal eriğiydi, meyvaları iyice sararmıştı, kuşlara kalmıştı. Cumhur eriklerden birini ağzına attı, çok ekşiydi, tükürdü, meyvalı dalı yere attı, üstüne basıp geçti.

Mürşit yaptıkları her şeyin yıkıcı olduğunun belli belirsiz farkına vardı, içindeki korku arttı.

"Artık dönelim mi?" dedi.

Cumhur cevap bile vermedi.

Yürümeye devam ettiler.

Şimdi Madenci'nin altın bulmak için ölçümler yaptığı, bodur tozlu çalılarla ve gölgesiz ölü kayalarla dolu dağa çıktılar. Çok yükselmişlerdi. Şehrin uzaktaki görüntüsü sıcaktan titriyordu, asfalt yol erimiş gibi bulanıyordu.

Cumhur "Bir kaya göster kaldırayım," diye tutturdu.

Mürşit ufaklardan başladı, giderek büyüttü, Cumhur hepsini kaldırdı.

Mürşit ihtiyarların oturup sigara sardıkları hasır taburelerden daha büyük bir kayayı işaret etti, bunu kaldıramaz diye düşündü.

Cumhur iri, çatlak elleriyle kayayı kavradı, vahşi bir çığlık atarak gömüldüğü topraktan söktü, başının üstüne kaldırdı. Eğri sırtı dikleşmişti, ince kollarının pazuları şaşırtıcı bir şekilde şişmişti. Mürşit yaydığı güçlülük hissine rağmen, bu hilkat garibesinin zayıf vücudu kırılacak sandı. Cumhur taşı bir süre tepesinde tuttu, sonra yamaçtan aşağıya fırlattı. Yuvarlanan kaya başka bir kayaya çarptı, o da başka birine, derken yığınla kaya arka arkaya tozlu yola yuvarlandı.

Güneş iyice eğildi, akşam oluyordu. Karınlarının acıkmış olması gerekiyordu ama Mürşit açlık hissetmiyordu, tuhaf bir sarhoşluk içindeydi, onu tedirgin eden, heyecana benzer bir duyguya kapılmıştı.

Geri dönerlerken Cumhur birden cebinden bir çakı

çıkardı ve bilinmeyen bir düşmana saldırır gibi yol kenarındaki devedikenlerine girişti, yoruluncaya kadar mor çiçekli dikenleri kesip attı, yol kenarını ölü bitkilerle doldurdu.

Şehre vardıklarında sokaklar iyice gölgelenmişti, güneş sadece binaların çatılarını parlatıyordu. İkisi de susuzluktan ölüyordu. Ziraat Çarşısı'ndan geçerken sokak çeşmesinin önünde durdular. Şehrin hâlâ su akan tek çeşmesiydi bu. Diğerleri kurumuştu. Esnafın ara sıra kalaylattırdığı bakır bir tas zincirle çeşmeye bağlanmıştı. Çeşmenin taşına siyah boyayla ve bozuk bir yazıyla "susuzluk var-idareli kullanın" yazılmıştı.

Mürşit susuzluktan öldüğü halde, önce Cumhur'un tası alıp içmesini bekledi. Cumhur tası almadı, ağzını musluğa dayadı, kana kana içti. Sonra saçları üç numaraya vurulmuş başını incecik akan suyun altına soktu. Hiç acele etmiyordu, su kapkara tozlu başından kayıp boynuna akıyor, gömleğini ıslatıyordu. Cumhur başını sudan çıkarmak bilmiyordu. Mürşit biri görecek, suyu ziyan ettikleri için kızacak diye tedirgin olmuştu. Ama Cumhur'un suyu rahatça ziyan etme cesaretine hayran olmaktan da kendini alamıyordu. Cumhur nihayet suya doydu, çekildi, yerini Mürşit'e bıraktı. Mürşit tası almadı, o da ağzını musluğa dayadı, içti, sonra başını ıslattı.

Ziraat Çarşısı'na açılan sokaklardan birine girdiler.

Ortalıkta anlaşılmaz bir boşluk vardı, her zaman kalabalık olan sokakta pek kimse yoktu, ara sıra birkaç kişi konuşarak, hızlı hızlı yürüyerek geçip gidiyordu.

Et Meydanı'na varınca alışılmadık bir kalabalıkla karşılaştılar. Bir sürü adam toplanmıştı. Kahvecinin alçak masalarında oturanlar bile ayaktaydı. Bağıra çağıra konuşuyorlardı, çok öfkeliydiler. Havada neredeyse elle tutulur bir gerginlik, bir şiddet kokusu vardı. Mürşit kalabalığa baktı. Ne dediklerini anlamıyordu, aklı tutulmuş

gibiydi, gün boyunca yaşadığı heyecan varlığını ele geçirmişti.

Vücudunda sızılı bir yorgunluk hissetti, bacakları ağrımıştı, eve gidip yatmak istedi. Kalabalığa karışmış, büyük hareketlerle birileriyle konuşan Cumhur'un yanına gitti. Sanki ona haber vermeden eve dönerse birlikte geçirdikleri bu tuhaf güne ve Cumhur'a saygısızlık etmiş olacak gibi hissediyordu kendini. Cumhur'un koluna dokundu.

"Ben eve dönüyorum," dedi.

Cumhur birden bileğine yapıştı.

"Gidemezsin," dedi.

Sonra aşırı ciddi, hatta korkutucu bir yüzle ve sır verir gibi kulağına eğildi.

"Hamalın biri öz oğlunu yapmış. Cezasını vereceğiz."

Mürşit öz oğlunu yapmak ne demek bilmiyordu. Bomboş bakıyordu.

Cumhur "Anlasana oğlum," dedi.

Acayip bir hareket yaparak güldü. Gülünce kirli, fırlak dişleri ortaya çıktı.

Cumhur'un yanında yerlerinde duramayan, huzursuz birkaç adam vardı. Birinin sağ elinin başparmağı yoktu, uzun kalın bir sopayı ensesinde koymuş, ellerini sopadan sarkıtmış bir adamla konuşuyordu. Adamların ikisi de sinirliydi. Yanlarına ağzında kürdan olan genç biri yaklaştı, gömleği beyazdı, terden sırılsıklamdı. Kalabalığı görmüş, ne olduğunu merak etmişti.

Sopalı adam meseleyi anlattı. "Kendi öz oğlunu kirletmiş," dedi hamal için.

Başparmağı olmayan "Herif sapık," dedi.

Kürdan çiğneyen "Gidin işinize kardeşim.." dedi. "Nerden biliyorsunuz?"

"Çocuk fırıncının çırağına söylemiş."

Kürdan çiğneyen yine inanmadı, başparmağı olmayan üsteledi. Ensesinde sopa tutan adam, kürdan çiğneyen adama sinirlendi.

"İnanmıyorsan git belediyenin ordaki simitçi çocuğa sor," dedi. "Sor da anlatsın hamalın elinden nasıl kurtulduğunu." Sopalı adamın hiddetten sesi boğuluyordu.

Kürdan çiğneyenin ifadesi karıştı, doğru olabilir mi diye düşündüğü belliydi, birkaç saniye durdu, kalabalığa bir baktı. Sonra mesele aklına yatmamış gibi omuzlarını silkti, bir şey söylemeden yürümeye başladı. Cumhur arkasından küfür edince dikleşerek dönüp baktı. Gel der gibiydi, meydan okuyordu. Cumhur bu meydan okumaya sinirlendi, hızla adamın üstüne yürüdü, tam bir yumruk yapıştıracaktı ki başparmağı olmayan araya girdi, Cumhur'u tuttu.

"Bırak oğlum," dedi. "Bırak gitsin.. Bize adam lazım, adam. Böyle ciğersizler değil."

Kürdan çiğneyen bu dokundurmaya aldırmadı, yürüdü gitti.

Huzursuz konuşmalar uğultuya dönüştü, birbirine eklendi, iyice anlaşılmaz hale geldi.

Kalabalığa yeni eklenenler oluyordu, hamal hakkındaki iddiayı bilenler hâlâ duymamış olanlara anlatıyorlar, büyütüyorlar, ağızdan ağıza geçiriyorlardı. İddia her aktarıldığında bir kat daha büyüyordu, giderek daha kirli ve daha tehlikeli bir hal alıyordu.

Cumhur'un parmakları Mürşit'in bileğine mengene gibi yapışmıştı, gitmesine izin vermiyordu, onu kalabalığın içine çekiyordu. Huzursuzların heyecanı etkileyiciydi. Mürşit bu heyecan dalgasının içinde evini, babasını, açlığını, akşam yemeğini unuttu, kalabalığa karıştı.

Sadece bir adamın değil, güruhun elinde sopalar belirdiğinde güneş tamamen çekilip gitmiş, şehre sokak lambalarının aydınlatamadığı bir karanlık çökmüştü,

uğultu artmıştı. Bazıları yerden taş toplayıp ceplerine doldurmaya başladı. Cumhur Mürşit'e döndü.

"Sen de topla," dedi.

Sesi keskindi, kesindi. İtaat etmemek imkânsızdı.

Öfkeli kalabalıkla birlikte yürümeye başladılar. Mürşit Yaban Mahallesi'ne doğru gittiklerini anlayınca ürktü. Yaban, şimdi Mezbelik denen mahalleye şehrin yerlilerinin koyduğu addı, resmi adının ne olduğunu bilmiyordu, belki resmi bir adı bile yoktu o zamanlar. Derme çatma, sefil kulübelerde, rastladığında yolunu değiştirmesi tembih edilen, hayatın dibinde debelenen yabanlar otururdu, yarı aç yarı tok yaşıyorlardı, çok sefildiler. Bu şehirden değildiler, dışardan gelmişlerdi, uzak yabancı kasabalardan, köylerden.

Babası Yaban Mahallesi'ne gittiğini duysa çok kızardı, bu sefer küsmekle yetinmezdi, Mürşit'i cezasız bırakmazdı. Korktu. Ama kalabalıkla birlikte bağıran Cumhur'a baktı, ağzının kenarlarında tükürük birikmişti, bağırdıkça bedenini iyice acayipleştiren ince uzun boynundaki damarlar kabarıyordu, ademelması vücuduna ait olmayan bir şeymiş gibi dışarı fırlıyordu. Cumhur'un bir bildiği vardır diye düşündü. Hamalın oğlunu düşündü sonra. Gözünün önünde dayak izleri, morarmış çürükler belirdi.

Kendini çok iyi hissetti birden. Daha önce hiç tatmadığı bir duygu herkesle birlikte onu da ele geçirdi. İçi bu öfkeli kalabalıktan bir parça olmak ve hamalın cezasını vermek arzusuyla doldu. Nabzının gümleyerek attığını duyabiliyordu. Hamal hakkındaki dedikodunun doğru olup olmadığını merak etti, ama merakı uzun sürmedi. Bunca insan boş yere bir araya gelmiş olamazdı, ortada mutlaka bir günah, bir suç vardı ve herkesle birlikte o da yapılması gerekeni yapacaktı.

Cumhur'la yan yana yürümeye çalışıyordu. Kalaba-

lığa takılıp geride kalırsa hızlı hızlı birkaç adım atıyor, yetişiyor, buradayım der gibi koluna dokunuyordu. Bacakları cebine doldurduğu taşlar yüzünden ağırlaşmıştı.

Yaban Mahallesi'ne geldiler. Gece karanlıktı. Şehrin bu istenmeyen mahallesine zoraki dikilmiş, birkaç derme çatma sokak lambasından ve zavallı kulübelerden sızan zayıf ışıklar ortalığı aydınlatmaya yetmiyordu. Sağda solda çöpler birikmişti, ortalık dayanılmayacak kadar kötü kokuyordu, ayaklarının altındaki zemin kaygandı, çamurluydu.

Kalabalık dalgalanarak durdu. Öndeki birkaç kişi sefil bir evin, ev denemeyecek, harap bir barınağın kapısına yüklendi. Bağrışmalar, hakaretler, küfürler artmıştı. Yıldızlar gecenin karanlığına inat irileşmişti, gökyüzü lanetle dolmuştu.

Yaban Mahallesi'nde yaşayanlar ilk şaşkınlıktan sonra kalabalığa katıldılar. Ayakta kalmalarının yolu buydu, belirsiz bir suçun karşısında en hızlı ve kestirme yol, kendilerinden olan kurbanı teslim etmek, ceza verenlerden biri olmaktı. Öndeki birkaç kişiyle birlikte kapıya yüklendiler, pencerelerin derme çatma doğramalarını söktüler, ellerine geçirdikleri parçaları camlara vurup kırdılar.

Cumhur Mürşit'in elindeki taşın ufak olduğunu görünce sinirle eline vurdu, taşı düşürdü. Yerine ucu bıçak gibi sivri, yassı bir taş uzattı. Mürşit bembeyaz yüzeyi pürüzsüz bu taşı kavradı. Taşın gücünü hissetti, güç parmaklarından girip kanına karıştı.

Hamalın sürüklenerek kapıdan çıkarıldığını gördü. Esmer yüzü birkaç günlük sakalla kaplı, çökmüş bir adamdı, çok zayıftı, kemikleri sayılıyordu.

Hamala vurmaya başladılar.

Güruh coşmuştu. Taşlı sopalı eller, kirli kemikli ayaklar sabırsızlıkla ona uzanıyordu. Herkes bu vahşet

sahnesinde öne çıkmak istiyordu. Herkes sıranın bir an önce kendisine gelmesini istiyordu. Herkes kendiliğinden oluşmuş bir akıntı içinde, hamaldan bir parça koparmak için birbirleriyle yarışıyordu.

Hamalın dokuz on yaşlarındaki oğlunun çığlığı işitildi. Babası tarafından yapıldığı iddia edilen çocuk babasının önüne geçmeye, kendini ona siper etmeye çalışıyordu. Bir çift el çocuğu tutup havaya kaldırdı, alıp götürdü. Hamalın karısı olduğunu sandığı bir kadını bir an gördü. Yalvaran, çırpınan kadın kalabalığın içinde erir gibi kayboldu.

Herkes vahşetin hazzından çıldırmıştı. Mürşit bu hazla birlikte zafer gibi bir şey de hissediyordu. Cumhur'dan kopmuştu, artık onun varlığına ihtiyacı yoktu, kalabalığın ortak cinnetine katılmıştı. Devasa bir şeytanın sayısız elinden kolundan biri olmuştu. Seyirci olmanın içindeki canavarı doyurmaya yetmediği bir ânın içindeydi. Akıntıya karıştı, kalabalığın arasında su gibi aktı, birden kendini yerde kan içinde yatan, hâlâ tekmelenen hamalın başucunda buldu. Elleri öyle terlemişti ki tuttuğu taş ıslanmıştı. Cumhur'la göz göze geldi. Cumhur güldü, gülüşü Mürşit'in içine işledi. Ayak uçlarından elektrik gibi giren ve bedeninin tamamını saran bir öldürmek arzusuyla elini kaldırdı.

O anda gördü dehşetle açılmış gözün ona baktığını.

Taşı hamalın gözüne sapladı.

Galiba.

Saplamış olmasa delinen gözden fıskiye gibi bir su fışkırır mı? Gözün suyu gökyüzüne çıkıp yapışkan ağır bir sıvı olarak üstüne yağar mı?

Galiba yağdı. Yağan şey gökyüzünde asılı kalan o karabulut olamaz.

Saplamış olmalı.

Bilmiyor.

O an beyninde bir şalter indi çünkü ve yaşadığı o an otuz küsur yıl boyunca unutulmak üzere hafızasının dehlizlerine kaçıp saklandı.

Kendini kaybetti, düşer gibi olduğunu hatırlıyor en son. Birileri tutmuş olmalı.

Gözünü açtığında ortalık başka türlü bir heyecanla kaynıyordu. Düdük sesleri duydu. Polis gelmişti. Kalabalığın arasında itilip kakıldığını hissetti. Polis ortalığı yatıştıramayınca havaya ateş açtı.

Hamalı linç edenlerin bir kısmı kaybolmuştu. Şimdi o büyük ve güçlü kitleden geriye kalan tuhaf bir bozgundu, haksızlığa uğramışlık gibi bir şey. Vahşet süresi boyunca yeryüzünün bu parçasına hâkim olan, küfürler ve çılgınlıklarla gökyüzünü inleten güruh şimdi engellenmek istendiği için mızıldanıyordu.

Mürşit heyecanın bu kadar çabuk kılık değiştirmesine şaşırdı.

Cumhur'u göremiyordu. Onun etkisi altına girdiği andan beri varlığını saran, kendini bu büyük ve güçlü kalabalığın bir parçası gibi hissetmesini sağlayan o acayip zafer duygusu yok olmuştu. Yerini korku almıştı. Her bir hücresi korkudan titriyordu. Terden sırılsıklamdı. Teri buz gibiydi, bu korkunç sıcak yaz gecesinde donuyordu.

Polis onu ve hamalı parçalayan bir yığın adamı arabalara bindirdi. Karakola götürdü. Karakolda güruhun ruh hali tamamen değişmişti, o ağzı köpüklü kalabalıktan eser yoktu artık. Şimdi herkes kendisi olmuştu. Herkes hep bir ağızdan konuşuyor, her biri çeşitli bahanelerle kendini temize çıkarmaya çalışıyordu. Kalabalıktan çıkan karmakarışık sesler ve sözler az önceki büyük cinnete uymuyordu. Kendilerini savunmak istercesine alt perdeden bir sesle hamalın sapık olduğunu söylüyorlardı, yabancılığından, tekinsizliğinden, sapkın inançların-

dan, şehrin yerlileriyle dalaşmasından bahsediyorlardı. Komiser hamalın öldürülmesinden çok bu pis dedikodunun nereden çıktığını anlamaya çalışmakla meşguldü.

Üstü başı kanlı Mürşit'i komiserin karşısına çıkardılar. Komiser hayretle baktı. Ürkmüş gibiydi. Sanki yaşanan bu vahşeti anlıyor, hatta bir parça da hak veriyor ama Mürşit'in bu işler için yaşının tutmadığını düşünüyordu.

"Kaç yaşındasın sen?" dedi. Sonra bir polise döndü, "Babasını çağırın bunun."

Babası geldi.

Babasının arabası yoktu, enişte sinin arabasını almıştı, anahtarı zangır zangır titreyen elinden yere düşürüyor, eğilip alıyor, gene düşürüyordu. Yüzü kâğıt gibiydi, sanki bir anda kilolarca zayıflamıştı, yaşlanmıştı.

Babasının komiserle konuşması çok uzun sürdü ya da zaman müthiş ağırlaştı.

Komiser babasına başını salladı, al git der gibi bir işaret yaptı.

Babası, ağırlaşmış zamanla korkunç bir tezat oluşturan bir hızla yanına geldi, türlü bahaneler bularak bahardan beri kestirmediği için uzamış saçlarına yapıştığı gibi dışarı sürükledi, karakoldan çıkarıp ite kaka arabaya bindirdi.

Yolda hiç konuşmadılar. Mürşit yol boyunca zihninde günahını toplamış, ezmiş, küçücük bir haşhaş tohumu kadar bırakıp beyninde bir yere sokuşturmuştu. Sabah olmadan tümüyle unutacaktı. Şimdi babasının arkadaşlık etmesini kesinlikle yasakladığı serserilerle düşüp kalkmış olmanın cezası onu bekliyordu. Ağır bir ceza olacaktı muhakkak ama razıydı. Günah en dipteki dehlizlere saklanınca içini ezen şey yok olmuştu, hafiflemişti.

Babası arabayı deli gibi kullandı. Öyle kızgındı ki, eve varınca yaptığı frenin asfaltta bıraktığı iz günlerce kaldı.

Annesi bahçedeydi, sedirin ucunda kambur, düşünceli oturuyordu. Bahçe kapısı açıktı, kız kardeşleri ortada görünmüyorlardı.

Babası arabadan indi, Mürşit'in inmesine fırsat vermeden yine saçlarını yakaladı. Mürşit cezasına razıydı, dövsün, sövsün, kömürlüğe kilitleyip aç bıraksın isterse. Ama böyle kız gibi saçından sürüklenerek götürülmek ağırına gidiyordu.

Annesi onları görünce ayağa fırladı, gözlerinde korku vardı.

Kız kardeşleri çoktan yatıp uyumuşlar.

Babası onu eve soktu, odanın ortasına, yere fırlattı. Annesi arkalarından geldi. Mürşit'in gözü sofraya takıldı. Olduğu gibi duruyordu. Tabaklar, ekmek sepeti, küçük cam kâselerde cacık. Yememişler, onu beklemişler.

Aslında Mürşit'e duvar gibi küs olan babası beklemeye niyetli değilmiş ama içinde kötü bir his varmış. Bütün gün aylak aylak gezdiği halde yemek saatinde mutlaka evde olan Mürşit gelmeyince çok telaşlanmış. Yaban Mahallesi'nde bir adamın linç edildiğini duymuş. Ama daha ilkokulu yeni bitiren oğlunun linççilerin arasında olabileceği aklının köşesinden bile geçmiyormuş. Başına bir şey geldi sanmış. Akrabaları dolaşmış, arkadaşlarına sormuş. Kapıya bir polis gelince öğrenmişler durumu.

Annesi onu ne kadar merak ettiklerini böyle anlatmıştı, olaydan birkaç gün sonra.

Annesi perişandı, günah işlemek için yaşı çok küçük zannettiği oğlunun işe linçle başlaması kadını mahvetmişti. Yüzü kararmıştı, iki kaşının arasındaki üzüntü çizgisi uçurum gibiydi, gözleri küçülmüş, içeri kaçmış, çevresine dayak yemiş gibi mor halkalar oturmuştu, düştü düşecek bir hali vardı.

Babasının elleri hâlâ titriyordu. Konuşmak istedi, ama ağzı öyle kurumuştu ki sesi çıkmadı. Bardağa su dol-

durmak için sürahiyi kaldırdı, tutamadı, düşürdü. Sürahi yerde patladı. Halı suyu emdi, cam kırıkları dağıldı.

Bu patlama babasını kendine getirdi, yüzündeki korku kayboldu. Korkunun yerini kıpkırmızı bir hiddet aldı. Mürşit tepeden tırnağa titredi. Beklediğinden daha büyük bir cezanın gelmekte olduğunu hissetti.

Babası "Elimde kalacaksın!" dedi. "Katil misin ulan sen? Haydut musun?"

İki adım attı, şiddetli bir tokat atmak üzere elini kaldırdı. Tokattan sonrasının bayılıncaya kadar dayak yemek olacağı belliydi.

Mürşit o an buldu kendisini kurtaracağını sandığı cümleyi.

"Ama adam Aleviymiş!"

Babası dondu, taşlaştı, eli havada kaldı. Yüzündeki kızgınlığın yerini, öncekinden çok farklı, tarif edilemez bir korku, hatta dehşet aldı, kendi elleriyle bir canavar yetiştiriyor olmanın dehşeti. Annesi iki elini birden dizlerine vurdu, göğsünü yumruklamaya başladı. İkisi de korkunç bir haldeydiler.

Mürşit niye bu kadar dehşete kapıldıklarını anlayamıyordu. Hani onların elinden bir şey yenmezdi, hani gitmeliydiler buralardan? Şimdi niye kurtarmıyor onu bu cümle?

Babası düşer gibi odanın ortasına çöktü, ağlamaya başladı. Bağırarak ağlıyordu. Gözyaşı, salyası, sümüğü birbirine karışmıştı. Bir şeyler diyor ama ne dediği anlaşılmıyordu. Mürşit babasını ilk kez böyle görüyordu. Başına geleceklerden değil, babasının bu halinden korkmuştu. Annesi sessizdi, ölecek gibiydi, yüzü ıpıslaktı, gözyaşları çenesinden göğsüne damlıyordu. Mürşit'i omzundan tutup odasına götürdü, kapıyı kapattı. Mürşit yatağın ucuna oturdu, karanlıkta babasının dinmeyen çığlıklarını dinledi.

Ertesi gün şehir çok tedirgindi. Önce pişmanlığa benzer bir duygu ortalıkta dolaştı ama yerini hızla tutuklamaların öfkesine bıraktı. Polis linçten sonra içeri aldıklarının çoğunu ertesi günü salıvermişti. Ama elebaşları oldukları düşünülen birkaç kişi tutuklanmıştı. Para meselesi yüzünden hamalla yumruk yumruğa kavga edip dayak yiyince çevresini azdırarak hamalın üstüne süren demirci de aralarındaydı. Tutuklananların yakınları ev ev, dükkân dükkân dolaşıyorlar, şehrin düşüncesini değiştirmek, pişmanlığın son izlerini silmek için var güçleriyle çalışıyorlardı.

Sildiler de. Hem suçlu hem güçlüydüler.

Sonraki günlerde Yaban Mahallesi'nde oturanlara duyulan nefret hızla arttı. Öldürülen hamalın komşuları olan hamallara yük taşıtmadılar. Gündeliğe giden kadınlara kapılar açılmadı. Yaban Mahallesi'nin çocukları girdikleri her sokaktan kovalandılar. Gençleri kıstırıldıkları yerde dövüldüler. Şehir yabanları açlığa terk etti. Sonunda yollara düşüp gene istenmeyecekleri başka şehirlere gittiler. Çok az kişi kaldı geride, onlar da sindiler, kuytu köşelere çekilip yaşananların unutulmasını beklediler.

Bir süre sonra her şey unutuldu. Hamalın ölümünün hesabını verecek kimse kalmadı. Şehir Mürşit'in yaptığını yaptı, günahını nokta kadar küçülttü, hafızasının derinlerine, üstüne yığılanlardan sonra çıkarılması mümkün olmayan bir yere gizledi.

Polis ertesi gün Cumhur'u da bırakmıştı. Yaz boyunca karşılaşmadılar. Ama sonbaharda, ortaokula başladığında birkaç kez gördü, her seferinde o tedirgin edici korkuyla, o geceyi hatırlamak korkusuyla eli ayağı titredi, yolunu değiştirdi. Derken birtakım rivayetler geldi kulağına, yaşını büyütüp askere gitmiş dediler, İstanbul'da inşaatta çalışıyormuş dediler, terk etmiş bu-

raları dediler. Hangisi doğruydu bilmiyordu, ama sonuçta karşılaşmaz oldu, rahatladı. Yine de uzun bir süre Cumhur ansızın karşısına çıkacakmış gibi korkarak yaşadı. Et Meydanı'ndan geçemedi, Yaban Mahallesi'nin yakınına bile uğramadı.

Sonra zaman silindir gibi geçti üstünden.

Annesinin kapattığı odada ancak sabaha karşı uyuyakaldığını, rüyasında patlayan bir göz gördüğünü, bu gözün sahibinin Cumhur olduğunu, çığlık atarak uyandığını, birkaç gün kendini bilmeden sayıklayarak yattığını, anne babasının sürekli fısıldaştıklarını, ona dehşetle baktıklarını, aylar boyunca ona iyiyi kötüyü anlatmaya çalıştıklarını hayal meyal hatırlıyor ama vahşeti tümüyle ne zaman unuttuğunu hatırlayamıyor. Unuttuğu o geceden ağır bir araz kaldı. Yıllardır dinmeyen, korkuya benzer bir his yüreğinin sürekli çarpmasına neden oluyor. Ancak içerse, çok içerse, alkol damarlarını doldurursa hafifliyor hayatını zehir eden, korkuya benzer bu his.

22

Dünyanın yağmura boğulduğu bir anda yaşadığı o vahşet gecesini Madenci'ye anlatırken beyni zonkluyordu. Korkunç bir gümbürtüyle atan nabzını diş etlerinde bile hissediyordu, göz çukurlarına kor doldurulmuş, yanıyor. Başı yabancı bir cisim sanki, taşıyamayacağı kadar ağırlaşmış. Elinden gelse başını koparıp atacak.

Bu linçte ne kadar payı olduğu meçhul. Yutkundu.

"Hamal öldü," dedi "öldürdük."

Sustu. Şiddetle arabaya vuran yağmurun sesinden başka şey duyulmaz oldu. Madenci derinini okuyan gözlerle ona bakıyordu. Mürşit elini boğazına götürdü, gömleğinin yakasını çekti, havasız kalmış gibi inleyerek bir nefes aldı.

"O geceyi unutmak ömrümü kokuşmuş bir suya çevirdi," dedi. "Karımla çocuklarımı da bu bataklığın içine çektim. Sakat bir koca, sakat bir baba. Belki de hiç evlenmemeliydim."

Madenci suskundu, gözleri buğulanmıştı, bakışlarını yağmurdan görünmez olan yola çevirdi. Mürşit, Madenci'nin de kendi itirafının derinliğinde kaybolduğunu hissetti. Suskunluk ikisini de sardı, mezar sessizliği diye düşündü, ikimiz de birer mezar kazdık.

Arabası yolun ortasında duruyordu. Yağmurun şid-

deti yol denemeyecek yolun üstünde arklar açmıştı, sular hızla aşağıya doğru akıyordu. Bir korna sesi duydular. Ses yakınlaştıkça büyüdü. Arkalarında bir kamyon belirdi. Madenci daldığı derinlikten çıktı, arabayı çalıştırdı, sağa çekip durdu. Kasasından kum taneleri, küçük taşlar saçan kamyon yanlarından geçti, geçerken kamyoncu sinirli bir el hareketi yaptı. Madenci adama baktı, sanki birden ölü olmadıklarını, her şeye rağmen hayatın içinde olduklarını hatırladı, bakışları canlandı. Kamyonun arka farlarının kırmızı ışığı giderek uzaklaştı, görünmez oldu. Yağmur giderek perde gibi çevrelerine indi, dünyayla aralarına girdi, yağmurun perdesi arabayı hücreye çevirdi.

Mürşit unutmak için ömrünü harcadığı o vahşeti itiraf etmenin de, o sırada çocuk olduğunu bilmenin de ruhunu kurtarmadığını söyledi.

"Hiç unutmasaydım daha iyiydi," dedi "belki yavaş yavaş tedavi ederdim kendimi."

Zaten doğru dürüst uyuyamıyordu, artık hiç uyuyamayacak.

"O gece yaşadığım zafer hissi, vahşetin kendisinden daha korkunç geliyor şimdi," dedi. "Günahı işlemiş olmak belki bağışlanabilir ama insanın işlerken hissettiği aşağılık duygular ne olacak?"

Dakikalarca konuşmadan oturdular. Çıldırmış bir yağmur yeryüzünü yıkamaya devam ediyordu, binlerce yıl hiç durmadan yağsa yeryüzü yine de temizlenmeyecek oysa.

Madenci direksiyonu tutan ellerini kaldırdı, avuçlarını çevirip baktı.

"Ellerime bakmaktan kendimi alamıyorum," dedi. "İkide bir gözüm takılıyor, uzun uzun bakıyorum. Baktıkça geriye doğru hatırlıyorum, sondan başa doğru, yaşadıklarım zincir gibi geçmişime uzanıyor. Ellerime ba-

kınca bıçağı kavradığımı hatırlıyorum. Sonra Arzu'nun babasının çilingir sofrasını hatırlıyorum, dilimlenmiş portakalları, çirozu. Ardından adamın yüzündeki kurtçuğa benzeyen o pis gülümsemeyi hatırlıyorum. Zihnim ordan Arzu'ya atlıyor. Arzu'nun kederli gözlerindeki dinmeyen acıya, onu ilk gördüğüm gün yüzünde silmek istediğim o tuhaf şeye. İşte azap asıl o zaman başlıyor. Yapmadığım şey için azap çekiyorum ben. Arzu'nun acısını dindirmediğim için. Yaptığım şey için değil."

Ellerini direksiyona koydu tekrar, sımsıkı kavradı.

"Bu eller benim oldukça hatırlayacağım," dedi. "Bu elleri kesip atmadıkça Arzu'nun sana tutunuyordum, kopardın dediğini hatırlayacağım. Benim asıl günahım buydu, koparmak."

Acıyla gülümsedi.

"Bir yıldır gelip beni bulacaklar diye bekliyorum," dedi. "Nihayet buldular. Ama teslim olmayacağım. Arzu'nun acısını neden dindirmedin diye sormayacaklar çünkü. Karımın bana bile anlatmadığı gerçeği onlara anlatamam. Bir tek sana anlattım, çünkü sen bu hikâyenin sadece sonunu değil, başını da anlayabilirsin, başkaları anlayamaz."

"Ablan da mı bilmiyor?"

"Bilmiyor ama hissediyor," dedi Madenci. "Yazık.. öyle üzülüyor ki."

Gri mavi gözleri yaşla kaplanmıştı yine. Nefesleriyle buharlanan camı elinin tersiyle sildi. Küçük bir pencere açıldı dünyaya bakan. Elini saçlarına götürdü, karıştırdı, sanki başında dinmeyen bir ağrıyı ovalayarak uzaklaştırmak istiyor.

"Babamı toprağa verdikten sonra, mezarlığın çıkışında ablam enişteme biz babamın evine gideceğiz dedi. Eniştem aramızda yeri olmadığını hemen anladı. Babalarıyla acıklı bir yalnızlığı paylaşmış iki kardeştik sonuçta,

bu ölüm asıl bize dokunuyordu. Bir taksiye bindik, babamın evine gittik. Ablam kendi anahtarıyla kapıyı açtı, kabanını çıkarıp astı, çay koymaya mutfağa gitti. Sanki o evden hiç çıkmamışız, sanki babam hâlâ içerdeymiş, eşya yerli yerindeymiş, hayat yerli yerindeymiş gibi. Ev kolonya kokuyordu. Oysa yedi aydır evde kimse yaşamıyordu. Babamın limon kolonyasının kokusu her yere sinmiş diye düşündüm. Çayımızı içerken ablam geçenlerde polis geldi, seni sordu dedi. Çok geciktiler dedim. Ablamın yüzü darmadağın oldu. Ama ne demek istiyorsun diye sormadı. Anlamak istemiyordu, anlarsa taşıyamayacağı kadar büyük bir şeyi yüklenecekti, anlamayı reddetti. Bir sürü şey söyledi. Arzu'nun babasının yakınlarını soruşturuyorlarmış, çok lüzumsuzmuş, olayın hırsızlık olduğu belliymiş, polis hırsızların peşine düşeceğine kendi halindeki insanları rahatsız ediyormuş, nasıl işmiş bu. Babamın bakımevindeki odasını boşaltmamız lazımmış, evdeki eşyaları da ne yapacağımızı düşünmeliymişiz, konuşmak için çok erkenmiş ama gene de evi satmak istersem itiraz etmezmiş, gerçi ona kalırsa dursunmuş falan.. böyle şeyler söyledi. Hayatı yoğunlaştırdı yani, anlıyor musun? Daha söyleyecekti. Abla ben gidiyorum dedim. Gitme demedi. Öyle baktı yüzüme. Bir daha görüşemeyecekmişiz, bir daha diz dize oturup eski mutlu günlerden söz edemeyecekmişiz gibi vedalaştık. O akşam otobüsle deniz kenarında bir kasabaya gittim. Birkaç gün kaldım. Fazla duramadım, çok rüzgârlıydı, beni sersem ediyordu. Başka bir kasabaya geçtim ama orda da duramadım, başka bir kasabaya gittim. Bomboş pansiyonlarda kaldım. Her gittiğim yerde yağmur yağdı. Bomboş kahvelerde, kimsesiz lokantalarda oturup düşündüm. Sonunda kaçacak bir yer olmadığını anladım. Geri döndüm. Ama kalamam, gene gideceğim."

"Nereye?"

"Bilmiyorum. Yakında izimi bulacaklar. Ama bir önemi yok, hayatım böyle paramparça olmuşken polisi ensemde hissetmek yaşadığımı hatırlatıyor. Yakalanıncaya kadar böyle devam edeceğim."

Mürşit içini derin bir umutsuzluğun kapladığını hissetti. Madenci'den duyduğu cümleyi tekrarladı.

"Hayat kayaç katmanları gibi parçalarına ayrılan değersiz bir kütledir."

Madenci gülümsedi, bu umutsuzluk denizine bir şey atmak ister gibi Mürşit'e baktı.

"Ama gene de bir yerlerinde altın var," dedi.

Mürşit var mı gerçekten diye geçirdi aklından. Varsa da bizim payımıza düşmedi.

Bir kurt sürüsü uluyarak önlerinden geçti. Ürkütücüydüler, parlak tüyleri sırılsıklamdı. Ağızlarından buhar çıkıyordu, yaşamak için saldırmaya, parçalamaya hazırdılar. Geçerken Madenci'nin arabasına baktılar, sonra sol taraftaki tepenin ardında kayboldular. Mürşit kurtların giderek uzaklaşan ulumalarına kulak verdi.

İçimde öyle bir ağrı var ki, ölünceye kadar bağırmak istiyorum diye düşündü.

23

Eve döndüğünde burnu tekrar kanadı. Bu seferki uzun sürdü, üst üste birkaç tampon yapmaları gerekti. Ertesi sabah da kanayınca Şükran'la Özgür endişelendiler. Doktora gitmesi için ısrar ettiler. Direnmedi. Şükran'la birlikte yakındaki sağlık ocağına giderlerken hayatında ilk kez direnmediğini düşündü. Sonra birden hiçbir şey yapmadan yaşamasının baştan sona bir direniş olduğunun farkına vardı. Hiçbir şey yapmayarak, normal bir adam olmaya direnmişti. Bu direnişin bir yere varmadığını geçirdi aklından, sonunda teslim oldum dedi. Ama yine bir şey yapmayacak, yaşlı ve işe yaramaz bir hayvan gibi, nereye çekilirse oraya gidecek, gittiği yere kadar.

Doktoru beklerlerken Şükran'ın endişeli göründüğünü fark etti. Gene de kocasıyım diye mırıldandı içinden; sakatlanmış da olsam, bir işe yaramasam da yıllar boyunca geceleri yatağında sağ tarafını doldurmuş bir varlığım; ölürsem bırakacağım boşluğun kaybolmasının zaman almasından korkuyor. Oysa kolayca kaybolacak; biliyorum, yedi gün, kırk gün, elli iki gün derken hayalim bile uçacak gözlerinden.

Doktor onu muayene etti, bir şeyi olmadığını söyledi. Soğuk ve kuru hava nedeniyle burun mukozasındaki kılcal damarlar kırılganlaşmış, böyle kanama yaparmış.

Yaşın da etkisi varmış tabii, bir de sigarayla içkiyi derhal bırakması gerekiyormuş. Şükran tasdikler gibi bakıyordu. Mürşit doktora herhangi bir şey sormaya bile tenezzül etmedi.

Önemli bir şey olmadığını öğrenince, Şükran'la Özgür'ün ona gösterdikleri ihtimam fazla uzun sürmedi, sürsün diye de bir şey yapmadı. Ailenin vazifesini yapamayan direğinin burun kanaması durunca dünya eski dünya oldu. Hayatta böyle mucizeler yok. Kıssadan hisseler güzel uydurulmuş, sadece dinlemeye teşne olanlara faydalı yalanlar. İnsan öyle filmlerdeki gibi dersini alıp değişmiyor, kafaya darbe yiyip aklı başına gelmiyor. İnsan hamurundaki mayayı değiştiremiyor, hamur bir parça sakinleşiyor sadece, o kadar, belki de yaşlandığı içindir.

Bu değişmeyen dünya içinde tek değişen Özgür oldu.

Sağlık ocağından döndüğünde oğlunu onun yerine geçmiş otururken buldu. Özgür onu görünce fırladı hemen. Ne de olsa iyi yetiştirildi, büyük ihtirasları terbiyesiyle hâlâ çarpışıyor. Mürşit eliyle kalkma diye işaret etti. Ama Özgür utanmıştı, bankonun küçük kapağını kaldırıp çıktı. Süklüm püklüm dikildi.

"Otursana oğlum," dedi Mürşit. "Orası artık senin yerin dedim ya."

Delidağ'ı yine bütün haşmetiyle görebileceği bir köşe seçti kendine.

Kibar'a para verdi, Et Meydanı'na gazete almaya gönderdi.

Özgür bir süre kararsız kaldı, sonra henüz ölmemiş babasının yerini alıyor olmanın utancıyla mücadele ederek yavaşça geçip oturdu.

Kibar gazete getirdi, yine başka bir gazete, yine istediği gazete değil. Mürşit bunu mu istedim der gibi baktı.

"Ama bunun bulmacası daha büyük," dedi Kibar,

sanki Mürşit bulmaca çözmeye çok meraklı da yaşasın bulmacası büyükmüş diye sevinecek.

Ama normal bir adammış gibi davranacaksa bulmaca çözmeli. Geleni gideni gözlemeli. Yufkacıyla, berberle, camcıyla çanak oynamalı. Tespih çekmeli. Otur otur sıkıldım diyerek dışarı çıkmalı, eller arkada sokak boyunca yürümeli. Esnafın işi nasıl gidiyor diye bakmalı. Ona buna takılmalı. Çırakları ustalarına şikâyet etmeli. Yapmıyormuş gibi dedikodu yapmayı, üstüne vazife olmadığı halde akıl vermeyi, fit sokmayı, kemirmeyi, birbirine düşürmeyi öğrenmeli. Başkalarının kazancına haset etmeli, ama haset ettiğini gizlemeyi başarmalı.

Kalktı, bankoya gitti, sarı bir tükenmezkalem buldu, yerine geçti, bulmaca çözmeye başladı. Bitirmesi beş dakika sürdü. Kibar bütün karelerin dolduğunu görünce hayranlıkla ona baktı. Bir müşteri geldi o sırada. İri yarı, kalıplı kıyafetli bir adam, şişmanlıktan paltosunun düğmeleri kapanmıyor. Bakındı, bankonun arkasında oturan Özgür'ü gördü.

"Delikanlı bi oda lazım bana," dedi. "Var mı boş odan?"

"Baba," diye seslendi Özgür, cılız bir sesle.

Mürşit oralı olmadı, sanki kahvenin bütün günü bulmaca çözerek, gevezelik ederek, fit sokarak geçiren müdavimlerinden biriymiş gibi. Özgür heyecanlandı. Her zaman yaptığı iş aslında, müşteriler gelir gider, o Mürşit'e fırsat vermeden her şeyle ilgilenir. Ama işin sahibi olmakla işin sahibinin oğlu olmak aynı şey değil. Göz ucuyla izledi. Oğlunun neşe ile endişe arasında gidip geldiğini gördü. Alışır diye düşündü.

Özgür "Odam var," dedi "yalnız ısıtamıyorum, soğuk."

Adam göbeğini sıvazladı.

"Buna soğuk işlemiyor," dedi, güldü.

Özgür de güldü, rahatladı, işin sahibi oldu. Alıştı bi-

le, hatta benimsedi. Mürşit alışmasına bir gülüş yetti diye düşündü. Adam müteahhitmiş. İnşaat işi varmış buralarda, şimdilik bir hafta kalacakmış, sonra duruma bakacakmış. Özgür parayı aldı. Kibar'a oda anahtarını uzattı.

"Yedi numaraya çıkar," dedi. "Uzay Abi'nin odasındaki elektrik sobasını da al, beyefendinin odasına koy."

Madenci'nin geri gelmeyeceğinden emin.

Şişman adam Özgür'e aferin der gibi baktı, pazar çantasına benzeyen valizini Kibar'a uzattı. Kibar şaşırdı, kendi çıksın diyecek oldu. Özgür'ün patronlaşmış halini görünce vazgeçti, adamın valizini aldı, önüne düştü. Özgür kaçamak bir göz attı babasına. Mürşit görmemiş gibi davrandı.

Temizlikçi kadın geldi, her zamanki sallapatiliği üstündeydi. Sallana sallana Özgür'ün önünden geçip depoya yürüdü.

Özgür "Zülal Abla bi baksana," diye seslendi arkasından.

Mürşit adı Zülal'miş, Zuhal değilmiş diye düşündü, kadın iki senedir geliyor, aklımda tutayım şunu artık. Niye tutayım ki dedi sonra, bundan sonra Zülal'le muhatap olmayacağım.

Zülal masalarda oturan erkek müşterilerin varlığından rahatsız olmuş gibi kaşlarını çatarak yaklaştı.

"Ne var?"

"Odaların hepsi temizlenecek," dedi Özgür. "Dolu boş fark etmez. Öyle yalapşap yapma. Kapıya vur önce, müşteriden ses gelirse girme, gelmezse gir. Bakkaldan da tuzruhu al, helalara dök, leş gibi kokuyor hepsi."

Zülal'in yüzünden bir sıkıntı geçti.

"Kibar Ağa yok mu?" dedi.

"N'apıcan Kibar Ağa'yı?"

"O iş veriyordu bana."

"Artık ben vericem."

Zülal sinirlendi. Eskiden ne güzel, birkaç odaya girip çıkardı, canı isterse kirlileri toplar, istemezse toplamaz, koridorlara üstten bir bez gezdirir, tamam. Nereden çıktı şimdi bu sıkılık? Ne diyor bu der gibi Mürşit'e baktı. Mürşit başını gazeteye eğdi, göz göze gelmekten kaçındı. Zülal tekrar Özgür'e döndü.

"Her seferinde mi?" dedi.

"Her seferinde."

"Aynı paraya mı?"

Özgür "Aynı paraya," dedi. "Yapmam dersen sen bilirsin. Mezbelik'te gündelikçi kaynıyor."

Mürşit Özgür'ün bu acımasız halini daha fazla seyretmek istemedi. Kalktı, otelden çıktı. Nereye gittiğini bilmeden yürürken zalim olmadan olamıyor mu diye düşündü.

Bulanık, kararsız bir hava vardı, rüzgâr ılık esiyordu. Çatılarda kalan karların erime sesini duyar gibi oldu. Binaların saçaklarından yağmur gibi su akıyordu. Kaldırımlar yer yer gölleşmişti.

Artık işsiz olduğunu, işini eliyle oğluna teslim ettiğini düşündü. Gerçi eskiden de işi var sayılmazdı, hakkını veremiyorsan sayılmaz, hakkını vermedi, bir kere bile gerekeni isteyerek yapmadı, hep zorla, hep gönülsüz. Ama Özgür kendisinin otuz küsur yıldır yapmadığını daha ilk dakikada yaptı, işe annesi yaşındaki Zülal'i azarlayarak başladı. Oğluyla arasındaki fark bu. Özgür'ün vicdanının kabuğu çok kalın, kolay kolay kırılmıyor.

Oğlunun başına bulut oturmamış. Oysa onun başı daima bulutlu. Bu bulut yüzünden diye düşündü, hayır bulut değil dedi, bulut temiz ve hoş bir şeydir, benimki korkulardan, suçlardan, bıkmalardan, anlamsızlıklardan, bir yere varmayan kopuk düşüncelerden oluşmuş tozlu

bir topak. Katılaşmış, yapış yapış olmuş bu topağın zihninin damarlarını kapladığını düşündü. Bu topak yüzünden göremiyor hayatı.

Et Meydanı'nın ortasında dikildi. Bir belediye otobüsü geçti yanından. Okul kıyafetli iki genç kız bir dükkâna girdi. Büfeci kızarmış yerlerini çevirdiği döneri keserken "Böyle dönüyor efeeem," diye seslendi önünden geçen iki adama. Belediye işçileri taş kırma makinesiyle asfaltı bir yerinden delmeye başladılar.

Muharrem Gazinosu da yok ki, gidip kimsesiz bir masaya oturayım şimdi, cebimde hâlâ duran kitabı çıkarıp bir sade kahve içerek okuyayım diye düşündü.

Atlantik'e yöneldi. Binanın merdivenlerini çıkarken yerdeki izmaritlere, kurumuş tükürüklere, birikmiş tozlara baktı, duvarlar leş gibiydi. Üst kattaki avukatın yazıhanesinden iki kişi indi, hararetli hararetli konuşuyorlardı, telaşlıydılar, adamlardan biri Mürşit'e çarptı, pardon der gibi bir bakış attı sadece.

Mürşit Atlantik'e girdi. Muhsin Abi'yi göremedi.

"Nerde?" diye sordu ihtiyar garsona.

"Hasta," dedi garson.

Mürşit gene kafa mı gitti der gibi bir işaret yaptı.

Garson "Yok," dedi. "Bu sefer kafadan değil. Üşütmüş, evde yatıyor."

Mürşit bir masaya oturdu.

"Karavanada ne var?" diye sordu.

"Nohutla bulgur pilavı," dedi garson. "Getireyim mi?"

Masaya otururken açlık hissetmişti ama kayboldu.

"Yok," dedi. "Sen gene bir duble ver bana."

Gözlerini televizyona dikip içti. İçtiğinden bir şey anlamadı. Başı ağırlaştı iyice. Hesabı ödedi, çıktı. Akşamın çökmüş olduğunu görünce hayret etti. Gidecek başka bir yeri olmadığı için otele gitti.

İçeride tuhaf, hareketli bir kalabalık vardı, kılık kıyafetleri değişik bir sürü adam, bir sürü kadın, hepsi genç, hepsi canlı, cıvıl cıvıl. Kümelenmişler, ellerinde renkli kalemler, harıl harıl çalışıyorlardı, hışır hışır kâğıtlar çevriliyordu. Masalarda çaylar, kahveler, yenmiş tostların kırıntı dolu melamin tabakları, küllükler ağzına kadar dolu, duvar dibine yığılmış alet edevat, kutular, koliler, metrelerce kablo. Genç bir adam çekmediği için ordan oraya giderek telefonla konuşuyordu. Oturup bulmaca çözdüğü masaya iki genç kız yerleşmiş çalışıyorlardı, masanın üstü kâğıt yığınıyla doluydu. Lobinin mutat müşterileri duvar dibine çekilmişler, bu sefil otele hiç uymayan yeni müşterileri seyrediyorlardı. Gökkuşağı bereyi gördü. Anladı, sinemacılar gelmiş. Özgür Pehlivan'ın torunlarından birini karşısına almıştı.

"Yılmaz Abi sekiz tane elektrik sobası ayarladı, at bi taksiye getir. Tamam mı?"

"Tamam," dedi çocuk, filmciler için bir şey yapıyor olmanın sevinciyle fırladı.

Mürşit bir tepsi çayla önünden geçen Kibar'a baktı.

"N'oluyor? Niye burda bunlar?"

"Beyazıt'ın su boruları patlamış," dedi Kibar neşeyle.

Özgür sevinçle lafa karıştı.

"Baba ful çektik," dedi. "Beyazıt'ın müşterilerinin yarısı bize geldi."

Şehrin en eski oteli tarihinde ilk defa ful çekiyordu.

Mürşit dipte bir masaya, eski, ezik müşterilerinin yanına oturdu.

Zülal merdivenleri siliyordu, eskiden bir sürü adamla dolu olan lobide bu sefer bir sürü de kadın olduğu için rahattı, gitmeye niyeti yokmuş gibiydi.

Özgür'e "Artistler ne zaman gelecek?" diye sordu.

Özgür cevap vermeyince ısrar etti, peşinde dolandı.

"Özgür söylesene, bir saate gelirler mi?"

Özgür ters ters baktı. Mürşit oğlunun gözlerinde Zülal'in artık kendisine bey diye hitap etmesini beklediğini okudu. Zülal anlamadı, kıkırdadı.

Mürşit artistleri görmeden gitmeyecek diye düşündü, eve geç kalıp dayak yemeye bile razı. Sinemacılardan biri kabloları makaraya sarıyordu. Sinirli bir havayla güldü.

"Hiç bekleme ablacım," dedi. "Artistler öbür otelde kalıyor. Bizi yerimizden ettiler, kuru odalara onlar yerleşti."

"Göremeyecek miyiz yani?" dedi kadın, hayal kırıklığıyla.

Mürşit artık otelde de yeri olmadığını düşündü.

Akşama doğru celep geldi. Bir gözünün çevresinde morluk, yanağında kalınca bir yara bandı. Yüzünde dayak yemekle kalmamış, ayrıca ağır hakarete uğramış gibi bir hal. Özgür'e gitti. Yüzünün halini göstermemek için başını eğmişti.

"Benim hesabı kes, gidiyorum," dedi.

Mürşit buna ne oldu böyle diye merak etti. Aynı anda ne zaman geldi ki hesabını kesip gidiyor diye düşündü. Kim geldi, kim gitti hiç farkında değil artık, annesinin oğlum başımızda erkek ol dediği zamanlardaki gibi. Başa döndüm diye düşündü, düzeltti sonra, hayır dönmedim, zaman beni geçti, zaman kendi sarmalında ilerliyor.

Özgür "Bir oda daha çıktı," deyince sinemacıların arasında bir uğultu oldu, boşalan odayı kim alacak diye konuştular.

Mürşit celebin kırgın gidişinin Özgür'e dokunmadığını fark etti. Abi niye gidiyorsun, yüzüne ne oldu diye sormuyor. Belki bu dünya benim bilmediğim, başka bir dünyadır dedi içinden. Uyuşmayan bir şey var, eski dün-

ya ile yeni dünya arasında ezilen şeyler var. Ben, celep gibi, ezilen şeyler arasındayım.

Celep başı önünde hesabını ödedi, eşyalarını almak için merdivenlere yöneldi. Kibar o sırada celebi gördü. Elinde çay tepsisi vardı. Masaya bıraktığı gibi yolunu kesti, adama eğri büğrü vücudunun, çarpık sıska kolunun elverdiğince zavallı bir yumruk attı.

Celep "N'oluyor lan, manyak mısın nesin?" dedi şaşkınlıkla.

Kibar dilsizdi, hızlı hızlı nefes alıyordu, celebe hiddetle, nefretle bakıyordu.

Celep birden bir şeyler anlamış gibi güldü.

"Çekil git, elimde kalırsın," dedi.

Bu sözleri Kibar'ın daha da ağırına gitti, merdivenleri çıkan adamın sırtına vurdu. Zavallı bir çabaydı, hatta gülünçtü.

Celep döndü, Kibar'ı yakasından tuttuğu gibi yere çarptı. Kaldırdı bir daha çarptı. Gençti, kuvvetliydi, müşteriler koşuştular, ağzını burnunu dağıtmadan Kibar'ı elinden aldılar. Özgür, Kibar'a öfkeyle bakıyordu, utanmasa bir tane de o çakacak. Mürşit, Kibar'ı kolundan tuttu.

"Ne oluyor? Ne istiyorsun adamdan?"

Kibar ağlamaya başladı, Mürşit'in elinden kurtulup odasına girdi. Mürşit kulağını kapıya dayadı, hıçkıra hıçkıra ağladığını duydu.

Bir uğultu oldu lobide, bir şaşkınlık, sonra herkes yatıştı, işine gücüne döndü.

Meseleyi çabucak öğrendiler. Burada olup bitenin yayılması birkaç saati geçmez zaten, gene geçmedi.

Celep birkaç gün önce genelevde çalışan sevgilisini almaya gelmiş. Ama kadın onunla gitmek istemeyince ille de geleceksin diye olay çıkarmış. Genelevi işletenler celebi adamakıllı dövmüşler. Ondanmış gözündeki mor-

luk. Celep yediği dayağı kaldıramamış, genelevi jandarmaya ihbar etmiş. Jandarma baskın yapmış. Bakmışlar ki üstü ahır, altı kâşane. İşletenler ahırın altını kazmışlar, elektrik çekmişler, dayayıp döşemişler, renkli ışıklar, tüylü halılar, boy boy aynalar, şömine filan. İçeride kim var kim yok, toplayıp götürmüşler.

Celep hırsını almış ama rezil de olmuş. Jandarma sevgilisini fuhuştan götürürken kadın ellerinden kurtulmuş, celebe saldırmış. "Allah belanı versin," diyerek yüzünü gözünü tırmalamış.

Artistleri görürüm umuduyla gelen Şakir "Kibar'la alakası ne?" dedi.

Yufkacı "Genelev kapandı diye bozuldu herhalde," dedi.

Özgür'ün Sinan Abisi Beyazıt'ın otelinden gönderilenler arasında değildi, ama ekiple toplantı yapmak için buraya gelmişti, Kibar'ın hikâyesini harıl harıl not aldı.

Gece oldu. Herkes odasına çekildi. Lobide kimseler kalmadı. Mürşit, Kibar'ın odasına girdi, tuttu kolundan, zorla avluya çıkardı. Önüne bir kadeh rakı koydu. Tanıdığından beri ilk kez gerçek bir yakınlık oldu aralarında.

"Söylesene.." dedi. "Niye giriştin adama durup dururken?"

"Durup dururken değil," dedi Kibar.

"Neden peki? Ne yaptı sana?"

"Gitti.." dedi. "Onun yüzünden."

"Kim gitti? Nereye gitti?"

Cevap yok. Ağlamaklı bir yüzle içini çekti Kibar.

Mürşit anladı meseleyi. Genelev basılınca jandarma Kibar'ın sevdiği kadını da götürmüş olmalı. Hıncı, acısı bundan olsa gerek.

Beraber içtiler o gece, konuşmadan. Kibar konuşmaya alışık değildi. İçkiye de alışık değildi, daha ikinci ka-

dehte kustu. Mürşit tek başına devam etmedi. Şişeyi merdiven altındaki eski buzdolabına koydu, eve gitti.

Şükran oturma odasında, divandaydı, dizi seyrediyordu. Mürşit'i görünce şaşırdı.

"Erken geldin."

"Geldim," dedi Mürşit.

Şükran "Otel doluymuş ha?" dedi.

Mürşit cevap vermedi.

"Afferin benim oğluma," dedi Şükran. Özgür'ü uzun uzun övecekti ama Mürşit'in yüzünde gördüğü aynı acı yüzünden sustu.

"Aç mısın? Yemek koyayım mı?"

Mürşit cevap vermedi. Yatak odasına gitti. Erkut'tan aldığı kitabı açtı.

İnsan bir uçurumdur.

Cumhur öldü mü kaldı mı, bilmiyor.

Ekim 2013

"Hayat, kayaç katmanları gibi parçalarına ayrılan değersiz bir kütledir."

Türkçe edebiyatın sözünü sakınmayan kalemi Ayfer Tunç, yaza lık hayatının 25. yılında sarsıcı bir romanla karşımızda.

Hayatı "yolcu" olarak yaşamak isterken baba mirası otelin işle mecisi, ailesinin "reisi" olmak zorunda kalan Mürşit, her geçe gün tamahkârlaşan bir şehirde, gerçek dostluğu İstanbul'da bıra tığı hayaletlerden kaçarak Mürşit'in oteline sığınan Madenci'd buluyor. İki arkadaşın dünya algısı, okuyucuya Türkiye tarihi deki utanç sayfalarının bir özetini sunuyor.

Arka planı toplumsal facialar, kitlesel cinnet hikâyeleriyle örüle *Dünya Ağrısı*'nda, geçmişle hesaplaşma cesaretini gösteren insa ları yaşadıkları toplumdan ayıran sınır imleniyor.

Dünya Ağrısı kelimelerle sıkılmış bir yumruk.

THG
0391753
BNH

can

19 TL

ISBN: 978-975-07-1926